

รูปแบบผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
แบบมีส่วนร่วม

ศุภยราศรี ประเทศ

คุณฉันทิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุณฉันทิพนธ์
สาขาวิชาการศึกษเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
ปีการศึกษา 2556
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

THE ADMINISTRATION ACHIEVEMENT PATTERN OF
PARTICIPATORY ECOTOURISM

TULYARASEE PRATEP

A dissertation submitted in partial fulfillment of the requirements
for Doctor of Philosophy in Educational for Locality Development

Academic Year 2013

Copyright of Bansomdejchaopraya Rajabhat University

ชื่อเรื่องคุณูปนิพนธ์ รูปแบบผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม
ชื่อนักศึกษา นางสาวศุภยราศรี ประเทพ
คณะกรรมการที่ปรึกษาคุณูปนิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ ภัทรธรรม)
.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เขี่ยมสะอาด)
อัจฉรา แก้วน้อย
.....กรรมการ
(ดร.อัจฉรา แก้วน้อย)

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาอนุมัติให้คุณูปนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เขี่ยมสะอาด)
.....อธิการบดี
(รองศาสตราจารย์ ดร.พลสิทธิ์ หนูชูชัย)

คณะกรรมการสอบคุณูปนิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ทิมทรัพย์)
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย แหวมเพชร)
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ สุขสะอาด)
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประคอง อินทจันทร์)
.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คินสนีย์ ฉะสุวรรณ)
.....กรรมการ ผู้แทนจากคณะกรรมการบริหาร
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิใหญ่ วิไลนามนิมิตกุล) โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ชื่อเรื่อง	รูปแบบผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบบมีส่วนร่วม
ชื่อผู้วิจัย	ศุภยราศรี ประเภท
สาขาวิชา	การศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ ภัทรธรรม
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ดร. อัจฉรา แก้วน้อย
ปีการศึกษา	2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม 2) ประเมินผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของระบบองค์การบริหารจัดการ สมาชิกในชุมชน ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ 4) รูปแบบผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้นำชุมชนคณะกรรมการชุมชน ผู้ประกอบการ ชาวบ้าน จำนวน 337 คน เครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูล คือ 1) แบบประเมินตนเอง 2) การสังเกต และ 3) การสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์ปัจจัยอิทธิพล การวิเคราะห์สมการโครงสร้างวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุ

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) สภาพปัญหาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเรียงลำดับ ดังนี้ ด้านระบบองค์การบริหารจัดการ ด้านผู้ประกอบการ ด้านนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านสมาชิกในชุมชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
- 2) ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม ในภาพรวมไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ความพร้อมผ่านเกณฑ์การประเมิน

3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย พบว่า ปัจจัยด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และ ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

4) รูปแบบผลสัมฤทธิ์ของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ปัจจัย 4 ด้าน คือ ด้านระบบองค์การบริหารจัดการ ด้านผู้ประกอบการ ด้านนักท่องเที่ยว ด้านชุมชน ซึ่งปัจจัยด้านผู้ประกอบการ ส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์มากที่สุด รองมาเป็น ด้านนักท่องเที่ยว โดยด้านระบบองค์การบริหารจัดการ จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทั้งทางตรง และทางอ้อม

คำสำคัญ : รูปแบบผลสัมฤทธิ์ การบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

Title	The Administration Achievement Pattern of Participatory Ecotourism
Author	Tulyarasee Pratep
Program	Educational for Locality Development
Major Advisor	Professor Dr.Apichart Pattaratuma
Co-Advisor	Assistant Professor Dr.Areewan Iamsa-ard
Co-Advisor	Dr.Atchara Keawnoi
Academic Year	2013

ABSTRACT

The purposes of this research were to study 1) the problems of participatory ecotourism management 2) the assessment of participatory ecotourism management achievement of the management organization, community members, entrepreneurs and tourists 3) the factors affecting the participatory ecotourism management achievement and 4) the model of participatory ecotourism management achievement. The population and sample included community leaders, community committees, entrepreneurs and local people in total of 337 persons. Data were collected using 1) the self-assessment form developed by the researcher 2) observation and 3) interview. The quantitative data were analyzed in frequency, percentage, mean, deviation, correlation coefficient. The analysis of influent factors, structural equation modeling and causal model were done.

The findings revealed as follows:

1) The problem on the participatory ecotourism management in Koh Samed Sub-district was at a medium level. It was found out that the highest mean score was found in the management organization, the entrepreneur and the tourist while the community member had the lowest mean score.

2) The study on the achievement of the participatory ecotourism management showed that on average the assessment result was a failure, but the mean score showed that the achievement result was at a ready- to- pass criteria.

3) The four factors influenced the achievement of the ecotourism management passed the assessment. The natural conservation and culture had the highest mean score and the management system had the lowest mean score.

4) The pattern of participatory ecotourism management achievement was composed of four factors: management system, the entrepreneur, tourist, and community. The entrepreneur highest affected the achievement, followed by the tourist. And the organization management system directly and indirectly influenced the achievement.

Keywords : Achievement, Management, Ecotourism

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความเมตตากรุณา ของ ศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ ภัทรธรรม อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด และ ดร. อัจฉรา แก้วน้อย อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และรองศาสตราจารย์ ดร.วิโพทธิ์ วัฒนานิมิตกุล ประธาน กรรมการบริหารหลักสูตร การศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่ให้ความเมตตากรุณา ระยะเวลาให้ คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อีกทั้งสนับสนุนดูแลด้าน การศึกษาและการทำวิจัยเป็นอย่างดียิ่งมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล วุฒิสาน อธิการบดีและประธาน โครงการฝึกกำลังการเปิดสอนระดับคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาที่ให้โอกาสทางการศึกษา ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร. ศันสนีย์ จะสุวรรณ ที่ให้คำปรึกษาตรวจแก้ไขข้อมูลการแปลผล รวมทั้ง ข้อเสนอแนะต่างๆ ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติรัตน์ ฐานสุวรรณศรี ดร. ไพฑูรย์ มากสุข และคุณยุทธการ สุนทรรัตนเวช นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวภายในประเทศที่กรุณาให้ คำแนะนำและตรวจแก้ไข เครื่องมือ อันจะเป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างยิ่งและ ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ที่กรุณาอำนวยความสะดวกและแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินขั้นตอนการวิจัยจนสำเร็จลุล่วง ผู้วิจัย ชาบซึ่งและขอกราบขอบพระคุณของอาจารย์ทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการบริหารชุมชน ชาวบ้าน ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่วิจัย ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ต่องานวิจัยในครั้งนี้

สารและคุณประโยชน์ที่ได้จากคุษฎีนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบคุณความดีนั้นตอบแทนแด่ พระคุณบิดามารดาและครอบครัวที่คอยให้กำลังใจในการดำเนินงานจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ตุลยราศรี ประเภท

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	12
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ.....	27
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	52
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน.....	60
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	66
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	85
การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม.....	86
การศึกษาผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม.....	87
การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมตำบลเกาะเสม็ด.....	87

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม ตำบลเกาะ เสม็ด	90
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
ตอนที่ 1 สภาพปัญหาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมตำบล เกาะเสม็ด.....	92
ตอนที่ 2 การศึกษาผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม	100
ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลเกาะเสม็ด.....	104
ตอนที่ 4 รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมตำบล เกาะเสม็ด.....	123
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	138
สรุปผลการวิจัย.....	139
อภิปรายผล.....	140
ข้อเสนอแนะ.....	151
บรรณานุกรม.....	153
ภาคผนวก.....	174
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	176
ภาคผนวก ข สำเนาหนังสือราชการ.....	179
ภาคผนวก ค เครื่องมือในการวิจัย.....	183
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม.....	235
ภาคผนวก จ อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด.....	249
ภาคผนวก ฉ สำเนาประกาศนียบัตร.....	255
ภาคผนวก ช หนังสือตอบรับเผยแพร่บทความ.....	259
ประวัติผู้วิจัย	262

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ยุทธศาสตร์และแผนงานที่สอดคล้อง.....	41
2	จำนวนและร้อยละของการประเมินสภาพปัญหาขององค์กรการบริหารจัดการ (คณะกรรมการบริหารชุมชน)	92
3	จำนวนและร้อยละของการประเมินสภาพปัญหาขององค์กรการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลเกาะเสม็ดที่ประสบปัญหาด้านสมาชิก จำแนก ตามประเด็นปัญหาการประเมิน.....	94
5	จำนวนและร้อยละของการประเมินสภาพปัญหาขององค์กรการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลเกาะเสม็ดที่ประสบปัญหาด้านนักท่องเที่ยว จำแนกตามประเด็นปัญหาการประเมิน..	96
6	การสังเคราะห์สภาพปัญหาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม.....	99
7	ผลสัมฤทธิ์ด้านความพร้อมของระบบองค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิง นิเวศแบบมีส่วนร่วมจำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของตัวชี้วัดที่ ประเมิน.....	100
8	ผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถของระบบบริหารจัดการองค์กรชุมชนแบบมีส่วนร่วม ร่วมจำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของตัวชี้วัดที่ประเมิน.....	102
9	สังเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ด้านระบบบริหารจัดการองค์กรชุมชนแบบมีส่วนร่วม จำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้.....	103
10	ผลการประเมินปัจจัยด้านองค์กรการบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม จำแนก ตาม (คุณลักษณะของคณะกรรมการบริหารจัดการชุมชน).....	105

ตารางที่

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

11	ผลการประเมินปัจจัยด้านระบบองค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมี ส่วนร่วม (โครงสร้างองค์กรการบริหารจัดการ)จำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของตัวชี้วัดที่ประเมิน.....	106
12	ผลการประเมินปัจจัยด้านระบบองค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมี ส่วนร่วม (กระบวนการบริหารจัดการ)จำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของตัวชี้วัดที่ประเมิน.....	107
13	ผลการประเมินปัจจัยด้านระบบองค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมแบบมีส่วนร่วม จำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของตัวชี้วัดที่ประเมิน.....	108
14	สังเคราะห์ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม (ลักษณะของสมาชิก)จำแนกและจัดลำดับตามคะแนนเฉลี่ยของประเด็นที่ประเมิน.....	109
15	ผลการประเมินปัจจัย ด้านระบบองค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้านชุมชน (ลักษณะ โครงสร้างของสมาชิก)จำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของตัวชี้วัดที่ประเมิน.....	110
16	ผลการประเมินปัจจัยด้านระบบองค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วน ร่วมด้านชุมชน(พฤติกรรมและการมีส่วนร่วมของสมาชิก)จำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของตัวชี้วัดที่ประเมิน.....	111
17	ผลการประเมินปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระบบองค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้านชุมชน จำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของประเด็นที่ประเมิน.....	114

สารบัญตาราง (ต่อ)

18	ผลการประเมินปัจจัยระบบขององค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้านผู้ประกอบการ (การยอมรับ และการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการ) จำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของประเด็นที่ประเมิน.....	113
19	ผลการประเมินปัจจัยบริหารด้านระบบขององค์กรการบริหารจัดการด้านผู้ประกอบการ (การ เสริมสร้างและพัฒนาชุมชน) จำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของประเด็นที่ประเมิน.....	114
20	ผลการประเมินปัจจัยระบบขององค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้านผู้ประกอบการ (การแก้ปัญหาของชุมชน) จำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของประเด็นที่ประเมิน.....	115
21	ผลการประเมินปัจจัย ด้านระบบขององค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้านชุมชน (การติดต่อสื่อสาร) จำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของตัวชี้วัดที่ประเมิน.....	115
22	ผลการประเมินปัจจัยระบบขององค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้านผู้ประกอบการด้านการกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน (ระบบเศรษฐกิจชุมชน)	116
23	ผลการประเมินปัจจัย ด้านระบบขององค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้านผู้ประกอบการด้านการกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน(ระบบสังคม).....	117
24	ผลการประเมินปัจจัย ด้านระบบขององค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้านผู้ประกอบการด้านการกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน(ระบบนิเวศชุมชน).....	118
25	ผลการประเมินปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระบบขององค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้านผู้ประกอบการ จำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของประเด็นประเมิน.....	119
26	ผลการประเมินปัจจัยระบบขององค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้านนักท่องเที่ยว(การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม)	120

ตารางที่

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

27	ผลการประเมินปัจจัยระบบขององค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้านนักท่องเที่ยว(การสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และเครือข่าย)	121
28	ผลการประเมินปัจจัยที่มีอิทธิพลระบบขององค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้านนักท่องเที่ยว จำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของประเด็นที่ประเมิน.....	121
29	สังเคราะห์ผลการศึกษปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ระบบขององค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมจำแนกและจัดลำดับตามคะแนนเฉลี่ยของประเด็นที่ประเมิน.....	122
30	ผลการจำแนกและการจัดกลุ่มตัวแปรการวิจัย.....	123
31	ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร.....	125
32	ผลการวิเคราะห์แยกค่าสหสัมพันธ์ตามสมมติฐานของตัวแปรอิสระและค่าสถิติวิเคราะห์อิทธิพล โมเดลผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม.....	126
33	เมตริกสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง.....	127
34	แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบยืนยันด้วยโปรแกรมริสเรียล.....	129

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ขั้นตอนการศึกษาวิจัย.....	9
2	กรอบแนวคิดในการวิจัย	11
3	องค์ประกอบของการบริหารจัดการ.....	30
4	ความสัมพันธ์ของกระบวนการจัดการกับสภาพแวดล้อมทางการจัดการและ จริยธรรมทางการจัดการ.....	31
5	องค์ประกอบของนโยบายสาธารณะ.....	37
6	กระบวนการวางแผนด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน.....	40
7	โมเดลผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม.....	124
8	แสดงโมเดลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม.....	127
9	แสดงโมเดลผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม...	128
10	แสดงตัวแปรแฝงผลสัมฤทธิ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม.....	131
11	แสดงความสัมพันธ์อิทธิพลทางตรงผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิง นิเวศแบบมีส่วนร่วม.....	132
12	แสดงความสัมพันธ์อิทธิพลทางอ้อมผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม.....	133
13	แสดงความสัมพันธ์อิทธิพลทางอ้อมของผู้ประกอบการต่อผลสัมฤทธิ์การบริหาร จัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม.....	134

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการที่กระแสทางด้านการท่องเที่ยวที่มีการกระจายไปยังทุกภูมิภาคของประเทศและกระแสของคนในสังคมที่เกิดการตื่นตัวเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกันการมีส่วนร่วมของชุมชนก็ได้รับการยอมรับมากขึ้นด้วย ดังนั้นคำว่า “Ecotourism” ได้รับความนิยมนำมาใช้ในระดับสากลและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ ว่าเป็น สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวโดยมีกระบวนการการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545, น.21) การเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ด้วยความระมัดระวังไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศและ ในขณะเดียวกัน ก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น (The Ecotourism society, 1991) จึงมีการจัดการทางด้านการท่องเที่ยวที่มีการจัดกิจกรรมโดยการให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งในชุมชนนั้นๆ ยังไม่มีระบบการจัดการที่ถูกต้องเหมาะสมและมีมาตรฐานการจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยทั่วไปการวางแผนต้องครอบคลุมองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1. องค์ประกอบด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identity or Authentic or Endemic Unique) ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (Eco-System) ในพื้นที่นั้นๆ องค์ประกอบด้านพื้นที่จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ (Nature-Based Tourism) 2. องค์ประกอบด้านการจัดการเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (Responsible Travel) โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษและการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainable Managed Tourism) เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม 3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ ซึ่งการศึกษาในประเทศ

ไทยแบ่งออกได้ 3 ระบบด้วยกัน คือ การศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติทางทะเลเป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) จัดอยู่ในการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental-Based Tourism) 4. องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการเป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่น (Involvement of Local Community or People Participation) ที่มีส่วนร่วมในการคิดวางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับประโยชน์ การติดตามตรวจสอบ (ดรชนี เอมพันธ์, 2545, น.2-3) ตลอดจนบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในท้องถิ่น ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ท้องถิ่นในที่นี้เริ่มต้นจากระดับรากหญ้า (Grass Root) จนถึงการปกครองส่วนท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation- Based Tourism) (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545, น.22) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับการพิจารณาว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพที่มีการส่งเสริมการอนุรักษ์ระบบนิเวศทางธรรมชาติในขณะเดียวกันพื้นที่ส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนของท้องถิ่น ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ถูกนิยามไปในหลายๆ ทางด้วยกันไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ได้ถูกนำมาเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพในการปฏิบัติทางการบริหารจัดการซึ่งชี้ถึงศักยภาพในการบริหารจัดการ ส่วนหนึ่งมีการกล่าวถึงความล้มเหลวในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งทฤษฎีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมักไม่ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติแม้จะมีการกำหนดกฎเกณฑ์ข้อเสนอแนะที่ดี (วาชรรัตน์ นันทเสน, 2546 น.25) แต่การสร้างมาตรฐานหรือการนำไปใช้อย่างกว้างขวาง การสร้างมาตรฐาน หรือนำไปใช้เพื่อสร้างศักยภาพและประเมินสถานภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในระดับพื้นที่ที่อาจจะเป็นการช่วยให้เข้าใจช่องว่างต่างๆ ระหว่างการวางกฎระเบียบตามอุดมคติและความล้มเหลวในระดับพื้นที่และเร่งเร้าอำนาจให้เป้าหมายบรรลุในระดับของภาคปฏิบัติ (Weaver, David Bruce, 2000)

จากผลการศึกษาวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่า 1.แนวทางในการส่งเสริมการให้ความรู้ในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต้องมีความชัดเจนในแนวคิด คำจำกัดความ ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง 2. แหล่งข้อมูล เช่น รายงานการวิจัยควรให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควร

มีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ เช่น สถาบันอุดมศึกษา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมป่าไม้ และผู้ประกอบการท่องเที่ยว 3. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะได้รับความนิยมต่อไปหากมีการแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้ลดลงก่อน เช่น ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว การบริการ ระบบสาธารณูปโภคมีไม่เพียงพอ รวมถึงการบริหารจัดการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4. นักท่องเที่ยวเห็นด้วยกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บนพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนการแบ่งพื้นที่ที่ชัดเจน 5. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์จะช่วยให้เกิดความตระหนัก การมีจิตสำนึกในการปกป้องทรัพยากรให้คงอยู่ต่อไป 6. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สามารถทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นดีขึ้นจากการก่อให้เกิดรายได้เสริม นอกจากอาชีพหลัก (สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว , 2548)

จากการศึกษาของกรมควบคุมมลพิษ โดยการสำรวจคุณภาพของสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะทางภาคตะวันออก เกาะช้าง จังหวัดตราด เกาะเสม็ดจังหวัดระยอง เกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี พบว่า เกาะเสม็ดซึ่งเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติมีปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาด้านขยะ ปัญหาด้านน้ำเสียและขีดความสามารถในการรองรับการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในพื้นที่อุทยาน (คณะวนศาสตร์, 2548) จากการศึกษาพบว่าเกาะเสม็ดเป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียงในพื้นที่ภาคตะวันออกและมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศนิยมเดินทางไปเที่ยว ดังนั้นการขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยวในเกาะเสม็ดโดยปราศจากการวางแผนการใช้ทรัพยากร และการป้องกันปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวเข้าไปกิน เที่ยว พักค้างแรมไม่ต่ำกว่า 3 แสนคน และ เป็นเช่นนี้ต่อเนื่องกันมายาวนานหลายปีก่อให้เกิดการสะสมปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมไม่ว่าในรูปแบบของมลพิษด้านต่างๆ ความเสื่อมโทรมการหมดไปของ ทรัพยากรธรรมชาติ (การจัดการมลพิษ, 2551,น.7) ผลจากการศึกษาจากสำนักงานอุทยานแห่งชาติ ส่วนศึกษาและวิจัยอุทยานแห่งชาติ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพบว่าจุดท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดอยู่ในภาวะเกิน ขีดความสามารถในการรองรับได้ทั้งด้านนันทนาการ การท่องเที่ยว ด้านนิเวศ รายงานยังระบุว่าอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้าหมู่เกาะเสม็ด ก็อยู่ในสภาพเกินขีดความสามารถในการรองรับได้เช่นกัน (แหล่งเสื่อมโทรม, 2551,น.3) ปัจจุบันการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเป็นแหล่งนำเม็ดเงินเข้าสู่ประเทศและสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่น ถือเป็นประ โยชน์มหาศาลต่อเศรษฐกิจในภาพรวม แต่ผลกระทบด้านลบที่เกิดขึ้นจากการเปิดให้มีการท่องเที่ยวนับวันจะก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมต่อทรัพยากรธรรมชาติ และทำลายทัศนียภาพและสิ่งแวดล้อมที่สวยงามมากยิ่งขึ้น ดังนั้นอุทยานแห่งชาติจึงต้องศึกษาและติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลจัดการอุทยานแห่งชาติไปในทิศทางที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

ไทย, 2540) จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัญหาและสภาพการบริหารการ
 ท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมบนพื้นที่หมู่เกาะเสม็ด และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหาร
 จัดการ ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลสถิณักท่องเที่ยวที่เข้าไปเที่ยวในอุทยานแห่งชาติย้อนหลังไป
 10 ปี ซึ่งมีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจเดินทางท่องเที่ยวเกาะเสม็ดเพิ่มขึ้นในทุกๆ ปี อาจจะ
 ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศเป็นอย่างมากด้านนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ขาดความรู้
 ความเข้าใจและการเข้าไปมีส่วนร่วมขาดการบริหารจัดการที่มีมาตรฐานซึ่งมีความจำเป็น
 อย่างยิ่ง ดังนั้นการศึกษาทางด้านผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและปัญหาเกี่ยวกับการ
 ท่องเที่ยวเชิงนิเวศครั้งนี้จะเป็นองค์ความรู้ที่จะช่วยให้การบริหารจัดการ โดยการให้ประชาชน
 เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังเป็นการพัฒนาชุมชนให้
 เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัญหาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมตำบลเกาะเสม็ด
 เป็นอย่างไร
2. ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมเป็นไปตามตัวชี้วัดที่
 กำหนดหรือไม่
3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลเกาะเสม็ด ได้แก่ ปัจจัย
 อะไรบ้าง
4. รูปแบบผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมตำบลเกาะ
 เสม็ดเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม
 ตำบลเกาะเสม็ด
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลเกาะเสม็ด
4. เพื่อศึกษารูปแบบผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม
 ตำบลเกาะเสม็ด

ขอบเขตของการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “รูปแบบผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” สาเหตุที่ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาในเขตพื้นที่เกาะเสม็ดเพราะมีข้อมูลรายงานผลการศึกษพบว่าเกาะเสม็ดเป็นพื้นที่ที่มีสภาพปัญหาด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวมากที่สุดในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลของภาคตะวันออก ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา ศึกษาเฉพาะที่ตำบลเกาะเสม็ด อำเภอแกลง จังหวัด ระยอง

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้นำชุมชน-ผู้นำตามตำแหน่งหน้าที่ โดยมีกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชนตำบลเกาะเสม็ด ผู้ประกอบการบนพื้นที่ตำบลเกาะเสม็ด นักท่องเที่ยว และชาวบ้าน ที่อาศัยอยู่ในตำบลเกาะเสม็ดจำนวน 1,500 คน (ศักดิ์ณรงค์ มงคล, 2554)

2.2 กลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทั้งคุณภาพและปริมาณผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

2.2.1 การวิจัยเชิงคุณภาพในการหาสภาพปัญหาของพื้นที่ที่ใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้นำชุมชน-ผู้นำตามตำแหน่งหน้าที่ โดยมี นายกองค้การบริหารส่วนตำบล 1 คน กำนันตำบลเกาะเสม็ดจำนวน 1 คน และผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่รับผิดชอบดูแลพื้นที่เกาะเสม็ดประกอบด้วย เจ้าหน้าที่อุทยาน 1 คนและเจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 1 คน คณะกรรมการชุมชนตำบลเกาะเสม็ดเป็นตัวแทนชาวบ้านตำบลเกาะเสม็ด จำนวน 10 คน ซึ่งโดยการสุ่มแบบเจาะจงเฉพาะบุคคลที่มีส่วนได้เสียจากบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยตรง ผู้ประกอบการตำบลเกาะ จำนวน 5 คน นักท่องเที่ยว จำนวน 5 คน และเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสร้างเครื่องที่ใช้ในการหาสภาพปัญหาด้านการบริหารจัดการ

2.2.2 การวิจัยเชิงปริมาณในการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 คน ซึ่งเป็นชาวบ้านที่เป็นตัวแทนของครัวเรือนละ 1 คน จำนวน 150 ครัวเรือนที่มีส่วนได้เสียโดยตรงกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างการศึกษาผลสัมฤทธิ์และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการ ใช้กลุ่มตัวอย่างคือชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในตำบลเกาะเสม็ดจำนวน 1,500 คน เฉพาะบุคคลที่มีส่วนได้เสียจากบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยตรง ได้มาโดยการสุตรยามาเนในการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 337 คน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

3.1 สภาพปัญหาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมตำบลเกาะเสม็ด จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์กรการบริหาร ด้านสมาชิกในชุมชน ด้านผู้ประกอบการ ด้านนักท่องเที่ยว

3.2 ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความพร้อมของระบบบริหารจัดการองค์กรชุมชนและด้านความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม

3.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมผู้วิจัยได้กำหนดกรอบตัวแปรในการวิจัย ไว้ดังนี้

3.3.1 ตัวแปรตาม จำนวน 1 ตัวแปร ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม

3.3.2 ตัวแปรอิสระ จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ 1) ด้านระบบบริหารจัดการ (ORG) เช่น คุณลักษณะของคณะกรรมการบริหารจัดการชุมชน (Personnel) โครงสร้างการบริหารจัดการ (ORGANIZE) กระบวนการบริหารจัดการ (MANAGE) 2) ด้านชุมชน (COM) เช่น ลักษณะของสมาชิก (PERSONAL) ลักษณะโครงสร้างของสมาชิก (ORGAN) พฤติกรรมและการมีส่วนร่วมของสมาชิก (BEHAVIOR) 3) ด้านผู้ประกอบการ (EN) เช่น 1. การยอมรับและการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการ ดังนี้ การยอมรับของชุมชน (RESPECT) การเสริมสร้างและพัฒนาชุมชน (SUPPORT) การแก้ปัญหาของชุมชน (PROBLEM) การติดต่อสื่อสาร (COMMUNICATE) 2. การกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์ชุมชนพัฒนาชุมชน ดังนี้ ระบบเศรษฐกิจชุมชน (ECONOMIC) ระบบสังคม (SOCIAL) ระบบนิเวศชุมชน (ECOTOURISM) 4) ด้านนักท่องเที่ยว (TOUR) เช่น การสนับสนุนการเรียนรู้และเครือข่าย (NETWORK) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม (CONSERVATION)

3.4 รูปแบบผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมตำบลเกาะเสม็ด ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรแฝงภายนอกและตัวแปรแฝงภายใน ดังนี้ 1) ตัวแปรแฝงภายนอก 2 ตัวแปร ได้แก่ ด้านนักท่องเที่ยว ด้านผู้ประกอบการ 2) ตัวแปรแฝงภายใน 3 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านชุมชน ด้านผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ปีการศึกษา 2555

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาถึงสภาพปัญหาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ได้คุณค่าสูงสุด เพื่อที่ได้นำผลงานวิจัยไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพของการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเป็นแนวทางให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง ได้นำข้อมูลไปใช้พัฒนากิจกรรมและบริการที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่เกาะเสม็ดได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

นิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมที่เป็นพื้นที่อนุรักษ์ทางธรรมชาติเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

นักท่องเที่ยว หมายถึง บุคคลทั่วไปที่เดินทางมาท่องเที่ยวในบริเวณพื้นที่ตำบลเกาะเสม็ด

ชุมชน หมายถึง ผู้นำชุมชน คณะกรรมการบริหารจัดการชุมชน ประชาชนที่อาศัยบนบริเวณพื้นที่ตำบลเกาะเสม็ด ที่มีส่วนได้เสียโดยตรงจากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่

ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ที่ประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวบนบริเวณพื้นที่ตำบลเกาะเสม็ดและเป็นผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับการบริหารจัดการของชุมชน

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง ความพยายามของคนในท้องถิ่น ได้แก่ ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่อุทยาน ชาวบ้าน ผู้ประกอบการในการสร้างความพร้อมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมและความสามารถของระบบองค์กรการบริหารจัดการองค์กรชุมชนรวมถึงการสร้างจิตสำนึก แรงจูงใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในบริเวณพื้นที่ตำบลเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

สภาพปัญหา หมายถึง ความรุนแรงของปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บนตำบลเกาะเสม็ด ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านระบบองค์กรการบริหารจัดการ ด้านบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม ด้านผู้ประกอบการ ด้านนักท่องเที่ยว

รูปแบบการบริหารจัดการ หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและแนวทางในการบริหารจัดการของคนในท้องถิ่น โดยดูจากความสำเร็จจากการบริหารจัดการของชุมชนใน 2 ด้าน ดังนี้ ด้านความพร้อมของระบบองค์กรการบริหารจัดการชุมชน ด้านความสามารถของระบบองค์กรการบริหารจัดการชุมชน

ความพร้อมของระบบองค์การบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม หมายถึง ประเด็นการประเมินความพร้อมของระบบบริหารจัดการองค์การชุมชน โดยมี 7 ตัวชี้วัด ดังนี้ ความรู้ความเข้าใจ ความสามารถในการบริหารจัดการ ปริมาณ คุณภาพและมูลค่าปัจจัย จำเป็นทางการบริหารจัดการ ความสมบูรณ์ ความหลากหลายของข้อมูลข่าวสารในการตัดสินใจ แผนดำเนินงานของชุมชนในการนำไปใช้ ความถูกต้องครบถ้วน ชัดเจน และเที่ยงธรรมในนำระเบียบการบริหารจัดการไปใช้

ด้านความสามารถของระบบองค์การบริหารจัดการชุมชน หมายถึง ประเด็นการประเมินความสามารถของระบบองค์การบริหารจัดการ 8 ตัวชี้วัด ดังนี้ การตรวจสอบจำนวนครั้งของความสามารถในการดำเนินการบริหารจัดการของคณะกรรมการ ความต่อเนื่อง การยอมรับและพึงพอใจในการทำงานของคณะกรรมการบริหารจัดการชุมชน

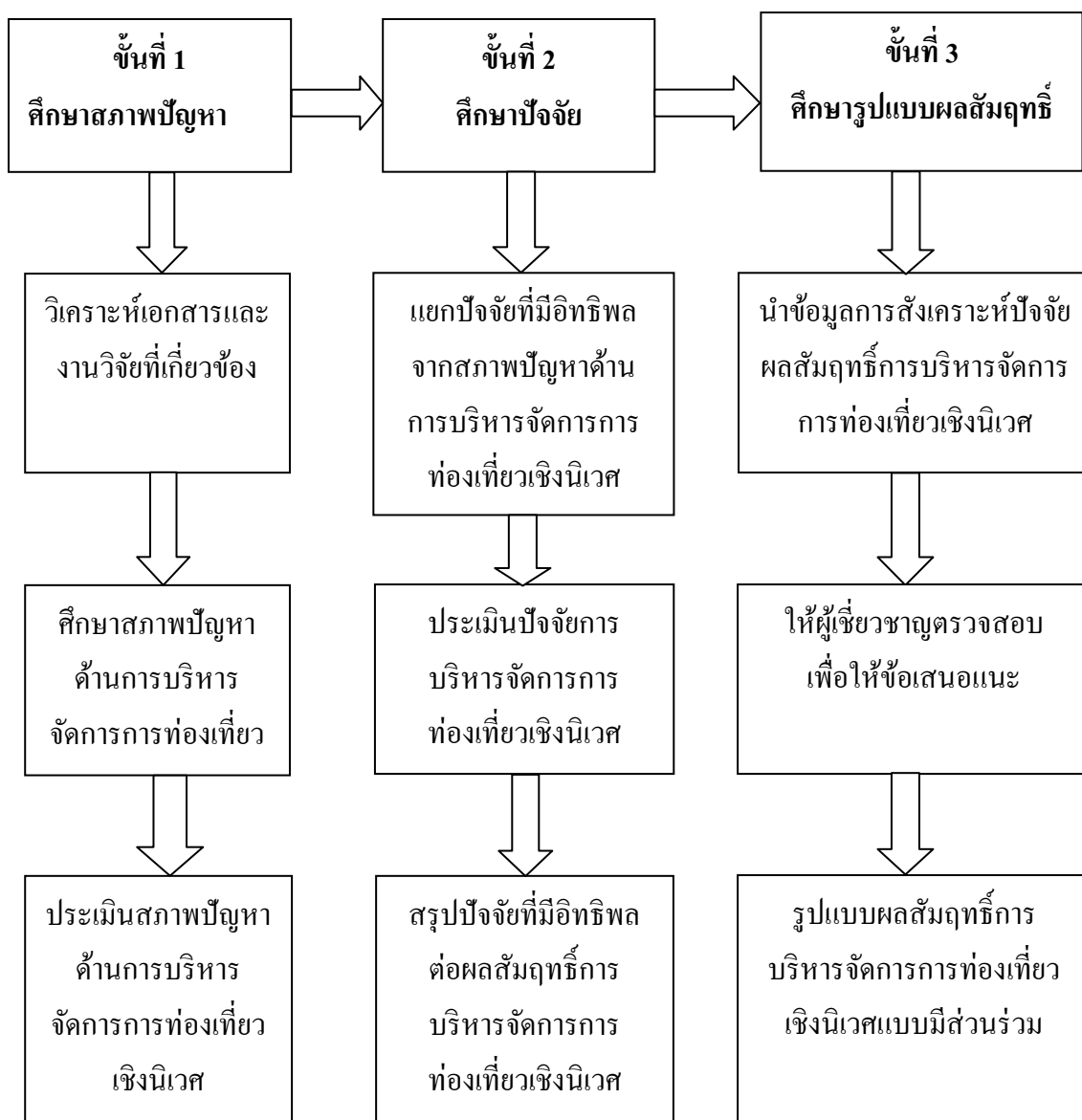
ปัจจัยที่มีอิทธิพล หมายถึง ตัวแปรวัดความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์การชุมชนแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านระบบองค์การบริหารจัดการ 3 ตัวแปร คือ คุณลักษณะของคณะกรรมการบริหารจัดการชุมชน (Personnel) โครงสร้างการบริหารจัดการ (ORGANIZE) กระบวนการบริหารจัดการ (MANAGE) 2) ด้านชุมชน (COM) 3 ตัวแปร คือ ลักษณะของสมาชิก (PERSONAL) ลักษณะ โครงสร้างของสมาชิก (ORGAN) พฤติกรรมและการมีส่วนร่วมของสมาชิก (BEHAVIOR) 3) ด้านผู้ประกอบการ (EN) ทั้งหมด 7 ตัวแปร 2 ด้าน คือ 1. ด้านการยอมรับและการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการ ดังนี้ การยอมรับของชุมชน (RESPECT) การเสริมสร้างและพัฒนาชุมชน (SUPPORT) การแก้ปัญหาของชุมชน (PROBLEM) การติดต่อสื่อสาร (COMMUNICATE) 2. ด้านการกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์ชุมชนการพัฒนาชุมชน คือระบบเศรษฐกิจชุมชน (ECONOMIC) ระบบสังคม (SOCIAL) ระบบนิเวศชุมชน (ECOTOURISM) 4) ด้านนักท่องเที่ยว (TOUR) เช่น การสนับสนุนการเรียนรู้และเครือข่าย (NETWORK) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม (CONSERVATION)

ขีดความสามารถในการรองรับ หมายถึง ผลกระทบต่อการท่องเที่ยวสองประการ คือ ประการแรก ผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยว คือ การลดลงในด้านคุณภาพที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวและประการที่สอง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม คือ การทำลายสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสังคม ดังนั้น เมื่อธุรกิจการท่องเที่ยวเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศจึงจำเป็นต้องมีการควบคุมนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมให้พอเหมาะที่จะไม่ให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมเร็วเกินไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

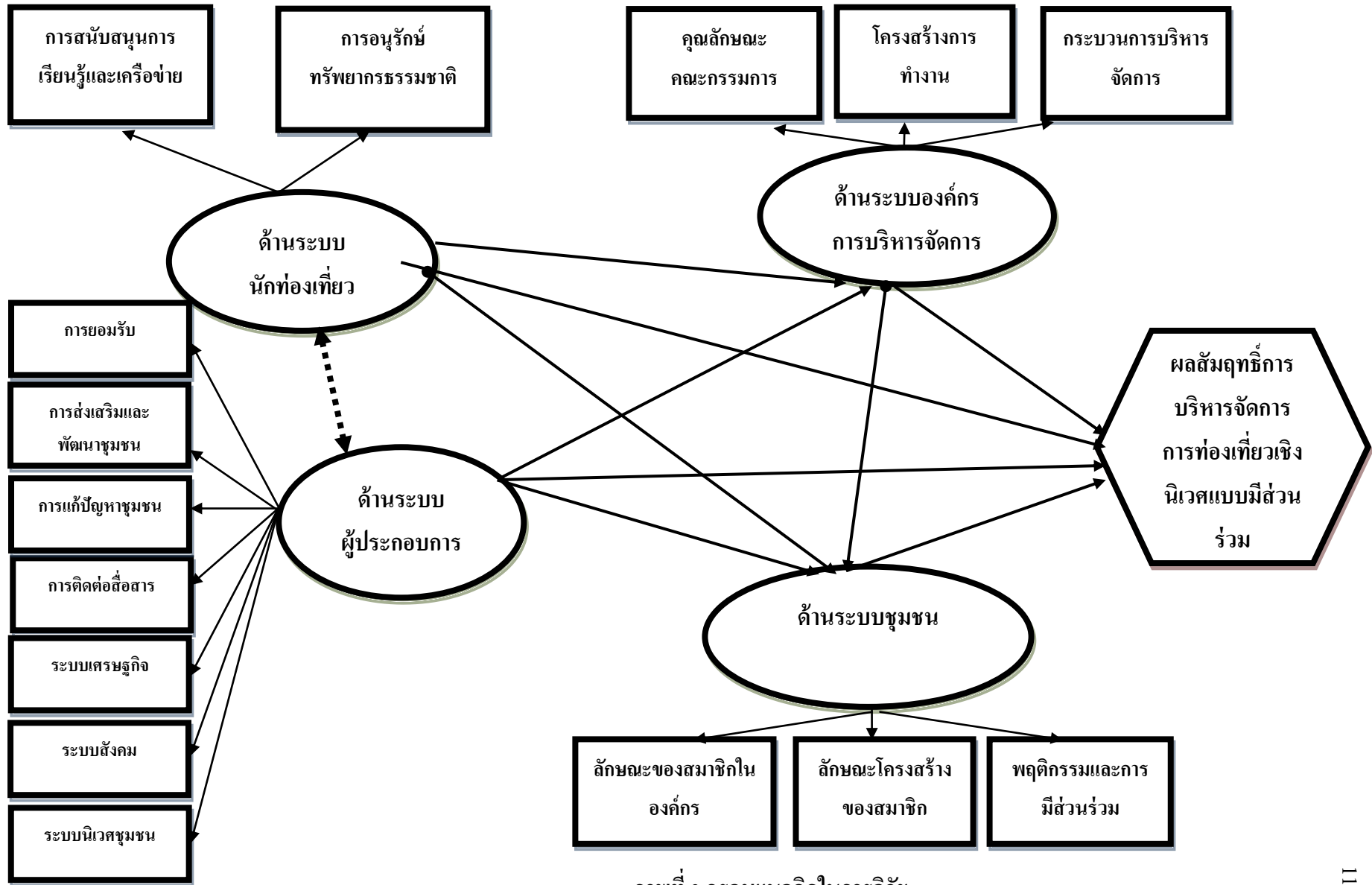
จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย รูปแบบผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการมีส่วนร่วม กรณีศึกษา เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการศึกษา กรอบแนวคิดและตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนการศึกษาวิจัย

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการศึกษาวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ผสมผสานแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุดม เศษกีวงศ์ (2548) และการท่องเที่ยวโดยชุมชน พงนา สวนศรี (2546) รวมถึงการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภายใต้กรอบมิติของชุมชน (คณะวนศาสตร์, 2550, น.2-66) ที่กล่าวถึงตัวชี้วัด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลจากการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน (ACH) ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 40 คน สรุปแยกปัจจัยได้ดังนี้ 1) ความพร้อมของชุมชน (ORG) ในการจัดตั้งองค์กรในการบริหารจัดการต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้ คุณลักษณะ คณะกรรมการ (Personnel) โครงสร้างการทำงาน (Organize) และกระบวนการบริหารจัดการ (Manage) องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการเป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่น (Involvement of Local Community or People Participation) ที่มีส่วนร่วมในการคิดวางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับประโยชน์ติดตามตรวจสอบ (ดรรรชนี เอ็มพันธ์, 2548, น.2-3) ตลอดจนบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในท้องถิ่นทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ท้องถิ่นในที่นี้เริ่มต้นจากระดับรากหญ้า (Grass Root) จนถึงการปกครองส่วนท้องถิ่นและอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมผู้ที่เกี่ยวข้อง (TOUR) จึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation-Based Tourism) (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545, น.22) โดยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและการขยายเครือข่าย (Network) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม (Conservation) คุณภาพของบุคลากรในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (COM) มีดังนี้ ลักษณะของสมาชิกในองค์กร (Member) ลักษณะโครงสร้างของสมาชิก (organ)กว่าร้อยละ 60 มีความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายและการมีส่วนร่วมของสมาชิก (behavior) หมายถึงการที่สมาชิกให้การยอมรับหรือต้องการในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อที่จะรองรับนักท่องเที่ยว ดรรรชนี เอ็มพันธ์ (2550) นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวโดยชุมชน ควรมีการจัดแบ่งบทบาทหน้าที่การทำงานกระจายไปยังสมาชิกความพร้อมขององค์กรชุมชน ควรได้รับการสนับสนุนนอกจากหน่วยงานภายในแล้วต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดการด้านการพัฒนาสังคม วัฒนธรรมและการพัฒนาเศรษฐกิจ ธานี อิศยกุล (2546) ดังนี้ 1. ด้านเศรษฐกิจ (Economic) 2. ด้านการติดต่อสื่อสาร (Communicate) 3. ด้านสังคม (Social) 4. การส่งเสริมและพัฒนาชุมชน (Support) 5. การแก้ปัญหาชุมชน (Problem) 6. ระบบนิเวศชุมชน (Ecotourism) 7. การยอมรับ (Respect) อำนาจ รักษาผลและคณะ (2550) ซึ่งเป็นที่มาของกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง รูปแบบผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบบมีส่วนร่วม เป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษาถึงสภาพปัญหา สถานภาพและปัจจัยทางด้านการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมการมีส่วนร่วมในดำเนินการต่างๆของผู้นำชุมชนและการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว บุคคลในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยขอเสนอ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นฐานความรู้ในการศึกษาวิเคราะห์ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
3. แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความหมายของการท่องเที่ยว

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

สมบัติ กาญจนกิจ (2544) กล่าวว่า การท่องเที่ยว (Tourism) เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง มิได้หมายเฉพาะเพียงการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจหรือเพื่อความสนุกสนานบันเทิงรื่นรมย์เท่านั้น การเดินทางเพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้ เพื่อการกีฬา ตลอดจนการเยี่ยมญาติพี่น้อง ก็นับว่าเป็นการท่องเที่ยวทั้งสิ้น แต่ความหมายของการท่องเที่ยวในหลักการแล้ว อาจะกำหนดได้โดยเงื่อนไข 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. การเดินทางด้วยความสมัครใจ
3. การเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆก็ตามที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545) การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางเพื่อผ่อนคลายความเครียดแสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่ โดยมีเงื่อนไขว่าการเดินทางนั้น เป็นการเดินทางเพียงชั่วคราว ผู้เดินทางจะต้องไม่ถูกบังคับให้เดินทาง

สุวัฒน์ จูชากรณ์และจริญญา เจริญสุกใส (2544, น.72) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวนของการเดินทางของบุคคลที่จากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว เพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ ที่ไม่ใช่เพื่อการหารายได้ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดปรากฏการณ์และความสัมพันธ์ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เดินทาง (นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน) ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ภาครัฐบาลที่ดูแลการท่องเที่ยวและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว

ปาณิดล นิยมคำ (2544) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นการสมัครใจเดินทางจากที่อยู่อาศัยของตนเพื่อเที่ยวชมทัศนศึกษาหรือร่วมกิจกรรม ณ สถานที่ต่างๆ โดยมีกำหนดระยะเวลาไปกลับที่ค่อนข้างแน่นอน ซึ่งแม้ว่าจะไปเพื่อทำธุรกิจหรือหารายได้ด้วย น่าจะนับได้ว่าเป็นการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน เหตุผลสนับสนุนที่ว่านักธุรกิจผู้หารายได้ที่แวะเที่ยวชมหรือร่วมกิจกรรม ณ สถานที่ท่องเที่ยวในขณะนั้น ย่อมจะเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวไปโดยปริยาย

องค์การสหประชาชาติ ได้กำหนดความหมายของการท่องเที่ยว ในการประชุมว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยว ณ กรุงโรม ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมที่มีเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 ประการ ได้แก่

1. เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ
3. เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆก็ตามที่มีไว้เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้ (องค์การสหประชาชาติ อ้างถึงใน สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2548, น.14)

สมยศ มะลิลา (2546) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางท่องเที่ยวซึ่งเกิดจากนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจและผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ในกระบวนการดึงดูดใจและการต้อนรับผู้มาเยือน (สมยศ มะลิลา, 2546 อ้างถึงใน รัชนิวรรณ บุญอนันท์และคณะ, 2551)

แม็ก อินทอสร์และโกลเนอร์ (Mc Intosh And Goeldner, 1990) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง ผลรวมของปรากฏการณ์ต่างๆ และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับธุรกิจและบริการต่างๆ รวมทั้งกับรัฐบาลประเทศเจ้าภาพและประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องอยู่ในกิจกรรมหรือกระบวนการในการดึงดูด ด้วยการให้การต้อนรับที่อบอุ่น เปี่ยมไมตรีจิตแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน

ชาเลอว์ โกลเนอร์ (Charles R. Goeldner, 2006, p.5) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง กระบวนการกิจกรรมและผลลัพธ์ อันเกิดจากความสัมพันธ์และการมีปฏิสัมพันธ์กัน ระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว รัฐบาล ชุมชนและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการดึงดูดและการต้อนรับผู้มาเยือน

เวเวอร์ เดวิท (Weaver, David B., 2000, p.3) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง ผลรวมของปรากฏการณ์ต่างๆ และการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ รัฐบาล ชุมชน ผู้นำท้องถิ่น วิทยาลัยชุมชน มหาวิทยาลัยและองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดึงดูด การขนส่ง การเป็นเจ้าบ้านด้วยการต้อนรับนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน

จากคำนิยามข้างต้น สรุปได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง กระบวนการกิจกรรมทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางท่องเที่ยวซึ่งเกิดจากนักท่องเที่ยว เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจจากสถานที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นๆเป็นการชั่วคราว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพักผ่อน เพื่อศึกษาหาความรู้ เพื่อสุขภาพ เพื่อการกีฬาและความบันเทิง รวมถึงกิจกรรมและผลลัพธ์อันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างนักท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว รัฐบาล ชุมชนและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการดึงดูดและการต้อนรับผู้มาเยือน ซึ่งไม่ใช่เป็นเดินทางเพื่อการประกอบอาชีพหรือการค้า

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เกิดมาจากกระแสเรียกร้องหลัก 3 ประการ ดังนี้

1. กระแสความต้องการของชาวโลก เพื่อให้เกิดจิตสำนึกที่จะอนุรักษ์ในสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะการอนุรักษ์ระบบนิเวศ เพื่อคงไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพ
2. กระแสความต้องการของนักท่องเที่ยว ที่ต้องการเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น
3. กระแสความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวมากขึ้น (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2542, น.12-14)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่รูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) ที่มุ่งให้เกิดการดูแลสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว จึงมีนักวิชาการกำหนดความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นมาหลายพอจะยกตัวอย่างได้ดังต่อไปนี้ คือ

เซลบาลอส ลาสคูเรียน (Ceballos-Lascurain Hector, 1991) แห่งสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources หรือ IUCN) อาจจะเป็นคนแรกที่ได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยไม่ให้เกิดการรบกวนหรือทำ

ความเสียหายแก่ธรรมชาติ แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณและสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น

อลิซาเบท บู (Elizabeth Boo, 1991) ผู้คลุกคลีกับงานวิจัยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในละตินอเมริกาและหมู่เกาะคาริเบียน ได้ให้ความหมาย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์อันเนื่องมาจากมีรายได้สำหรับการดูแลพื้นที่ การสร้างงานให้ชุมชนท้องถิ่นและการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

The Ecotourism Society (1991) ได้ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า หมายถึง การเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศและในขณะเดียวกัน ก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ ที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น

Buckley, Ralf (1994) ให้คำนิยามเพียงสั้นๆ ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวที่อาศัยผลิตผลทางธรรมชาติ การจัดการที่ยั่งยืน และองค์ประกอบทางการศึกษา ซึ่งมีส่วนก่อให้เกิดการอนุรักษ์

The Commonwealth Department Of Tourism (1993) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวธรรมชาติที่ครอบคลุมถึงสาระด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและมีการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน” (The Commonwealth Department Of Tourism ,1993 อ้างถึงในอิศรัฎฐ์ รินโรสงและคณะ,2551)

Tim Gardner And Simon Mc Arthur (1994) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มุ่งสนใจให้โอกาสเรียนรู้ ขณะเดียวกันก็เอื้อประโยชน์ต่อท้องถิ่นพร้อมรักษาสีงแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจที่ยั่งยืน

ภราเดช พยัฒวิเชียร (2539) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น มีขอบเขตซึ่งจำกัด โดยรูปแบบและสถานที่ตลอดจนในเรื่องกลุ่มนักท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2540) ให้คำนิยามว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ชื่นชมและเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพธรรมชาติ สภาพสังคม วัฒนธรรม และชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น บนพื้นฐานความรู้และความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ

องค์การสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Program-UNEP) สมาคมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (E-Co Tourism Society) และองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) ให้คำนิยามว่า การท่องเที่ยวที่ไม่เป็นการรบกวนลักษณะทางธรรมชาติ มุ่งหวังในด้านการศึกษา มีความพอใจต่อทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ตามธรรมชาติ มีความเข้าใจต่อวัฒนธรรม ประวัติความเป็นมาของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยไม่เป็นการรบกวนต่อระบบนิเวศ ในขณะที่เดียวกันก็สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ ที่จะทำให้เกิดการอนุรักษ์ต่อทรัพยากรของประชากรในท้องถิ่น (ไพฑูริย์ พงศบุตร, 2539)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติ มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวโดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติ มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวโดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

ภราเดช พัทม์วิเชียร (2542) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงธรรมชาติ มีการให้ความรู้และสื่อความหมาย เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มเล็กๆ ลดผลกระทบที่เกิดกับธรรมชาติก่อประโยชน์แก่ท้องถิ่นและกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้กำหนดความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นและวัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศโดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

รชพร จันทรสว่าง (2546) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไว้ว่าหมายถึง การแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นและนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น คณะกรรมการว่าด้วยอุทยานและพื้นที่อนุรักษ์ของโลก

Ceballos-Lascurain (1991) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การเดินทางไปเยือนโดยมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ณ พื้นที่ธรรมชาติซึ่งยังไม่ถูกรบกวนมากนัก เพื่อที่จะพบกับ

ความเปลี่ยนแปลงขึ้นชมธรรมชาติวัฒนธรรมจากอดีตจนถึงปัจจุบันเป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์โดยผู้มาเยือน ก่อให้เกิดภาวะกระทบกระเทือนต่อพื้นที่ในระดับต่ำและทำให้เกิดการมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจสังคมโดยได้รับประโยชน์ของประชากรในท้องถิ่น

พจนา สวนศรี (2546) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวโดยชุมชน และเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเฉพาะตัว แตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับการท่องเที่ยวโดยทั่วไป เป็นการท่องเที่ยวที่มาจากการสร้างชุมชนให้เป็นเครื่องมือทางการท่องเที่ยว

จากข้อมูลดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นในด้านการรักษาสภาพแวดล้อม ความสมดุลทางธรรมชาติ การรักษาระบบนิเวศรวมไปถึงรักษาวัฒนธรรม ความเป็นอยู่และวิถีชีวิตให้คงไว้ซึ่งความยั่งยืนความเป็นเอกลักษณ์สืบไป และรวมถึงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในปัจจุบัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอกำหนดถึงความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อความสอดคล้องของงานวิจัย

ความหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

วิลาส เตชะไพบุลย์ (2538) กล่าวว่า การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) จากการประชุม G10 1990 ณ ประเทศแคนาดาได้ให้คำจำกัดความ การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่า หมายถึง การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้ที่เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบันได้ โดยที่มีการปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่างๆ ของอนุชนรุ่นหลังด้วย การท่องเที่ยวแบบนี้ มีความหมายรวมถึง การจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย

ราไพพรรณ แก้วสุริยะ (2546) กล่าวว่า การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมและสุนทรียภาพ โดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้ให้ได้ยาวนานที่สุด

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2540) กล่าวว่า การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนพอสมควร มีทรัพยากรที่ยั่งยืน มีวัฒนธรรมที่ทำให้ชาวบ้านสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ ไม่ใช่ดำรงอยู่เพื่อจะขายนักท่องเที่ยวต่อไป แต่การดำรงอยู่โดยที่ชาวบ้านสามารถช่วยตนเองได้ต่อไป

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีผู้ให้ความหมายไว้หลายทัศนะ ดังนี้ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นแนวความคิดที่เพิ่งปรากฏขึ้นเมื่อไม่นานมานี้และยังมีการใช้คำภาษาอังกฤษอื่นๆ ที่ให้ความหมายเช่นเดียวกันที่สำคัญ ได้แก่ Nature Tourism, Biotourism, Green Tourism เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวดังกล่าวล้วนแต่เป็นการบ่งบอกถึงการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) ซึ่งจากการประชุม Globe 1990 ณ ประเทศแคนาดาได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่า การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวนรักษา โอกาสต่างๆของอนุชนรุ่นหลังด้วย การท่องเที่ยวนี้ มีความหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจสังคม และความงามทางสุนทรียภาพในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย โดยมีลักษณะที่สำคัญคือ เป็นการท่องเที่ยวที่ดำเนินการภายใต้ขีดจำกัดความสามารถของธรรมชาติ และต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี ที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยว อีกทั้งต้องยอมรับให้ประชาชนทุกส่วน ได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และต้องชี้ นำภายใต้ความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ที่ท่องเที่ยวนั้นๆ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย, 2542) สำหรับความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้มีบุคคล หรือ องค์กรต่างๆ ให้ความหมายและคำจำกัดความไว้มากมาย เป็นที่ยอมรับในระดับหนึ่ง และได้รับการอ้างอิงถึงเสมอ ที่สำคัญมีดังนี้

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2540) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาชื่นชม และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ สภาพธรรมชาติ สภาพสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรู้ และความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ

ยูดี นิรัตน์ตระกูล (2538) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือนิเวศสัญจร เป็นรูปแบบการท่องเที่ยว ที่คำนึงถึงประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (Nature Conservation) และมุ่งเน้นพัฒนาท้องถิ่นเป็นหลัก นักท่องเที่ยว ในลักษณะนี้มักจะเดินทางท่องเที่ยวเป็นกลุ่มเล็กๆ ไปยังพื้นที่ที่มีความสนใจทางวัฒนธรรมและธรรมชาติโดยพยายามที่จะระมัดระวังไม่ทิ้งร่องรอยของการเข้าไปสัมผัสสถานที่แห่งนั้น แต่จะเก็บไว้เพียงความทรงจำและประสบการณ์เท่านั้น

Ceballos Lascurain (1991) ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า "เป็นการท่องเที่ยว รูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยไม่ให้เกิดการรบกวนหรือทำความเสียหายแก่ธรรมชาติ แต่มีวัตถุประสงค์ เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับ

ทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น"

Elizabeth Boo (1991) ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวแบบอิงธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีเงินทุนสำหรับการปกป้องดูแลรักษาพื้นที่ มีการสร้างงานให้กับชุมชนหรือท้องถิ่น พร้อมทั้งให้การศึกษาและ สร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม"

The Ecotourism Society (1991) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า "การเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ถึงวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของ ระบบนิเวศและในขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น"

Western (1993) ได้ปรับปรุงคำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของ The Ecotourism Society ให้สั้นและกะทัดรัด แต่มีความหมายสมบูรณ์มากขึ้น คือ "การเดินทางท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติซึ่งมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนท้องถิ่นดีขึ้น"

Cohen, Erik (2004) ได้ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ การท่องเที่ยวธรรมชาติที่ครอบคลุมถึงสาระด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน คำว่า ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมยังครอบคลุมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นด้วย ส่วนคำว่ารักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืนนั้น หมายถึง การบันทึบประโยชน์ต่างๆ กลับสู่ชุมชนท้องถิ่นและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

เสรี เวชบุษกร (2538) กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า "การท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว ที่เป็นธรรมชาติและต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งหมายรวมถึงวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่น ตลอดจนโบราณสถาน โบราณวัตถุที่มีอยู่ใน ท้องถิ่นด้วย"

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2543) ได้ให้ความหมาย การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ไว้ว่าเป็นการเดินทางเพื่อพักผ่อนคลายเครียด แสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่โดยมีเงื่อนไขว่า การเดินทางนั้น เป็นการเดินทางโดยมีนโยบายหลัก 3 ประการ คือ อนุรักษ์และฟื้นฟูสมบัติวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของไทย

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งมีความรับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มีการจัดการสิ่งแวดล้อมและให้การศึกษาแก่นักท่องเที่ยว ทำให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ในแง่การจัดการท่องเที่ยวและ

การให้การศึกษา โดยการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจะควบคุมการจัดการท่องเที่ยวที่กว้างขวางกว่า แต่ไม่เน้นให้การศึกษาแก่นักท่องเที่ยว เพื่อแต่ให้มีการจัดการลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจเป็นสำคัญ กล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเป็นการท่องเที่ยวแบบไม่ยั่งยืน ดังนั้น รูปแบบผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยจึงขอใช้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เพื่อความสอดคล้องกับการวิจัย

หลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ยึดหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากร ด้านวัฒนธรรม การวางแผน การพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวทุกรูปแบบ จึงจำเป็นต้องนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน การให้การศึกษาและการสื่อความหมายแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อสร้างความสำนึกและห่วงใยในธรรมชาติ หัวใจของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อยู่ที่การมอบอำนาจให้แก่ ชุมชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองและการท่องเที่ยว จึงก่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม นักท่องเที่ยวควรได้รับความพึงพอใจในขอบเขตที่ไม่มีการทำลายทรัพยากร (พยอม ธรรมบุตร ,2541, น.44)

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวที่จะส่งเสริมและพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ควรเป็นพื้นที่ธรรมชาติมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมและอาจร่วมไปถึงแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดีและวัฒนธรรมที่ปรากฏในพื้นที่ธรรมชาตินั้น
2. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นการท่องเที่ยวที่ทุกฝ่ายต้องมีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อม ธรรมชาติและระบบนิเวศ โดยเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่มีการทำลายหรือทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม
3. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เน้นให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสหรือมีประสบการณ์กับสภาพแวดล้อม ธรรมชาติโดยตรง เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาและเรียนรู้สภาพแวดล้อม ธรรมชาติ
4. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะต้องคืนประโยชน์กลับสู่ธรรมชาติและช่วยอนุรักษ์ธรรมชาติในขณะเดียวกันจะเอื้อประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม
5. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จะเน้นที่คุณค่าทางธรรมชาติหรือลักษณะเดิมที่เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวนั้น

วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

1. เพื่อพัฒนาจิตสำนึก (Awareness) และความเข้าใจ (Understanding) ของนักท่องเที่ยวในการทำความเข้าใจคุณค่าประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ

2. เพื่อเพิ่มประสบการณ์ที่มีคุณค่าสูงให้แก่ นักท่องเที่ยว หรือผู้ที่มาเยือนนักท่องเที่ยว
3. เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชุมชนที่แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่
4. เพื่อดูแลรักษาและคงไว้ซึ่งคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้การท่องเที่ยวงานอนุรักษ์ ยังมุ่งเน้นที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่น่าสนใจของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมที่ปรากฏ ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการศึกษาเรียนรู้และสร้างความพึงพอใจเกี่ยวกับความหลากหลาย และวิวัฒนาการของกลุ่มชนเหล่านั้นด้วย (ยูดี นิรัตน์ตระกูล, 2538, น.53-55)

หลักการในการปฏิบัติเบื้องต้นของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1. มุ่งพัฒนาการท่องเที่ยวภายในประเทศก่อนเป็นอันดับแรก
2. ประชาชนในท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โครงการต่างๆ ที่จะมีต่อวิถีชีวิตของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่
3. ต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวทุกๆ ด้าน
4. มุ่งใช้วัสดุ และผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น
5. เน้นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น โดยมุ่งประโยชน์ในระยะยาวของชุมชน
6. ตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมชาติมากกว่าความเป็นแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น
7. การปรับตัวเปลี่ยนแปลงต้องไม่ขัดกับหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
8. ภาคธุรกิจการท่องเที่ยว องค์กรท้องถิ่น องค์กรด้านสิ่งแวดล้อมและรัฐบาลมีหน้าที่ทำงานร่วมกันอย่างเสมอภาค (ราชบัณฑิตยสถาน, 2545, น. 319)

ปรัชญาของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สุรเชษฐ์ เศรษฐมาต กล่าวถึง ปรัชญาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. Ecologically Sensitive หมายถึง จิตสำนึกหรือความรับผิดชอบที่มีต่อระบบนิเวศ ผู้รับผิดชอบ หรือผู้ประกอบการ หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับพื้นที่นักท่องเที่ยว และผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในส่วนต่างๆ
2. Low Impact หมายถึง การเกิดผลกระทบน้อย ซึ่งตรงกันข้ามกับการท่องเที่ยวแบบ Mass tourism ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้นจะอย่างไรให้การบริหารและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เกิดผลกระทบน้อยที่สุด
3. Educational หมายถึง จะต้องมีการบริการข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว หรือผู้ที่เข้าไปใช้ประโยชน์ เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแต่การท่องเที่ยวเชิง

อนุรักษ์จะต้องมีมากกว่าศูนย์บริการ ควรจะมีทางเดินเท้าที่เปิดโอกาสให้คนได้ออกไปสัมผัสเรียนรู้ธรรมชาติ

4. Local Benefit หมายถึง การกระจายรายได้ไปสู่คนในท้องถิ่น คือ เปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการหรือให้บริการการท่องเที่ยว ตั้งแต่ระบบที่พัก อาหาร สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ รวมทั้งเป็นมัคคุเทศก์ในท้องถิ่น ผู้นำทางหรือผู้ให้บริการระหว่างนักท่องเที่ยวในพื้นที่ (สุรเชษฐ์ เศรษฐมาส, 2538, น. 27-28)

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

อุดม เขวกิ่งค์ และคณะ (2548, น.82-83) ได้อธิบายเกี่ยวกับ หลักการพื้นฐาน 12 ประการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องหลีกเลี่ยงการสร้างผลกระทบทางด้านลบ ที่จะก่อให้เกิดความเสียหาย หรือการทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของพื้นที่ท่องเที่ยว

2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องให้การศึกษาแก่นักท่องเที่ยวให้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรม รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องนำไปสู่การอนุรักษ์ธรรมชาติและจัดการเขตอนุรักษ์

3. ชุมชนท้องถิ่นรวมทั้งชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง จะต้องเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องเน้นความสำคัญ ของการวางแผนและการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเน้นการสร้างหลักประกันว่า จำนวนนักท่องเที่ยวจะต้องอยู่ภายในขอบเขตของศักยภาพในการรองรับ (Carrying Capacity) ตามธรรมชาติ ของระบบนิเวศท้องถิ่น

5. รายได้ส่วนใหญ่จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องตกอยู่กับประเทศผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้เอง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเน้นการใช้ผลิตภัณฑ์และบริการของท้องถิ่นเป็นสำคัญ

6. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องให้ความสำคัญกับการใช้จากโครงสร้างพื้นฐาน และพัฒนาขึ้นบนพื้นฐานความคิด ซึ่งเน้นความสำคัญของการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ลดละการใช้ น้ำมันเชื้อเพลิง การอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นบ้าน และการจัดการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับธรรมชาติแวดล้อมอย่างแท้จริง

7. เป็นผู้ใฝ่เรียน ถือว่าคุณค่าของการเรียนรู้ช่วยเพิ่มพูนคุณภาพชีวิต เรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรมของผู้คน มีความรู้ทางธรรมชาติวิทยาและระบบนิเวศของท้องถิ่นนั้นๆ

8. มีความอดทน กำเนินถึงคุณภาพชีวิต สุขอนามัย ที่พักสะอาด อาหารมีคุณค่าทางโภชนาการ มีประโยชน์ต่อร่างกาย

9. มีความอ่อนไหว เปราะบาง มีจิตใต้สำนึกต่อการรักษาคุณค่าคุณภาพสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่นท่งใย ต่อการเกิดผลกระทบทรัพยากรการท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อม

10. มีความประทับใจและสุนทรียภาพ สนุกสนาน ตื่นเต้น ซาบซึ้ง แปลกใจและมีความทรงจำที่ดี กลุ่มที่ชอบวัฒนธรรมมีความสนใจเป็นพิเศษ อาทิ ชม โบราณสถาน การแสดงเพื่อนบ้าน คนตรีพื้นบ้าน เรียนรู้การทำอาหาร

11. มีอาชีพมั่นคง ต้องการความปลอดภัยต่อการเดินทางประกันชีวิตและทรัพย์สิน

12. เมื่อไปเที่ยวท้องถิ่นใด ประสงค์ที่จะสร้างความสัมพันธ์ภาพร่วมกันพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สร้างมิตรไมตรีร่วมกัน

คุณลักษณะของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความสนใจของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นกลุ่มของผู้เดินทางเพื่อแสวงหากิจกรรมให้มีประสบการณ์ที่หลากหลายมากขึ้นเป็นประสบการณ์จากการเรียนรู้ ทั้งธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น วิถีชีวิตของชุมชนและมีจิตสำนึกต่อการรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยมีคุณลักษณะดังนี้ 1) เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ สังคม สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและสัตว์ป่า 2) เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มุ่งให้คนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และได้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจให้มากที่สุด 3) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีจุดสนใจหลักอยู่ที่สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติหรือวัฒนธรรมที่ยังคงความดั้งเดิมและบริสุทธิ์ ห่างไกลความเจริญแบบสังคมเมือง 4) เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว ให้มีความสมดุลกับความสามารถ ในการรองรับนักท่องเที่ยวของแต่ละพื้นที่ ความหมายของสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง บริเวณพื้นที่และโครงการสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ที่ผู้บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว จัดให้มีขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อรองรับกิจกรรมผู้มาเยือนและกิจกรรม ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว เช่น พื้นที่ปิกนิก ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว บ้านพักนักท่องเที่ยว บ้านพักเจ้าหน้าที่ ห้องน้ำ ห้องสุขา ร้านอาหาร ลานจอดรถ ถนนและทางเดินเท้า พื้นที่กางเต็นท์ ป้ายสื่อความหมาย โคมไฟ ม้านั่ง ถังขยะ ระบบกำจัดน้ำเสียและอื่นๆ (ศูนย์วิจัยป่าไม้, 2541)

โดยบทบาทของสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว มีบทบาทสำคัญต่อแหล่งท่องเที่ยว โดยสรุปได้ดังนี้

1. สนองความต้องการของผู้มาเยือน/นักท่องเที่ยว ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ/กิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อประโยชน์ใช้สอยและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น พื้นที่ปิกนิกพร้อมอุปกรณ์ อันได้แก่ โต๊ะ ม้านั่ง ถังขยะ เตาทำอาหาร สนองความต้องการในการประกอบกิจกรรมปิกนิก บ้านพักสนองความต้องการในการพักผ่อน

2. ช่วยป้องกันรักษาทรัพยากรและสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวไม่ให้เสื่อมโทรมลง อันเนื่องมาจาก กิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น สะพานที่ทำด้วยไม้ ช่วยป้องกันไม้ให้นักท่องเที่ยวเหยียบย่ำพื้นที่ที่มีความเปราะบาง เช่น พื้นที่ชุ่มน้ำ หรือบริเวณพื้นที่ ที่ต้นไม้พื้นล่างขนาดเล็กขึ้นอยู่หนาแน่น ระบบขยะ ระบบบำบัดน้ำเสีย ช่วยป้องกันและกำจัดมลพิษของแหล่งท่องเที่ยว

3. ช่วยป้องกันอันตรายที่อาจเกิดกับนักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรม เช่น สะพานเดินข้ามลำน้ำ ราวกันตกริมหน้าผา

4. เป็นเครื่องมือ สื่อในการให้ความรู้ สร้างความเข้าใจและเพิ่มโอกาสให้กับ นักท่องเที่ยว สัมผัสชื่นชมธรรมชาติยิ่งขึ้น เช่น เส้นทางสื่อความหมายในพื้นที่ธรรมชาติ นิทรรศการกลางแจ้ง

5. อำนวยความสะดวกให้กับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว เช่น อาคารสำนักงาน สำหรับเจ้าหน้าที่ บ้านพักเจ้าหน้าที่ ป้อมยาม ค่ายตรวจ

6. มีบทบาททางอ้อมในการสร้างภาพลักษณ์ (Image) ของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ป้ายแหล่งท่องเที่ยวที่แสดงเอกสารเฉพาะพื้นที่

สรุปได้ว่า สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ธรรมชาติหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้สร้างสรรค์ขึ้นมาและควรมีบทบาทในการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักถึงเจตนารมณ์ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นเสมือนการสร้าง “แบบอย่าง” หรือ “Role Model” สำหรับนักท่องเที่ยว เช่น สถาปัตยกรรมของที่พัก ควรสร้างให้มีความรู้สึกที่กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวตระหนักว่า ได้เข้ามาอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและมีพฤติกรรมคล้อยตามในการรักษาสภาพธรรมชาติ ช่วยป้องกันผลกระทบที่อาจจะเกิดและช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ประหยัดพลังงานและนำของเก่ากลับมาใช้ใหม่

ดังนั้น กรมอุทยานแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (US National Park Service) ได้พยายามกำหนดกรอบของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ มีประเด็นโดยสรุป ดังนี้ (ศูนย์วิจัยป่าไม้, 2541)

1. สิ่งอำนวยความสะดวกประเภทอาคารให้ความสำคัญในเรื่องแสงสว่าง การถ่ายเทของอากาศ ทิศทางลมและความผสมผสานกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว

2. ระบบคมนาคมและการหมุนเวียน (Circulation) ภายในแหล่งท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับเส้นทางคมนาคมทางเลือก เช่น ทางจักรยาน ทางเดินเท้า ทางขี่ม้า ทางสำหรับพายเรือ ฯลฯ ควบคู่กับถนน-ลานจอดรถที่เป็นมาตรฐานและระบบป้าย สัญลักษณ์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับทิศทางและที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวอย่างชัดเจน

3. ระบบสาธารณูปโภค เน้นระบบที่ใช้พลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพอนุรักษ์น้ำ กำจัดน้ำเสีย และของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการนำของเก่ากลับมาใช้ใหม่

4. การออกแบบโดยภาพรวม ให้ความสำคัญกับการลดผลกระทบจากการพัฒนาทั้งในและนอกแหล่งท่องเที่ยวและให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อผู้ใช้ประโยชน์สิ่งอำนวยความสะดวกต่อผู้มาเยือนอย่างต่อเนื่อง

สุรเชษฐ์ (2535) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการพื้นที่นันทนาการ โดยเฉพาะอุทยานแห่งชาตินั้นจะต้องคำนึงถึง สิ่งสำคัญ 2 ประการดังนี้ ประการหนึ่ง การสงวนรักษาสภาพแวดล้อมของพื้นที่ให้คงอยู่อย่างไม่เสื่อมสลาย หรือมีไว้ใช้ได้ตลอดไป ประการที่สอง คือการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้ใช้ประโยชน์ หรือนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยือนพื้นที่ ตลอดจนการให้บริการ และอำนวยความสะดวก เช่น การมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก มีสถานที่พักผ่อน ร้านอาหารและเครื่องอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่จำเป็นซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกนี้จัดให้มีขึ้น เพื่อสนองความสะดวก ความพอใจ และความปลอดภัยของผู้ใช้พื้นที่และขณะเดียวกันเพื่อป้องกันการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ด้วย ดังนั้นจึงต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ภราเดช พัทฒวิเชียร (2539) กล่าวว่า ผลกระทบต่อการท่องเที่ยว สองประการ คือ ประการแรก ผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยว คือ การลดลงในด้านคุณภาพที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวและประการที่สอง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม คือ การทำลายสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสังคม ดังนั้น เมื่อธุรกิจการท่องเที่ยวเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงจำเป็นต้องมีการควบคุมนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมให้พอเหมาะที่จะไม่ให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมเร็วเกินไป โดยมุ่งเน้นถึงความสามารถในการรองรับทางสภาพแวดล้อมทางกายภาพและจิตวิทยาเป็นหลัก ซึ่งหมายถึงการขยายตัวอย่างรวดเร็วของสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว ขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญกับความรู้สึกรักของประชากรที่มีต่อนักท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวด้วย เพื่อให้ง่ายต่อการควบคุมคุณภาพและทิศทางของการพัฒนาการท่องเที่ยวแนวคิดเกี่ยวกับขีดความสามารถในการรองรับ วันชัย อัครทวีทอง (2549) กล่าวไว้ว่า ความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวของพื้นที่ใด พื้นที่หนึ่งหมายถึง จำนวนนักท่องเที่ยวหรือกิจกรรมหรือช่วงเวลาในพื้นที่นั้นๆ จะรองรับได้โดยไม่ทำให้สภาพกายภาพและชีวภาพเสื่อมลงอย่างถาวร ทั้งนี้พื้นที่ยังคงคุณค่าเพียงพอที่จะสร้างความพอใจและความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวได้ ในด้านการท่องเที่ยวความสามารถในการรองรับอาจกำหนดไว้โดยพิจารณาถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว โดยการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวจะสามารถทำได้ในแหล่งท่องเที่ยวนั้นและพิจารณาทั้งระบบนิเวศ โดยศึกษาถึงกระบวนการทางธรรมชาติของพืช สัตว์ แหล่งน้ำ เป็นต้น ว่าเป็นอย่างไรและสามารถทนต่อผลกระทบของมนุษย์ที่เป็นสิ่งแปลกปลอมในระบบนิเวศนั้นได้มากน้อยเพียงไร

Pearce and Kirk (1984) กล่าวว่าไว้ว่า ความสามารถในการรองรับของสภาพแวดล้อม (Environment Carrying Capacity) จะพิจารณาได้จากระดับที่นักท่องเที่ยวหรือกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจได้เริ่มทำให้สิ่งแวดล้อมลดคุณค่าลง เช่น การทิ้งขยะมูลฝอย การปล่อยน้ำเสียในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น และความสามารถในการรองรับทางกายภาพ (Physical Carrying Capacity) คือ ระดับที่เริ่มมีการอึดตัวของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ที่พัก ร้านอาหาร เป็นต้น

O'Reilly (1986) ชี้ให้เห็นว่า ชีตความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับแต่ละกรณี คือ จำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่จะมีได้ในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งความหมายนี้ได้ครอบคลุมประเด็นที่สำคัญ สองประการ คือ ประการแรกเป็นจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดของแหล่งท่องเที่ยวที่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาได้ ประการที่สองเป็นระดับที่การพักผ่อนและการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเริ่มลดลง เนื่องจากหมดความพึงพอใจหรือแหล่งเที่ยวนั้น ไม่เป็นสิ่งที่ดึงดูดอีกต่อไป ซึ่งชีตความสามารถในการรองรับนี้จะแปรเปลี่ยนไปตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว เวลา และสถานที่

ชุมพล งามผ่องใส (2531) กล่าวว่า ชีตความสามารถในการรองรับหรือสมรรถนะการยอมให้มีได้ในระบบสิ่งแวดล้อม (Carrying Capacity) หมายถึง ความสามารถสูงสุดที่สภาวะแวดล้อมหรือพื้นที่หนึ่งหรือระบบสิ่งแวดล้อมหนึ่ง จะสามารถมีได้ของสรรพสิ่งร่วมกันในจำนวนสูงสุดได้จำกัด ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความอยู่ดีมีสุขของสรรพสิ่งต่างๆ เหล่านั้น

การที่จะทราบว่าเป็นพื้นที่หรือสภาพแวดล้อมหนึ่งๆ ถึงที่เหมาะสมที่สุดหรือไม่นั้นสังเกตได้จากสิ่งปรากฏขึ้นตามธรรมชาติหรือสภาพแวดล้อมนั้นแสดงออกมา เช่น มีการกร่อนของดิน ดินไม้ตาย เป็นต้น แสดงว่าสภาพแวดล้อมดังกล่าวเกินกว่าจุดที่เหมาะสมไปแล้ว ต้องมีการแก้ไขและป้องกันต่อไป เพราะความสามารถสูงสุดของพื้นที่ใดๆ จะแปรผันตามปัจจัยของสิ่งแวดล้อมในขณะนั้นเมื่อเป็นเช่นนี้สามารถแก้ไขปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงความสามารถสูงสุดของพื้นที่หรือสภาวะแวดล้อม

ดังนั้น การกำหนดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวเพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับแต่ละกรณี แต่ละกิจกรรม ในแต่ละพื้นที่เป็นรายๆ ไปเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อที่จะได้ตัวเลขที่เหมาะสมทั้งต่อนักท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวซึ่งอาจกระทำได้โดย

1. ปรับปรุงสภาพแวดล้อมต่างๆ ให้เหมาะสมกับความต้องการในปริมาณและสัดส่วนที่พอเหมาะ
2. ปรับปรุงโดยการนำเอาผลิตผลส่วนที่เกินออกไปใช้ประโยชน์ ซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มความสามารถของพื้นที่หรือสภาพแวดล้อมไปพร้อมๆ กัน

3. พยายามให้มีการกระจายตัว โดยเฉพาะในช่วงที่สภาพแวดล้อมไม่อำนวยต่อการรวมกลุ่มเพียงจุดเดียว ซึ่งจะเป็นการทำลายสภาพแวดล้อม จะช่วยในการเพิ่มความสามารถของพื้นที่และระบบสิ่งแวดล้อมนั้นๆ

ทักษิณา คุณารักษ์ (2546) ได้สร้างแบบจำลองความพึงพอใจของผู้ใช้แบบจำลองนี้ได้อธิบายว่า ระดับความพอใจของผู้ใช้พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง เช่น น้ำตก ทะเล ชายทะเล สะพานข้ามแม่น้ำ จะมีขีดจำกัด ณ จุดใดจุดหนึ่งเท่านั้น หากพื้นที่ใดมีผู้ใช้เกินจุด ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้พื้นที่ก็จะลดลงและจะลดลงเรื่อยๆ ตามจำนวนผู้ใช้พื้นที่ที่เพิ่มมากขึ้น แบบจำลองนี้ยังใช้พื้นที่ละตัวแปรที่สอง คือ จำนวนคนที่ผู้ใช้พื้นที่ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น เมื่อนักท่องเที่ยวคนหนึ่งต้องเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวที่เคยไปมาแล้ว ได้พบกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพเดิมพบปะกับคนท้องถิ่นเดิมก็จะทำให้ระดับความพอใจลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับการเดินทางครั้งแรก

สรุปได้ว่า จากความหมายและแนวคิดในเรื่องขีดความสามารถในการรองรับ จึงมีความจำเป็นต้องมีการศึกษาและนำมาประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นเครื่องมือหรือกำหนดเป็นกรอบในการวางแผนการจัดการเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม ทั้งยังเป็นการป้องกันปัญหาอันอาจเกิดขึ้นได้ ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีระบบจะได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจเพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการ และการวางแผนด้านการจัดการไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นได้ในอนาคต

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

ในการศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัญหา ปัจจัยการบริหารจัดการและรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นสำคัญ เนื้อหาส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับหลักแนวคิดและทฤษฎีทางการบริหารจัดการ ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารจัดการที่ได้จากการตรวจสอบ ทบทวน เฉพาะที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการศึกษามาพิจารณาเสนอตามลำดับดังนี้

ความหมายการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวถึงในที่นี้ จะเป็นการผสมผสานระหว่างคำว่า “การบริหาร” (Administration) และ “การจัดการ” (Management) สำหรับคำว่า “การบริหาร” มักใช้กับการบริหารในภาครัฐ เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 เป็นพระราชบัญญัติที่กำหนดขึ้น เพื่อส่งเสริมประชาชนและองค์กรเอกชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม จักรระบบการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมกำหนดมาตรการควบคุมมลพิษ (รชพร จันทรสว่าง, 2546) การจัดการ

การท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เป็นต้น และยังพบว่าคำว่า “การจัดการ” ยังพบได้ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว แต่หากพิจารณาในแง่เป้าหมายของภาครัฐแล้ว จะเห็นได้ว่า มิได้มุ่งหมายผลของการกระทำที่แสวงหาผลกำไร ดังนั้น “การบริหาร” ที่นิยมใช้ในภาครัฐ จึงอาจเป็นความหมายที่ต้องการสื่อสาร และเน้นย้ำกำไรให้ตระหนักถึงเจตนารมณ์ ของการลงทุนของภาครัฐ โดยไม่พึงประสงค์จะได้ผลตอบแทนเป็นกำไรนั่นเอง

คำว่า “การบริหาร” (Administration) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน “Administrare” หมายถึง “ช่วยเหลือ” (Assist) หรือ “อำนวยความสะดวก” (Direct) หรือ “ผู้รับใช้” (Servant) ความหมายดั้งเดิม จึงสรุปได้ว่าเป็นการติดตามดูแลสิ่งต่างๆ และคำจำกัดความที่ทันสมัยคือ “การทำงานให้สำเร็จ” (Bank, 1992, p.12-13)

Oxford Dictionary ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “การบริหาร” ว่าเป็นจัดการ (ทางธุรกิจ) อย่างไรก็ตามความแตกต่างของสองคำนั้น อาจอธิบายได้ดังนี้ คือ การบริหารเกี่ยวข้องกับการสร้างหรือการกำหนดนโยบาย ส่วนการจัดการเกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติการบริหารเป็นการกระทำของผู้บริหารระดับกลาง การบริหารเกี่ยวข้องกับการจัดการบุคลากร การจัดการด้านการเงิน ส่วนการจัดการเป็นการทำงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ โดยเกี่ยวข้องกับคนหลายๆ คน โดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเจริญเติบโตและความสำเร็จสูงสุด ในประเด็นการตัดสินใจว่าที่ทำอยู่เป็นประจำ โดยมีการบริหารเป็นการมองทั้งประเด็น ภายนอกและภายในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย วัตถุประสงค์และความสัมพันธ์กับภายนอก ส่วนการจัดการนั้นเป็นการมองภายในที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เกิดขึ้น ในองค์กร (Brynt, 1965, p.215) อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่ามีการใช้คำทั้งสองคำนี้ในลักษณะที่แทนกันได้ ในกรณีที่ใช้ไม่เน้นความแตกต่างดังกล่าว โดยเน้นว่าเป็นสิ่งเดียวกัน จึงกล่าวได้ว่า คำทั้งสองคำนี้ใช้แทนกันได้และหมายถึงสิ่งเดียวกันได้ (สร้อยตระกูล ดิวานนท์และอรรถมานะ, 2550, น.441) สำหรับความหมายของการบริหารจัดการนั้นมีผู้ให้ ความหมายของคำว่า “การบริหาร” หรือ “การจัดการ” ได้มากมาย ผู้วิจัยขอนำเสนอเฉพาะที่สำคัญพอสังเขป ดังนี้

การบริหาร หมายถึง ความพยายามในการร่วมมือ ประสานงานรูปแบบหนึ่งของมนุษย์ที่มีลักษณะเป็นเหตุเป็นผลในระดับสูงมาก ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายหรือจุดหมายปลายทาง และได้มีการอธิบายต่อว่าไม่จำเป็นต้องเป็นความร่วมมือเพียงรูปแบบเดียว แต่อาจปรากฏในเชิงอริต่อกันในระบบการบริหารของบริษัทเอกชนต่างๆ ที่มีการแข่งขันกันก็ได้ (Waldo, 1955, p.5-8) หากศึกษาเรื่องการบริหารภายใต้องค์กร (Organization) และการจัดการ (Management) ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูง สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะเกิดการขับเคลื่อนจากระบบเศรษฐกิจสังคมและเทคโนโลยีใหม่ๆ โดยเริ่มเปลี่ยนจากระบบเศรษฐกิจที่เน้นประสิทธิภาพในการผลิตและทรัพย์สินที่ต้องได้มา เป็นการมุ่งเน้นที่ทรัพย์สินที่จับ

ต้องไม่ได้ และทักษะต่างๆ ของบุคลากรในองค์กร ซึ่งบุคลากรกลายเป็นทรัพยากรที่สำคัญมากที่สุด (นงนุช อุณนันทน์, 2552, น.1) ความเห็นของ ประเวศน์ มหารัตน์สกุล (2549, น.12) ที่ว่าความสามารถของบุคลากรในองค์กร (Competency) เป็นสิ่งที่องค์กรคำนึงถึงมากที่สุดในยุคของการแข่งขันแบบไร้ขอบเขตของโลกไร้พรมแดน (Globalization) เพราะหมายถึง การที่บุคลากรสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองที่จะทำงานที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้ด้วย ไม่ใช่เก่งเฉพาะงานที่ปฏิบัติอยู่เท่านั้น เพราะองค์กรต้องจัดการเงื่อนไขสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาให้สอดคล้องได้อย่างลงตัว Peter F. Drucker กล่าวว่า ข้อมูลข่าวสาร คืออำนาจเพราะมีความสำคัญต่อการตัดสินใจทางการบริหาร สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า ซึ่งมีความต้องการที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ความหลากหลายและความแตกต่างกันที่มีมากขึ้น ทางด้านเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมต่างๆ ของบุคลากรในองค์กรเริ่มก่อให้เกิดความท้าทายในการจัดการองค์กรเพิ่มขึ้นอย่างมาก ดังนั้น ผู้บริหารจะมีบทบาทในการนำองค์กรไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยการใช้ทรัพยากรทางการจัดการอย่างถูกต้องเหมาะสม วิชาดา คูปตานนท์ (2551, น.2) ได้ให้ความหมายขององค์กรว่า หมายถึง รูปแบบของการรวมตัวของบุคคลกรตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยมีการกำหนด โครงสร้างความสัมพันธ์ การแบ่งงาน และการกำหนดวัตถุประสงค์ในการทำงาน

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารจัดการ ได้นิยามความหมายของคำว่า “การบริหาร” หรือ “การจัดการ” ว่าเป็นกระบวนการ (Process) อย่างหนึ่ง พยอม วงศ์สารศรี (2540, น.40) อธิบายว่า การจัดการเป็นกระบวนการในการบริหารและประสานทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2549, น.13) ได้กล่าวว่า การจัดการ หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำทรัพยากรมาใช้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ (Objective) ของการวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organization) การนำ (Leading) และการควบคุม (Control) ในขณะที่ Bartol & Martin (1991, p.69) บอกว่า การจัดการเป็นกระบวนการ (Process) ทำให้เป้าหมาย (Goals) ขององค์กรบังเกิดผลสัมฤทธิ์ โดยการวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) งานของสมาชิกองค์กร และเป็นการใช้ทรัพยากรขององค์กร ที่มีอยู่ให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์กร ดังนั้น อาจสรุป องค์ประกอบการบริหารจัดการในประเด็นต่างๆ ดังนี้

องค์ประกอบการบริหารจัดการ

องค์ประกอบ การบริหารจัดการ พื้นฐานสำคัญของการบริหารจัดการ แบ่งได้ 4 องค์ประกอบ คือ การวางแผน การจัดองค์กร การจูงใจ และการควบคุม

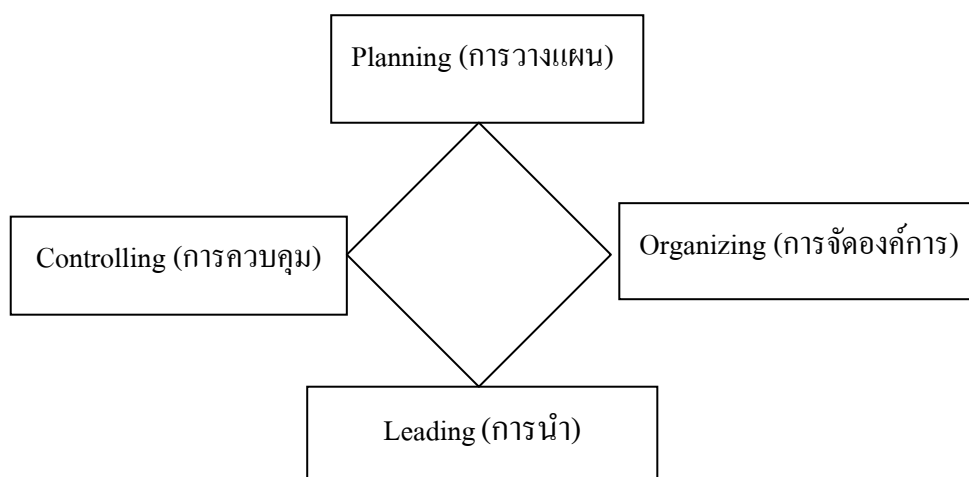
การวางแผน (Planning) เป็นกระบวนการทำหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายและตัดสินใจเลือกทางที่ดีที่สุด เพื่อมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายที่ได้ตั้งใจ

การจัดองค์การ (Organizing) เป็นกระบวนการทำหน้าที่เกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์ และทรัพยากรอื่นที่ไม่ใช่มนุษย์ เพื่อให้แผนที่ตั้งไว้ สามารถดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จได้

การจูงใจ (Leading) เป็นกระบวนการทำหน้าที่เกี่ยวกับการสร้างการจูงใจให้ผู้อื่น ทำงาน มุ่งสู่เป้าหมายขององค์การเป็นสำคัญ

การควบคุม (Controlling) เป็นกระบวนการที่มุ่งไปสู่การออกกฎระเบียบวิธีปฏิบัติ ในการ ทำกิจกรรมขององค์การให้ได้ผลลัพธ์ ตามมาตรฐาน และเป้าหมายที่องค์การพึงประสงค์

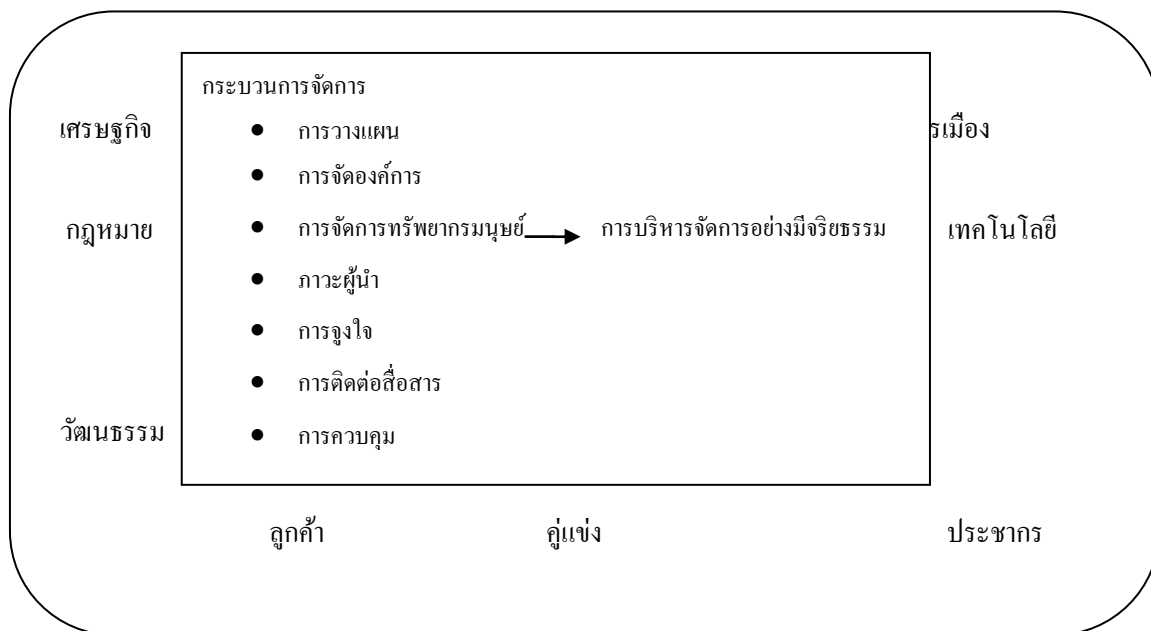
องค์ประกอบพื้นฐานของการบริหารจัดการ ทั้ง 4 ประการ ดังกล่าวต่างก็มีความสัมพันธ์ ซึ่งกันและกัน ซึ่งสามารถนำมาแสดงได้ดังภาพที่ 3 (อ้างอิงใน Bartol & Martin, 1991, p.6)

ภาพที่ 3 องค์ประกอบของการบริหารจัดการ

(Bartol & Martin, 1991)

เนื่องจากการบริหารจัดการองค์การต่างๆ จะให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วไม่หยุดนิ่ง (Dynamic) ส่วนเรื่องจริยธรรมการจัดการเป็นสิ่งสำคัญที่ องค์การในปัจจุบัน ต้องคำนึงถึง ดังแสดงความสัมพันธ์ของหน้าที่ต่างๆ ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ความสัมพันธ์ของกระบวนการจัดการกับสภาพแวดล้อมทางการจัดการ และจริยธรรมทางการจัดการ

ดังนั้น การบริหารจัดการตามที่ได้นำเสนอข้างต้น อาจสรุปได้ว่า หมายถึง ความพยายามของผู้นำ ในการสร้างความพร้อมและภาวะให้ตนเอง เมื่อการสร้างสรรคับรรยากาศ แรงจูงใจ ให้คนอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานใดๆ อย่างเป็นระบบ จนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญตามลำดับได้แก่

1. ฐานองค์ความรู้ภูมิปัญญาและประสบการณ์
2. เป้าหมายความสำเร็จ
3. ตัวชี้วัด
4. รูปแบบวิธีการ
5. กระบวนการจัดการ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการผสานผสานระหว่างแนวคิด “การบริหาร” ในภาครัฐ และแนวคิด “การจัดการ” ในภาคธุรกิจและเอกชน กล่าวคือ ให้ความสำคัญต่อผลที่ได้จากการนำ การจัดการทรัพยากรของภาครัฐ ผลผลิตที่ได้จากธุรกิจและประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากร ดังนั้นผู้วิจัย จึงใช้การ “การบริหารจัดการ” เพื่อให้ครอบคลุมบริบท ทั้งชุมชน ภาครัฐและเอกชน

รูปแบบการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการมีหลากหลายรูปแบบ อาทิ การบริหารจัดการตามวัตถุประสงค์ (Management by Objective : MBO) การบริหารจัดการคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จ (Total Quality

Management) จากการที่กระแสทางด้านการท่องเที่ยวที่มีการกระจายไปยังทุกภูมิภาคของประเทศ และกระแสของคนในสังคมที่เกิดการตื่นตัวเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกันการมีส่วนร่วมของชุมชนก็ได้รับการยอมรับมากขึ้นด้วย ดังนั้น คำว่า “Ecotourism” ได้รับความนิยมนำมาใช้ในระดับสากล และในการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ให้ความหมายของ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่ง วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวโดยมีกระบวนการการเรียนรู้ ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึก ต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545, น.21) การเดินทางไป เยือนแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ด้วยความ ระมัดระวังไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศ ในขณะเดียวกันก็ช่วย สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และเกิดประโยชน์ต่อ ประชาชนท้องถิ่น (The Ecotourism society, 1991) จึงมีการจัดการทางด้านการท่องเที่ยว ที่มีการ จัดกิจกรรมโดยทำให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและมีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่างๆ ซึ่งในชุมชนนั้นๆ ยังไม่มีระบบการจัดการที่ถูกต้องเหมาะสมและมีมาตรฐาน

การจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยทั่วไปการวางแผน ต้องครอบคลุมองค์ประกอบหลักที่ สำคัญ 4 ประการ คือ 1. องค์ประกอบด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวในแหล่ง ท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identity or Authentic or Endemic Unique) ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (Eco-System) ในพื้นที่นั้นๆ องค์ประกอบด้านพื้นที่จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ (Nature-Based Tourism) 2. องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (Responsible Travel) โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืน ครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และการ ควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainable Managed Tourism) เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ สิ่งแวดล้อมและสังคม 3 องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ ซึ่งการศึกษาในประเทศไทยแบ่งออกได้ 3 ระบบด้วยกัน คือ การศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียนและ การศึกษาตามอัธยาศัย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติทางทะเลเป็นการท่องเที่ยวที่มี กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบ นิเวศของแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความ ตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการที่

เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental-Based Tourism) 4 องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่น (Involvement of Local community or People Participation) ที่มีส่วนร่วมในการคิดวางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับประโยชน์ ติดตามตรวจสอบ (ดร.รชนี เอมพันธ์, 2545, น.2-3) ตลอดจนบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในท้องถิ่นทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต การได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ท้องถิ่นในที่นี่เริ่มต้นจากระดับรากหญ้า (Grass Root) จนถึงการปกครองส่วนท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation-Based Tourism) (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545, น. 22) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับการพิจารณาว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพที่มีการส่งเสริมการอนุรักษ์ระบบนิเวศทางธรรมชาติ ในขณะที่เดียวกันพื้นที่ส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนของท้องถิ่น ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ถูกนิยามไปในหลายๆทางด้วยกันไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อม ได้ถูกนำมาเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพในการปฏิบัติทางการบริหารจัดการ ซึ่งชี้ถึงศักยภาพในการบริหารจัดการที่ส่วนหนึ่งมีการกล่าวถึงความล้มเหลวในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ทฤษฎีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมักไม่ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติแม้ว่ามีการกำหนดกฎเกณฑ์ข้อเสนอแนะที่ดี (US National Park Service, 1988) แต่การสร้างมาตรฐานหรือการนำไปใช้อย่างกว้างขวาง เพื่อสร้างศักยภาพและประเมินสถานภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในระดับพื้นที่ ที่อาจจะเป็นการช่วยให้เข้าใจช่องว่างต่างๆ ระหว่างการวางกฎระเบียบตามอุดมคติและความล้มเหลวในระดับพื้นที่และเร่งเร้าอำนาจให้เป้าหมายบรรลุในระดับของภาคปฏิบัติ (Shelby, B and T.A. Heberlein, 1986)

จากผลการศึกษารวบรวมแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่า 1. แนวทางในการส่งเสริมการให้ความรู้ในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต้องมีความชัดเจนในแนวคิด คำจำกัดความ ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง 2. แหล่งข้อมูล เช่น รายงานการวิจัยควรให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ เช่น สถาบันอุดมศึกษา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมป่าไม้ และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว 3. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะได้รับความนิยมนต่อไปหากมีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ลดลงก่อน เช่น ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว การบริการ ระบบสาธารณูปโภคไม่เพียงพอ รวมถึงการบริหารจัดการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4. นักท่องเที่ยวเห็นด้วยกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บนพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งต้องได้รับความร่วมมือจาก

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนการแบ่งพื้นที่ที่ชัดเจน 5. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์จะช่วยให้เกิดความตระหนัก การมีจิตสำนึกในการปกป้องทรัพยากรให้คงอยู่ต่อไป 6. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สามารถทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นดีขึ้นจากการก่อให้เกิดรายได้เสริม นอกจากอาชีพหลัก (สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว, 2548)

จากการศึกษาของกรมควบคุมมลพิษ โดยการสำรวจคุณภาพของสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะทางภาคตะวันออก เกาะช้าง จังหวัดตราด เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง เกาะสีชังจังหวัดชลบุรี พบว่า เกาะเสม็ดซึ่งเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติมีปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาด้านขยะ ปัญหาด้านน้ำเสีย และขีดความสามารถในการรองรับการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในพื้นที่อุทยาน (กรมควบคุมมลพิษ, 2552) การขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยวในเกาะเสม็ดโดยปราศจากการวางแผนการใช้ทรัพยากรและการป้องกันปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวเข้าไปกิน เที่ยว พักข้างแรมไม่ต่ำกว่า 3 แสนคน และเป็นเช่นนี้ต่อเนื่องกันมายาวนานหลายปีก่อให้เกิดการสะสมปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของมลพิษด้านต่างๆ ความเสื่อมโทรม การหมดไปของทรัพยากรธรรมชาติ ผลจากการศึกษาจากสำนักงานอุทยานแห่งชาติ ส่วนศึกษาและวิจัยอุทยานแห่งชาติ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า จุดท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดอยู่ในภาวะเกินขีดความสามารถในการรองรับได้ ทั้งด้านนันทนาการการท่องเที่ยว ด้านนิเวศ รายงานยังระบุด้วยว่า อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า หมู่เกาะเสม็ด ก็อยู่ในสภาพเกินขีดความสามารถในการรองรับได้เช่นกัน ปัจจุบันการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเป็นแหล่งนำเม็ดเงินเข้าสู่ประเทศ และสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่น ถือเป็นประโยชน์มหาศาลต่อเศรษฐกิจในภาพรวม แต่ผลกระทบด้านลบที่เกิดขึ้น จากการเปิดให้มีการท่องเที่ยว นับวันจะก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมต่อทรัพยากรธรรมชาติและทำลายทัศนียภาพและสิ่งแวดล้อมที่สวยงามมากยิ่งขึ้น ดังนั้นอุทยานแห่งชาติ จึงต้องศึกษาและติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลจัดการอุทยานแห่งชาติไปในทิศทางที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน (สิทธิชัย เสรีสงแสง, 2551) จากการศึกษาผู้วิจัยจึง พบว่า การศึกษาปัจจัยและสถานภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเสม็ดซึ่งจากการศึกษาข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้าไปเที่ยวในอุทยานแห่งชาติย้อนหลังไป 10 ปี ซึ่งมีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นในทุกๆ ปี อาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศเป็นอย่างมาก ถ้านักท่องเที่ยวและประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจและขาดระบบการจัดการที่มีมาตรฐาน ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น การศึกษาทางด้านผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศครั้งนี้จะเป็นองค์ความรู้ที่จะช่วยให้การ

บริหารจัดการและการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวอย่าง ต่อเนื่อง ทั้งยังเป็นการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

การบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์(Total Quality Management: TQM) การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) ฯลฯ ผู้วิจัยใคร่นำเสนอรูปแบบการจัดการ เฉพาะที่สำคัญและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินการพัฒนา ตามวัตถุประสงค์ การวิจัยดังนี้

การบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result Bas Management) คือการบริหาร ได้มุ่งเน้น ผลลัพธ์ คือความสัมฤทธิ์ ผลตามเป้าหมายขององค์การเป็นหลักใช้แบบการประเมินผล โดยอาศัย ตัวชี้วัดเป็นตัวสะท้อนผลงานให้ออกมาเป็นรูปธรรม อุปสงค์สำคัญ เมื่อเป็นการปรับปรุง กระบวนการทำงานที่ดียิ่งขึ้น เขียนสมการได้ดังนี้

$$\text{ผลสัมฤทธิ์} = \text{ผลผลิต} + \text{ผลลัพธ์}$$

การบริหารในอดีต เน้นวิสัยนำเข้าเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงการทำงานตามกฎระเบียบและ ความถูกต้องตามมาตรฐาน แต่การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ จะเน้นพัฒนา (Outcome) ของงาน โดยให้ ความสำคัญที่กำหนดพันธกิจและวัตถุประสงค์ โครงการ เป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน มีการ กำหนดตัวชี้วัดผลการทำงานหลัก (Key Performance Indicator: KPI) ใ้อย่างชัดเจน ปัจจัยที่ทำให้ การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ ประสบความสำเร็จ คือ การมีข้อมูลที่เที่ยงตรงเชื่อถือได้ ตัวชี้วัด ผลการ ปฏิบัติสำหรับการบริหารจัดการแบบ มุ่งผลสัมฤทธิ์ สามารถนำมาเขียนเป็น โครงสร้างให้เห็น ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของกระบวนการบริหารจัดการ ลักษณะขององค์กรที่มุ่ง ผลสัมฤทธิ์ประกอบด้วย (1) มีวัตถุประสงค์ชัดเจนมีเป้าหมายเป็นรูปธรรม (2) ผู้บริหารทุกระดับมี เป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน (3) เป้าหมายสามารถวัดได้อย่างเป็นรูปธรรม มีตัวชี้วัด ติดตาม เทียบเคียงผลกับองค์กรอื่นๆ (4) มีการตัดสินใจในการจัดสรรงบประมาณ ยึดผลสัมฤทธิ์ของงาน เป็นหลักทุกคนรับผิดชอบต่อผลงานที่กำหนดไว้ ได้รับการตอบแทนตรงผลประเมินจากผลสัมฤทธิ์ ของงาน พจนานุกรม (2546, น.66)

อำนาจ รักษาผลและนครชนี เอ็มพันธ์ (2550, น.2-56) ได้กล่าวว่า ตัวชี้วัดประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยชุมชน ได้ดังนี้

1. ความพร้อมขององค์กรชุมชนมีจำนวน 15 ตัวชี้วัด
2. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม มี 3 ตัวชี้วัด
3. การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม มี 4 ตัวชี้วัด
4. การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ มี 4 ตัวชี้วัด

5. การยอมรับและการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น มี 3 ตัวชี้วัด

6. กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและขยายเครือข่าย มี 4 ตัวชี้วัด

สรุป ปัจจัยสำคัญของการบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ คือ ความชัดเจนของเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กระบวนการ ผลผลิตและผลลัพธ์ของงาน ซึ่งจำเป็นต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การมีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถตัดสินใจหาทางเลือกในการจัดการ ตลอดจนการกำหนดนโยบายและแผนงานให้สอดคล้องกับสถานะกรณีต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น และเนื่องจากงานวิจัยเรื่องนี้เป็นการบริหารจัดการชุมชน ซึ่งจะต้องเกี่ยวข้องของการกำหนดนโยบายสาธารณะจึงขอกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีนโยบายสาธารณะ

David Easton (อ้างถึงใน สมบัติ ชำรงรัฐจงค์, 2543, น.13) กล่าวว่า นโยบายสาธารณะหมายถึง อำนาจในการจัดสรรค่านิยมของสังคมทั้งมวลและผู้มีอำนาจในการจัดสรร คือ รัฐบาล สิ่งที่รัฐบาลตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำเป็นผลมาจาก “การจัดสรรค่านิยมของสังคม” บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของระบบการเมือง เป็นบุคคลที่มีอำนาจสั่งการฝ่ายบริหาร นักบริหาร และผู้นำทางการเมือง อื่นๆ ซึ่งเป็นบุคคลที่รู้จักและยอมรับในระบบการเมืองบุคคลเหล่านี้ เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับค่านิยมของสังคม

Tomas K. Bye (อ้างถึงใน ประจักษ์ ผลเรือง, 2546) ให้ความหมายว่า นโยบายสาธารณะคือสิ่งที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำ ในส่วนที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำจะครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ ทั้งหมดของรัฐบาล ทั้งกิจกรรมที่เป็นกิจวัตร และกิจกรรมที่เกิดในบางโอกาส เช่น การควบคุมความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคม และความพยายามในการจัดความขัดแย้งกับสังคมอื่นๆ และมีวัตถุประสงค์ให้กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำบรรลุเป้าหมายด้วยดีในด้านการบริการแก่สมาชิกในสังคม

Jonhson (1994. p.4 อ้างถึงใน ประจักษ์ ผลเรือง, 2546) โดยบอกว่า นโยบายสาธารณะเป็นกลยุทธ์ที่ถูกเลือกสรร นำไปสู่การแก้ปัญหาของสังคม จึงเสมือนเป็นการแก้ปัญหาหรือลดความรุนแรงของปัญหาต่างๆ

ภาพที่ 5 องค์ประกอบของนโยบายสาธารณะ

(สมบัติ ชำรงชัญวงศ์, 2543, น.23)

ความสำคัญและบทบาทของนโยบายสาธารณะ

นโยบายสาธารณะ มีความสำคัญต่อผู้กำหนดนโยบายและต่อประชาชนซึ่งนโยบายสาธารณะที่ดี ต้องสอดคล้องกับค่านิยม และความต้องการของประชาชนเมื่อถูกนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเสมอภาคทั่วหน้า หากเป็นไปในทางตรงข้ามกัน จะส่งผลเดือดร้อนต่อคุณภาพ (สมบัติ ชำรงชัญวงศ์, 2523, น.31) ดังนั้นปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมจึงเป็นปัญหาที่สังคมโลก ให้ความสนใจมากขึ้น ในการจัดหามาตรการป้องกันรักษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเรียกร้องให้รัฐบาล ส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อควบคุมมลพิษ ด้วยการกำหนดนโยบาย นอกจากนี้ยังมีองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ที่ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะการเข้าไปมีบทบาทแนะนำและส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนต่างๆ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น และอาจจะมามีบทบาทในการคัดค้านโครงการของรัฐบาลที่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ดังนั้นนโยบายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและควบคุมพิษ จึงเป็นนโยบายที่มีความสำคัญ

จากแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ถือเป็นนโยบายสาธารณะอย่างหนึ่ง ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงถือเป็นการพัฒนารูปแบบการ

บริหารจัดการนโยบายสาธารณะด้วย กล่าวคือ ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์หรือส่งผลกระทบต่อสาธารณะได้ย่อมขึ้นอยู่กับ ผู้รับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย และผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดนี้ไปใช้เป็นแนวคิด ในการกำหนดเขตพื้นที่เป้าหมายการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีด้านการบริหารจัดการ

การศึกษาการจัดการแบบคลาสสิก (Classical Management Approach) เป็นทฤษฎีการจัดการที่มุ่ง ท้องค์การโดยส่วนรวม ตลอดจนวิธีการปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผล Bovee and Other, 1993, p.33 อ้างถึงใน ประจักษ์ ผลเรือง, 2546 การปรับปรุงประสิทธิภาพ (Effectiveness) หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลด้วยการใช้ต้นทุนสำหรับทรัพยากรต่ำสุด ส่วนประสิทธิผล หมายถึง ความสามารถขององค์การในการสร้างให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ซึ่งในบางครั้งไม่ได้คำนึงถึงปริมาณของทรัพยากรที่ใช้

การจัดการตามหลักวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) เป็นทัศนะการจัดการซึ่งมุ่งที่ การศึกษางานโดยใช้หลักเหตุผลเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของบุคลากร

Frederick W. Taylor (อ้างถึงใน ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์, 2546 น.25) ได้ให้นิยามเกี่ยวกับการจัดการไว้ดังนี้

1. ขอมรับความกลมกลืนในกิจกรรมกลุ่มมากกว่า ความไม่ปรองดองกัน
2. มุ่งความร่วมมือของมนุษย์มากกว่าความไม่มีระเบียบของบุคคล
3. ทำงานเพื่อผลิตผลสูงสุดมากกว่าผลิตผลในวงจำกัด
4. พัฒนาคงงานทุกคนให้ใช้ความรู้ความสามารถสูงสุดและสร้างความมั่นคงให้กับ

องค์กร

Harrington Emerson (อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2545) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับการจัดการ โดยเน้นการจัดสรรทรัพยากรและการขจัดความสูญเปล่า ให้มีความสำคัญที่โครงสร้างและจุดมุ่งหมาย โดยแสดงหลักประสิทธิภาพ 12 ประการคือ

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน (Clearly Defined Ideal) ผู้บริหารต้องทราบถึงสิ่งที่ต้องการเพื่อลดความคลุมเครือและความไม่แน่นอน
2. ใช้หลักเหตุผลทั่วไป (Common Sense) ผู้บริหารต้องพัฒนาความสามารถ สร้างความแตกต่างโดยการค้นหา ความรู้ และคำแนะนำให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
3. คำแนะนำที่ดีที่ผู้บริหารต้องการคำแนะนำจากบุคคล อื่น
4. วินัย (Discipline) ผู้บริหารควรกำหนดองค์การเพื่อให้พนักงานเชื่อถือตามกฎและวินัย

ต่างๆ

5. ความยุติธรรม (Fair Deal) ผู้บริหารควรให้ความยุติธรรมและความเหมาะสม

6. มีข้อมูลที่เชื่อถือได้ เป็นปัจจุบัน ถูกต้อง แม่นอน (Reliable, Immediate, Accurate, and Permanent Records) ผู้บริหารควรมีข้อเท็จจริงเพื่อใช้ในการตัดสินใจ

7. ความฉับไวของการจัดส่ง ผู้บริหารควรใช้การวางแผนตามหลักวิทยาศาสตร์ สำหรับแต่ละหน้าที่เพื่อให้องค์การทำหน้าที่ได้อย่างราบรื่นและบรรลุจุดมุ่งหมาย

8. มาตรฐานและตารางเวลา (Standards and Schedules) ผู้บริหารต้องพัฒนาวิธีการทำงาน และกำหนดเวลาทำงานสำหรับแต่ละหน้าที่

9. สภาพมาตรฐาน ผู้บริหารควรรักษาสภาพแวดล้อมที่ดี

10. การปฏิบัติการที่มีมาตรฐาน ผู้บริหารควรรักษารูปแบบมาตรฐานของวิธีการปฏิบัติที่ดี

11. คำสั่งการปฏิบัติงานที่มีมาตรฐานระบุไว้ ผู้บริหารต้องระบุการทำงานที่มีระบบและเป็นลายลักษณ์อักษร

12. การให้รางวัลที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรมีการให้รางวัลพนักงานสำหรับการทำงานที่เสร็จสมบูรณ์

เมื่อผนวกแนวคิดเรื่องนิยามของการบริหารจัดการองค์กรข้างต้นกับแนวคิดเรื่ององค์ประกอบของชุมชนอาชีวเคราะห์ถึงประเด็นสำคัญของการบริหารจัดการดังนี้ นภาพร ชันธนาภา (2545, น.42) Fayol ได้ให้แนวคิดทางทฤษฎีทางการจัดการดังนี้

- การวางแผน Planning
- การจัดองค์การOrganizing
- การบังคับบัญชาCommanding
- การประสานงาน Coordinating
- การควบคุมControlling

การวางแผน Planning คำจำกัดความหรือนิยามของการวางแผนได้มีผู้ให้ความหมายของการวางแผนดังนี้

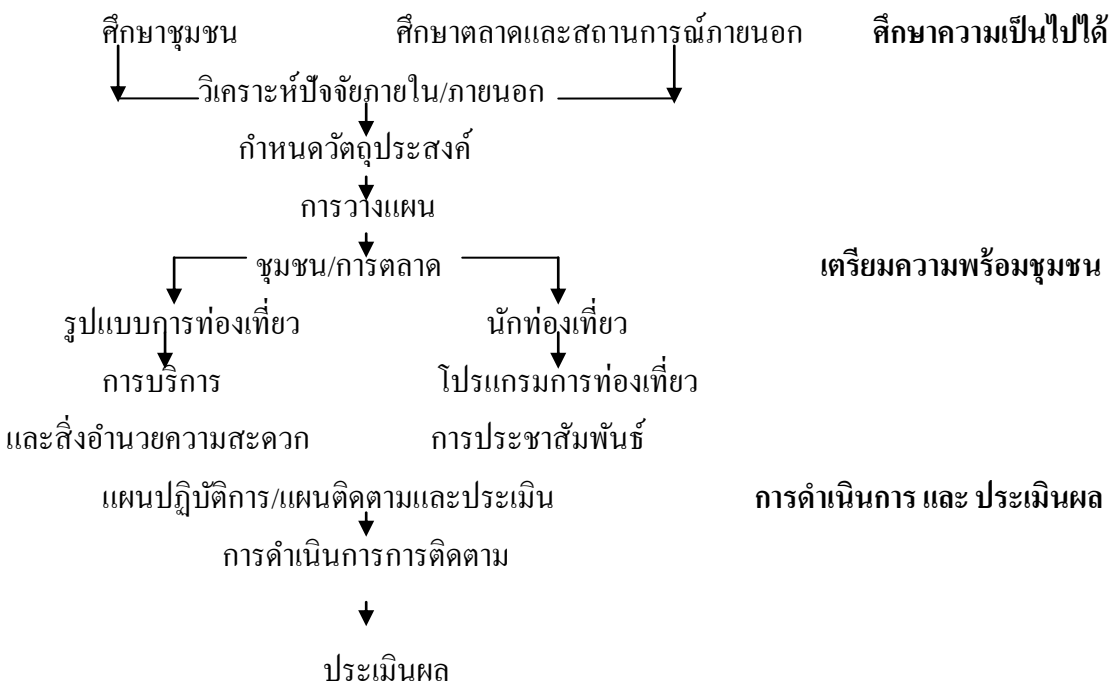
นภาพร ชันธนาภา (2545, น.42) ได้กล่าวว่า การวางแผน เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) และเป้าหมาย (Goals) ขององค์การ ซึ่งก่อให้เกิดกลยุทธ์ เพื่อบรรลุเป้าหมายและพัฒนาอย่างเป็นลำดับ ไปสู่การร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2545, น.65) ได้ให้ความหมายของการวางแผนว่าหมายถึง การกำหนด (การเลือก) ภารกิจ (Mission) และวัตถุประสงค์ (Objective) ตลอดจนกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น ซึ่งต้องอาศัยการตัดสินใจ การเลือกกระหว่างทางเลือก การปฏิบัติในอนาคต ดังนั้นแผนจะบอกเหตุผลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่เลือกไว้การวางแผนจะเป็นการสร้างสะพานเพื่อให้เดินไปถึงสิ่งที่ต้องการ

จากนิยามข้างต้น สรุปได้ว่า การวางแผน หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการนำไปสู่การปฏิบัติ จากแนวคิดทฤษฎี ทางด้านการบริหารจัดการข้างต้นสามารถนำมาใช้จัดการกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนี้

1. การวางแผน Planning ในการดำเนินการท่องเที่ยวโดยชุมชนกระบวนการสำคัญ หลังจากการกำหนดวัตถุประสงค์ ก็คือ การวางแผน การดำเนินงานและการติดตามประเมินผล การวางแผน คือ การวางแผนแนวทางเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยการวางแผนนี้จะแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1. การเตรียมความพร้อมของชุมชน 2. การเตรียมความพร้อมทางด้านการตลาดกระบวนการวางแผนจะต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- มีข้อมูล/ข้อเท็จจริงที่เป็นปัจจุบัน และการคาดการณ์ในอนาคต
- การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการศึกษาหาข้อมูล การวิเคราะห์และแนวทางในการทำงาน
- มีการกำหนดกรอบของแผนงานอย่างชัดเจน
- การปฏิบัติตามแผนที่วางไว้
- มีการติดตามประเมินผล

ภาพที่ 6 กระบวนการวางแผนด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน

(พจนานุกรม, 2546, น.60)

จากนั้นก็เข้าสู่ขั้นตอนของการทำแผนปฏิบัติการ และการติดตามประเมินผล ซึ่งก่อนการวางแผนจะต้องมีการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูล ก่อนการวางแผนจะต้องนำผลการวิเคราะห์มาจัด SWOT โดยใช้ 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1. ยุทธศาสตร์เชิงรุก (ศักยภาพ+โอกาส) สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ที่เอื้อต่อชุมชน แนวทางในการวางแผน คือ การดึงเอาจุดแข็งมาเสริมสร้างองค์กรและใช้โอกาสต่างๆ ที่มีทำประโยชน์ให้กับชุมชน

2. ยุทธศาสตร์เชิงรับ (ศักยภาพ+ความเสี่ยง) ปัจจัยภายนอกที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงาน แต่ชุมชนมีความเข้มแข็ง แนวทางในการวางแผน คือ การชะลองานที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยแวดล้อมภายนอก เน้นการขยายขอบข่ายงาน ไปยังกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ยุทธศาสตร์ปรับตัวหรือสกัดจุดอ่อน (ข้อจำกัด+โอกาส) แม้สถานการณ์ภายนอกเอื้ออำนวย แต่ชุมชนยังมีข้อจำกัดอยู่ แนวทางในการวางแผน คือ การลดข้อจำกัด สร้างเสริมศักยภาพ และการใช้โอกาสที่เอื้ออำนวย หาพันธมิตรหรือเครือข่ายการทำงาน

4. ยุทธศาสตร์ป้องกันหรือถอย (ข้อจำกัด+ความเสี่ยง) เป็นสถานการณ์ที่เลวร้าย เนื่องจากต้องเผชิญทั้งอุปสรรคภายนอกและปัญหาข้อจำกัดภายในแนวทางในการวางแผน คือ การหามาตรการที่จะป้องกัน หรือทำให้ชุมชนสูญเสียน้อยที่สุดได้อย่างไร เมื่อวิเคราะห์ว่าเกินความสามารถที่จะดำเนินการต่อไปได้ก็ควรหยุด

ตารางที่ 1 ยุทธศาสตร์และแผนงานที่สอดคล้อง

ยุทธศาสตร์	แผนงานที่สอดคล้อง
1. ยุทธศาสตร์เชิงรุก	แผนการตลาด, แผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, แผนพัฒนาบุคลากร
2. ยุทธศาสตร์เชิงรับ	แผนการเสริมสร้างการยอมรับเรื่องการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
3. ยุทธศาสตร์ปรับตัว	แผนพัฒนาบุคลากร, พัฒนาองค์กร, แผนการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม, แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการบริการ
4. ยุทธศาสตร์ป้องกัน/ถอย	แผนงานวิจัยศักยภาพชุมชน, แผนงานศึกษาผลกระทบด้านการท่องเที่ยว

2. การจัดองค์กร (Organizing) เป็นการกำหนดกฎ ระเบียบ และแบบแผนในการปฏิบัติงานของบุคคลต่างๆ ในองค์กร เพื่อมุ่งไปสู่วัตถุประสงค์ที่องค์กรตั้งไว้ โดยทั่วไปแล้วการจัดองค์กรจะมีลักษณะที่สำคัญคือ

การฝึกอบรมผู้ได้บังคับบัญชา เพื่อก่อให้เกิดความรู้และความชำนาญ แก่ผู้ปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ได้บังคับบัญชาอีกด้วย

การจัดตั้งองค์กรเพื่อเข้ามาดำเนินการท่องเที่ยวโดยชุมชน ควรจะต้องแสดงตนต่อชุมชนได้อย่างน้อย 7 ประเด็นด้วยกัน ได้แก่

- ชื่อขององค์กร ที่ตั้งสำนักงาน และที่อยู่
- วัตถุประสงค์ขององค์กร
- คุณสมบัติที่มาของสมาชิก
- คณะกรรมการ
- ที่ปรึกษา
- โครงสร้างการทำงาน บทบาทหน้าที่ วาระการทำงาน
- งบประมาณ

การที่จะชี้วัดว่าองค์กรที่เข้ามาทำหน้าที่ การจัดการ การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นตัวแทนผลประโยชน์หรือไม่ พบว่า องค์กรต้องให้ความสำคัญ กับองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้ การมีส่วนร่วม การกระจายบทบาทการทำงาน การกระจายผลประโยชน์ มีระบบการทำงานที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ และมีมาตรการในการควบคุมและป้องกันผลกระทบทางด้านสังคมวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม

3. การชักนำ (Leading) เป็นงานของผู้บริหารที่ต้องจูงใจบุคคลให้สร้างประโยชน์ให้กับองค์กรและบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม ทั้งนี้แล้วการชักนำต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การจูงใจ เป็นแรงผลักดันจากความต้องการและความคาดหวังของผู้ปฏิบัติงาน

องค์ประกอบที่ 2 ภาวะผู้นำ เป็นความสามารถของบุคคลในการใช้อำนาจและการจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตามจนบรรลุเป้าหมายขององค์กร

ในการจัดการการท่องเที่ยวที่มีการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการจะต้องมีการใช้ผู้นำจากคนที่ได้รับการไว้วางใจจากชุมชนหรือเป็นคนที่ชุมชนให้ความเกรงใจโดยอาจเริ่มจากแรงจูงใจ จากนั้นทำให้ชาวบ้านมีการไตร่ตรองเอง เป็นการฝึกการคิดวิเคราะห์และหาทางเลือกที่หลากหลาย เช่น

- ต้องการทำการท่องเที่ยวเพื่อเผยแพร่ปัญหา/ของดีของชุมชน อาจทำได้โดยการนำนักท่องเที่ยวหรือสื่อมวลชนลงพื้นที่หรือการจัดนิทรรศการ

- ต้องการทำการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มรายได้ อาจทำได้โดยการแปรรูปผลผลิต รวมตัวเป็นสหกรณ์เพื่อตัดพ่อค้าคนกลาง

- เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จัดทำ ZONING การตรวจป่า การปลูกป่า

4. การควบคุม มีการควบคุมโดยการออกกฎหมาย การทำลายสิ่งแวดล้อม

จากศึกษาจากเอกสารต่างๆ ผู้วิจัย พบว่า องค์ประกอบของการจัดการทางด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มี (Element of Ecotourism) ดังนี้

1. ด้านพื้นที่

- แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น
- ด้านการจัดการ
- มีการจัดการอย่างยั่งยืน
- สร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกต่อนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการและประชาชนท้องถิ่น

2. ด้านการมีส่วนร่วม

- ให้ชุมชน และประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม
- กระจายรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิต
- ผลตอบแทนจากการท่องเที่ยวนำกลับมาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

ความสำคัญและกระบวนการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

กระบวนการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นกระบวนการทำงานและการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์การที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยวิธีในการดำเนินการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ และการนำหรือชักจูง การควบคุม แต่กระบวนการในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ต้องสอดคล้องกับหลักการ และแนวทางในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เหมาะสม และคำนึงถึงสภาพการณ์ที่แท้จริง ตลอดจนข้อจำกัดต่างๆ ของสังคม และสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย มิฉะนั้นแล้วการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว จะดำเนินไปอย่างไร้ทิศทาง ขาดประสิทธิภาพประสิทธิผลและประสบความสำเร็จ

บุญหลิบ พานิชชาติและคณะ (2545) กล่าวถึง ความสำคัญของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวว่า การส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะมีความเจริญเติบโต และก้าวหน้า ตามวัตถุประสงค์ นโยบาย ภารกิจและเป้าหมายที่กำหนดไว้ นั้น จำเป็นต้องมีการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ดีด้วย การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญอย่างมาก คือ การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวช่วยในการบริหารเพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ ช่วยให้มียุทธศาสตร์การบริหารงานที่ดี ช่วยให้การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผลและช่วยให้องค์กร

สามารถตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล โดยการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว หลักการและแนวทาง ในการดำเนินงาน ดังนี้

1. หลักการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ข้อจำกัดในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวได้ส่งผลให้เกิดการแข่งขันทรัพยากรการท่องเที่ยวและนำไปสู่การเผชิญหน้าระหว่างฝ่ายต่างๆ เช่น ชาวบ้านกับชาวบ้าน ชาวบ้านกับรัฐ ชาวบ้านกับนายทุน นักอนุรักษ์กับนักพัฒนา นักอนุรักษ์กับนายทุน นักอนุรักษ์กับรัฐ เป็นต้น แต่ละฝ่ายต่างพยายามต่อสู้ผลักดันจนเกิดกระแสการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการอนุรักษ์ระบบนิเวศ เพื่อคงไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพและกระแสการพัฒนาคน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มาจากรากหญ้าอันเป็นหลักประกันที่จะให้ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำเนินไปอย่างมีทิศทางถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนมีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม ซึ่งกระแสดังกล่าวนำไปสู่หลักการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่นขณะเดียวกันก็สามารถปกป้องและสงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ไว้ให้อนุชนรุ่นหลังด้วย

2. แนวทางในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อสร้างสมดุลระหว่างความต้องการที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศกับความจำเป็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อการใช้ประโยชน์ในอนาคตโดยพยายามควบคุมผลกระทบทางลบให้มากที่สุด ผลักดันสนับสนุนรูปแบบการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ การสร้างสมดุลระหว่างความต้องการที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศกับความจำเป็น ในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อใช้ประโยชน์ในอนาคต โดยพยายามควบคุมผลกระทบทางลบให้มากที่สุด ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 การจัดการตามขีดความสามารถในการรองรับทางสิ่งแวดล้อม เป็นการจัดการโดยยอมให้มีคนจำนวนมากที่สุด สามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวได้ โดยไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

2.2 การจัดการตามขีดความสามารถในการรองรับทางการตลาด เป็นการจัดการโดยยอมให้มีจำนวนคนเพิ่มขึ้นจนถึงระดับที่ไปขัดขวางความสามารถของทรัพยากรการท่องเที่ยว ในการสร้างประสบการณ์ที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว

2.3 การจัดการตามขีดความสามารถในการรองรับชุมชน จะแตกต่างกันตามลักษณะของทรัพยากรการท่องเที่ยวและการจัดการต้องพยายามไม่ให้เกินขีดความสามารถในการรองรับ

ทั้งนี้อาจสรุปแนวทางในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้ว่า เป็นการ ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างชาญฉลาด (Wise Use) โดยผู้ใช้ต้องทราบว่าสามารถใช้ทรัพยากรได้ในระดับไหนจึงจะไม่ทำลายทรัพยากรการท่องเที่ยว หรือก่อให้เกิดผลกระทบในระดับต่ำ (Low Impact) และมีการสูญเสียทรัพยากรน้อยที่สุด (Least Waste)

รศพร จันทร์สว่างและคณะ (2545) อธิบายว่า การจัดการท่องเที่ยว หมายถึง กระบวนการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวม วิเคราะห์และประกอบเป็นแผนงาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ การจัดการและการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติตอบสนองความต้องการท่องเที่ยวของสังคม การวางแผนมักกระทำในระดับพื้นที่โดยผลลัพธ์จะเป็นแผนงานที่เรียกว่า แผนแม่บท (Master Plan) หรือแผนการจัดการ (Management Plan) มีประโยชน์ในการดำเนินงานและเป็นเครื่องมือในการสื่อสารกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้การดำเนินงานบริเวณพื้นที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติจำเป็นต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ การดำเนินงานจัดการเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับนโยบาย ซึ่งกำหนดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางการบริหารงาน มีทั้งนโยบายระดับพื้นที่ ระดับหน่วยงาน และระดับที่ครอบคลุมภาระหน้าที่ของหน่วยงาน นโยบายที่ชัดเจนเพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงาน และนโยบายที่เป็นแนวความคิดหรือปรัชญาในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากนี้การจัดการเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยบุคลากร ต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ในด้านสาขา เนื่องจากการทำงานในพื้นที่ท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ พืช สัตว์ สิ่งก่อสร้าง จิตวิทยา สังคมวิทยาและการบริหาร รวมถึงงบประมาณที่ได้มาเพื่อใช้ในการบริหาร อาจมีที่มาจากเงินรายได้จากค่าใช้บริการพื้นที่งบประมาณประจำปีและรายได้จากการสัมปทาน

ศุภเชษฐ์ เศษฐมาศ (2535) กล่าวว่า แผนการจัดการการท่องเที่ยว ประกอบด้วย

1. การกำหนดตำแหน่งภายในแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับหลักทางภูมิสถาปัตยกรรมและการอนุรักษ์ธรรมชาติ เช่น ทางเข้า จุดชมวิว ที่พักแรม พื้นที่การจัดกิจกรรม เป็นต้น
2. กำหนดวิธีการดำเนินงานในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆที่อาจเกิดขึ้น เช่น การพังทลายของดินตามไหล่เขา การซ่อมแซมทรัพยากรที่เสื่อมโทรม กำหนดมาตรการเพื่อควบคุมพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ที่อาจเป็นสาเหตุของการทำลายสิ่งแวดล้อม
3. กำหนดมาตรการในการบำรุงรักษาต้องจัดสรรงบประมาณในการบำรุงรักษา เนื่องจากการเข้ามาใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยวอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ
4. การกำหนดความสำคัญก่อนหลัง การดำเนินงานในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่ต้องครอบคลุมถึงสิ่งต่างๆ มากมาย แผนงานที่จัดทำขึ้นตามกำหนด ความจำเป็นของกิจกรรม เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับลำดับความสำคัญของงบประมาณและกำลังคนที่มีอยู่อย่างจำกัด
5. การจัดแบ่งพื้นที่เป็นเขตต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นการกำหนดรูปแบบการใช้ประโยชน์ให้มีความสอดคล้องกับสถานภาพและศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยทั่วไปมีการจัดการแบ่งเขตพื้นที่ออกเป็น 3 เขต คือ

5.1 เขตบริการ (Service Zone) เป็นเขตที่แบ่งไว้เพื่อการพัฒนาก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่และนักท่องเที่ยว

5.2 เขตนันทนาการ (Recreation Zone) เป็นเขตที่รวบรวมสิ่งดึงดูดใจที่เหมาะสมกับกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น น้ำตก ชายหาด จุดชมวิว ที่ตั้งแคมป์ เป็นต้น

5.3 เขตธรรมชาติ (Primitive Zone) เป็นบริเวณที่มีสภาพสมบูรณ์ มีความเปราะบาง เป็นแหล่งที่อยู่ของสัตว์ป่าหรือแหล่งต้นน้ำลำธาร ซึ่งปกติจะไม่อนุญาตให้มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกใดๆ ทั้งสิ้น

6. การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง สิ่งที่เจ้าของพื้นที่จัดทำขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่เข้ามาใช้ประโยชน์นอกจาก คำนึงถึงการให้บริการแล้ว ยังต้องคำนึงถึงเรื่องการป้องกันผลกระทบอันเกิดจากผู้มาใช้บริการ การจัดการ การบำรุงรักษาและการสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว พิจารณาเกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านลักษณะของการใช้พื้นที่ ปริมาณทรัพยากรธรรมชาติ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น จำนวนเจ้าหน้าที่ในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ โดยสามารถแบ่งประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวกได้ ดังนี้

6.1 อาคารหรือสิ่งก่อสร้าง (Buildings) เพื่อใช้ประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ นักท่องเที่ยว เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ห้องน้ำ ร้านอาหาร ที่พักแรม เป็นต้น

6.2 สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวกลางวัน (Day-use Facilities) เป็นบริเวณบริการสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวในช่วงกลางวัน เช่น ที่นั่งพักผ่อน จุดชมวิว เป็นต้น

6.3 สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พักแรม (Overnight Facilities) ได้แก่ บริเวณที่กางเต็นท์ บริเวณที่ ตั้งแคมป์และบริเวณอาคารที่พัก เป็นต้น

6.4 สิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุน (Support Facilities) เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นที่สร้างความสวยงามและการใช้ประโยชน์ต่อพื้นที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น การจัดบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ ถังขยะ ที่จอดรถ ม้านั่ง ป้ายสื่อความหมาย

7. การจัดการเกี่ยวกับความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว หมายถึง ระดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวจำนวนหนึ่ง นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจจากการใช้บริการ และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวได้รับผลกระทบจากการใช้บริการน้อยที่สุด โดยพิจารณาจาก

7.1 ความสามารถในการรองรับทางศักยภาพ (Physical Carrying Capacity)

7.2 ความสามารถในการรองรับทางสังคม (Social Carrying Capacity)

7.3 ความสามารถในการรองรับทางนิเวศวิทยา (Ecological Carrying Capacity)

8. การควบคุมดูแลการใช้ประโยชน์และการจัดการเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่มีความสำคัญเนื่องจากพฤติกรรมที่แตกต่างกันของนักท่องเที่ยว จำเป็นต้องอาศัยกฎระเบียบ ข้อมูล และการให้การศึกษามาเป็นตัวควบคุมจำนวน ประเภทและการแสดงพฤติกรรม เพื่อป้องกันและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการกำหนดรูปแบบ ดังนี้

- 8.1 การจำกัดปริมาณการใช้ประโยชน์
- 8.2 การกระจายการใช้ประโยชน์
- 8.3 การรวมการใช้ประโยชน์
- 8.4 การจำกัดระยะเวลาการใช้ประโยชน์
- 8.5 การจำกัดฤดูกาลการใช้ประโยชน์
- 8.6 การจำกัดขนาดของกลุ่มนักท่องเที่ยว
- 8.7 การให้การศึกษารื่องผลกระทบแก่นักท่องเที่ยว

9. การติดตามและประเมินผลกระทบจากการจัดการการท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญ เนื่องจากการจัดการการท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลกระทบในลักษณะต่างๆ ดังนี้

9.1 สิ่งแวดล้อม การจัดการเพื่อสร้างสถานที่นันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ การประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวทำให้คุณภาพและความสำเร็จของการจัดการ

9.2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว สามารถวัดได้โดยการสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการอื่นๆ

9.3 ประชาชนในท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ส่งผลกระทบต่อชาวบ้านในพื้นที่ทั้งในด้านบวกและลบ การประเมินผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นจะอาศัยตัวชี้วัดทางสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม วิถีชีวิตชุมชน เป็นต้น

ศูนย์วิจัยป่าไม้ (2541) กล่าวถึง แนวคิดพื้นฐานหรือหลักการที่ควรพิจารณาในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

1. การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ให้สอดคล้องกับสภาพทางธรรมชาติและท้องถิ่นเดิม การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกควรเน้นเฉพาะสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน ที่มีความจำเป็นต่อการประกอบกิจกรรมเท่านั้น การออกแบบต้องการความละเอียดอ่อนในเชิงสถาปัตยกรรมที่สะท้อนความเป็นธรรมชาติและเอกลักษณ์พื้นที่มากกว่าแนวคิดสร้างสรรค์

2. การจัดการและการพัฒนาการทรัพยากรการท่องเที่ยว ภายใต้อิทธิพลความสามารถในการรองรับของพื้นที่ โดยไม่เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมและ

รักษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวและบริการ รวมถึงการสร้างรายได้แก่ชุมชนท้องถิ่น

3. การให้ความรู้ สร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น จัดให้มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการให้บริการข้อมูลข่าวสารและความรู้แก่นักท่องเที่ยว จัดเตรียมเอกสาร ป้ายนิทรรศการ เส้นทางเดินเท้าหรือเดินป่า เป็นต้น

4. การเสริมสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว ต้องพิจารณาถึงการจัดให้มีป้ายสื่อความหมายธรรมชาติให้นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติในแง่มุมต่างๆ ทั้งในระดับกว้างและระดับลึก

5. การยอมรับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เพื่อป้องกันปัญหาความขัดแย้งหรือการต่อต้านจากชุมชนในภายหลัง เพราะการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นในระยะยาวมากกว่ากิจกรรมอื่นๆ

วรรณภา ศิลปอาชาและคณะ (2546) กล่าวว่า กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติทางการท่องเที่ยวให้เกิดประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการกำหนดวิธีการหรือกลยุทธ์ในการจัดการ ดังนี้

1. กลยุทธ์การจัดการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้มีการกำหนดกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้

1.1 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเอื้อต่อการใช้ประโยชน์ การอนุรักษ์ฟื้นฟูและการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ โดยปรับกลไกและกระบวนการจัดการเชิงบูรณาการที่เน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมคนในชาติให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของชาติ เพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ จัดทำฐานข้อมูลระดับพื้นที่เพื่อการติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้มีความสมบูรณ์ โดยการคุ้มครองและกำหนดเขตพื้นที่อนุรักษ์เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศและการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 การอนุรักษ์ฟื้นฟูและรักษาสภาพแวดล้อมชุมชน ศิลปวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว ให้เกื้อหนุนกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจชุมชน โดยรักษาสภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ศิลปกรรม โบราณคดี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.4 การบริหารจัดการปัญหามลพิษอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ชุมชนนำอยู่โดยส่งเสริมการพัฒนากระบวนการกำจัดของเสีย การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษควบคู่กับการปรับปรุงมาตรฐานการกำจัดมลพิษ

2. กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นเรื่องการจัดการกับสภาพพื้นที่ที่สำคัญ แบ่งเป็น 3 กลยุทธ์ ได้แก่

2.1 การกำหนดเขตการใช้ที่ดินในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นการแบ่งพื้นที่ดำเนินการตามวัตถุประสงค์การใช้ประโยชน์โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมกับศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่ตลอดจนความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมต่างๆ กำหนดเขตการใช้ที่ดินในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สามารถแบ่งตามหลักเกณฑ์ทั่วไปได้ 3 เขต คือ

2.1.1 เขตพื้นที่ธรรมชาติ (Natural Zone) เป็นพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวเปราะบางด้านนิเวศวิทยาหรือเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าหายาก พื้นที่ส่วนนี้จะถูกกำหนดเป็นส่วนอนุรักษ์ไม่อนุญาตให้มีการประกอบกิจกรรมใดๆ ส่วนบริเวณที่สามารถประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ อาจมีการเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น เส้นทางศึกษาธรรมชาติ จุดชมวิว เป็นต้น

2.1.2 เขตพื้นที่สำหรับเจ้าหน้าที่ (Staff Zone) เป็นส่วนสำนักงานและอาคารสนับสนุนการปฏิบัติงาน เช่น โรงเก็บพัสดุ โรงซ่อมบำรุง ที่พักอาศัยของเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

2.1.3 เขตพื้นที่สำหรับผู้มาเยือน (Visitor Zone) สามารถแบ่งเป็นพื้นที่สำหรับประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวช่วงกลางวัน และกิจกรรมการท่องเที่ยวพักผ่อน

2.2 การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ระดับของการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ที่ให้นักท่องเที่ยวมีความพอใจระดับสูงและก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรน้อยมาก โดยแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

2.2.1 ขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพ (Physical Carrying Capacity) หมายถึง ระดับของนักท่องเที่ยวสูงสุดที่จะไม่ทำลายสภาพแวดล้อมทางกายภาพ รวมถึงระดับความอึดตัวของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการการท่องเที่ยวในพื้นที่

2.2.2 ขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Carrying Capacity) หมายถึง ระดับของนักท่องเที่ยวสูงสุดที่จะไปทำให้ระบบสิ่งแวดล้อมและนิเวศวิทยาด้อยค่าลง

2.2.3 ขีดความสามารถในการรองรับทางสังคม (Social Carrying Capacity) หมายถึง ระดับของนักท่องเที่ยวสูงสุดที่จะไม่ทำให้ความสนุกสนานและความประทับใจของนักท่องเที่ยวจางหายไป

2.2.4 ขีดความสามารถในการรองรับด้านเศรษฐกิจ (Economic Carrying Capacity) หมายถึง ระดับการพัฒนาที่ระบบเศรษฐกิจดำเนินไปอย่างเหมาะสม โดยไม่เกิดปัญหาความขัดแย้งในหมู่สมาชิกในสังคม ไม่กระทบต่อการลงทุนและการดำรงชีพของประชากร

2.3 การพัฒนาและการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ควรสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ มีบทบาทกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยเน้นแนวคิดการออกแบบเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืนสนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด โดยมีหลักการที่สำคัญ คือการให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนและธรรมชาติอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้องค์ประกอบทั้ง 2 ส่วนอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลและยั่งยืน สนับสนุนการใช้ทรัพยากรในการพัฒนาอย่างคุ้มค่า ไม่มีของเสียและการออกแบบเพื่อให้มีการใช้พลังงานอย่างประหยัดคุ้มค่า เป็นต้น

3. กลยุทธ์การให้การศึกษาและสื่อความหมาย การจัดการทรัพยากรธรรมชาติทางการท่องเที่ยวให้เกิดประสิทธิภาพ กลยุทธ์ที่สามารถนำมาใช้การดำเนินการ ได้แก่

3.1 การให้การศึกษาเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติทางการท่องเที่ยว การศึกษาเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์เพื่อให้มีคุณสมบัติพื้นฐานหรือพฤติกรรม ไปในทิศทางที่พึงปรารถนา สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนด มุ่งเน้นการเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบ การดำเนินการจัดการการศึกษาในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติทางการท่องเที่ยว เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นรูปแบบวิธีการและการใช้สื่อต่างๆ ทางการศึกษา เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ รูปแบบและวิธีการที่สำคัญนั้นๆ เช่น การสื่อความหมายธรรมชาติ การฝึกอบรม การเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง การใช้กรณีศึกษา บทบาทสมมติ การระดมสมอง การอภิปราย เป็นต้น

3.2 การสื่อความหมาย เป็นรูปแบบที่ชัดเจนที่สุดของการให้การศึกษา มีเป้าหมายในการแปลหรือแสดงความหมายและความสัมพันธ์ของทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติหรือผลผลิตทางวัฒนธรรมให้ปรากฏออกมาสู่ผู้ใช้พื้นที่หรือผู้รับ โดยการใช้สื่อเป็นวัตถุจริง การสัมผัสด้วยตัวเองหรือโดยสื่อตัวกลางอื่น ควรครอบคลุมสาระสำคัญของเนื้อหาในประเด็นต่างๆ ดังนี้

3.2.1 การแนะนำเบื้องต้น เป็นการแนะนำผู้เข้าใช้พื้นที่ให้ทราบว่าควรเตรียมตัวอย่างไรจึงจะสามารถเข้าใช้พื้นที่ได้อย่างปลอดภัยและสนุกสนาน

3.2.2 การดูแลรักษาทรัพยากร เป็นข้อมูล คำแนะนำเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้ใช้พื้นที่สามารถสัมผัสกับทรัพยากรของพื้นที่โดยไม่เกินความพอดีไม่ทำลายและเน้นการปลูกจิตสำนึกในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.2.3 การจงใจให้มีส่วนร่วม เป็นข้อมูลที่แนะนำเกี่ยวกับระดับและประเภทการให้บริการที่แตกต่างกัน เพื่อเชิญชวนและจงใจให้ผู้ใช้พื้นที่มาทำกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่

องค์กรที่ดำเนินการสนับสนุนการท่องเที่ยว

องค์กรหรือกิจกรรมที่มีส่วนสนับสนุนให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว ประกอบด้วยข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐานเพื่อการท่องเที่ยวและการสนับสนุนจากองค์กรการภาครัฐและเอกชน ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญ ดังนี้

1. ข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว การให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยวในหลากหลายด้าน เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทาง สภาพภูมิอากาศ แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น เพื่อใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ นักท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่น องค์กรบริหารการท่องเที่ยวและผู้ผลิตสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว

2. โครงสร้างพื้นฐานเพื่อการท่องเที่ยว ประกอบด้วยระบบสาธารณูปโภคอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมายปลายทางได้อย่างสะดวกและปลอดภัยและการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งระบบสาธารณูปโภคประกอบด้วย การคมนาคมขนส่ง การประปา การสาธารณสุข การไฟฟ้า การติดต่อสื่อสาร ระบบระบายน้ำและกำจัดน้ำเสีย ระบบการกำจัดขยะ เป็นต้น

3. การสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐและเอกชน อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะประสบผลสำเร็จได้ต้องอาศัยการสนับสนุนและความร่วมมือจากองค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน องค์กรภาคประชาชนและองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร โดยองค์กรที่สนับสนุนการท่องเที่ยวสามารถแบ่งเป็น

3.1 องค์กรภาครัฐ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือองค์การราชการและองค์การรัฐวิสาหกิจ โดย องค์การรัฐวิสาหกิจ คือ องค์กรที่จัดตั้งขึ้นมาในรูปแบบกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งองค์กรของรัฐจะทำหน้าที่ดำเนินงานวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว การส่งเสริมการตลาด การพัฒนาบุคลากร การควบคุมการบริหารจัดการ การอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการนักท่องเที่ยวและการประสานความร่วมมือกับองค์กรต่างๆทั้งภายในและภายนอกประเทศ ส่วนองค์การรัฐวิสาหกิจมีลักษณะการดำเนินงานกึ่งรัฐบาลกึ่งประชาชน ทำหน้าที่วางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและการส่งเสริมการตลาด

บทบาท หน้าที่ ขององค์กรภาครัฐ มีดังต่อไปนี้

- ทำหน้าที่สนับสนุนการจัดการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติต่างๆประกอบการตัดสินใจวางแผนการท่องเที่ยว
- พัฒนาวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสม
- จัดโครงการรณรงค์ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว

- จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรในระดับต่างๆ ให้มีความรู้ความสามารถเพื่อรองรับในธุรกิจท่องเที่ยว

- กำหนดกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ในการดำเนินธุรกิจของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- จัดทำแผนพัฒนาและกำหนดมาตรฐานของการให้บริการต่างๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้

- ก่อสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เพื่อรองรับการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยว

3.2 องค์กรภาคเอกชนและองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ โดยองค์กรทั้งสองจะดำเนินการวางแผนและจัดกิจกรรมเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับองค์กรของตนเองและมีบทบาทร่วมกับภาครัฐในการจัดทำแผนและดำเนินงานตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การร่วมมือกันขององค์กรต่างๆ ที่ดำเนินงานเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทั้งการกำหนดนโยบายวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว การดำเนินงาน การติดตามผลการดำเนินงาน การประเมินสรุปผลร่วมกัน ล้วนเป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของการบริหารจัดการท่องเที่ยว

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ตามที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545-2549) ได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้มีความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพที่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ฟื้นฟู การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของประเทศไทยโดยการปรับกลไก และกระบวนการจัดการเชิงบูรณาการ ที่เน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนไทย ให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของชาติ เพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การอนุรักษ์ ฟื้นฟูและรักษาสภาพแวดล้อมชุมชน ศิลปวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว ให้เกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจชุมชน โดยการรักษาสภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544) ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ในหลายมาตรา จึงเป็นที่มาของการศึกษามีส่วนร่วมในครั้งนี้ ซึ่งในที่นี้จะได้กล่าวถึงความหมาย หลักการและทฤษฎี และข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ดังต่อไปนี้

ความหมายการมีส่วนร่วมของชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชน เกิดขึ้นจากการที่ชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวตระหนักถึงปัญหา ผลกระทบจากแผนนโยบาย การดำเนินงานจากส่วนกลาง โดยขาดความเห็นชอบ สนับสนุน

และการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนนั้น ทำให้เกิดผลกระทบในด้านลบ ขึ้นมากมายต่อชุมชน ดังนั้น ประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของสถานที่จึงมีความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วน ร่วมในการแสดงความคิดเห็น วางแผนนโยบาย การดำเนินงาน เพื่อให้การพัฒนามีความ เกี่ยวข้องและเหมาะสมกับทรัพยากรในแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ

บุญเลิศ เทียวประไพและคณะ (2546) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง การที่ ประชาชนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่และกิจกรรมด้านต่างๆขององค์การบริหารส่วน ตำบล

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี อ้างถึงใน สุรจิตร อุตะเถา (2540) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆอันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2534) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบใน เรื่องต่างๆอันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมใน การพัฒนาชนบท เพื่อแก้ไขปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญาการพัฒนาชุมชนที่ว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่ จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นและพร้อมที่ จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันต้องยอมรับความจริงว่า มนุษย์นั้นสามารถพัฒนา ได้ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้แนะอย่างถูกต้อง

รักษ์ มิ่งมณีนาคิน อ้างถึงใน สุรจิตร อุตะเถา (2540) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมงานพัฒนาชนบทอย่างเต็มที่ในทุกขั้นตอนและ เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและรับผลประโยชน์เสมอหน้ากัน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนควรเริ่ม ตั้งแต่การศึกษาและวิเคราะห์ชุมชน เพื่อนำไปสู่การค้นหาปัญหา การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการ และวางแผนในการแก้ปัญหาการดำเนินงานตามแผน และการมีส่วนร่วมในการติดตามและ ประเมินผล

คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยมและคณะ อ้างถึงใน นवलน้อย ตีร์รัตนและคณะ (2546) กล่าวว่า การมี ส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนและส่งเสริมธรรมาภิบาล ตลอดจน การบริหารงาน หากประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นก็จะช่วยให้มีการตรวจสอบการทำงานของ ผู้บริหาร อีกทั้งยังเป็นการป้องกันการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสมนักการเมืองกับสังคมนั้น

จุฬากรณ์ โสตะ อ้างถึงใน พรทิพย์ คำพอและคณะ (2543) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆหรือ

กิจกรรมต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือกระบวนการบริหาร และ ประสิทธิภาพขององค์การขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์การในการปฏิบัติ การกิจให้บรรลุเป้าหมาย

Francisco P.Fellizar.Jr (1994) ได้เสนอแนวคิดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม โดยองค์การชุมชน (Community-Based Resource Management) เพื่อให้บรรลุการพัฒนา ที่ยั่งยืน กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ให้ประชาชนได้มีโอกาสจัดการ ทรัพยากรภายในชุมชนของตนเองตามวิถีทางที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างเกิน ขีดจำกัด

บุญบง พุฒพรหม (2545) กล่าวว่า หมายถึง ความร่วมมือของประชาชนไม่ว่าจะเป็น บัณฑิตบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกัน และเข้าร่วมรับผิดชอบหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ต่อสังคม เมื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ต้องการ โดยกระทำผ่าน กลุ่มหรือองค์การเพื่อให้บรรลุถึงการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ได้

ชัชวาล เอื้อสุวรรณ (2544) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่มีบัณฑิต บุคคลหรือกลุ่มคนที่เข้ามาเกี่ยวข้องร่วมมือและรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนา ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมหรือชุมชน โดยประชาชนที่เข้าร่วมสามารถวิเคราะห์และร่วมตัดสินใจ ในการกำหนดบทบาทต่างๆได้ด้วยตนเองตามขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ

อกิน ธิพัฒน์ อ้างถึงใน บุญบง พุฒพรหม (2545) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้ทำทุกอย่างซึ่งไม่ใช่การกำหนดจากภายนอก แล้วให้ประชาชนเข้าร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หากแต่ทุกอย่างจะต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนคิดเอง ซึ่งอาจแบ่งการมีส่วนร่วมออกได้ 5 ขั้นตอนคือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุและที่มาของปัญหา
3. การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการและวางแผนในการแก้ปัญหา
4. การมีส่วนร่วมในการดำเนินตามแผน

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิและองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่างๆให้เข้ามามีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนา ที่กำหนดไว้คือ

1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน

2. ร่วมคิดหาสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชน
3. ร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรม เพื่อขจัดแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีกำจัดให้เป็นระโยชน์ต่อส่วนร่วม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6. ร่วมลงทุนในกิจกรรมของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรม

รามเมศร์ พรหมชาติ (2545) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนและชุมชนสามารถพัฒนาขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและชุมชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนการวางแผนแก้ไขปัญหา ขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผนและขั้นตอนการติดตามประเมินผล

กัญญพร ศรีสมพร (2527) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง แนวทางในการพัฒนาชนบทประการหนึ่ง คือ ปกป้องรักษานิเวศพัฒนา เพื่อใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมและประหยัด ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเพื่อให้ตรงกับความต้องการของประชาชนและให้ประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของคนหนึ่ง

ทวีทอง (2527) กล่าวว่า การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง ในการจัดการและควบคุมการใช้ การกระจายทรัพยากรและการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อประโยชน์ การดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกสังคมในการพัฒนาและการร่วมติดตาม

เจิมศักดิ์ (2535) กล่าวว่า การที่ประชาชนมีการพัฒนาการจัดการ การใช้ประโยชน์ ทรัพยากร ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อเอื้อเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการ พัฒนาความรู้และภูมิปัญญาการตัดสินใจในการดำรงชีวิตของตนเอง โดยจำแนกขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ (1) การมีส่วนร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา (2) การมีส่วนร่วมวางแผนดำเนินกิจกรรม (3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงานและ (4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลงาน

จากความหมายของการมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา ร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา วางแผนดำเนินกิจกรรม มีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในการติดตาม

ประเมินผลงาน เพื่อให้พัฒนาตรงความต้องการของประชาชน และให้ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของคนหนึ่ง โดยการมีส่วนร่วมดังกล่าวเกิดมาจากแนวความคิดความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกัน การตกลงใจร่วมกันในการเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่ปรารถนา ความศรัทธาต่อบุคคลหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์และความเกรงใจทำให้มีส่วนร่วม ซึ่งงานวิจัยเรื่อง รูปแบบผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม นี้ ต้องอาศัยกระบวนการวางแผน การมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นหลัก

รูปแบบและขั้นตอนการมีส่วนร่วม

กรณีศึกษา ชมดี (2524) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมประชุม (Attendance at meeting)
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน (Financial Contribution)
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ (Membership or Committees)
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ (Position of leadership)
5. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์ (Interviewer)
6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน (Solicitor)
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค (Customers)
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่มหรือผู้เริ่ม (Entrepreneurs)
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงานหรือลูกจ้าง (Employee)
10. การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ (Material Contribution)

Cohen, Erick (2004) แบ่งการมีส่วนร่วมเป็น

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบไปด้วย การริเริ่มตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจปฏิบัติการ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วยการสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารและการประสานขอความร่วมมือ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ทั้งผลประโยชน์ด้านวัตถุ ผลประโยชน์ด้านสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

ยุวดี สิทธิพาที อ้างถึงใน สุพรชัย มั่งมีสิทธิ์ (2535) สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมดังนี้

1. การค้นหาปัญหา สาเหตุ ตลอดจนแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหาตามแผน

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในผลประโยชน์ที่ได้จากการแก้ไขปัญหา

5. การประเมินผลงานกิจกรรมการแก้ไขปัญหา

World Health Organization (อ้างถึงใน สมบูรณ์ อัมพนพนารัตน์, 2542) กล่าวว่า รูปแบบที่แท้จริงหรือสมบูรณ์ของการมีส่วนร่วมจะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (Planning) ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามประเมินผลและประการสำคัญคือการตัดสินใจ

2. การดำเนินกิจกรรม (Implementation) ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการและบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรร ควบคุมการเงินและการบริการ

3. การใช้ประโยชน์ (Utilization) ประชาชนมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งพาตัวเองและควบคุมทางสังคม

4. การได้รับผลประโยชน์ (Obtaining Benefits) ประชาชนได้รับการกระจายผลประโยชน์พื้นฐานที่เท่ากัน ซึ่งอาจเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคมหรือวัตถุก็ได้

องค์การอนามัยโลก ได้เสนอรูปแบบการที่ว่ารูปแบบที่แท้จริงหรือสมบูรณ์นั้นจะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาจัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามประเมินผลและประการสำคัญคือการตัดสินใจ

2. การดำเนินกิจกรรม ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดสรรควบคุมทางการเงินและการบริหาร

3. การใช้ประโยชน์ ประชาชนต้องมีความสามารถในการจัดรูปแบบกิจกรรมมาให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งพาตัวเองและควบคุมทางสังคม

4. การได้รับผลประโยชน์ ประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่านั้น ซึ่งอาจเป็นผล ประโยชน์ส่วนตัว สังคมหรือวัตถุก็ได้

ปัจจัยในการมีส่วนร่วมของประชาชน

Cohen and Uphoff (1977 อ้างถึงใน สุขเมธ ทราษแก้ว, 2536) เสนอบริบทของการมีส่วนร่วมว่า การพิจารณาการมีส่วนร่วมจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสภาพแวดล้อม ซึ่งมีความซับซ้อนอย่างมาก ได้แก่ ปัจจัยทางกายภาพและชีวภาพ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการเมือง ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม และปัจจัยทางประวัติศาสตร์ นอกจากนี้บุคคลที่มีส่วนสำคัญในโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชนบทประกอบด้วย ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ และ

บุคคลภายนอก สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชน ยังมีปัจจัยหลายอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพในครอบครัว ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม อาชีพ รายได้และทรัพย์สิน ระยะเวลาในท้องถิ่นและระยะเวลาที่อยู่ในโครงการ พื้นที่ดินถือครองและสถานภาพการทำงาน

Ajzen and Fishbein (1981 อ้างถึงใน บัญชร แก้วส่อง, 2531) กล่าวว่า สิ่งที่บุคคลตั้งใจจะกระทำพฤติกรรมนั้น ขึ้นอยู่กับทัศนคติที่เกี่ยวกับสิ่งนั้นๆบวกกับผลรวมของความเชื่อเกี่ยวกับการคาดหวังของบุคคลอื่นๆที่ให้น้ำหนักตามแรงจูงใจให้ปฏิบัติตามความเชื่อนั้น หรืออาจกล่าวได้ว่าบุคคลจะกระทำพฤติกรรมอย่างใดในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ขึ้นอยู่กับทัศนคติและแรงกดดันทางสังคม

World Health Organization (1981 อ้างถึงใน สมบูรณ์ อำพนพนารัตน์, 2542) ได้เสนอปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 3 ประการ คือ

1. ปัจจัยของสิ่งจูงใจจากสภาพความเป็นจริงของชาวชนบทที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่งๆ ทั้งในแง่ของการร่วมแรง ร่วมทรัพยากรหรืออื่น ๆ นั้นมีเหตุผล 2 ประการ คือ การมองเห็นว่าตนจะได้ผลประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ทำไป ซึ่งถือเป็นเรื่องของการก่อให้เกิดมีสิ่งจูงใจ

2. ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากการเข้ามามีส่วนร่วมไม่ได้มีการจัดรูปแบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสม เช่น ภาวะผู้นำ กฎระเบียบ แบบแผนและลักษณะการทำงานทำให้ประชาชนบางส่วนไม่เห็นช่องทางที่จะเข้าร่วมได้ ดังนั้นพื้นฐาน โครงสร้างของช่องทางจึงควรมีลักษณะ ดังนี้

2.1 เปิดโอกาสให้ทุกกลุ่มในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ทั้งที่เป็นการเข้าร่วมในรูปแบบของตัวแทนหรือเข้าร่วมโดยตรงก็ได้

2.2 มีเวลากำหนดชัดเจน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถกำหนดเงื่อนไขของตนเองได้ตามสภาพความเป็นจริงของตนเอง

2.3 กำหนดลักษณะของกิจกรรมให้แน่นอนว่าจะทำอะไร

3. ปัจจัยอำนาจในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วมที่ผ่านมาแม้ประชาชนมีโอกาสเข้าร่วมของประชาชน แต่ไม่อาจกำหนดเป้าหมายวิธีการหรือผลประโยชน์ของกิจกรรมได้ เพราะต้องขึ้นอยู่กับกำหนดยุทธศาสตร์ของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งจุดนี้เองเป็นเงื่อนไขที่ไม่อาจก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่แท้จริงได้

Chaturvide and Mitro (1982 อ้างถึงใน สมบูรณ์ อำพนพนารัตน์, 2542) เสนอปัจจัยของการมีส่วนร่วมที่จะก่อผลในการเริ่มต้นพัฒนาเชิงระบบไว้ 3 ประการ คือ

1. ความช่วยเหลือจากภายนอกในระบบ ซึ่งอาจเป็นองค์กรพัฒนาของรัฐ เอกชน นักวิชาการ และนักพัฒนา ในรูปของการช่วยเหลือด้านการเงิน การเมือง และความรู้เทคนิค

2. ความพร้อมภายในระบบ เช่น ผู้นำ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและกายภาพ โอกาสเข้ามีส่วนร่วม วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น

3. การบำรุงรักษาระบบในรูปของสิ่งจูงใจ การบริหารจัดการองค์กรและกิจกรรมตลอดจน การแทรกแซงจากภายนอก

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2526 อ้างถึงใน สุรจิตร อุตะเกา, 2540) สรุปหลักการและแนวทางการพัฒนาให้ประชาชนมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. ต้องยึดหลักความต้องการและปัญหาของประชาชนเป็นจุดเริ่มต้นของกิจกรรม
2. กิจกรรมต้องดำเนินการในรูปกลุ่ม เพื่อสร้างพลังกลุ่มในการรับผิดชอบร่วมกัน
3. คำนึงถึงขีดความสามารถของประชาชน ปลูกฝังให้เกิดความรู้สึกและมีจิตสำนึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรม

4. กิจกรรมต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ทรัพยากร วัฒนธรรมของชุมชน

5. การเริ่มต้นควรอาศัยผู้นำชุมชนที่เรารู้จักและคุ้นเคย

เนื่องจากการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ที่หลากหลายอยู่ตลอดเวลา ซึ่งการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยกลุ่มต่างๆ อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกันขึ้นได้บ่อยครั้ง แนวทางหนึ่งในการลดความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ คือ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งก็คือ การอนุรักษ์ ดูแลและจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยกระบวนการมีส่วนร่วมด้วยความรู้และวิธีการที่ถูกต้อง ซึ่งจะทำให้ชุมชนสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ และใช้ประโยชน์ร่วมกันได้โดยไม่เกิดความขัดแย้ง เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547)

หลักธรรมาภิบาลประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 8 ประการ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มในกระบวนการจัดการ
2. ความโปร่งใส การปฏิบัติตามกฎกติกา ระเบียบต่างๆ รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจหรือการดำเนินโครงการต่างๆ โดยไม่มีการปิดบัง

3. หลักนิติธรรม การบังคับใช้กฎหมายที่เป็นธรรมอย่างเท่าเทียม ศาลมีความเป็นอิสระ ผู้รักษากฎหมายที่ปลอดคอร์รัปชันและมีการปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะชนกลุ่มน้อย

4. ตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกรอบระยะเวลาที่เหมาะสม

5. การสร้างฉันทามติ สร้างข้อตกลงร่วมกันภายในกลุ่ม ความพยายามบรรลุเป้าหมายที่เน้นประโยชน์ของส่วนร่วม และมีการสร้างข้อตกลงที่ทุกคนเห็นพ้องต้องกัน โดยให้ความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและบริบทของชุมชนท้องถิ่น

6. ความยุติธรรมและให้โอกาสแก่ทุกกลุ่มและกลุ่มที่มีบทบาทน้อยกว่าในสังคมมีส่วนร่วมในทุกการตัดสินใจ

7. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน

8. ความรับผิดชอบ มีระบบที่ผู้บริหารหรือผู้จัดการถูกสอบถามได้

สรุปว่า ปัจจัยในการมีส่วนร่วมของประชาชน บุคคลที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนประกอบด้วย ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐและบุคคลภายนอก สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชน ยังมีปัจจัยหลายอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำปัจจัยการมีส่วนร่วม มาใช้ในการศึกษาการ ความพร้อมและความสามารถในการดำเนินการของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมในครั้งนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

ความหมายของการพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชน หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากประชาชนภายในชุมชนร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ในการปรึกษาหารือและตัดสินใจแก้ปัญหาาร่วมกัน เพื่อปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น นับเป็นความเจริญที่สร้างความสำนึกและความสามารถ ให้แก่บุคคลในชุมชนนั้น 5 ประการ คือ

1. เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่จิตใจหรือตั้งใจอย่างมีเป้าหมายและทิศทาง โดยมีแผนการหรือเป้าหมาย ไว้ล่วงหน้าซึ่งเป็นผลมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนและสามารถควบคุมการเปลี่ยนแปลงนั้น ได้ด้วย

2. เกิดการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ขึ้นในพฤติกรรมมนุษย์ทั้งด้านความรู้ ทัศนคติ ทักษะ และมูลเหตุจูงใจ เพื่อช่วยให้ประชาชนในชุมชนสามารถนำความรู้ที่มีมาปฏิบัติได้

3. เกิดการจัดระเบียบชุมชนเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างปัจเจกชนกับกลุ่มชนในชุมชนหนึ่งๆ และนำความผาสุกมาสู่สมาชิกในชุมชน ซึ่งการจัดระเบียบชุมชนมักดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ

3.1 การวิเคราะห์ชุมชน

3.2 การจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กร

3.3 การจัดตั้งแผนและโครงการเพื่อตอบสนองความต้องการเฉพาะหน้าของชุมชน

3.4 การสร้างผู้นำท้องถิ่นหรือผู้นำชุมชนขึ้นเพื่อให้เป็นผู้รับช่วงงานพัฒนาชุมชน

ต่อไป

ความหมายของการพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากประชาชนภายในชุมชนร่วมกับหน่วยงานอื่นในการปรึกษาหารือ และตัดสินใจเกี่ยวกับการต้อนรับและให้บริการนักท่องเที่ยวที่มีจิตสำนึกที่ดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมอย่างพึงพอใจ ซึ่งความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศมี 3 ระดับ คือ

1. การตอบสนองความต้องการพื้นฐานของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มี 4 ประการ ได้แก่

1.1 การตอบสนองให้นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวตรงกับความต้องการของเขา

1.2 การตอบสนองให้นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวตรงกับความต้องการหลักของเขา

1.3 การตอบสนองให้นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่มีราคาเหมาะสมกับคุณภาพ

1.4 การตอบสนองให้นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวด้วยอัธยาศัยไมตรีที่ดี

2. การคาดหวังของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศมี 3 ประการ

2.1 การตอบสนองให้นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวตามคุณภาพที่คาดหวัง

2.2 การตอบสนองให้นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวตามเวลาที่คาดหวัง

2.3 การตอบสนองให้นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวตามวิถีทางที่คาดหวัง

3. การตอบสนองมากเกินไปที่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะคาดหวังถึง 3 ประการ

3.1 การตอบสนองให้นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับบริการพิเศษเกินกว่าที่จะคาดหวังถึง

3.2 การตอบสนองให้นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับของที่ระลึกเกินกว่าที่จะคาดหวังถึง

3.3 การตอบสนองให้นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับคำแนะนำที่เป็นประโยชน์เกินกว่าที่จะคาดหวังถึง

วัตถุประสงค์ของการพัฒนาชุมชนเพื่อการรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญมีวัตถุประสงค์ 5 ประการ คือ

1. เพื่อให้มีการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับ ระบบนิเวศในชุมชนซึ่งได้รับการจัดการอย่างมีความรับผิดชอบในการฟื้นฟูและรักษาระบบนิเวศแบบยั่งยืน โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ที่มีการกำหนดเขตพื้นที่ การใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างเหมาะสม
2. เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการสร้างจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อันเป็นการสนับสนุนการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมโดยรวม
3. เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม ซึ่งก่อประโยชน์อย่างเหมาะสมกับชุมชน เสริมสร้างความเข้มแข็งให้ต่อชุมชน เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและเพิ่มความกินดีอยู่ดีให้แก่ชุมชน
4. เพื่อให้สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม โดยมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน รักษาเอกลักษณ์ทางธรรมชาติและสังคมชุมชน และมีบรรยากาศทางการท่องเที่ยวที่ให้ความมั่นใจ และความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
5. เพื่อให้มีนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังชุมชนมากขึ้น

แนวทางการพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญมี 3 ประการ คือ

1. แนวทางการพัฒนาชุมชนให้เกิดทรัพยากรท่องเที่ยวขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งมีแนวทางที่สำคัญอยู่ 2 แนวทางได้แก่
 - 1.1 แนวทางการพัฒนาสถานที่ที่เป็นธรรมชาติสวยงามให้เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ชุมชน โดยปรับปรุงแต่งเติมเพิ่มจากสถานธรรมชาติในบางส่วนให้มีผลดึงดูดนักท่องเที่ยว เชิงนิเวศ เช่น การพัฒนาให้เกิดทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทภูมิอากาศประเภททิวทัศน์ สวยงามประเภทสัตว์ป่าฯลฯ
 - 1.2 แนวทางการพัฒนาสถานที่เป็นโบราณสถานและโบราณวัตถุให้เป็นทรัพยากรท่องเที่ยว ประเภทโบราณสถานและโบราณวัตถุในชุมชน เพื่อให้มีผลดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภท โบราณสถานสัญลักษณ์แห่งชาติ ประเภทอนุสาวรีย์แห่งชาติ ประเภทสถาปัตยกรรมแห่งชาติ ประเภทย่านประวัติศาสตร์ประเภทอุทยานประวัติศาสตร์ ประเภทชุมชนประวัติศาสตร์ ประเภท พิพิธภัณฑ์ชุมชน เป็นต้น

2. แนวทางการพัฒนาชุมชนให้เกิดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวขึ้นเพื่อการรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งมีแนวทางที่สำคัญอยู่ 2 แนวทาง ได้แก่

2.1 แนวทางการพัฒนาให้เกิดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวประเภทโครงสร้างพื้นฐาน เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนและเป็นประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วย เช่น การสื่อสาร น้ำกินน้ำใช้ ไฟฟ้า สุขากิจบาล การขนส่ง การสาธารณสุข การศึกษาและ การอบรม เป็นต้น

2.2 แนวทางการพัฒนาให้เกิดสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทความปลอดภัย เพื่ออำนวยความสะดวก ต่อความปลอดภัยทางด้านร่างกาย ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในชุมชน และนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วย เช่นความปลอดภัยจากการโจรกรรม ความปลอดภัยจากการใช้บริการการท่องเที่ยว ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ความปลอดภัยจากการหลงทาง ความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ เป็นต้น

3. แนวทางการพัฒนาชุมชนให้เกิดการบริการท่องเที่ยวขึ้นเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งมีแนวทางสำคัญ 5 แนวทาง คือ

3.1 แนวทางการพัฒนาให้เกิดบริการขนส่งแก่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้สามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนได้

3.2 แนวทางการพัฒนาให้เกิดการบริการที่พักแรมแก่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้สามารถพัก ค้างคืนชั่วคราวในระหว่างเดินทางท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างสะดวกสบายและปลอดภัย

3.3 แนวทางการพัฒนาให้เกิดการบริการอาหารและบันเทิงแก่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้สามารถ มีอาหารรับประทานขณะเดินทางท่องเที่ยวในชุมชนได้อย่างปลอดภัยและมีแหล่งบันเทิงให้ความบันเทิงรื่นเริงใจในขณะที่เดินทางท่องเที่ยวหมู่บ้าน

3.4 แนวทางการพัฒนาให้เกิดการบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์แก่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อให้สามารถเดินทางท่องเที่ยวในชุมชนได้อย่างสะดวกและได้รับความรู้ที่ถูกต้อง

3.5 แนวทางการพัฒนาให้เกิดการบริการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถซื้อสินค้าที่ระลึกของชุมชนกลับไปฝากญาติมิตรในภูมิลำเนาของตนได้ การเดินทางท่องเที่ยวในปัจจุบัน นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ได้ด้วยตนเองชุมชนต้องพิจารณาว่าตนเองมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างไรบ้าง เช่น ได้ตลอดเวลา ต้องบอกล่วงหน้า มีช่วงเวลากำหนด ต้องมาเป็นกลุ่ม จำกัดจำนวน ต้องมีล่ามหรือมัคคุเทศก์พามา

3.5.1 หากชุมชนมีความพร้อมรองรับได้ด้วยตนเอง ต้องพิจารณาว่าจะมีระบบการจองหรือไม่ หรือสามารถจัดการได้เมื่อนักท่องเที่ยวมาถึง ซึ่งจะทำให้สื่อประชาสัมพันธ์กว้างมากขึ้น เช่น คู่มือนำเที่ยว อินเทอร์เน็ต และตามสื่อประชาสัมพันธ์ทั่วไป

3.5.2 หากชุมชนต้องการผู้กล้าณรงค์นักท่องเที่ยวล่วงหน้า รวมจัดหานักท่องเที่ยวป้อนให้ชุมชน ชุมชนก็สามารถสร้างเงื่อนไขข้อตกลงกับบริษัทนำเที่ยวได้ แต่ชุมชนต้องพิจารณาว่าจะใช้คู่สัญญาที่บริษัทและแต่บริษัทยอมรับเงื่อนไขกติกาของชุมชนหรือไม่หรือบริษัทคู่สัญญานั้นมีความสามารถทำการตลาดได้ตามที่ชุมชนต้องการหรือไม่ โดยทั่วไปนักท่องเที่ยวเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวได้หลากหลายลักษณะ เช่น 1.นักท่องเที่ยว – บริษัทนำเที่ยวต่างประเทศ – บริษัทนำเที่ยวในประเทศ – บริษัทนำเที่ยว 2.ท้องถิ่น – ชุมชน 3.นักท่องเที่ยว – บริษัทนำเที่ยวในประเทศ – บริษัทนำเที่ยวท้องถิ่น – ชุมชน 4.นักท่องเที่ยว – บริษัทนำเที่ยวท้องถิ่น – ชุมชน 5.นักท่องเที่ยว – ชุมชน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ชุมชนจะต้องหามาตรการในการรองรับนักท่องเที่ยวที่จะมาเยี่ยมชุมชนในหลายลักษณะและหลากหลายที่มา โดยต้องมีกฎ / กติกาบอกไว้ล่วงหน้า และให้เป็นที่รับทราบทั่วกันทั้งภายในชุมชนเองและหน่วยงานภายนอก หากเป็นการทำงานร่วมกับบริษัทนำเที่ยวก็ต้องมีการทำสัญญาข้อตกลงเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางที่ชุมชนวางไว้ และควรสร้างมาตรการที่เข้มงวดหรือเอาจริงเอาจังในกรณีที่นักท่องเที่ยวหรือบริษัทนำเที่ยวไม่ได้ปฏิบัติตามกติกาดังกล่าว

3.5.1.1 การเตรียมความพร้อมนักท่องเที่ยว (Preparing Tourists) เพื่อให้ผู้สนใจการท่องเที่ยวแบบ CBT ได้มีการเตรียมความพร้อมของตนเองล่วงหน้าก่อนการท่องเที่ยว ชุมชนควรมีการวางระบบการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ดังนี้

3.5.1.2 ในกรณีที่นักท่องเที่ยวมีการจองล่วงหน้า ควรมีการส่งข้อมูลเบื้องต้นไปให้นักท่องเที่ยวก่อนล่วงหน้า เช่น ข้อมูลพื้นฐานชุมชน กำหนดการ กิจกรรมการท่องเที่ยว กฎ / กติกาในการท่องเที่ยวในชุมชน และการเตรียมสิ่งของและสัมภาระให้เหมาะสม เช่น รองเท้า เสื้อกันหนาว เสื้อกันฝน ไฟฉาย ยากันยุง ฯลฯ

3.5.1.3 ในกรณีที่นักท่องเที่ยวไม่ได้มีการจองล่วงหน้า ควรต้องมีการให้ข้อมูลเบื้องต้นถึง กฎ/กติกาในการท่องเที่ยวในชุมชนเป็นอันดับแรก ก่อนที่จะจัดกิจกรรมหรือให้บริการด้านการท่องเที่ยวใด ๆ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการไม่ปฏิบัติตามกฎ-กติกาของชุมชน และอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนได้

ตัวอย่าง : แนวทางปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวแบบ CBT

ทุกครั้งที่จะบกิจกรรมท่องเที่ยว ควรให้นักท่องเที่ยวได้สะท้อนความคิดเห็นของตนเองต่อการท่องเที่ยวของชุมชน ข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจะมีประโยชน์ในการพัฒนาทั้ง CBT Product และ CBT Marketing ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ ได้แก่

1. การจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิด-ความรู้สึกที่มีต่อชุมชนก่อนนักท่องเที่ยวงจะเดินทางกลับ
ข้อดี : เป็นการแลกเปลี่ยนสองทาง เกิดการรับรู้และเรียนรู้มุมมองที่แตกต่างกันของแต่ละคนของชาวบ้านและนักท่องเที่ยว ข้อจำกัด : บางคนอาจไม่กล้าพูดความจริง และบางกลุ่มอาจไม่มีเวลา
2. การแสดงความคิดเห็นในสมุดเยี่ยม ซึ่งอาจจะทำอยู่ตามบ้านพักหรือเป็นสมุดเยี่ยมกลางชุมชน
ข้อดี : นักท่องเที่ยวได้สะท้อนความคิดเห็นของตนเองได้เต็มที่ ข้อจำกัด : บางคนไม่ชอบเขียนหรือไม่มีเวลาเขียนในการเขียนทำให้ไม่สามารถรับทราบความคิดเห็นอย่างเต็มที่
3. การกรอกแบบฟอร์มประเมินผล ข้อดี : สามารถกำหนดประเด็นในการประเมินผลได้ และสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์และประเมินผลการท่องเที่ยวได้อย่างเป็นระบบ
ข้อจำกัด : หากมีหลายข้อเกินไปนักท่องเที่ยวยังอาจไม่ตอบทุก

การรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง ความสามารถของประชาชนในชุมชนในการต้อนรับและให้บริการนักท่องเที่ยวอย่างมีจิตสำนึกที่ดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณภาพ 9 ประการ คือ

1. มีความพร้อม หมายถึง ชุมชนต้องมีความพร้อมทุกเวลาในการต้อนรับและให้บริการนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างเต็มใจ ทั้งได้เตรียมตัวที่จะให้การต้อนรับและให้บริการอยู่เสมอ
2. มีการเข้าถึงได้ หมายถึง ชุมชนต้องเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถเข้าถึงชุมชนได้อย่างสะดวกสบาย
3. มีความสามารถ หมายถึง ชุมชนต้องมีทักษะและความรู้ในการต้อนรับและให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างประทับใจ
4. มีความไว้วางใจได้ หมายถึง ชุมชนต้องมีการต้อนรับและให้บริการนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างคงเส้นคงวาและไว้วางใจได้
5. มีความเชื่อถือได้ หมายถึง ชุมชนต้องมีความซื่อสัตย์ และเชื่อถือได้ในการต้อนรับและให้บริการนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
6. มีความปลอดภัย หมายถึง ชุมชนต้องให้ความสำคัญแก่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
7. มีความเข้าใจ หมายถึง ชุมชนต้องมีความเข้าใจถึงความต้องการและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
8. มีธรรมาภิบาล หมายถึง ชุมชนต้องมีความสุภาพ อ่อนน้อม เป็นมิตรและเข้าใจถึงความรู้สึกของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
9. มีการสร้างสัมพันธภาพ หมายถึง มนุษย์สามารถติดต่อสื่อสารด้วยภาษาที่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้าใจ เพื่อสร้างสัมพันธภาพและรับฟังความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีงานวิจัยที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาได้ ดังต่อไปนี้

ผดุงเกียรติ ม่วงนนทศรี (2554) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติ จังหวัด เชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาบริการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติ จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อทราบรูปแบบที่เหมาะสมของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติ จังหวัดเชียงใหม่ 3) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของรูปแบบการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก จากอุทยานแห่งชาติกลุ่มที่สำคัญสูงมาก (กลุ่ม A) และอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง และอุทยานแห่งชาติกลุ่มที่มีความสำคัญสูง (กลุ่ม B) เพื่อเป็นตัวอย่าง กลุ่มละ 1 แห่ง ได้แก่อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง และอุทยานแห่งชาติออบหลวงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสังเกต โดยใช้สถิติพรรณนา ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาบริบทของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง และอุทยานแห่งชาติออบหลวง ในสามมิติได้แก่ มิติทางเศรษฐกิจ มิติทางสิ่งแวดล้อม และมิติทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยด้านตลาด ด้านเทคนิค ด้านการจัดการ ด้านการเงิน ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสังคม ทำการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์จากประชากร ได้แก่ บุคลากรของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ที่ปฏิบัติการกิจเกี่ยวกับกิจกรรมบริหารบ้านพักเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติ จำนวน 31 คน ผู้นำชุมชนในตำบลท้องถื่นที่ 4 ตำบล จำนวน 46 คน และคณะกรรมการหมู่บ้าน 4 หมู่บ้าน จำนวน 59 คน ที่เป็นที่ตั้งของบ้านพักเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง และอุทยานแห่งชาติออบหลวง ที่เป็นพื้นที่ศึกษา ผู้ใช้บริการบ้านพัก จำนวน 234 ตัวอย่าง และผู้ประกอบการนำเที่ยว 30 ตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า การจัดการธุรกิจเกี่ยวกับบ้านพัก กรมอุทยานแห่งชาติไม่ได้วางกลยุทธ์ด้านการตลาดเชิงรุก ไม่มีบุคลากรที่มีความรู้ทักษะด้านการจัดการธุรกิจและด้านการตลาด และจากผลการวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือเกณฑ์การตัดสินใจเพื่อการลงทุน ได้แก่ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return: IRR) ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period: PB) พบว่าประสบกับภาวะการขาดทุนทุกปี การศึกษาด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทางสังคม พบว่าผลกระทบต่อสังคมบ้างเล็กน้อย การศึกษาเพื่อทราบรูปแบบที่เหมาะสมของการจัดการธุรกิจบ้านพักเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดังและอุทยานแห่งชาติออบหลวง ด้วยการกำหนดรูปแบบการจัดการเป็นสองรูปแบบคือรูปแบบการจัดการโดยรัฐและรูปแบบการจัดการโดยเอกชนแล้วกำหนดทางเลือกเพื่อการจัดการ เป็น 5 ทางเลือกด้วยการวิเคราะห์

ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) จากนั้นทำการทดสอบด้วยตัวชี้วัดทางการเงิน ได้แก่ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return: IRR หรือ r) ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period: PB) พบว่าทางเลือกที่เป็นไปได้ทางการเงินมีเฉพาะกรณีของรูปแบบการจัดการโดยรัฐในกรณีที่มีวันพักเพิ่มขึ้น ร้อยละ 40, 45, 50, 55 และ 60 ที่อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดังเท่านั้นส่วนการจัดการธุรกิจบ้านพักเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติออบหลวงไม่มีความเหมาะสมในการลงทุนทุกกรณี การประเมินผลการดำเนินงานของรูปแบบการจัดการธุรกิจบ้านพักเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติ ด้วยการประเมินความพึงพอใจผู้ใช้บริการบ้านพักเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติพบว่าผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในระดับต่ำ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและผลกระทบทางสังคม ไม่พบผลกระทบที่เกิดขึ้น เนื่องจากมีมาตรการป้องกันที่ดี จากการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงกระบวนการรูปแบบการจัดการการบริหารธุรกิจการท่องเที่ยว ของอุทยานแห่งชาติ ว่าการจัดแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานที่มีอยู่ไม่เหมาะสมต่อการเป็นธุรกิจที่แท้จริง จำนวนห้องพักที่มีอยู่ไม่คุ้มค่าต่อการบริหารจัดการ และได้กำหนดรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเพื่อเสนอแนะให้กับแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดังและอุทยานแห่งชาติออบหลวงเพื่อนำไปพัฒนาการจัดการบริการต่อไป

ศุภเศรษฐ์ วุฒิสเสน (2554) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการตลาดน้ำอัมพวาในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการตลาดน้ำอัมพวาในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ 2. ศึกษาปัจจัยด้านกลไกภาครัฐและปัจจัยเชิงจิตที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการเครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการ 5 กลุ่มในตลาดน้ำอัมพวาจำนวนทั้งหมด 386 คน นอกจากนั้นได้ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึก 12 คน ประกอบด้วยผู้ประกอบการ 2 คน จากผู้ประกอบการแต่ละกลุ่ม และตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ 2 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการตลาดน้ำอัมพวา ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากที่สุดถึงน้อยที่สุดในด้านต่างๆ ดังนี้คือ ด้านร่วมรับผลประโยชน์ ด้านร่วมปฏิบัติการ ด้านร่วมคิดวางแผน ด้านร่วมติดตามและประเมินผล และด้านร่วมตัดสินใจ ปัจจัยกลไกภาครัฐและปัจจัยเชิงจิตของผู้ประกอบการ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ อุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา คือ ผู้ประกอบการขาดความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และมีความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐพัฒนาการประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่จำเป็นให้ผู้ประกอบการอย่างทั่วถึง

ข้อค้นพบจากการวิจัย คือ หน่วยงานภาครัฐควรพัฒนากลไกในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ ด้วยการจัดประชุมผู้ประกอบการ และจัดอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น ควรใช้วิธีการสื่อสารโดยตรงกับตัวผู้ประกอบการให้มากขึ้นเพื่อพัฒนาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในอนาคต

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2553) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาความสามารถทางการแข่งขันอย่างยั่งยืนและคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวในเกาะช้าง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ต่อความสามารถทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ความคุ้นเคย ความผูกพันทางอารมณ์ และข้อมูลส่วนบุคคลที่มีผลต่อความพึงพอใจและความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวในเกาะช้าง จ.ตราด ของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ รวมทั้งศึกษาแนวคิดจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การสร้างความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนและการสร้างคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวในเกาะช้างจังหวัดตราด การวิจัยเชิงปริมาณได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทย 400 คน และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 400 คน โดยการสุ่มตัวอย่าง (1) แบบง่าย เพื่อให้ได้รายชื่อสถานประกอบการที่พัก โรงแรมที่ให้บริการนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ จำนวน 10 แห่ง (2) แบบโควตา โดยสุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติในสถานประกอบการแห่งละ 40 คน และ (3) แบบตามสะดวกจากนักท่องเที่ยวจนครบจำนวน 800 คน สถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน และการทดสอบค่าที สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพได้ใช้การสัมภาษณ์แบบกลุ่มและแบบเจาะลึกกับกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย (1) ผู้ประกอบการกลุ่มที่พัก โรงแรม บริษัททัวร์ ร้านอาหาร และร้านขนมของที่ระลึก จำนวน 40 คน (2) พนักงานให้บริการ 20 คน (3) ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน 10 คน (4) ชุมชนในท้องถิ่น จำนวน 10 คน (5) นักท่องเที่ยว จำนวน 20 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 100 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผลการวิจัยพบว่า 1. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวเกาะช้างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 25-34 ปี สถานะภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีอาชีพเป็นพนักงานทางการค้า มีรายได้ครัวเรือน ต่อเดือน 15,000-29,000 บาท และมีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ส่วนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเกาะช้างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 25-34 ปี สถานะภาพสมรส/อยู่ด้วยกัน ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีอาชีพเป็นผู้เชี่ยวชาญมีอาชีพ มีรายได้ครัวเรือนต่อเดือน 125,000 บาทขึ้นไป และมีภูมิลำเนาอยู่ในทวีปยุโรป 2. นักท่องเที่ยวชาวไทยมีการรับรู้ในระดับค่อนข้างดี ในด้านทรัพยากรที่มีอยู่เดิม ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรทางวัฒนธรรมด้านทรัพยากรที่สร้างขึ้นใหม่ (ขอบเขตของกิจกรรม/กิจกรรมพิเศษ สาธารณูปโภคการท่องเที่ยว อาหาร/เครื่องดื่ม) ด้านปัจจัยของสถานการณ์ (ทำเลที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว การแข่งขันด้านราคา ความปลอดภัย ปัญหาเชิงนิเวศ การปรับปรุง

ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ) และมีการรับรู้ในระดับปานกลาง ในด้านทรัพยากรที่สร้างขึ้นใหม่ (การชื้อปิ้ง) นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีการรับรู้ในระดับดี ในด้านทรัพยากรที่สร้างขึ้นใหม่ (อาหาร/เครื่องดื่ม) ด้านปัจจัยของสถานการณ์ (ทำเลที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว การแข่งขันด้านราคา) มีการรับรู้ระดับค่อนข้างดี ในด้านทรัพยากรที่มีอยู่เดิมในเกาะช้าง (ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรทางวัฒนธรรม) ด้านทรัพยากรที่สร้างขึ้นใหม่ (ขอบเขตของกิจกรรม/กิจกรรมพิเศษ สาธารณูปโภคการท่องเที่ยว การชื้อปิ้ง) ด้านปัจจัยของสถานการณ์ (ความปลอดภัย ปัญหาเชิงนิเวศ และมีการรับรู้) ในระดับปานกลาง ในด้านปัจจัยของสถานการณ์ (การปรับปรุงฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ 3. นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติมีการรู้จักแหล่งท่องเที่ยวในระดับค่อนข้างมากมีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวในระดับดี มีความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวในระดับมาก มีความคุ้นเคยต่อแหล่งท่องเที่ยวในระดับค่อนข้างคุ้นเคย มีความคิดเห็นต่อความคุ้มค่าจากแหล่งท่องเที่ยวในระดับค่อนข้างมาก มีความพึงพอใจโดยมีความคิดเห็นต่อความคุ้มค่าต่อแหล่งท่องเที่ยวในระดับพึงพอใจและมีความผูกพันทางอารมณ์ต่อแหล่งท่องเที่ยวในระดับค่อนข้างมาก 4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจโดยรวมต่อแหล่งท่องเที่ยวเกาะช้างของนักท่องเที่ยวชาวไทย มีดังนี้ ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว ความคุ้มค่า ความผูกพันทางอารมณ์ การรับรู้ด้านอรรถาธิบายไมตรีของชุมชนและคุณภาพการให้บริการ การแข่งขันด้านราคา และทรัพยากรทางวัฒนธรรม ตามลำดับ อย่างมีนัยสำหรับทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวเกาะช้างของนักท่องเที่ยวต่างชาติ มีดังนี้ ความผูกพันทางอารมณ์ ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว การรับรู้ด้านการแข่งขัน ด้านราคา ปัญหาเชิงนิเวศ ขอบเขตของกิจกรรม/กิจกรรมพิเศษ ทรัพยากรธรรมชาติและ การรับรู้ด้านอาหาร/เครื่องดื่ม ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 5. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวเกาะช้างของนักท่องเที่ยวชาวไทย มีดังนี้ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว ความพึงพอใจโดยรวม และการรับรู้ด้านทำเลที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การรับรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ การรู้จักแหล่งท่องเที่ยว ความคุ้นเคย และปัญหาเชิงนิเวศน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามลำดับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแหล่งท่องเที่ยวเกาะช้างของนักท่องเที่ยวต่างชาติ มีดังนี้ ความผูกพันทางอารมณ์ ความพึงพอใจโดยรวม การรับรู้ด้านอรรถาธิบายไมตรีของชุมชนและคุณภาพการให้บริการ ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว ความคุ้นเคย และการรู้จักแหล่งท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .01 การรับรู้ด้านทรัพยากรทางวัฒนธรรม และการรับรู้ทางด้านอาหาร/เครื่องดื่ม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ตามลำดับ 6. นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวเกาะช้างมีการรับรู้ด้านทรัพยากรทางวัฒนธรรม สาธารณูปโภคการท่องเที่ยว และอาหาร/เครื่องดื่ม อรรถาธิบายไมตรีของชุมชนและคุณภาพการให้บริการ ทำเลที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว การแข่งขันด้านราคา ความปลอดภัย และการ

ปรับปรุงฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ การรู้จักแหล่งท่องเที่ยว ความคุ้มค่าจากแหล่งท่องเที่ยว และ ความพึงพอใจโดยรวมต่อแหล่งท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การ พัฒนายุทธศาสตร์การสร้างความสามารถทางการแข่งขันอย่างยั่งยืนและการสร้างคุณค่าแหล่ง ท่องเที่ยวในเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 สร้าง เครื่องมือขยายการขับเคลื่อนในการบริหารจัดการด้านพัฒนาการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาจิตสำนึกของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเกาะช้างทุกภาคส่วนให้เกิดการตระหนัก ถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ กลยุทธ์ที่ 3 ข้าราชการพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทั้งที่มี อยู่เดิมและที่สร้างขึ้นใหม่อย่างมีคุณค่าและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาคูณภาพการ ให้บริการของบุคคลด้านการท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมพัฒนาอาชีพของชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองและสามารถแข่งขันได้ในธุรกิจการท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ 6 การสร้างการ รับรู้ต่อความสามารถทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน กลยุทธ์ที่ 7 การสร้างการรับรู้ในคุณค่าและความ คุ้มค่าของแหล่งท่องเที่ยว

จิรวัดน์ จันทนา (2553) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาห้วยเขาโชน หมู่ที่ 3 ตำบลบางพระใต้ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ การศึกษาอุปสรรคและแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศห้วยเขาโชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ประกอบด้วยผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น จำนวน 13 คน ประธานชุมชน จำนวน 9 คน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว จำนวน 19 คน รวมทั้งสิ้น 41 คน ผลการวิจัยพบว่า ในด้านปัญหาอุปสรรค พบว่ามีปัญหาอุปสรรคในการพัฒนา 6 ประการ คือ ประการแรก การปล่อยน้ำเสียลงสู่ลำคลองของบ่อเลี้ยงกุ้ง ประการที่สอง ประชาชน และผู้จัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการ ประการที่สาม ขาดงบประมาณในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ประการที่สี่ ประชาชน ขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ประการที่ห้า การบุกรุกพื้นที่ของชาวบ้านและนายทุน และ ประการที่ หก ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านการพัฒนาอัตลักษณ์ มีแนวทางในการพัฒนา 6 แนวทาง คือ แนวทางแรก ควรปลูกต้นไม้เพิ่มเพื่อเป็นที่อาศัยของหิ่งห้อย แนวทางที่สอง ไม่ควร ปล่อยน้ำเสียลงสู่ลำคลอง แนวทางที่สาม ไม่ควรขยายเขตไฟฟ้าแลแสงสว่างเข้าไปในบริเวณที่อยู่ อาศัยของหิ่งห้อย แนวทางที่สี่ ลดการใช้สารเคมีในการเกษตร แนวทางที่ห้า ไม่ควรบุกรุกป่าหรือ ตัดโค่นต้นลำพู และแนวทางที่หก ไม่ควรใช้เรือที่มีเครื่องยนต์เสียงดังและปล่อยมลพิษ ในด้านการ บริการ มี 6 แนวทางคือ แนวทางแรกการบริการล่องเรือชมหิ่งห้อย แนวทางที่สอง การบริการ ล่องเรือชมทิวทัศน์และวิถีชีวิตชาวประมงพื้นบ้าน แนวทางที่สาม มีกิจกรรมปลูกจิตสำนึกในการ อนุรักษ์ในการปลูกป่า แนวทางที่สี่ กิจกรรมการเดินทางศึกษาธรรมชาติ แนวทางที่ห้า การบริหารที่พัก

ค้างคิ่น และแนวทางที่หก กิจกรรมการหาหอยไฟใหม่ ในด้านการบริหารจัดการมี 2 แนวทาง คือ แนวทางแรก การบริหารบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และแนวทางที่สอง การบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยว การบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยว ในด้านการตลาด มี 2 แนวทาง คือ แนวทางแรก การประชาสัมพันธ์ และแนวทางที่สอง การพัฒนาเครือข่ายท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ยุทธการ ไวยอาภา (2553) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ก่อนและหลังการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน และแนวทางในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนของชมรมท่องเที่ยวบ้านสบวิน ตลอดจนประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีส่วนร่วม (PAR: Participatory Action Research) เทคนิค AIC (Appreciation Influence and Control) และให้ชุมชนมีส่วนร่วมด้วยการประชุมเพื่อถกเถียงปัญหา และศึกษาเจาะลึกเฉพาะด้านด้วยวิธีการประชุมกลุ่ม และเสวนาเพื่อค้นหาความจริงจากชุมชนพื้นที่หมู่ที่ 9 ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรมการท่องเที่ยว จำนวน 57 คน และนักวิชาการประชุมกลุ่ม จำนวน 30 คน ด้วยการสอบถาม สัมภาษณ์ พูดยุข และสังเกตอย่างมีส่วนร่วม พร้อมทั้งวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อวิจัยทางสังคมศาสตร์ ผลการวิจัยเกี่ยวกับ การระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ (Strategic Positioning and Action Evaluation) จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ของธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ด้วยองค์ประกอบทั้ง 8 ประการ ได้แก่ 1) สินค้า (Product) 2) การกำหนดราคา (Price) 3) สถานที่ (Place) 4) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) 5) บุคลากร (People) 6) ขั้นตอนในการบริหาร (Process) 7) ภาพลักษณ์ต่างๆขององค์กร (Physical Evidence) และ 8) ความร่วมมือทางธุรกิจ (Partnership) พบว่า ชุมชนมีจุดแข็งในการตั้งของโครงการหลวงขุนวิน วัดหลวงขุนวินที่มีอายุร่วม 100 ปี พระธาตุห้วยตองและโบราณวัตถุที่ทำจากอิฐโบราณ การมีรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย มีการกำหนดราคาขงกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม ยุติธรรมและไม่เอารัดเอาเปรียบ ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย คงความเป็นดั้งเดิมที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะชุมชน มีความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรม ขณะเดียวกันชุมชนมีจุดอ่อนด้านสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะและโลโก้ตราสัญลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ภายในชุมชน สำหรับรูปแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนในการบริหารธุรกิจท่องเที่ยว โดยชุมชน พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมแบบร่วมแบบความร่วมมือเป็นส่วนใหญ่ แต่ยังไม่ถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมแบบประชาชนมีอำนาจ เพราะภายในชมรมการท่องเที่ยวจะถูกชักนำหรือชี้นำโดยประธานและรองประธานการท่องเที่ยวในการบริหารกลยุทธ์ การจัดการ โครงสร้างพื้นฐานและบริหารท่องเที่ยว เนื่องจากทางชมรมฯไม่สามารถดำเนินการเอง ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในรูปแบบของปีระมิดจะพบว่าฐาน

ใหญ่อยู่บนเหล่ากิจกรรมที่สมาชิกทำเองได้หมด ไม่ต้องพึ่งพาบุคคลภายนอกเลย สูงขึ้นไปเป็นกิจกรรมที่สมาชิกทำเองส่วนใหญ่ และพึ่งพาบุคคลภายนอกเป็นส่วนน้อย ทำให้ได้รูปแบบของการมีส่วนร่วมที่สร้างความแน่ใจให้กับสมาชิกชมรมฯ ชุมชนและแก่ผู้วิจัยเองด้วยว่าธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวินนั้นมีการดำเนินงานอยู่บนฐานขององค์กรชุมชนที่แข็งแกร่งพอและสามารถดำเนินไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ขณะที่ประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนตามการรับรู้ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ทั้งในมิติทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน พบว่า ด้านเศรษฐกิจ การรับรู้ของกลุ่มนักวิชาการและกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว และความสัมพันธ์ของสมาชิกและการรวมกลุ่มของชุมชนไม่มีความแตกต่างกัน ด้านสังคมและวัฒนธรรม มีการรับรู้ต่อการจัดแสดงวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต และการดำรงชีวิตของชนเผ่า การร่วมมือของชาวบ้านในกิจกรรมประเพณีต่างๆ การสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ระหว่างคนในชุมชน และบุคคลภายนอก ไม่ต่างกัน และด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า มีการรับรู้ถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนเกี่ยวกับแหล่งธรรมชาติ ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย มีการจัดระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพและยั่งยืน ไม่แตกต่างกัน

พัทธ์ธีรา รชตะไพโรจน์ (2553) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษามาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ 2. ทราบรูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ 3. ระบุผลที่เกิดจากการพัฒนาภายหลังใช้รูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผลของการวิจัย เพื่อศึกษามาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า พื้นที่มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศสูง โดยเป็นพื้นที่ธรรมชาติ หรือเป็นพื้นที่ที่ยังคงความเป็นธรรมชาติที่มีวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องและการใช้พื้นที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย และมีองค์ประกอบด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการวิจัย เพื่อทราบรูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า รูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความจำเป็น ขั้นตอนที่ 2 การสร้างตัวแบบขีดความสามารถ ขั้นตอนที่ 3 ออกแบบหลักสูตร ขั้นตอนที่ 4 การนำไปปฏิบัติ และขั้นตอนที่ 5 การวัดผลประเมินผล

ทิฆัมพร เต็ดขุนทดและคณะ (2553) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดและศักยภาพของตลาดน้ำริมแม่น้ำนครชัยศรี เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : กรณีศึกษาอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาปัจจัยร่วมทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมของตลาดริมน้ำทั้ง 2 แห่ง โดยใช้วิธีการศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์และนำมาวิเคราะห์แบบ Content Analysis และได้ประเมินศักยภาพของตลาดริมน้ำเพื่อพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการจัดทำแบบประเมินศักยภาพ 5 ด้าน คือ ด้านความสะดวกในการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการตอบรับของคนในท้องถิ่นและด้านการพัฒนาและการจัดการจากองค์กรภายนอก จากนั้นนำคะแนนที่ได้เปรียบเทียบกับระดับความมีศักยภาพที่กำหนดขึ้น และทำการศึกษาร่วมกับการวิเคราะห์ศักยภาพของตลาดน้ำโดยวิธี SWOT Analysis ซึ่งผลจากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ตลาดริมน้ำทั้ง 2 แห่ง มีปัจจัยด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมร่วมกันคือต้องเป็นพื้นที่ที่มีแม่น้ำไหลผ่าน เป็นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำและมีขอบตลิ่งต่ำ สินค้าที่ขายจะเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เช่น อาหาร พืชผักต่างๆ และมีกิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษาธรรมชาติและวัฒนธรรมชุมชน ในการประเมินศักยภาพนั้น พบว่า ตลาดน้ำวัดลำพญา มีศักยภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการตอบรับของคนในท้องถิ่น การพัฒนาและการจัดการจากองค์กรภายนอก ส่วนตลาดบางหลวงมีศักยภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีระดับศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก

มณฑาวดี พูลเกิด (2552) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบการจัดการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน โดยชุมชน เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน โดยชุมชน และเพื่อตรวจสอบ และศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนโดยชุมชน ใช้วิธีการศึกษาโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบต่างๆ ด้วยโปรแกรม SPSS และใช้เทคนิคการประเมินแบบอิงผู้ทรงคุณวุฒิโดยวิธีการประชุมสัมมนาในการตรวจสอบ และประเมินประสิทธิภาพรูปแบบผลการศึกษาวิจัย พบว่า องค์ประกอบการจัดการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน โดยชุมชน มี 9 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ 11 ตัวแปร 2) ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 9 ตัวแปร 3) ด้านเป้าหมายในการจัดการท่องเที่ยว 9 ตัวแปร 4) ด้านการจัดองค์การ 11 ตัวแปร 5) ด้านการควบคุม 9 ตัวแปร 6) ด้านการมีส่วนร่วม 10 ตัวแปร 7) ด้านความสามารถของชุมชน 4 ตัวแปร 8) ด้านสิ่งจูงใจของชุมชน 3 ตัวแปร และ 9) ด้านศักยภาพของชุมชน 5 ตัวแปร ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านความสามารถของชุมชน ด้านสิ่งจูงใจของชุมชน ด้านศักยภาพของชุมชน และการมีส่วนร่วมในการลงทุน ด้านกระบวนการแปรสภาพ ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านการจัดองค์การ ด้านการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมการดำเนิน

กิจกรรม/ปฏิบัติตามแผนและการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ด้านผลผลิต ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านเป้าหมายในการจัดการท่องเที่ยว ด้านการควบคุม 3 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา ด้านการป้องกัน ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านการควบคุม 6 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการกำหนด กฎ ระเบียบกติกาด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ ดังนั้นประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงระบบเพื่อความยั่งยืนด้านความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ด้านความถูกต้องครอบคลุม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 ด้านความเป็นไปได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 ด้านความเป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 และมีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน เท่ากับ 4.56

ศศิรัตน์ ลอยประเสริฐ (2552) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตลาดร้อยปีสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มายังแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดร้อยปีสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี 2) ศึกษาระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว 3) ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว 4) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการของนักท่องเที่ยว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 5) เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว 6) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ใช้วิธีการศึกษาโดยแจกแบบสอบถามแก่นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน T-Test, F-Test, LSD, Chi-Square และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการศึกษาวิจัย พบว่า 1) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 21-30 ปี การศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป อาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 7,000 บาท มีวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเพื่อใช้จ่ายให้สหายหาซื้อสินค้า เดินทางมาโดยรถนำเที่ยว จำนวนสมาชิกที่เดินทางมาด้วยกัน 2-5 คน ใช้เวลาในการเที่ยวชม 1-2 ชั่วโมง มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง 1,001 – 1,500 บาท และรู้จักตลาดร้อยปีสามชุก โดยครอบครัว/เพื่อนแนะนำ 2) นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อการบริการจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้านการวางแผน ด้านการจัดการองค์การ ด้านการจูงใจ และด้านการควบคุมคุณภาพ โดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกด้าน 3) นักท่องเที่ยวมีระดับความพึงพอใจ ด้านสถานที่ตั้งและความสะดวก ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านการให้บริการ โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน 4) นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแตกต่างกัน อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) นักท่องเที่ยวที่มีอายุ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีระดับความพึงพอใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 6) ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับต่ำมากถึงปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุดศิริ หอมกลิ่น (2552) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ท่าวังผาในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนท่าวังผาในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ ภาครัฐ จำนวน 12 คน ภาคเอกชน จำนวน 12 คน ภาคชุมชน จำนวน 20 คน ประชาชน จำนวน 200 คน และ นักท่องเที่ยว จำนวน 200 คน โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า “ที” (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: ANOVA) กรณีพบค่าแตกต่างเป็นรายคู่ จะวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีเชฟเฟ (Sheffe's Method) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิเคราะห์เนื้อหาและประชุมระดมความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน เพื่อสรุปแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการวิจัยพบว่า 1.ด้านศักยภาพความพร้อมของอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ต่อการเป็นท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีประเด็นที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านสินค้าและของที่ระลึก ($\bar{x}= 2.69$) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{x}= 2.52$) และด้านที่พัก ($\bar{x}= 2.52$) 2.ด้านแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ต้องการให้พัฒนามากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ($\bar{x}= 2.99$) และรองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการลงทุน ($\bar{x}= 2.97$) 3.ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่าอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ได้แก่ การตัดสินใจริเริ่มโครงการ ($\bar{x}= 2.37$) ด้านการวางแผน ($\bar{x}= 2.17$) และด้านการประเมินผล ($\bar{x}= 2.32$) ยกเว้นด้านปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}= 2.65$) 4. เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจริเริ่มโครงการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่ระดับ .05 5.เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ระหว่าง กลุ่มผู้สูงอายุ วุฒิกิจศึกษาที่สำเร็จสูงสุด กลุ่มอาชีพ และกลุ่มรายได้ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 6.การระดมความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนท่าวังผาในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังนี้ 1) การจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และแสดงความคิดเห็น 2) การ

จัดการทำแผนโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3) การสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นร่วมกันกับจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว 4) การจัดการกิจกรรมการประชุมระหว่างภาครัฐภาคเอกชน ผู้นำชุมชนเพื่อสรุปผลการพัฒนาการท่องเที่ยว และหาแนวทางในการพัฒนาต่อไป

นฤพร เวศอุไร (2552) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยมีชุมชนเป็นฐานของตำบลบ้านเรือน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ระบุถึงลักษณะส่วนบุคคลและสังคมของประชาชนท้องถิ่นผู้มีส่วนได้เสียกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลบ้านเรือน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน 2) เพื่อศึกษาถึงการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยมีชุมชนเป็นฐานของตำบลบ้านเรือน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนจาก 8 หมู่บ้านในตำบลบ้านเรือน จำนวน 63 คน ที่มาด้วยความสมัครใจการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) โคนนำกระบวนการยอมรับและชื่นชม การใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การนำวิธีการมาเป็นแผนปฏิบัติการ (AIC) มาเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ได้ดำเนินการตามกรอบของรูปแบบข้อจำกัดของการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ (Limits of Acceptable : LAC Model) มาใช้ในกระบวนการวิจัยด้วยการเก็บข้อมูลใดดำเนินการในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2551 ถึงเดือนมกราคม 2552 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยมีอายุเฉลี่ย 50 ปี ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาในระดับประถมศึกษา และมีประสบการณ์การฝึกอบรมในเรื่องที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในรอบปี 2550 แต่มีจำนวนครั้งที่เข้าร่วมเฉลี่ย 2 ครั้ง การจัดการแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยมีชุมชนเป็นฐานของตำบลบ้านเรือน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้เลือกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลบ้านเรือน ผลวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้เลือกแหล่งท่องเที่ยวในตำบลบ้านเรือน 3 แห่งจาก 7 แห่ง ได้แก่ วัดเกาะกลาง วัดบ้านเหล่าพระเจ้าตาเจียวและชุมชนทอผ้าฝ้ายทอมือ โดยดำเนินการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในเรื่อง การปรับปรุงภูมิทัศน์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้น ผู้ให้ข้อมูลได้จัดทำเส้นทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่นและมีลักษณะพิเศษ โดยมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นนำชมแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ได้กำหนดแผนกิจกรรมสาธิตการผลิตผ้าฝ้ายทอมือ พร้อมจัดสถานที่แสดงการสาธิตขั้นตอนการผลิตผ้าฝ้ายทอมือที่ครบวงจร รวมทั้งสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์อีกด้วย

ศุภสุดา ลิกขฤทธิ์ (2552) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอำเภอปราณบุรี และ 3) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตาม

ลักษณะส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่าง เป็นประชาชนที่อยู่ในอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า 1. ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอปราณบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง 3. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอปราณบุรี จำแนกตาม อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางสังคม และประสบการณ์ในการมีส่วนร่วม ต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันสำหรับ เพศ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ธิดิมา เกตุแก้วและคณะ (2552) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาและการพัฒนาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน กรณีศึกษาตลาดบ้านสุด อำเภอบางปลาหมี่ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทของตลาดบ้านสุด อำเภอบางปลาหมี่ จังหวัดสุพรรณบุรี ทางด้านศักยภาพของชุมชนท้องถิ่น วัฒนธรรม อาชีพ แหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรท้องถิ่น ชีวิตความเป็นอยู่ ปัญหาและข้อเสนอแนะของชุมชนท้องถิ่น เพื่อสร้างความรู้และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในตลาดบ้านสุด อำเภอบางปลาหมี่ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนในชุมชนตลาดบ้านสุด จำนวน 30 ครัวเรือน เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของชุมชน แบบสังเกต และการจัดเวทีประชาคม ผลการศึกษวิจัย พบว่า บริบททั่วไปของตลาดบ้านสุด เป็นตลาดเก่าแก่ประมาณ 120 ปี ตั้งอยู่ในตำบลไผ่ทองดิน อำเภอบางปลาหมี่ จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วยชุมชนย่อย 1 ชุมชน ตั้งอยู่บนฝั่งขวาของคลองเจ้าเจ็ดบางยี่หน โดยในตลาดบ้านสุดมีทั้งตลาดสด และตลาดขายสินค้า ซึ่งเปิดขายตั้งแต่เวลา 0.40 - 16.00 น. สำหรับการเดินทางเข้าสู่ตลาด เข้าได้ 2 ทาง คือ ทางบกและทางน้ำ ทรัพยากรการท่องเที่ยวสำคัญ ได้แก่ ทิวทัศน์ริมฝั่งคลองเจ้าเจ็ดบางยี่หน และตลาดเก่าบ้านสุด ในส่วนของปัญหา พบว่า ชุมชนในตลาดยังขาดความร่วมมือร่วมใจ และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการพัฒนาตลาด สำหรับความเป็นไปได้ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน พบว่า ประชาชนในพื้นที่ มีความต้องการให้มีการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในตลาดบ้านสุด

กิจกรรมที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วม คือ ขายอาหารและเครื่องดื่ม โดยสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่ต้องการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยว คือ ร้านค้า (ขายอาหารและขายของที่ระลึก) และจากการประเมินศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะพื้นที่และปัจจัยด้านองค์กรชุมชน มีศักยภาพในระดับปานกลาง แต่ปัจจัยด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวและปัจจัยด้านกิจกรรมและการจัดการนักท่องเที่ยว จัดอยู่ในระดับศักยภาพต่ำ สำหรับศักยภาพของตลาดบ้านสุด จัดอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความเป็นเอกลักษณ์ระดับท้องถิ่น สามารถพบเห็นได้ทั่วไป ความงดงามทางศิลปวัฒนธรรมของตลาดบ้านสุด มีความน่าประทับใจมากที่สุด มีการจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น ไม่รบกวนความสงบสุขของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ และไม่ขัดต่อกฎหมาย ศีลธรรมอันดี ซึ่งชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการต่างๆ และชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว โดยการขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง

อิศรัฎฐ์ รินไชสงและคณะ (2552) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการความเป็นไปได้ของศักยภาพในการพัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมทั้งวิเคราะห์หาแนวทางวิธีการและรูปแบบที่เหมาะสมในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาเขตพื้นที่บริเวณถนนนางงาม เนื่องจากมีความเหมาะสม มีความพร้อมที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ส่วนรูปแบบในการวิจัย (Research Design) ได้ออกแบบการวิจัยโดยมุ่งศึกษารูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่า โดยใช้เอกสารประกอบการสังเกตและการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ใช้วิธีการเก็บและการรวบรวมข้อมูลผสมผสานระหว่างการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร หนังสือ บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการวิจัยสนาม (Field Research) ซึ่งสำรวจข้อมูลภาคสนามด้วยการสังเกตและการสัมภาษณ์บุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ รวมทั้งเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การกำหนดพื้นที่ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นคน ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเมืองเก่า บริเวณถนนนางงาม การเลือกประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง และใช้วิธีการ Snowball Technique เพื่อให้ได้ปริมาณบุคคลที่จะสัมภาษณ์ให้มากที่สุดซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 10 คน การวิเคราะห์ข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูลคณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนามที่ได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ นำมาตรวจสอบความถูกต้องและจัดหมวดหมู่แยกแยะประเด็นต่างๆ ที่พบ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นที่พบ แล้วนำมาพรรณนาเชิงอุปมา ผลจากการศึกษาวิจัย พบว่า

ได้รูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ รูปแบบการท่องเที่ยวแบบถนนคนเดิน โดยจัดทำ การปิดถนนสายนางงามสายเดียว ในวันเสาร์-อาทิตย์ ขายสินค้าในตลาดสดเส้นทาง เพื่อสร้างรายได้ ให้กับคนในพื้นที่และอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิม ส่วนในพื้นที่ถนนนางงามจะนำสินค้าผลิตภัณฑ์ OTOP ของแต่ละตำบลมาจัดแสดงและจำหน่ายสินค้าเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวอีกทาง หนึ่ง

สายพิณ สันทัดและคณะ (2551) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการของการ พัฒนาศักยภาพของชุมชน เพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จังหวัดสมุทรสาคร โดยมี วัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ใน ชุมชนและช่วยเพิ่มการกระจายรายได้สู่ชุมชน เพื่อเป็นการกำหนดนโยบายชุมชนและแผนการ พัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ใช้วิธีการศึกษาโดยการแจกแบบสอบถามให้ กลุ่มตัวอย่างตามช่วงอายุ ผลการศึกษาวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุระหว่าง 25 ปี ถึง 44 ปี ซึ่งถือว่าเป็นช่วงวัยหนุ่มสาว สามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนรวมถึง พัฒนาชุมชนได้อย่างดี

สุชาดา วงษ์ชัยภูมิ (2551) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้าน ปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาสภาพบริบท พื้นฐาน พัฒนาการ การจัดการและวิธีการดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ความคิดเห็น ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ท่องเที่ยว รวมทั้งความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการ การท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เก็บรวบรวมข้อมูลจาก ประชากร 4 กลุ่ม ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ผู้นำในชุมชน บุคคลทั่วไปและนักท่องเที่ยว เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสัมภาษณ์ การอภิปรายกลุ่ม แบบบันทึกข้อมูล ภาคสนามและแบบสอบถาม ผลจากการศึกษาวิจัย พบว่า พัฒนาการของการจัดการการท่องเที่ยว โดยชุมชนบ้านปราสาท มีวิวัฒนาการและสังสมประสบการณ์การจัดการและการพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง จนกระทั่งประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง โดยแบ่งออกเป็น 3 ยุค คือ 1. ยุคเริ่มต้นของการ พัฒนาไปสู่การเป็นหมู่บ้านตัวอย่าง ซึ่งเป็นไปในลักษณะที่ไม่มีแบบแผนที่ชัดเจน 2. ช่วงการ ค้นพบซากโบราณวัตถุและการพัฒนาชุมชนไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยว และ 3. ช่วงการเริ่มนำ การจัดการมาใช้ในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนจนถึงปัจจุบันที่มีการวางแผน เป็นยุคที่มี กฎระเบียบการจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ลักษณะการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านปราสาทในปัจจุบันประกอบด้วย องค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ คือ ส่วนที่หนึ่ง เป็นการ สนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานรัฐ และองค์กรการพัฒนาและสองเป็น หน่วยงานภายในชุมชน ประกอบด้วยคณะกรรมการแหล่งที่พักชุมชนบ้านปราสาทและกลุ่ม

เครือข่ายอาชีพหรือศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นบุคคลภายในหมู่บ้าน จะแบ่งแยกหน้าที่รับผิดชอบและ การจัดการ เป็นกลุ่มการทำงานด้านต่างๆ เพื่อสนับสนุนกันและกันผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นว่า ชุมชน สามารถจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ดีตามศักยภาพของชุมชน แต่จะต้องดำรงวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีๆ และวิถีการดำรงชีวิตในรูปแบบที่ได้สืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษให้คงอยู่ มีการ ถ่ายทอดไปสู่รุ่นลูกหลานและต้องการให้มีการพัฒนาปรับปรุงการจัดการให้มีประสิทธิภาพมาก ยิ่งขึ้นต่อไป ด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านปราสาท พบว่า นักท่องเที่ยวระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับสูง แต่ยังต้องการที่จะให้มีการ ปรับปรุงการให้บริการของชุมชนในจุดต่างๆ ให้ได้รับความสะดวกมากขึ้น ส่วนแนวทางในการ พัฒนาการจัดการที่เหมาะสม คือ ควรจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนการท่องเที่ยวประจำปี ควรจัดทำ คู่มือสำหรับนักท่องเที่ยวและคณะกรรมการชุมชน ควรมีการจัดเวทีสัมมนา เพื่อประชุมสรุปผลงาน และทำการประเมินผลงานอย่างจริงจังจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ควรมีการพัฒนาบุคลากรอย่าง สม่าเสมอ ควรมีการมอบหมายงาน โครงการในด้านประชาสัมพันธ์และการตลาดให้มีความชัดเจน มีการจัดการแก้ไขปัญหาในระยะยาว รวมทั้งพัฒนาการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการ จัดการและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มต่างๆ และหาตลาด รอบรับสินค้าของชุมชนให้เพียงพอ และจัดรูปแบบการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายและเป็น เอกลักษณะมากขึ้น โดยมุ่งเน้นและส่งเสริมการท่องเที่ยวบ้านปราสาทให้เป็นลักษณะการท่องเที่ยว เพื่อการศึกษา และควรให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุในการถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่รุ่นหลัง

อารีรัตน์ แดงบุญมา (2551) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวถ้ำเพชรโพธิ์ทอง อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและหาแนวทางในการพัฒนาเชิงนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวถ้ำเพชรโพธิ์ทอง อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว โดยใช้วิธีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสังเกต และการ สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของแหล่ง ท่องเที่ยวถ้ำเพชรโพธิ์ทอง,กลุ่มประชาชนในพื้นที่เขตอำเภอคลองหาด และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มา ท่องเที่ยว ณ แหล่งท่องเที่ยวถ้ำเพชรโพธิ์ทอง รวมทั้งสิ้น 15 ราย วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สรุปประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผลการศึกษาพบว่า ในปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวถ้ำ เพชรโพธิ์ทองยังไม่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงมีการพัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อให้เหมาะสมกับ การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ภายในแหล่งท่องเที่ยวถ้ำเพชรโพธิ์ทองมีกิจกรรมและสิ่งที่เป็น ความรู้มากมายให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษา และจากการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์พบว่าการบริหาร จัดการแหล่งท่องเที่ยวยังมีข้อบกพร่องเนื่องจากการบริหารจัดการกันเองในชุมชน และ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวถ้ำเพชรโพธิ์ทองส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ

และความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว มีการทำลาย ชูต ชีด เขียนผนังถ้ำ หัก จับต้องหินงอกหินย้อยและสิ่งขยะภายในบริเวณถ้ำ ซึ่งเจ้าหน้าที่รวมไปถึงคนในชุมชนต้องช่วยกันสอดส่องดูแลพฤติกรรมทำลายเหล่านี้ และต้องหาวิธีป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีก ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจากการศึกษาพบว่า ด้านแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมในการท่องเที่ยว นั้น ควรกระทบกับธรรมชาติและระบบนิเวศน้อยที่สุดหรือไม่มีผลกระทบเลย ต้องคำนึงถึงขอบเขตของความสามารถของของธรรมชาติและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและให้บริการนักท่องเที่ยว ปลูกฝังจิตสำนึกให้กับนักท่องเที่ยวและชุมชนรักและหวงแหนธรรมชาติ จัดวางอำนวยความสะดวกเท่าที่จำเป็นและเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว เน้นความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ เพิ่มการประชาสัมพันธ์ในทุกสื่อ โดยเฉพาะสื่ออินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นสื่อที่สำคัญในปัจจุบัน

รัชนิวรรณ บุญอนันต์และคณะ (2551) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัดของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. สำรวจและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอุปทานของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัดของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก 2. เพื่อประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัดของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และ 3. เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัดของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดสนทนากลุ่มย่อยประชาชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว การสังเคราะห์เอกสารต่างๆ แบบประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยว การสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมเชิงปฏิบัติการภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของอำเภอแม่สอด ผลการศึกษาพบว่า อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัด จำนวนทั้งสิ้น 8 แห่ง ได้แก่ คอกช้างเผือก พระธาตุคอกยหินแก้ว วัดไทยวัฒนาราม วัดมณีไพรสนต์ วัดชุมพลคีรี วัดโพธิคุณ ศาลเจ้าพ่อพะวอ ศาลเจ้าพ่อขุนสามชน โดยแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะมีเอกลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ด้านการประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง พบว่า โดยภาพรวมแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัดอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสูงมาก จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ ศาลเจ้าพ่อพะวอ วัดโพธิคุณ วัดมณีไพรสนต์และวัดไทยวัฒนาราม ส่วนด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเกือบทุกแหล่ง ประชาชนท้องถิ่น ไม่มีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นด้านการวางแผน การพัฒนา การจัดกิจกรรม การใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ อนึ่งภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอำเภอแม่สอด ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ประชาชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการ

แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ซึ่งในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยประชาชนท้องถิ่นนั้น ในระยะแรกหน่วยงานภาครัฐควรเข้าไปช่วยเหลือประชาชนท้องถิ่นโดยการสนับสนุนงบประมาณ และฝึกอบรมประชาชนในท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ประชาชนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนได้ต่อไป

ปองพล ธวัชพิทยกุลและคณะ (2550) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ 1) ประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ 2) ศึกษาถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ 3) กำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในกลุ่มอีสานใต้ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และ 4) กำหนดแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์พึ่งพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งเบื้องต้นโดยเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน การประเมินเพื่อจัดลำดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในกลุ่มอีสานใต้ มีปัจจัยในการประเมินศักยภาพจำนวน 12 ตัวชี้วัด ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 40 แห่ง มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง จำนวน 15 แห่ง ศักยภาพปานกลาง จำนวน 14 แห่ง และศักยภาพต่ำ จำนวน 11 แห่ง สำหรับผลการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว จำนวน 416 คน พบว่า ส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม เพราะความน่าสนใจด้านเกษตรกรรม วิถีชีวิตเกษตรกรรม ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว เน้นการพัฒนาแบบการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ 2) ด้านการพัฒนาการบริการการท่องเที่ยว 3) กลยุทธ์พัฒนาด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ และ 4) กลยุทธ์พัฒนาด้านอื่นๆ สำหรับการกำหนดยุทธศาสตร์พึ่งพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งเบื้องต้นโดยเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาระบบงานสนับสนุนการท่องเที่ยว

ณัฐรา พิวงมาและคณะ (2550) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : กรณีศึกษาตลาดน้ำไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตลอดจนปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตลาดน้ำไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ใช้วิธีการศึกษาโดยการแจกแบบสอบถามจาก

ผู้บริโภคนในเขตกรุงเทพมหานคร และนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS เพื่อหาข้อสรุปทางสถิติ ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในระดับปานกลาง ($\bar{x}=1.04$) โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมบริเวณบ้านของท่านเพื่อให้เกิดทัศนียภาพที่สอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียง ($\bar{x}=1.60$) มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความร่วมมือ เสนอแนะในการจัดกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียงชุมชนของท่าน ($\bar{x}=1.19$) และด้านที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ ด้านการเสนอความคิดเห็นในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้ชุมชนกับกรรมการชุมชนในการประชุมประจำเดือน ($\bar{x}=0.90$) สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จัดได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ไม่เพียงแต่จะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แต่ยังคงครอบคลุมถึงการแบ่งปันผลประโยชน์จากธุรกิจท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านรายได้มาใช้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ธุรกิจท่องเที่ยวเองพัฒนาไปอย่างยั่งยืน

ทศพร ปภากุล (2550) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาหน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาหน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำแม่สะมาด จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ ศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับศักยภาพ ความพร้อม และข้อจำกัดของหน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำแม่สะมาดในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และศึกษาแนวทางบางประการที่เหมาะสมในการพัฒนาศักยภาพของหน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำแม่สะมาดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ใช้วิธีการศึกษาคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบประเมินสภาพพื้นที่ปัจจุบันและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยการแจกแบบสอบถามนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 191 คน สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน จำนวน 6 คน และ สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 2 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพและหาแนวทางบางประการที่เหมาะสมในการพัฒนาศักยภาพของหน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำแม่สะมาดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า หน่วยอนุรักษ์ฯ มีศักยภาพความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านความดึงดูดใจ ทรัพยากร และความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว และด้านความพร้อมของบุคลากรและการจัดการอยู่ในระดับสูง เนื่องจากหน่วยอนุรักษ์ฯ เป็นหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เนินเขา สามารถมองเห็นทิวทัศน์ภูเขาที่เรียงตัวทอดยาวล้อมรอบ ท่ามกลางหมู่พืชพรรณไม้ป่าธรรมชาติและป่าปลูกที่สมบูรณ์ ในบรรยากาศเป็นธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศที่เย็นสบายตลอด และมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ต้นน้ำ ส่วนด้านความพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านข้อจำกัดของพื้นที่ และด้านปัญหา/ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากเหตุผลการจัดตั้งหน่วยอนุรักษ์ฯ

ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกป่า ฟื้นฟูพื้นที่ต้นน้ำที่เสื่อมโทรมเท่านั้น การเตรียมความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจึงมีไม่มากนัก ประกอบกับลักษณะสภาพภูมิประเทศที่ตั้งสำนักงานและพื้นที่ดำเนินการ โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน การเข้าถึงมีความยากลำบาก เนื่องจากสภาพถนนที่เป็นอุปสรรคและอันตราย อย่างไรก็ตามการพัฒนาหน่วยอนุรักษ์ฯ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ยังจำเป็นต้องปรับปรุงด้านพื้นที่ในส่วน of สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดการของสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ด้านกิจกรรมและกระบวนการศึกษาเรียนรู้ รวมทั้งสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น

นริศรา สุขหม (2550) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาหาดเจ้าหลาวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาหาดเจ้าหลาวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาหาดเจ้าหลาวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี และ 3) เพื่อนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของหาดเจ้าหลาวในพื้นที่อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ใช้วิธีการศึกษาโดยแจกแบบสอบถามเพื่อทราบความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบหาดเจ้าหลาว ตั้งแต่หมู่ 3 ถึงหมู่ 6 จำนวน 239 คน ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาหาดเจ้าหลาว ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับดี โดยในด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประชาชนเห็นว่า อยู่ในระดับที่เห็นด้วยอย่างมากที่สุด รองลงมาด้านการจัดการ ด้านการให้ความรู้และจิตสำนึก ในการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความคิดเห็น พบว่า อาชีพ รายได้ สถานะทางสังคม มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาหาดเจ้าหลาวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สุริย์วัลย์ เขิกขุนทด (2550) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ กลุ่มองค์กรเครือข่ายและประสบการณ์การทำงานด้านวัฒนธรรม ใช้วิธีการศึกษาโดยการแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 คน สอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 5 ด้าน คือ การสำรวจและการจัดทำข้อมูลท่องเที่ยว การวางแผนพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นด้านๆ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ด้านที่ผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมมีค่าเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสูงสุด คือ กางวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว รองลงมา คือ การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ค่าที่ต่ำที่สุด คือ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

กรกช แสนป้อ (2549) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพในการพัฒนาชนเผ่าลาหู่บ้านจะบุลี ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่และชุมชนบ้านจะบุลีในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และศึกษาแนวทางในการพัฒนาชุมชนบ้านจะบุลีให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ใช้วิธีการศึกษาโดยแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 3 กลุ่ม ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพโดยอาศัยการสำรวจ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ และแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการ SWOT Analysis พบว่า (จุดแข็ง) คือ พื้นที่ของชุมชนมีองค์ประกอบที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ วัฒนธรรม ประเพณีที่หลากหลายและความเป็นเอกลักษณ์ ราษฎรในชุมชนมีความเป็นเอกภาพในการพัฒนาและที่ตั้งมีความโดดเด่น เช่น บรรยากาศ สิ่งแวดล้อม ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและชาวไทย (จุดอ่อน) คือ ความไม่พร้อมของหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ทั้งในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านการบริหาร ด้านสาธารณูปโภค และด้านการประชาสัมพันธ์ (โอกาส) คือ แหล่งท่องเที่ยวนี้มีความสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศไทย หน่วยงานของรัฐจัดทำแผนพัฒนารองรับทำให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีแนวโน้มที่จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาประเทศไทยมากขึ้น และ(อุปสรรค) คือ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ยากต่อการพัฒนาโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และพื้นที่ใกล้เคียงเป็นพื้นที่ที่ควบคุมได้ยากเพราะมีเขาเสพติดเข้ามาระบาค สรุปได้ว่า ชุมชนบ้านจะบุลียังไม่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สมบูรณ์ เพราะมีองค์ประกอบหลักไม่ครบตามแนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม

วันชัย อัครทวีทอง (2549) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ้านวังคำแคน อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวมอหินขาว และปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ้านวังคำแคน หมู่ที่ 9 ตำบลท่าหินงาม อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ โดยใช้แบบประเมินศักยภาพแหล่ง

ท่องเที่ยว ทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกแบบเจาะจงกับบุคคลที่มีความรู้ และประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งทางตรงและอ้อม จำนวน 43 คน และทำการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างในการสนทนากลุ่มบริหารการท่องเที่ยวมอหินขาว จำนวน 41 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจัดหมวดหมู่วิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า แหล่งท่องเที่ยวมอหินขาวมีศักยภาพมาก (ร้อยละ 61.76) ตัวชี้วัดศักยภาพที่มีคะแนนสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1. ทัศนียภาพของผู้นำชุมชนและชุมชนบ้านวังคำแคน 2. ความพิเศษหรือสิ่งหายาก ไม่เหมือนใคร หางมได้น้อยมาก และ 3. ความเหมาะสมในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง เช่นถ้ำปะทาว และน้ำตกตาดโตน คิดเป็นร้อยละ 79.05 75.31 และ 74.45 ตามลำดับ ส่วนตัวชี้วัดศักยภาพที่มีคะแนนต่ำสุด 3 ระดับ ได้แก่ 1. โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ 2. สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร ที่พักที่จอดรถ ห้องสุขา 3. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 31.54 34.11 และ 41.66 ตามลำดับ สำหรับอุปสรรค สมาชิกกลุ่มบริการการท่องเที่ยวมอหินขาวขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เช่น การดูแลนักท่องเที่ยว การกำหนดอัตราค่าให้บริการแก่นักท่องเที่ยว วัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาหาร พาหนะนำเที่ยว การดูแลรักษาความปลอดภัย การป้องกันรักษาพืชพรรณธรรมชาติ และการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

วรสิทธิ์ รัตนสิทธิโรจน์ (2547) อธิบายแนวทางการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ว่าการกำหนดนโยบายการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งให้ความสำคัญกับการปรับกลไกและกระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศให้มีสิทธิผล โดยเน้นระบบบริหารงานที่โปร่งใสและการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น การอนุรักษ์ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน มีการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการในระดับพื้นที่ลุ่มน้ำ การฟื้นฟูชายฝั่งและทะเล การอนุรักษ์พื้นที่ป่า การจัดการทรัพยากรดินมีปัญหาและเสื่อมโทรม การอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมเมืองและแหล่งท่องเที่ยว การจัดการมลพิษอย่างมีประสิทธิภาพควบคู่กับการส่งเสริมการผลิตที่สะอาดและนำกลับมาใช้ใหม่

ประภาส อินทนปสาธน์ (2546) ได้ทำการศึกษาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วม กรณีหมู่บ้านโคกโก่ง อำเภอกุสินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ผลจากการวิจัยพบว่า การจัดองค์กรชาวบ้าน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้าง ด้านผู้นำ ด้านเป้าหมายร่วมกัน ด้านกิจกรรมร่วมกัน การประสานงานและการสื่อสารและการติดตามประเมินผล พบว่า ชาวบ้านมีความคิดเห็นด้านกิจกรรมร่วมกันมากที่สุด และรองมา คือด้านการประสานงานและการสื่อสาร ทางด้านผู้นำพบว่าชาวบ้านให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

ทางด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ เช่น ด้านการต้อนรับ และบริการ ด้านความปลอดภัยและสถานที่

นางนุช วรรณิ (2546,บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวไทยที่มีต่อการพัฒนาชายฝั่งบางแสน จากผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อชายฝั่งทะเลบางแสนภาพรวม 4 ด้าน ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบางแสน โดยการพัฒนา ด้านทรัพยากรธรรมชาติเป็นลำดับแรก ในการดูแลชายหาดและควรปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณชายหาดบางแสน เนื่องจากปัจจุบันชายหาดบางแสนมีนักท่องเที่ยวมากกมาย ประกอบกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีการประชาสัมพันธ์และการเดินทางไปมาสะดวก ดังนั้น ควรมีการปรับปรุงดูแลบริเวณชายหาดให้สะอาด เพื่อให้นักท่องเที่ยวกลับมาท่องเที่ยวอีก สำหรับปัจจัยไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวที่มีความเห็นว่า ชายฝั่งทะเลบางแสนยังคงมีความเป็นธรรมชาติใช้เวลาในการเดินทางไม่นานค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว แต่ละครั้งไม่มากนัก ดังนั้นชายหาดบางแสนยังคงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวตลอดเวลา

จงจิตต์ ปิ่นทอง (2546) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพแวดล้อมชายหาดบางแสนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพแวดล้อมชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี เป็นรายทั้ง 4 ด้าน คือด้านสภาพพื้นที่ด้านอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัย ด้านสภาพพื้นที่ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรีเปรียบเทียบตามเพศและสถานภาพสมรสพบว่า ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อเทียบกับอาชีพและรายได้ พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งผู้ศึกษาได้พบข้อเสนอแนะในการศึกษาว่าต้องเพิ่มบุคลากรด้านการรักษาความสะอาดและร่วมกับสถาบันการศึกษาปลูกฝังให้ประชาชนรู้จักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตลอดจนความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมมือในการดำเนินการ

สุวรรณชัย ฤทธิรักษ์ (2546) วิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวไทยโดยมีจุดมุ่งศึกษาถึงผลการดำเนินงานด้านตลาดท่องเที่ยวของไทย อุปสรรคที่มีผลต่อตลาดท่องเที่ยวและเพื่อวางแผนทางการพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวของไทยที่เหมาะสม ผลการวิจัยพบว่า การเดินทางท่องเที่ยวระยะไกลจะมีอัตราเพิ่มขึ้น ส่งผลให้การท่องเที่ยวระยะไกลภายในภูมิภาคเดียวกันลดลง แต่วันพักผ่อนเฉลี่ยในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวจะลดลงเพื่อนำไปใช้ในการท่องเที่ยวอื่นเพิ่มขึ้นและการ

ดำเนินกิจกรรมการตลาดด้านการท่องเที่ยวให้มีความสำคัญในนักท่องเที่ยวที่ให้ความสนใจแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมากขึ้น

สิริวิวัฒนา ไจมาและคณะ (2546) จากการศึกษาพบว่าชาวบ้านมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวก่อนการพัฒนาทั้งรูปของผู้ประกอบการที่ได้รับผลประโยชน์ และผู้ท่องเที่ยวที่เป็นผู้เสียประโยชน์ ซึ่งสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ผ่านมาได้เกิดปัญหาจากการจัดการเนื่องจากการขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ถูกต้อง ตลอดจนการขาดทักษะในการจัดการและการมีทัศนคติเชิงลบต่อการท่องเที่ยวที่ทำให้ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการ

มนัส ชัยสวัสดิ์และคณะ (2546) กล่าวว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีคุณภาพระดับโลกและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการและควบคุมการดำเนินงานไปสู่จุดหมายที่ต้องการ โดยอาศัยการพัฒนาพื้นที่ควบคู่การรักษาสมดุลของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีคุณภาพและบริการที่ได้มาตรฐาน รวมถึงการพัฒนาคน สังคม เทคโนโลยี และสารสนเทศ

สมชาย เดชะพรหมพันธ์และคณะ (2546) การบริหารและการจัดการเพื่ออนุรักษ์เอกลักษณ์ของชุมชน ประกอบด้วย

1. ให้โอกาสชาวชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและให้มีโอกาสมีรายได้จากการท่องเที่ยว
2. จัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมรักษาและเฝ้าติดตามการเปลี่ยนแปลงของชุมชน แก้ปัญหาที่มีผลกระทบต่อชาวชุมชน
3. ตั้งศูนย์แสดงเอกลักษณ์ชุมชน เพื่อแสดงนิทรรศการและเผยแพร่เอกลักษณ์ของชุมชน

เพชรศรี นนทศิริ (2545) ทำการศึกษาผลกระทบทางด้านสังคมวัฒนธรรมที่เกิดจากการจัดการ การพักค้างแรมในหมู่บ้านที่มีต่อประชากรในเขตตำบลปลายโพรงพาง จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษา พบว่า การจัดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์จะทำให้เศรษฐกิจในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและก่อให้เกิดการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของท้องถิ่นไว้ และรัฐบาลควรให้การสนับสนุนการจัดการให้มีมาตรฐานของการจัดการมากขึ้น

ระพีพรรณ ทองหล่อและคณะ (2545) กล่าวถึงผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวช่วยลดภาวะการขาดทุนในการชำระเงิน สร้างงานใหม่ให้แก่บุคคลในท้องถิ่น สินค้าพื้นเมืองและสินค้าเกษตรกรรมขายได้ราคาดี แต่ที่ส่งผลให้ค่าครองชีพของประชาชนในท้องถิ่นสูงขึ้นตามไปด้วย

ด้านสังคม ประชาชนเห็นความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น สภาพแวดล้อมของท้องถิ่นดียิ่งขึ้น สร้างความเจริญและมั่นคงให้แก่ท้องถิ่น อย่างไรก็ตามการเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยวก็ทำให้เกิด ปัญหาสังคม อาชญากรรม โสเภณี ยาเสพติดและการประพฤติผิดทางด้านศีลธรรม เป็นต้น

พงษ์ศักดิ์ วัฒนสินธุ์และคณะ (2545) ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเล ประกอบไปด้วยผลกระทบด้านบวกและด้านลบ ดังนี้

ผลกระทบด้านบวก ได้แก่ การจัดการเรื่องน้ำเสีย ขยะ อย่างมีระบบทำให้ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมลดลงโดยการทำระบบบ่อเกรอะ บ่อซึมตามที่พิกต่างๆทำให้ลดปริมาณน้ำเสียทิ้งลงทะเล ซึ่ง จะเกิดผลกระทบต่อปะการังและมาตรการกำหนดปริมาณนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ในกิจกรรมต่างๆ จะทำให้เกิดการรบกวนต่อสภาพแวดล้อมและสภาพเดิมน้อย เช่นบริเวณพื้นที่อ่าวสนไต้ซึ่งเป็นที่วางไข่ของเต่าทะเลในฤดูวางไข่

ผลกระทบด้านลบ ได้แก่ ผลกระทบโดยตรงแก่ปะการัง เช่น การแตกหักเนื่องจากการเหยียบย่ำ การทอดสมอเรือ การเก็บหรือจับสิ่งมีชีวิตในแนวปะการัง ผลกระทบโดยอ้อมต่อแนวปะการังและหญ้าทะเล อาทิ ปัญหาจากปริมาณสารอาหารตะกอน ผลจากกิจกรรมประจำวันของนักท่องเที่ยว การเพิ่มขึ้นของปริมาณไนโตรเจน ขยะและน้ำเสีย เป็นต้น ผลกระทบต่อการพังทลายของชายหาด หาดหิน การเหยียบย่ำสัตว์และพืชพันธุ์ การเก็บขนวัสดุธรรมชาติ ผลกระทบต่อแนวป่าชายเลน ป่าชายหาดและป่าบก มักได้รับผลกระทบจากการเหยียบย่ำทำลายสัตว์ที่อยู่หน้าดิน การรบกวนที่อยู่อาศัยของสัตว์ประเภทนก ลิง สัตว์เลื้อยคลาน เป็นต้น ปัญหาปริมาณน้ำจืดไม่เพียงพอ ปัญหาการศึกษาสภาพระบบนิเวศที่มีน้อย ทำให้มีความรู้ความเข้าใจที่น้อยตามไปด้วยจึงมักมีผลกระทบค่อนข้างมาก เช่น การแตกหักเสียหายหรือการขูดขีดผนังถ้ำ หน้าผา หินงอกหินย้อย การรบกวนสัตว์ที่อาศัยอยู่ในถ้ำหรือหน้าผาสงูชั้น การแออัดในถ้ำทะเล ผลกระทบทางทัศนียภาพและทางสายตาจากอาคาร ป้าย และสิ่งก่อสร้างต่างๆ รวมถึงการกำหนดรูปแบบการใช้งานของพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม ทำให้เขตที่มีความสงบและทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ซึ่งควรถูกจัดให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์กลับถูกรบกวนด้วยปริมาณนักท่องเที่ยวจำนวนมาก

พิทยา บุญบาร์ตันและคณะ (2544) จากการประกาศให้อ่าวพังงาเป็นอุทยานแห่งชาติทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวมากขึ้นภายใต้การจัดการของรัฐและภาคเอกชน พื้นที่ทำกินของชุมชนถูกเบียดแทรกให้จำกัดและแคบลง เกิดการละเมิดสิทธิชุมชนโดยอาศัยอำนาจอิทธิพลที่เหนือกว่า เกิดภาวะการณ์แข่งขันทรัพยากรระหว่างคนนอกกับคนใน รัฐกับชุมชน รูปแบบการผลิตเพื่อนั้นเป้าหมายตอบสนองผู้บริโภคที่ไร้ขีดจำกัด ผู้คนถูกดึงออกจากความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติ หันไปสร้างความสัมพันธ์เชิงผลประโยชน์มากขึ้น ส่งผลให้เกิดภาวะความสูญเสียและอ่อนแอ

ของชุมชนหลายด้าน เช่น ความเป็นปึกแผ่นและความเข้มแข็งของชุมชน การไหลออกของทรัพยากรมนุษย์และการสูญเสียอำนาจในการจัดการทรัพยากร

วนรัตน์ กรอิสรานุกูล (2544) กล่าวว่า ปัญหาทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นผลกระทบมาจากการขยายตัวของการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างไร้การควบคุม การเติบโตของชุมชนเป็นไปอย่างไม่มีแบบแผน ขาดระเบียบและแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม จากผลกระทบดังกล่าวจึงมีการเสนอกรอบแนวทางในการพัฒนาสภาพและปรับปรุงสภาพแวดล้อม โดยการปรับปรุงองค์ประกอบทางกายภาพและภูมิทัศน์ชุมชนและควบคุมกิจการที่ทำลายสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ กำหนดมาตรการและควบคุมการวางผังเมืองที่เหมาะสมและสอดคล้องต่อสถานการณ์ปัจจุบัน

นำชัย ทนุผล และคณะ (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนบ้านโป่ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ผลจากการวิจัยพบว่า การเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของการพัฒนาและทุกกิจกรรมและการสร้างส่วนแบ่งที่เป็นธรรมแก่ชุมชนจะสามารถสร้างจิตสำนึกของความเป็นเจ้าของโครงการ การกระจายรายได้จากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นธรรมโดยการจัดการแบบหมุนเวียน มีผลให้ประชาชนมีความพึงพอใจและร่วมกันปกป้องรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของตนเพราะทุกคนถือว่าเป็นสินค้าขายได้และผลประโยชน์มาสู่ตน การพัฒนาบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนนี้เป็นการสร้างพลังอำนาจให้แก่ชุมชนในการบริหารจัดการและสามารถควบคุมและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ในการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชนนั้น บุคคลแรกที่นักพัฒนาควรเข้าพบและทำความเข้าใจ คือ ผู้นำท้องถิ่น ซึ่งผู้นำเหล่านั้นจะทำให้โครงการพัฒนาเป็นไปโดยความราบรื่น สำหรับกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรเป็นกิจกรรมที่ให้โอกาสแก่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสสัมผัสกับธรรมชาติและวัฒนธรรมในพื้นที่ โดยไม่มีการตัดแปลง และกิจกรรมนั้นๆต้องเน้นการเรียนรู้ระบบนิเวศ การบรรยายโดยใช้คนในท้องถิ่นเป็นมัคคุเทศก์จะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและเรียนรู้ในวัฒนธรรมท้องถิ่นได้มากขึ้น

พันธ์ทิพย์ อธิปัญญาพงษ์ (2543) ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของมัคคุเทศก์ในการส่งเสริมจิตสำนึกของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวอย่างอนุรักษ์ กรณีศึกษาสมาคมไทยท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัย

ผลการวิจัยพบว่า มัคคุเทศก์มีบทบาทในการส่งเสริมจิตสำนึกของการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง โดยมีบทบาทด้านการศึกษาให้ความรู้ การเป็นผู้นำหรือผู้กระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องในการท่องเที่ยว บทบาทของมัคคุเทศก์ในการสร้างจิตสำนึกในการท่องเที่ยวอย่างอนุรักษ์ได้คือนั้นต้องมาจากการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างเพียงพอ มัคคุเทศก์ที่

ขาดความรู้และประสบการณ์ในการนำเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จะ ขาดทักษะการจูงใจให้นักท่องเที่ยวเห็น ความสำคัญของการท่องเที่ยวอย่างอนุรักษ์เช่นกัน

กฤษดา ยะการ (2543) ได้ทำการศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิง นิเวศของประชาชนตำบลแม่ทรายอำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ ผลจากการวิจัยพบว่า ประชาชน ตำบลแม่ทรายมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก ประชาชนที่มี อาชีพต่างกัน มีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน การรับรู้ใน ข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกันของคนในชุมชนไม่ได้ทำให้การทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่แตกต่างกัน

สุพรรณันท์ วงษ์ศรีและนันทวันรามเดชะ (2542) จากผลงานวิจัยเกี่ยวกับมาตรการทาง กฎหมายในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุทยานแห่งชาติ พบว่า

ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากกฎหมายที่ใช้บังคับในอุทยานแห่งชาติมี หลายฉบับทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งกับคนในท้องถิ่น

ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่เข้ามาส่วนใหญ่ไม่ใช่รูปแบบการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ อุทยานแห่งชาติบางแห่งยังประสบปัญหาในการบริหาร จัดการให้มีประสิทธิภาพ จึงก่อให้เกิดปัญหาที่ตามมาคือ ปัญหาความหนาแน่นของนักท่องเที่ยว ปัญหาการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ปัญหาการจัดเก็บและกำจัดขยะ ปัญหาด้านบุคลากรและ งบประมาณ

รวี หาญเผชิญและคณะ (2542) ศึกษาปัญหาด้านการอนุรักษ์ พัฒนาสิ่งแวดล้อมของแหล่ง ท่องเที่ยวแยกได้ 2 ระดับ คือ

1. ปัญหาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยภาครัฐ เนื่องจากขาดแคลนกำลังบุคลากร งบประมาณ ในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนความอ่อนแอและยุ่งยากของระบบราชการ ส่งผลให้การดูแลรักษา วางแผน ควบคุม ป้องกันปัญหาในแหล่งท่องเที่ยวมีความเชื่องช้าไม่ทันการ

2. ปัญหาการเปิดแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลมักจะมี สาเหตุมาจากการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐ การขาดความชำนาญและความเข้าใจในคุณลักษณะ ของแหล่งท่องเที่ยว การขาดแผนการควบคุมการใช้ที่ดินและผังบริเวณ การขาดความรู้ทางวิชาการ การพัฒนาไม่อยู่บนพื้นฐานความรู้ทางนิเวศหรือวัฒนธรรมประเพณี สังคม ตลอดจนชุมชน องค์กร ท้องถิ่นขาดประสบการณ์ในด้านการดูแลรักษา การจัดการและบริหารผลประโยชน์สาธารณะจาก แหล่งท่องเที่ยว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวถูกทำลายลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง

อภิญา เลื่อนฉวี (2542) จากผลงานการวิจัยเกี่ยวกับยุทธศาสตร์และยุทธวิธีการสื่อสารเพื่อกำหนดภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา: ชุมชนในพื้นที่รอบเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนรอบเขาหลวงปัจจุบันด้านพื้นที่ท่องเที่ยว ชาวบ้านในชุมชนส่วนใหญ่มีแนวทางการปฏิบัติต่อพื้นที่ท่องเที่ยวด้วยการลดการทำลายโดยหันมาดูแลรักษา พืชพันธุ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อต้องการให้ธรรมชาติเกื้อหนุนชุมชนอย่างยั่งยืน ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีลักษณะการดำเนินงานในรูปแบบองค์กรชาวบ้าน ชมรมและกลุ่มอนุรักษ์ต่างๆ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ให้โอกาสนักท่องเที่ยวได้มีประสบการณ์ตรงกับธรรมชาติในพื้นที่และยังสร้างโอกาสให้ชาวบ้านในชุมชนได้เรียนรู้และสามารถเปลี่ยนรวมถึงการเรียนรู้ร่วมกันกับนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมและจากผลการวิจัยพบว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขาหลวง จะเป็นการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism) ใน 4 บริบท ดังนี้ บริบทของพื้นที่อันหลากหลายของชุมชน จะมีการผสมผสานเรื่องของการอนุรักษ์กับวิถีชีวิตของชุมชนรวมถึงการให้ชุมชนและนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันบริบทของการจัดการ ซึ่งจะลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมถ้ามีการจัดการที่ดีกระบวนการกิจกรรม เป็นการสร้างระบบการท่องเที่ยวที่เอื้อเพื่อต่อกระบวนการเรียนรู้ โดยให้มีการศึกษาสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรบริบทการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนที่มาเยือน

วนิดา บำรุงกิจ (2542) ทำการวิจัยเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: บทบาทสื่อระหว่างการตลาดกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน กรณีศึกษาตลาดท่าคา ตำบลท่าคา อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาถึงแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชนและเพื่อต้องการทราบกระบวนการตอบรับของคนในชุมชนเมื่อพื้นที่ได้พัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นของชุมชนตลาดน้ำท่าคา ผลการวิจัยพบว่า ตลาดน้ำเป็นศูนย์กลางในการพบปะสังสรรค์กันทางสังคม มีวิถีชุมชนที่มีวิถีชีวิตที่ดั้งเดิม ถ้ามองในประเด็นการให้ความรู้กับประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับศักยภาพท้องถิ่นที่ใช้ดึงดูดนักท่องเที่ยวจัดว่าประสบความสำเร็จค่อนข้างสูง มีการส่งเสริมให้ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องขีดจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยวเพราะถ้าไม่มีการส่งเสริมและให้ความรู้แก่ประชาชนที่ดีพอจะทำให้วัฒนธรรมที่คงอยู่ต้องสลายไป

ปรีชา อุปโยธินและสุริยา วรวงศ์ (2541) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการท่องเที่ยวทางด้านสังคมและวัฒนธรรมในพื้นที่ประเทศไทยโดยใช้การสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ในพื้นที่ 4 แห่งตามประเภทของกิจกรรมท่องเที่ยว คือสวนสามพราน จังหวัดนครปฐม ตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่าการท่องเที่ยวมีบทบาท

ต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่างๆ ในพื้นที่โดยเฉพาะในด้านสังคมนั้นการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการจ้างงานและกระจายรายได้ในท้องถิ่น

สุพัตรา พรประสิทธิ์(2541) ทำการวิจัยเรื่อง การรับรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย คือ 1. ศึกษาการรับรู้และความเข้าใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 2. ศึกษาพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เข้าขายนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 3. ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กลุ่มตัวอย่างคือ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2539 จำนวน 450 คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่ รับรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากสื่อโฆษณาประเภทโทรทัศน์ นิตยสาร วารสาร และหนังสือพิมพ์ เมื่อรับทราบแล้วบางส่วนก็ติดตามค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม บางส่วนก็ไม่ได้มีการติดตาม ส่วนผู้ที่ติดตามจะหาข้อมูลเพิ่มเติมจากนิตยสารหรือวารสารมากที่สุด รองมาคือโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีความสนใจและมีความพร้อมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ส่วนปัญหาที่นักท่องเที่ยวพบมากที่สุด คือ นักท่องเที่ยวจะไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่นั้นๆและไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำสถานที่หรือถ้ามีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่จะไม่มีความรู้เกี่ยวกับสถานที่นั้นๆคือ ปัญหาที่สำคัญคือ ระบบการรองรับทางด้านห้องน้ำที่ไม่เพียงพอและไม่สะอาด

ศกลวรรณ พาเรือง (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่ององค์ประกอบที่ส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 450 คน ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะปัจจัยทางประชากรศาสตร์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนิสิตนักศึกษา คือ ตัวแปรชั้นปี สาขาวิชา ภูมิฐานะและบุคคลที่พ่อกอาศัยด้วย นอกจากนี้พฤติกรรมกรรมการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

วิเชียร พอนอ่วม (2540) ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของธุรกิจท่องเที่ยวภาคเอกชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : ศึกษากรณีทิวป่าจังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของธุรกิจท่องเที่ยวภาคเอกชนจังหวัดเชียงใหม่ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กลุ่มตัวอย่าง คือ แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์และทำกาสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ และนักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวทิวป่าเพื่อ

เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลจากการวิจัยพบว่า ภาคธุรกิจเอกชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะการให้ความรู้ความเข้าใจทางด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แก่นักท่องเที่ยว การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการผลประโยชน์ทางด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ เอง นั้นจะสร้างความพึงพอใจได้มากกว่า แต่ภาคเอกชนต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมไม่มากนัก ขณะเดียวกันก็ต้องการให้มีการจัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์และผู้นำทาง ที่คอยให้ความรู้ทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การจัดพิมพ์สื่อที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว และการจัดการทางด้านสิ่งแวดล้อม เช่นการจัดการที่รองรับถึงขยะตามจุดต่างๆที่เส้นทางทัวร์ผ่าน

วรรณพร วณิชชานุกร (2540) กล่าวว่า เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลดีทางเศรษฐกิจ แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้ว จะพบว่าผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่จะไหลออกกลับคืนสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วในรูปของสินค้าบริการ และการบริหารงานที่ใช้บุคลากรจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 50- 60 จึงเหลือรายได้เพียงแต่ส่วนน้อยเท่านั้น ที่ตกอยู่ในประเทศที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศด้อยพัฒนาและกำลังพัฒนา แต่ประเทศเหล่านี้ยังต้องเผชิญกับปัญหาทางสังคมและสภาพแวดล้อมที่ตามมา เช่น สถานะน้ำเสียในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ปัญหาขยะที่เคลื่อนกลาดตามเส้นทางเดินป่าในเทือกเขาหิมาลัย ปัญหาการเหยียบย่ำปะการัง ปัญหามลภาวะ ปัญหาความเสื่อมถอยทางสังคมและประเพณี ปัญหายาเสพติด ปัญหาโสเภณีและโรคเอดส์

พัฒนา ราชวงศและวรรณพร วณิชชานุกร (2540) จากผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศพบว่า การที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือของคนในท้องถิ่นกับผู้มาเยือน

สุริย์ บุญญานุกพงศ์ (2539) ผลกระทบจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อการเปลี่ยนแปลงระดับจังหวัด ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ รายได้ต่อหัวของประชาชนโดยรวมสูงขึ้น การขยายตัวของสถานประกอบการ โรงงาน ที่พักแรม แต่การกระจายรายได้ไม่ทั่วถึงมีประชาชนเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่ได้รับผลประโยชน์ ด้านสังคม การท่องเที่ยวทำให้ประชาชนมีการศึกษาที่ดีขึ้น แต่ก็ทำให้รูปแบบการแต่งกาย ภาษา ประเพณีท้องถิ่นมีการเปลี่ยนแปลง สิ่งปลูกสร้างสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงวัสดุและรูปแบบการก่อสร้าง รวมถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตจากภาคเกษตรกรรมมาเป็นภาคอุตสาหกรรมมากขึ้นและด้านสิ่งแวดล้อมการใช้ที่ดินเปลี่ยนแปลงจากการเกษตรกรรมมาเพื่อการก่อสร้างที่พักแรม โรงงานอุตสาหกรรม การกว้านซื้อที่ดินทำให้ที่ดินมีราคาแพง

ยุวดี นิรัตน์ตระกูล (2538) ได้แสดงความคิดเห็นถึงเงื่อนไขการมีส่วนร่วมของประชาชนว่ามีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของคนท้องถิ่น การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้นจะยั่งยืนมากน้อยแค่ไหนแต่ยังมีทรัพยากรการท่องเที่ยวอีกเป็นจำนวนมากที่กระจายอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ ที่รอคอยการศึกษาและการจัดการ เพื่อการอนุรักษ์และเพิ่มศักยภาพให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้

บุสดี มอนซอนและคณะ (2535) ผลประโยชน์สำคัญจากการท่องเที่ยวเดินป่า คือ การที่ประชาชนในท้องถิ่นได้รับโอกาสในการประกอบอาชีพและมีรายได้ อย่างไรก็ตามก็ยังมีผลเสียทางด้านกายภาพ ด้านสังคมและวัฒนธรรม การเกิดความเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อม เพราะมีการแสวงหาเส้นทางเดินป่าใหม่ๆ ไปอย่างต่อเนื่องและไม่มีการควบคุมตลอดถึงไม่มีการบริหารจัดการที่ดีสำหรับเส้นทางเดินป่าอันเดิม การพังทลายของดิน และการประสบปัญหาในเรื่องการทำลายพืชและสัตว์ป่าในพื้นที่ วัฒนธรรมท้องถิ่นได้เปลี่ยนไปและถูกทำลายไปโดยระบบการมุ่งแต่การค้า ส่วนปัญหาอื่นๆ พบว่าขาดนโยบายระดับท้องถิ่น จังหวัดและระดับชาติ งบประมาณ กำลังคน ข้อมูลทางสถิติและการประสานในการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงพฤติกรรมที่ไม่ดีของนักท่องเที่ยวที่มีความตระหนักรู้ และไม่รู้จักรักษาทรัพยากรอย่างถูกต้องเหมาะสม

พรพจน์ สุขเกษมและคณะ (2544) ภาพรวมของการบริหารจัดการจะพิจารณาถึงบทบาทของรัฐและภาคเอกชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการรักษาเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม โดยการที่รัฐให้การสนับสนุนแนวทางในการอนุรักษ์ ด้วยการลดข้อจำกัดในด้านมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการลงทุนสาธารณูปโภค พัฒนา ปรับปรุง พื้นฟูด้านกายภาพและคุณภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณที่มีคุณค่าด้านสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมที่จำเป็น ภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์กรปกครองท้องถิ่นที่จะต้องดำเนินการดูแล บำรุงรักษาพัฒนาส่งเสริมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ต่างๆ สืบ தொடจากการดำเนินการของรัฐ ซึ่งจะเป็นการลดภาระของรัฐขณะเดียวกันก็ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในแนวทางของการพัฒนาเชิงอนุรักษ์ให้แพร่ขยายออกไปในชุมชนต่างๆ ของจังหวัดมากยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องรูปแบบผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม เป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษากระบวนการจัดการในการบริหารและดำเนินการต่างๆ ของผู้นำชุมชน บุคคลในชุมชน นักท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรืออาจเรียกได้ว่าการบริหารจัดการชุมชนและผู้วิจัยเชื่อว่าการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพจะเป็นการนำไปสู่การพัฒนากระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืนด้วย ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ(Content Analysis) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ประชากร ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ

1.1 ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่ที่อยู่ในพื้นที่ ตำบลเกาะเสม็ดและชาวบ้าน จำนวน 500 คน ครัวเรือน จำนวนทั้งสิ้น 3,000 คน โดยประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและอ้อม จำนวน 1500 คน (ศักดิ์ณรงค์ มงคล ,2554, ออนไลน์)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ จึงขอแยกประเด็นการศึกษา ดังต่อไปนี้

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ผู้นำชุมชน ผู้นำตามตำแหน่งหน้าที่ ได้แก่ นายกองค้การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน กำนันจำนวน 1 คน และผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน รวมจำนวน 3 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.2 เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่รับผิดชอบดูแลพื้นที่หมู่บ้านเกาะเสม็ด ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เขต จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเสม็ด จำนวน 1 คน รวม จำนวน 2 คนโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.3 ชาวบ้าน ในหมู่บ้านเกาะเสม็ดจำนวน 10 คนซึ่งเป็นตัวแทนคณะกรรมการบริหารจัดการชุมชน ทั้งที่ประกอบอาชีพให้บริการนักท่องเที่ยวโดยตรงและผู้ที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับการให้บริการนักท่องเที่ยวทางอ้อมได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.4 ผู้ประกอบการในพื้นที่เกาะเสม็ด จำนวน 5 คน

2.5 นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวตำบลเกาะเสม็ด จำนวน 5คนได้มาโดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ประเมินสภาพปัญหา การบริหารจัดการ 4 ด้าน ใช้กลุ่มตัวอย่างจากชาวบ้าน ในหมู่บ้านเกาะเสม็ดจำนวน 150 คน ซึ่งเป็นตัวแทนกลุ่มชาวบ้าน ทั้งที่ประกอบอาชีพให้บริการนักท่องเที่ยวโดยตรงและผู้ที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับการให้บริการนักท่องเที่ยวทางอ้อมได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ส่วนที่ 2 ประเมินผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการและประเมินปัจจัยการบริหารจัดการใช้กลุ่มตัวอย่างชาวบ้านในหมู่บ้านเกาะเสม็ดจำนวน 337 คน ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณจากสูตรสำหรับใช้ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามวิธีของ Taro Yamane (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2545, น.117) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน ไม่เกิน 0.05 และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้สูตรยามานะทั้งที่ประกอบอาชีพให้บริการนักท่องเที่ยวโดยตรงและผู้ที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านการท่องเที่ยวทางอ้อมซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยได้แนวทางในการสร้างข้อคำถามมาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำมาพัฒนาเครื่องมือวิจัยภายใต้การคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและข้อคำถามที่มีลักษณะคำถามเป็นมาตราวัด Likert's Scale ใช้ประยุกต์จาก 5 ระดับ มาเป็น 3 ระดับ เพื่อให้สอดคล้องกับการวิเคราะห์สภาพปัญหาในพื้นที่มีน้อย ปานกลางและมาก โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาปัญหาและปัจจัยการบริหารจัดการเครื่องมือที่ใช้ในขั้นนี้ ได้แก่ แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเอง โดยมีโครงสร้างดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 เป็นการประเมินตนเองเกี่ยวกับการบริหารจัดการ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ประเมินสภาพปัญหา การบริหารจัดการ 4 ด้าน คือ ด้านองค์การบริหาร ด้านชาวบ้าน ด้านผู้ประกอบการ ด้านนักท่องเที่ยว ประเด็นการประเมินรวมทั้งสิ้น 50 ข้อ การให้คะแนนถ้าตอบว่า จริง ให้ 1 คะแนน ผลการประเมินสภาพความรุนแรงของปัญหา ข้อคำถามที่มีลักษณะคำถามเป็นมาตราวัด Likert's Scale โดยประยุกต์จาก 5 ระดับ มาเป็น 3 ระดับเพื่อความสอดคล้องในการศึกษา คือ มาก ปานกลาง น้อย แปลผลโดยคิดจากเกณฑ์ ค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ (ค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด = 2.00 ค่าต่ำสุด = 0.00) ดังนี้

ปัญหาที่มีสภาพความรุนแรงมาก หมายถึง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.35 – 2.00

ปัญหาที่มีสภาพความรุนแรงปานกลางหมายถึง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 0.68 – 1.34

ปัญหาที่มีสภาพความรุนแรงน้อย หมายถึง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 0.00 – 0.67

เนื่องจากการประเมินสภาพปัญหา การลงความเห็นเกี่ยวกับระดับความรุนแรงของปัญหา ดังนั้น การกำหนดให้ปัญหาที่มีสภาพความรุนแรงมาก มีค่า คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.35 หรือร้อยละ 67 ขึ้นไปจึงถือว่ามีความเหมาะสม เพราะหากชุมชนมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องใดตั้งแต่ ร้อยละ 67 ขึ้นไปก็ต้องถือว่าชุมชนนั้นมีปัญหาในเรื่องนั้นๆ มาก

ตอนที่ 2 ประเมินผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการ เป็นแบบประเมินสภาพความเป็นจริง จำนวน 50 ข้อ โดยมีค่าระดับคะแนนการประเมิน 3 ระดับ คือ มาก (3) ปานกลาง (2) และน้อย (1) ตามลำดับ ประเด็นการประเมินรวมทั้งสิ้น ถ้าตอบ 3 ให้ 3 คะแนน ถ้าตอบ 2 ให้ 2 คะแนน ถ้าตอบ 1 ให้ 1 คะแนน ผลการประเมินแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ผ่านหรือไม่ผ่าน แปลผลโดยเปรียบเทียบจากเกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ดังนี้ (ค่าคะแนนสูงสุด = 3 ต่ำสุด = 1)

ผ่าน หมายถึง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.95-3.00

ไม่ผ่าน หมายถึง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.94

เหตุผลที่กำหนดเกณฑ์เช่นนี้เนื่องจากการลงความเห็นโดยตัดสินใจให้คะแนน 1 2 หรือ 3 นับว่าใกล้เคียงกันมากแทบมองไม่เห็นความแตกต่างจึงกำหนดเกณฑ์ผ่านให้มีคะแนนค่อนข้างสูงไว้ คือ ตั้งแต่ 1.95 ร้อยละ 65.0 ของคะแนนที่ได้ จริง หรือร้อยละ 76.7 ของคะแนนสูงสุด) แทนที่จะเป็น 2.00 (ร้อยละ 50.0 ของคะแนนที่ได้ จริง หรือร้อยละ 66.7 ของคะแนนสูงสุด)

ตอนที่ 3 ประเมินปัจจัยการบริหารจัดการ เป็นการประเมินสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจัดการ โดยมีระดับค่าคะแนนประเมิน 3 ระดับ คือ มาก (3) ปานกลาง(2) และน้อย (1) ตามลำดับ ประเด็นการประเมินแยกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านองค์การบริหารจัดการ 17 ข้อ ด้านชุมชน 13 ข้อ ด้านผู้ประกอบการ 21 ข้อ ด้านนักท่องเที่ยว 4 ข้อ ประเด็นการประเมินรวมทั้งสิ้น 55 ข้อ การให้คะแนน ถ้าตอบ 3 ให้ 3 คะแนน ถ้าตอบ 2 ให้ 2 คะแนน ถ้าตอบ 1 ให้ 1 คะแนน ผลการประเมินแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ผ่านหรือไม่ผ่าน แปลผลโดยเปรียบเทียบจากเกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ดังนี้ (ค่าคะแนนสูงสุด=3 ต่ำสุด=1) (ประคอง วรรณสุต, 2542)

ผ่าน หมายถึง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.95-3.00

ไม่ผ่าน หมายถึง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.94

เหตุผลที่กำหนดเกณฑ์เช่นนี้เนื่องจากการลงความเห็นโดยตัดสินใจให้คะแนน 1 2 หรือ 3 นับว่าใกล้เคียงกันมากแทบมองไม่เห็นความแตกต่างจึงกำหนดเกณฑ์ผ่านให้มีคะแนนค่อนข้างสูงไว้ คือ ตั้งแต่ 1.95 ร้อยละ 65.0 ของคะแนนที่ได้ จริง หรือร้อยละ 76.7 ของคะแนนสูงสุด) แทนที่จะเป็น 2.00 (ร้อยละ 50.0 ของคะแนนที่ได้ จริง หรือร้อยละ 66.7 ของคะแนนสูงสุด) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับพื้นที่ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ในพื้นที่ใช้พื้นที่เกาะช้างซึ่งมีลักษณะพื้นที่แบบเดียวกันกับพื้นที่ในการวิจัยจำนวน 30 คน คำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งอยู่ในระดับที่เหมาะสมเชื่อถือได้ (ค่า 0.8 ขึ้นไป) และวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของทุกข้อเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับข้ออื่น ผลการวิเคราะห์พบว่าแต่ละข้อมีอำนาจจำแนกที่เหมาะสมคือได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป (Brymah and Cramer, 2001)

4. การหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือโดย การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับพื้นที่ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ในพื้นที่ใช้พื้นที่เกาะช้างซึ่งมีลักษณะพื้นที่ในการวิจัย จำนวน 30 คน คำนวณ ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.86 ซึ่งอยู่ในระดับที่เหมาะสมเชื่อถือได้ (ค่า 0.80 ขึ้นไป) และวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของทุกข้อเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับข้ออื่นๆ ผลการวิเคราะห์พบว่าแต่ละข้อมีอำนาจจำแนกที่เหมาะสมคือได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป (Brymah and Cramer, 2001)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

5.1 ทำการศึกษารวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากหนังสือ ตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การบริหารจัดการ การมีส่วนร่วม การพัฒนาชุมชนและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

5.2 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามซึ่งนำไปให้ชาวบ้าน ผู้ประกอบการที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่เกาะเสม็ด โดยขอความร่วมมือจากชาวบ้านเป็นผู้กรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจนครบตามจำนวนตัวอย่างที่กำหนดไว้

5.3 ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของแบบสอบถามแต่ละชุดก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

6.สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมผลของการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการได้มาลงรหัส (Coding) จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการคำนวณ จากนั้น จึงนำข้อมูลที่ได้นำมาเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ซึ่งสามารถแยกการวิเคราะห์ปัจจัยออกเป็น ออกเป็น 2 ส่วน คือ (1) การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เป็นการนำเสนอข้อมูลที่ศึกษามารวบรวมในรูปตารางและแสดงค่าสถิติต่างๆ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ (Relationship Analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้สถิติ Factor Analysis กำหนดให้มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($\alpha=0.05$) ซึ่งมีความหมายว่ามีระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95 เปอร์เซ็นต์

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ได้เป็น 3 ตัว คือตัวแปรระบบองค์กรการบริหารจัดการ ตัวแปรชุมชน ตัวแปรผู้ประกอบการและตัวแปรแฝงภายนอกคือ ตัวแปรนักท่องเที่ยว

ผลการทดสอบ KMO และ Bartlett's Test แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันสูงเพียงพอ คือ มีค่า เท่ากับ .935 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่า Eigen Values คือความแปรปรวนขององค์ประกอบแต่ละตัวมีความเหมาะสมหลังจากที่หมุนแกนแล้ว

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันหรือการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการซึ่งเป็นตัวแปรประเภทตัวแปรแฝง (Latent Variable) 2 ตัวแปร คือกลุ่มตัวแปรแฝงภายนอก และกลุ่มตัวแปรแฝงภายใน ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแปรที่สังเกตได้ (Observed Variable) 4 ตัวแปร ได้แก่ ด้านองค์กรการบริหารจัดการ ด้านชุมชน ด้านผู้ประกอบการ ด้านนักท่องเที่ยว

6.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนในการศึกษาดังนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตการณ์มีส่วนร่วม เจ้าหน้าที่รัฐและข้อมูลจากผู้นำชุมชน ชาวบ้านใช้แนวคิดชุมชนให้ชุมชนมีส่วนร่วมด้วยการจัดสนทนากลุ่มย่อยและทำแผนที่ทางความคิด (Mind Mapping) เพื่อใช้ประกอบการเก็บข้อมูลที่ถูกต้องและสมบูรณ์ เพื่อนำมาหาแนวทางการวิเคราะห์ โดยการตั้งคำถามตามกรอบความคิดและนำข้อมูลที่ได้มาแก้ไขและปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จำแนกเป็น 4 ตอนตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพปัญหาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมตำบลเกาะเสม็ด

ตอนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลเกาะเสม็ด

ตอนที่ 4 รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมตำบลเกาะเสม็ด

ตอนที่ 1 สภาพปัญหาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมตำบลเกาะเสม็ด

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเรื่อง รูปแบบผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม เกี่ยวกับสภาพปัญหาและปัจจัยการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่หมู่เกาะเสม็ด ตำบลเสม็ด จังหวัดระยองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อประเด็นปัญหาต่างๆ ในเครื่องมือเก็บข้อมูลที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นดังนั้นรูปแบบวิธีการเก็บข้อมูลครั้งนี้ จึงเป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณแต่ใช้วิธีการเชิงคุณภาพมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับกระแสการพัฒนาในปัจจุบัน เครื่องมือที่สร้างขึ้นมาได้ยึดกระบวนการจัดเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วมของผู้รับผิดชอบ ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสีย ในการบริหารจัดการ การประเมินตนเองแบบมีส่วนร่วมของบุคคลต่างๆ ดังกล่าว จึงเป็นวิธีที่นำมาใช้สำหรับการจัดเก็บข้อมูลในครั้งนี้ ผลการศึกษาปรากฏ ดังนี้

ผลการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่เกาะเสม็ดซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายการวิจัยได้ใช้วิธีการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน ทำการประเมินตนเองเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการบริหารจัดการรวม 50 ประเด็น สามารถแสดงผลการศึกษาเป็นรายด้าน 4 ด้าน ดังนี้คือ

1. สภาพปัญหาเกี่ยวกับองค์การบริหารจัดการ ด้านคณะกรรมการบริหารชุมชน 17 ประเด็น
2. สภาพปัญหาเกี่ยวกับองค์การบริหารจัดการ ด้านสมาชิกในชุมชน 12 ประเด็น
3. สภาพปัญหาเกี่ยวกับองค์การบริหารจัดการ ด้านผู้ประกอบการ 13 ประเด็น

4. สภาพปัญหาเกี่ยวกับองค์การบริหารจัดการ ด้านนักท่องเที่ยว 8 ประเด็น

1. สภาพปัญหาด้านองค์การบริหารจัดการ (คณะกรรมการบริหารชุมชน)

จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานในส่วนของคณะกรรมการบริหารชุมชน ซึ่งเป็นองค์หลักในการบริหารจัดการชุมชน จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง 150 คน จำนวน 17 ประเด็นปัญหาพบว่า ส่วนใหญ่มีสภาพความรุนแรงของปัญหาตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของการประเมินสภาพปัญหาขององค์การบริหารจัดการ
(คณะกรรมการบริหารชุมชน)

ลำดับ ที่	ประเด็นปัญหา	ระดับความรุนแรงของปัญหา				
		จริง ร้อยละ	ไม่จริง ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ หมาย
1	กรรมการส่วนใหญ่ขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว	113 (75.3)	37 (24.7)	1.25	.433	ปานกลาง
2	กรรมการส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์ในการบริหารจัดการ	98 (65.3)	52 (34.7)	1.35	.478	มาก
3	กรรมการส่วนใหญ่ยังไม่สามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้เท่าที่ควร	104 (69.3)	46 (30.7)	1.31	.463	ปานกลาง
4	กรรมการส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยทุ่มเทและเสียสละเพียงพอในการทำหน้าที่	92 (61.3)	58 (38.7)	1.39	.489	มาก
5	กรรมการส่วนใหญ่ขาดคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารจัดการที่ดี	98 (65.3)	52 (34.7)	1.35	.478	มาก
6	กรรมการส่วนใหญ่ขาดคุณลักษณะความเป็นผู้นำ	90 (60.0)	60 (40.0)	1.40	.492	มาก
7	คณะกรรมการไม่แจ้งข้อมูลข่าวสารการทำงานให้สมาชิกทราบ	94 (62.7)	56 (37.3)	1.37	.485	มาก
8	คณะกรรมการไม่ได้กำหนดเป้าหมายและแผนการทำงานร่วมกัน	99 (66.0)	51 (34.0)	1.34	.475	มาก
9	คณะกรรมการจัดสรรผลประโยชน์ไม่ค่อยเป็นธรรมมีการเลือกปฏิบัติ	100 (66.7)	50 (33.3)	1.33	.473	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ประเด็นปัญหา	ระดับความรุนแรงของปัญหา				
		จริง ร้อยละ	ไม่จริง ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ หมาย
10	คณะกรรมการขาดข้อมูลและไม่มีเหตุผลเพียงพอในการตัดสินใจ	100 (66.7)	50 (33.3)	1.33	.473	ปานกลาง
11	คณะกรรมการไม่มีการประเมินกันเท่าใดนัก	103 (68.7)	47 (31.3)	1.31	.465	ปานกลาง
12	คณะกรรมการขาดการติดตามและประเมินผลปรับปรุงระบบการทำงาน	102 (68.0)	48 (32.0)	1.32	.468	ปานกลาง
13	คณะกรรมการไม่ค่อยมีความสามัคคีและปองดองกันเท่าที่ควร	101 (67.3)	49 (32.7)	1.33	.471	มาก
14	คณะกรรมการไม่ค่อยมั่นใจในความก้าวหน้าขององค์กรในชุมชน	99 (66.0)	51 (34.0)	1.34	.475	มาก
15	คณะกรรมการไม่สามารถจัดเวทีประชาคมเรื่องการบริหารจัดการได้	103 (68.7)	47 (31.3)	1.31	.465	ปานกลาง
16	คณะกรรมการส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากสมาชิกที่ปรึกษาไม่ค่อยมีบทบาทต่อการทำงานของคณะกรรมการ	96 (64.0)	54.0 (36.0)	1.36	.482	มาก
17	ที่ปรึกษาไม่ค่อยมีบทบาทต่อการทำงานของคณะกรรมการ	107 (71.3)	71.3 (28.7)	1.29	.454	ปานกลาง
ภาพรวม		99	51.0	1.33	.268	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงว่าประเด็นปัญหาด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมที่กลุ่มตัวอย่าง ประสบมากที่สุด คือ กรรมการส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว จำนวน 113 คนคิดเป็นร้อยละ 75.3รองมาได้แก่ ที่ปรึกษาไม่ค่อยมีบทบาทต่อการทำงานของคณะกรรมการ จำนวน 107 คนคิดเป็นร้อยละ 71.3 ลำดับที่สาม คณะกรรมการขาดไม่สามารถจัดเวทีประชาคมเรื่องการบริหารจัดการได้และ คณะกรรมการไม่มีการประเมินกันเท่าใดนัก จำนวน 103 คนคิดเป็นร้อยละ 68.7 โดยมีค่าเฉลี่ย 1.25, 1.29, 1.31 ตามลำดับ สำหรับประเด็นปัญหาซึ่งพบว่าคณะกรรมการประสบปัญหาน้อยสุด ได้แก่ ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับ คณะกรรมการส่วนใหญ่

ขาดคุณลักษณะความเป็นผู้นำ จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 มีค่าเฉลี่ย 1.40 พบว่า โดยภาพรวมสภาพความรุนแรงของปัญหาด้านการบริหารจัดการของคณะกรรมการที่ชุมชนประสบอยู่นั้น จัดอยู่ในระดับ มาก จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 51.0 โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ 1.33

2. สภาพปัญหาด้านองค์การบริหารจัดการ (ด้านสมาชิกในชุมชน)

จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสมาชิกในชุมชน ซึ่งมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนจากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง 150 คน จำนวน 12 ประเด็นปัญหาพบว่าส่วนใหญ่มีสภาพความรุนแรงของปัญหาตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของการประเมินสภาพปัญหาขององค์การบริหารจัดการการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลเกาะเสม็ดที่ประสบปัญหาด้านสมาชิก จำแนกตามประเด็น ปัญหาการประเมิน

ลำดับ ที่	ประเด็นปัญหา	ระดับความรุนแรงของปัญหา				
		จริง ร้อยละ	ไม่จริง ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ หมาย
1	สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของชุมชน	114 (76.0)	36 (24.0)	1.24	.429	ปานกลาง
2	สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยรู้จักสิทธิหน้าที่ของตน	105 (70.0)	45 (30.0)	1.30	.460	ปานกลาง
3	สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ขาดจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม	107 (71.3)	43.0 (28.7)	1.29	.454	ปานกลาง
4	สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ขาดการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	95 (63.3)	55 (36.7)	1.37	.484	มาก
5	สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่มักไม่ค่อยเข้าร่วมประชุมหรือเข้าร่วมกิจกรรมอื่นๆของชุมชน	95 (63.3)	55 (36.7)	1.25	.436	ปานกลาง
6	สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบองค์กรชุมชน	112 (74.7)	38 (25.3)	1.25	.436	ปานกลาง
7	การกระจายผลประโยชน์ที่ได้จากการบริการไม่เพียงพอต่อความต้องการของ	105 (70.0)	45 (30.0)	1.30	.460	ปานกลาง
8	สมาชิกส่วนใหญ่ยังไม่พึงพอใจกับผลลัพธ์ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวขององค์กรบริหาร	105 (70.0)	45 (30.0)	1.30	.460	ปานกลาง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ประเด็นปัญหา	ระดับความรุนแรงของปัญหา				
		จริง ร้อยละ	ไม่จริง ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ หมาย
9	ปัญหาหาเสพย์ติด การพนัน หรืออบายมุขอื่นๆเป็น อุปสรรคที่ขัดขวางการบริหารจัดการ	103 (68.7)	47 (31.3)	1.31	.465	ปานกลาง
10	ปัญหาขณะมลพิษเกิดจากการท่องเที่ยวถือเป็นปัญหา สำคัญที่ขัดขวางการดำรงชีวิต	106 (70.7)	44 (29.3)	1.29	.457	ปานกลาง
11	สมาชิกมีการกำหนดมาตรการ การป้องกันและกำจัด มลพิษ	98 (65.3)	52 (34.7)	1.35	.478	มาก
12	สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการ ต่างๆในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	97 (64.7)	53 (35.3)	1.35	.480	มาก
ภาพรวม		103	68.6	1.31	.260	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าประเด็นปัญหาด้านสมาชิกที่ชุมชนประสบมากที่สุดและมีความรุนแรง ได้แก่ ประเด็นปัญหาด้านสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของชุมชน จำนวน 114 คนคิดเป็นร้อยละ 76.0 รองมาเป็นสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบชุมชน จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 74.7 และสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ขาดจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 71.3 โดยมีค่าเฉลี่ย 1.24, 1.25, 1.29 ตามลำดับ สำหรับประเด็นปัญหาซึ่ง พบว่า สมาชิกประสบน้อยที่สุด ได้แก่ สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ไม่คอยเข้าร่วมประชุมหรือเข้าร่วมกิจกรรมอื่นๆของชุมชน จำนวน 95 คนคิดเป็นร้อยละ 63.3 มีค่าเฉลี่ย 1.25 โดยภาพรวมสภาพความรุนแรงของปัญหาด้านการบริหารจัดการด้านสมาชิกที่ชุมชนประสบอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยมีจำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 68.6 โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.31

3. สภาพปัญหาด้านองค์การบริหารจัดการ (ด้านผู้ประกอบการ)

จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 คน จำนวน 13 ประเด็น พบว่า ส่วนใหญ่มีสภาพความรุนแรงของปัญหาตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของการประเมินสภาพปัญหาขององค์กรการบริหารจัดการการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลเกาะเสม็ดที่ประสบปัญหาด้านผู้ประกอบการ จำแนกตาม
ประเด็นปัญหาการประเมิน

ลำดับ ที่	ประเด็นปัญหา	ระดับความรุนแรงของปัญหา				
		จริง ร้อยละ	ไม่จริง ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ หมาย
1	ระเบียบ ข้อตกลง และกติกาต่างๆของชุมชนยังไม่ค่อย เหมาะสมในการนำไปปฏิบัติกับผู้ประกอบการได้	111 (74.0)	39 (26.0)	1.26	.440	ปานกลาง
2	ผู้ประกอบการขาดข้อมูลข่าวสาร ความรู้ที่ทันสมัยและ จำเป็นต่อการพัฒนาชุมชน	98 (65.3)	52 (34.7)	1.35	.478	มาก
3	การติดต่อสื่อสารของผู้ประกอบการกับชุมชนไม่ สะดวกและล่าช้า	104 (69.3)	46 (30.7)	1.31	.463	ปานกลาง
4	การแพร่กระจายข้อมูลข่าวสาร ความรู้ภายในมักล่าช้า ไม่ทันการณ์	90 (60.0)	60 (40.0)	1.40	.492	มาก
5	การมอบภาระหน้าที่รับผิดชอบของผู้ประกอบการใน ระยะที่ผ่านมายังไม่ชัดเจน	112 (74.7)	38 (25.3)	1.25	.436	ปานกลาง
6	กลุ่มผู้ประกอบการกับองค์กรในชุมชนมักทำงานไม่ สัมพันธ์เชื่อมโยงและเกื้อกูลกัน	89 (59.3)	61 (40.7)	1.41	.493	มาก
7	ผู้ประกอบการและบุคคลในชุมชนไม่ค่อยได้เสวนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	104 (69.3)	46 (30.7)	1.31	.463	ปานกลาง
8	ปัญหาของผู้ประกอบการมักถูกทอดทิ้งหรือแก้ไขอย่าง เชื่องช้า	93 (62.0)	57 (38.0)	1.38	.487	มาก
9	การกระจายผลประโยชน์ที่ได้มีมักตกอยู่กับกลุ่มคน เพียงไม่กี่คน	107 (71.3)	43 (28.7)	1.29	.454	ปานกลาง
10	ปริมาณทรัพยากรของชุมชนมีจำนวนลดลงและส่วนที่ เหลืออยู่มีสภาพเสื่อมโทรม	98 (65.3)	52 (34.7)	1.35	.478	มาก
11	ผู้ประกอบการยังไม่มีบริการที่มีมาตรฐานเพียงพอ	105 (70.0)	45 (30.0)	1.30	.460	ปานกลาง

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ประเด็นปัญหา	ระดับความรุนแรงของปัญหา				
		จริง ร้อยละ	ไม่จริง ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ หมาย
12	ชุมชนขาดการเสริมสร้างและสืบทอดทายาททาง ปัญญาแก่ผู้ประกอบการ	99 (66.0)	51 (34.0)	1.34	.475	ปานกลาง
13	ผู้ประกอบการในชุมชนไม่สามารถจัดเวทีประชาคม ได้อย่างต่อเนื่อง	105 (70.0)	45 (30.0)	1.30	.460	ปานกลาง
ภาพรวม		101	67.3	1.33	.266	มาก

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าประเด็นปัญหาด้านผู้ประกอบการที่ชุมชนประสบปัญหาและมี
ความรุนแรงในระดับมากได้แก่ การมอบภาระหน้าที่รับผิดชอบของผู้ประกอบการในระยะที่ผ่านมา
มายังไม่ชัดเจน จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 74.7 รองมาเป็น ระเบียบ ข้อตกลง และกติกาต่างๆ
ของชุมชนยังไม่ค่อยเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติกับผู้ประกอบการได้ จำนวน 111 คิดเป็นร้อยละ
74.0 และการกระจายผลประโยชน์ที่ได้มามีตกอยู่กับกลุ่มคนเพียงไม่กี่คน ลำดับที่ 3 จำนวน 107
คิดเป็นร้อยละ 71.3 โดยมีค่าเฉลี่ย 1.25 1.26 1.29 ตามลำดับ สำหรับประเด็นปัญหาซึ่งพบว่า
ผู้ประกอบการประสบน้อยที่สุด ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการกับองค์กรในชุมชนมักทำงานไม่สัมพันธ์
เชื่อมโยงและเกื้อกูลกัน จำนวน 89 คนคิดเป็นร้อยละ 59.3 มีค่าเฉลี่ย 1.41

4. สภาพปัญหาด้านองค์การบริหารจัดการ (ด้านนักท่องเที่ยว)

จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในส่วนของสมาชิก จากตัวอย่าง 150 คน พบว่า ส่วนใหญ่ มีสภาพความรุนแรงของปัญหาอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 67.3 โดยมีค่าเฉลี่ย 1.33

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของการประเมินสภาพปัญหาขององค์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลเกาะเสม็ดที่ประสบปัญหาด้านนักท่องเที่ยว จำแนกตามประเด็นปัญหาการประเมิน

ลำดับ ที่	ประเด็นปัญหา	ระดับความรุนแรงของปัญหา				
		จริง ร้อยละ	ไม่จริง ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ หมาย
1	เจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องมักไม่ค่อยเข้ามาติดตามแนะนำความรู้ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยว	113 (75.3)	37 (24.7)	1.25	.433	ปานกลาง
2	ระเบียบชุมชนยุ่งยากในการทำความเข้าใจและนำไปใช้กับนักท่องเที่ยว	93 (62.0)	57 (38.0)	1.38	.487	มาก
3	คุณภาพในการบริการข้อมูลทางด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรการท่องเที่ยว	106 (70.7)	44 (29.3)	1.29	.457	ปานกลาง
4	ชุมชนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์จำเป็นในการทำงาน	93 (62.0)	57 (38.0)	1.38	.487	มาก
5	นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลข่าวสารจำเป็นด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมน้อย	106 (70.7)	44 (29.3)	1.29	.457	ปานกลาง
6	นักท่องเที่ยวขาดโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน	95 (63.3)	55 (36.7)	1.37	.484	มาก
7	เจ้าหน้าที่ให้การสนับสนุนด้านการอนุรักษ์และสิ่งแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยวไม่ต่อเนื่อง	99 (66.0)	51 (34.0)	1.34	.475	มาก
8	นักท่องเที่ยวไม่เคยทราบถึงเป้าหมายและแผนการสนับสนุนการทำงานจากภายนอกเลย	102 (68.0)	48 (32.0)	1.32	.468	ปานกลาง
ภาพรวม		101	67.3	1.33	.262	มาก

จากตารางที่ 5 แสดงว่าประเด็นปัญหาที่ชุมชนประสบปัญหามากที่สุดและมีความรุนแรงอยู่ในระดับมากคือ ประเด็นเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องมักไม่ค่อยเข้ามาติดตามแนะนำความรู้ด้านการ

อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยวจำนวน 113 คน ร้อยละ 75.3 รองลงมาได้แก่ คุณภาพในการบริการข้อมูลทางด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลข่าวสารจำเป็นด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมน้อยจำนวน 106 คน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.29 ตามลำดับ สำหรับประเด็นปัญหาที่พบว่าประสบน้อยที่สุดคือ ระเบียบชุมชนยุ่งยากในการทำความเข้าใจและนำไปใช้กับนักท่องเที่ยวและชุมชนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์จำเป็นในการทำงาน

5. สังเคราะห์สภาพปัญหาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม

จากการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมในแต่ละด้านที่ได้นำเสนอไปแล้วข้างต้นรวม 4 ด้าน 50 ประเด็น พบว่าส่วนใหญ่มีสภาพความรุนแรงของปัญหาตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้อยู่ในระดับมาก จำนวน 95 คน ร้อยละ 63.0 รองลงมาได้แก่ มีสภาพความรุนแรงของปัญหาในระดับปานกลาง จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 70.3 และหากจะพิจารณาเฉพาะภาพรวมของปัญหา ทั้ง 50 ประเด็น พบว่าสภาพความรุนแรงของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 101 คน ร้อยละ 67.3 โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ 1.32 สามารถนำมาสังเคราะห์ได้ดังนี้

ตารางที่ 6 การสังเคราะห์สภาพปัญหาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม

ลำดับที่	ประเด็นปัญหา	จำนวน								ระดับความรุนแรงของปัญหา		
		มีปัญหาหนัก		มีปัญหาปานกลาง		มีปัญหาเล็กน้อย		ภาพรวม		ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
		จริงร้อยละ	ไม่จริงร้อยละ	จริงร้อยละ	ไม่จริงร้อยละ	จริงร้อยละ	ไม่จริงร้อยละ	จริงร้อยละ	ไม่จริงร้อยละ			
1	ปัญหาด้านองค์การบริหารจัดการ (คณะกรรมการบริหารชุมชน)	94 62.6	56 37.4	102 68.0	48 32.0	-	-	99 67.0	41 33.0	1.33	.260	มาก
2	ปัญหาด้านสมาชิกในชุมชน	96 64.0	44 36.0	107 71.5	43 28.5	-	-	103 68.6	47 34.1	1.31	.260	ปานกลาง
3	ด้านเจ้าหน้าที่/ผู้ประกอบการ	94 62.6	56 37.4	108 72.0	42	-	-	101 67.3	49 32.7	1.33	.266	มาก

4	ปัญหาด้าน นักท่องเที่ยว	94 62.4	56 37.6	105 70.0	45 30	-	-	101 67.3	493 2.7	1.33	.262	มาก
ภาพรวม		95 63.0	55 37.0	106 70.3	442 9.7	-	-	101 67.3	493 2.7	1.32	.262	ปาน กลาง

จากตารางที่ 6 พบว่า สภาพปัญหาที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ของการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม ที่มีปัญหาในระดับมาก คือ ปัญหาด้านองค์การบริหารจัดการชุมชน ด้านเจ้าหน้าที่/ผู้ประกอบการ ปัญหาด้านนักท่องเที่ยว จากการสังเคราะห์ พบว่า ปัญหาที่น้อยที่สุดคือ ปัญหาด้านสมาชิก จากการประเมินในภาพรวมของสภาพปัญหาทั้ง 4 ด้าน พบว่า มีปัญหาระดับปานกลาง จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 67.3 โดยมีค่าเฉลี่ยในภาพรวม 1.32

ตอนที่ 2 การศึกษาผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม

1. การประเมินผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม

ในการประเมินผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการท่องเที่ยว ได้กำหนดตัวชี้วัดไว้ทั้งหมด 15 ตัว จำแนกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านความพร้อมของระบบบริหารจัดการองค์กรชุมชนและด้านความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม

ตารางที่ 7 ผลสัมฤทธิ์ด้านความพร้อมของระบบองค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมจำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยขอตัวชี้วัดที่ประเมิน

ลำดับ ที่	ตัวชี้วัด	ระดับผลสัมฤทธิ์			ผลการประเมิน		
		น้อย ร้อยละ	ปานกลาง ร้อยละ	มาก ร้อยละ	ค่า เฉลี่ย	S.D.	แปล ความ
1	กรรมการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	58 (17.2)	235 (69.7)	44 (13.1)	1.96	.549	ผ่าน
2	กรรมการของชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม	63 (18.7)	236 (70.0)	38 (11.3)	1.93	.543	ผ่าน
3	ปริมาณ คุณภาพ และมูลค่าของปัจจัย จำเป็นทางการบริหารจัดการทั้ง กรรมการ และสมาชิก ร่วมมือกันจัดหาเพื่อใช้สำหรับการบริหารจัดการ	74 (22.0)	199 (59.1)	64 (19.0)	1.97	.640	ผ่าน

4	ความสมบูรณ์ ความหลากหลายและความพร้อมของข้อมูลข่าวสารมีเพียงพอสำหรับนำไปใช้ในการตัดสินใจของคณะกรรมการบริหารจัดการ	72 (21.4)	208 (61.7)	57 (16.9)	1.96	.618	ผ่าน
5	ประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ได้จากการตัดสินใจของคณะกรรมการ	81 (24.0)	203 (60.2)	53 (15.7)	1.92	.626	ไม่ผ่าน
6	แผนการดำเนินงานของชุมชนสามารถนำไปใช้ปฏิบัติและแก้ปัญหาได้จริง	78 (23.1)	197 (58.5)	62 (18.4)	1.95	.644	ผ่าน
7	ความถูกต้องความครบถ้วน ชัดเจนและเที่ยงธรรมในการนำระเบียบการบริหารจัดการไปใช้	74 (22.0)	208 (61.7)	55 (16.3)	1.94	.617	ไม่ผ่าน
ภาพรวม					1.95	.392	ผ่าน

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นถึง การประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านความพร้อม ในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่าง 337 คน ด้านพร้อมในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม 7 ตัวชี้วัด พบว่าผ่านเกณฑ์ชี้วัด 4 ตัว ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ตัวชี้วัดด้าน ปริมาณ คุณภาพ และมูลค่าของปัจจัย จำเป็นทางการบริหารจัดการทั้ง กรรมการ และสมาชิกร่วมมือกันจัดหาเพื่อใช้สำหรับการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.97 รองมาได้แก่ ความสมบูรณ์ ความหลากหลายและความพร้อมของข้อมูลข่าวสารมีเพียงพอสำหรับนำไปใช้ในการตัดสินใจของคณะกรรมการและกรรมการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.96 ตัวชี้วัดที่มีค่าต่ำสุด คือ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ได้จากการตัดสินใจของคณะกรรมการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.92 ในภาพรวมมี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.95 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์

ตารางที่ 8 ผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถของระบบองค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
แบบมีส่วนร่วมจำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยขอตัวชี้วัดที่ประเมิน

ลำดับที่	ตัวชี้วัด	ระดับผลสัมฤทธิ์			ผลการประเมิน		
		มาก ร้อยละ	ปานกลาง ร้อยละ	น้อย ร้อยละ	ค่า เฉลี่ย	S.D.	แปล ความ
1	จำนวนครั้งและความสม่ำเสมอในการร่วมประชุมของคณะกรรมการชุมชน	82 (24.3)	191 (56.7)	64 (19.0)	1.95	.657	ผ่าน
2	ความเหมาะสมในการกระจายรายได้และการตอบแทน รวมถึงระเบียบและเงื่อนไขที่กำหนดไว้	85 (25.2)	209 (62.0)	43 (12.8)	1.88	.604	ไม่ผ่าน
3	จำนวนครั้งและความต่อเนื่องของการจัดเวทีประชาคม(เวทีชาวบ้าน)เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	104 (30.9)	184 (54.6)	49 (14.5)	1.84	.655	ไม่ผ่าน
4	จำนวนผู้ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประชุมสัมมนา ฝึกอบรมดูงานเพื่อพัฒนาความสามารถ	85 (25.2)	192 (57.0)	60 (17.8)	1.93	.653	ไม่ผ่าน
5	จำนวนครั้งและสมาชิกที่ได้รับการติดตามแนะนำที่เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว	80 (23.7)	214 (63.5)	43 (12.8)	1.89	.595	ไม่ผ่าน
6	จำนวนสมาชิกผู้ที่ได้รับผลตอบแทนนำไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์การบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว	95 (28.2)	191 (56.7)	51 (15.1)	1.87	.646	ไม่ผ่าน
7	การตรวจสอบการดำเนินงานบริหารจัดการของคณะกรรมการ มีความครบถ้วนถูกต้อง	82 (24.3)	213 (63.2)	42 (12.5)	1.88	.596	ไม่ผ่าน
8	การยอมรับและพึงพอใจในการทำงานของคณะกรรมการบริหารจัดการชุมชน	99 (29.4)	195 (57.9)	43 (12.8)	1.83	.628	ไม่ผ่าน
	ภาพรวม				1.88	.425	ไม่ผ่าน

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นถึงการประเมินผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่าง 337 คน ด้านความสามารถในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม 8 ตัวชี้วัด พบว่า

ผ่านเกณฑ์ชี้วัด 1 ตัว โดยตัวชี้วัดที่มีคะแนนมากที่สุดและผ่านเกณฑ์ การประเมินคือ จำนวน ครั้งและความสม่ำเสมอในการร่วมประชุมของคณะกรรมการชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.95 ส่วน ตัวชี้วัดที่มีคะแนนรองมาได้แก่ จำนวนผู้ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประชุมสัมมนา ฝึกอบรมคู งานเพื่อพัฒนาความสามารถ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.93 แต่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ตัวชี้วัดที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การยอมรับและพึงพอใจในการทำงานของคณะกรรมการบริหารจัดการชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.83 ค่าเฉลี่ยในภาพรวมที่ได้เท่ากับ 1.88 ซึ่งถือว่ายังไม่ผ่านเกณฑ์

ตารางที่ 9 สังกะระห์ผลสัมฤทธิ์ด้านระบบบริหารจัดการองค์กรชุมชนแบบมีส่วนร่วมจำแนกและ จัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้

ลำดับ ที่	ประเด็นการประเมิน	จำนวนตัวชี้วัด (รวม 15 ตัวชี้วัด)		ผลการประเมิน		
		ผ่าน	ไม่ผ่าน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
		ร้อยละ	ร้อยละ			
1	ผลสัมฤทธิ์ด้านความพร้อมของระบบบริหาร จัดการองค์กรชุมชนแบบมีส่วนร่วม (7 ตัวชี้วัด)	4 ตัว 26.6	3 ตัว 23.4	1.95	.392	ผ่าน
2	ผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถของระบบบริหาร จัดการองค์กรชุมชนแบบมีส่วนร่วม (8ตัวชี้วัด)	1 ตัว 6.66	7 ตัว 44.4	1.88	.425	ไม่ผ่าน
ภาพรวม				1.91	.378	ไม่ผ่าน

จากตารางที่ 9 แสดงผลการสังเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ด้านระบบบริหารจัดการองค์กรชุมชนแบบ มีส่วนร่วม จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 337 คน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ด้านความพร้อมของระบบ บริหารจัดการองค์กรชุมชนแบบมีส่วนร่วม 7 ตัวชี้วัด พบว่า ผลสัมฤทธิ์ด้านความพร้อมของระบบ บริหารจัดการองค์กรชุมชนแบบมีส่วนร่วม 4 ตัวชี้วัด ที่ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 26.6 และ 23.4 โดยมี ค่าเฉลี่ย 1.95 ประเด็นตัวชี้วัด ผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถของระบบบริหารจัดการองค์กรชุมชนแบบ มีส่วนร่วม (8 ตัวชี้วัด) ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยมีค่าเฉลี่ย 1.88 การประเมินผลสัมฤทธิ์การ บริหารจัดการองค์กรชุมชนโดยภาพรวมถือว่า ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.91

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมตำบลเกาะเสม็ด

1. การศึกษาปัจจัยการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม

การศึกษาปัจจัยการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบตัวแปรในการวิจัยไว้ดังนี้

ตัวแปรตาม จำนวน 1 ตัวแปร ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม

ตัวแปรอิสระ จำนวน 4 ตัวแปร ดังนี้

ก. ด้านระบบการบริหารจัดการ

1. คุณลักษณะของคณะกรรมการบริหารจัดการชุมชน
2. โครงสร้างการบริหารจัดการ
3. กระบวนการบริหารจัดการ

ข. ด้านชุมชน

1. ลักษณะของสมาชิก
2. ลักษณะโครงสร้างของสมาชิก
3. พฤติกรรมและการมีส่วนร่วมของสมาชิก

ค. ด้านผู้ประกอบการ

1. การยอมรับและการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการ
 - 1.1 การยอมรับ
 - 1.2 การเสริมสร้างและพัฒนาชุมชน
 - 1.3 ระบบการแก้ปัญหาของชุมชน
 - 1.4 ระบบการติดต่อสื่อสาร
2. การกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน
 - 2.1 ระบบเศรษฐกิจชุมชน
 - 2.2 ระบบสังคม
 - 2.3 ระบบนิเวศชุมชน

ง. ด้านนักท่องเที่ยว

1. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม
2. การสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และเครือข่าย

2. การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการบริหารจัดการองค์กรชุมชนแบบมีส่วนร่วม

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์กรชุมชนแบบมีส่วนร่วม จำนวน รวม 4 ด้าน ปัจจัยด้วยวิธีการประเมินตนเองแบบมีส่วนร่วมของผู้รับผิดชอบ ผู้ที่เกี่ยวข้องและ ผู้ที่มีส่วนได้เสียในการดำเนินการ ดังนั้นผู้วิจัยขอนำเสนอผลการศึกษา แยกตามประเด็นการประเมิน ด้านต่างๆดังต่อไปนี้

ก. ปัจจัยด้านระบบองค์การบริหารจัดการ ประกอบด้วย ปัจจัยการประเมินที่สำคัญ 3 ตัว รวม 17 ประเด็น ได้แก่

1. คุณลักษณะของคณะกรรมการ จำนวน 5 ประเด็น
2. โครงสร้างองค์การบริหารจัดการ จำนวน 3 ประเด็น
3. กระบวนการบริหารจัดการ จำนวน 9 ประเด็น

ตารางที่ 10 ผลการประเมินปัจจัยด้านระบบองค์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม(คุณลักษณะของคณะกรรมการบริหารจัดการชุมชน)

ลำดับ ที่	ปัจจัยการประเมิน	ผลการประเมิน					
		น้อย ร้อยละ	ปาน กลาง ร้อยละ	มาก ร้อยละ	ค่า เฉลี่ย	S.D.	แปล ความ
1.	กรรมการชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้ สามารถอ่านออก เขียนได้เป็นอย่างดี	16 (4.7)	216 (64.1)	105 (31.2)	2.26	.539	ผ่าน
2.	กรรมการชุมชนส่วนใหญ่มีฐานะความเป็นอยู่ในระดับฐานะปานกลาง	28 (8.3)	238 (70.6)	71 (21.1)	2.13	.528	ผ่าน
3.	กรรมการชุมชนส่วนใหญ่ตำแหน่งหน้าที่ทางสังคมอยู่ในระดับดี	44 (13.1)	217 (64.4)	76 (22.6)	2.09	.590	ผ่าน
4.	กรรมการชุมชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ดี	54 (16.0)	192 (57.0)	91 (27.0)	2.11	.648	ผ่าน
5.	กรรมการชุมชนส่วนใหญ่มีความสามารถมีประสบการณ์และทักษะการเป็นผู้นำ	62 (18.4)	182 (54.0)	93 (27.6)	2.09	.673	ผ่าน
	ภาพรวม				2.14	.381	ผ่าน

จากตารางที่10 แสดงปัจจัยด้านองค์การบริหารจัดการด้านชุมชน ประเด็นคุณลักษณะของคณะกรรมการบริหารจัดการชุมชนทั้ง 5 ประเด็น จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 337 คน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ กรรมการชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้ สามารถอ่านออก เขียนได้เป็น

อย่างดีโดยมีค่าเฉลี่ย 2.26 รองมาเป็นกรรมการชุมชนส่วนใหญ่มีฐานะความเป็นอยู่ในระดับฐานะปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ย 2.13 ปัจจัยที่มีอิทธิพลน้อยที่สุด คือ กรรมการชุมชนส่วนใหญ่มีความสามารถ มีประสบการณ์และทักษะการเป็นผู้นำโดยมีค่าเฉลี่ย 2.09 จากการประเมินปัจจัยในภาพรวมทั้ง 5 ประเด็น ถือว่าผ่านเกณฑ์ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.14

ตารางที่ 11 ผลการประเมินปัจจัยด้านระบบองค์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม(โครงสร้างองค์การบริหารจัดการ)จำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของตัวชี้วัดที่ประเมิน

ลำดับที่	ปัจจัยการประเมิน	ผลการประเมิน					
		น้อย ร้อยละ	ปาน กลาง ร้อยละ	มาก ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปล ความ
1.	กรรมการชุมชนได้มาจากการเลือกตั้งและผ่านความเห็นชอบของที่ประชุมสมาชิก	43 (12.8)	190 (56.4)	104 (30.9)	2.18	.636	ผ่าน
2.	กรรมการชุมชนมีการแบ่งมอบหน้าที่และการกระจายความรับผิดชอบในการดำเนินการบริหารชุมชนได้อย่างเหมาะสม	58 (17.2)	206 (61.1)	73 (21.7)	2.04	.623	ผ่าน
3.	จำนวนกรรมการชุมชนที่มีอยู่มีความเหมาะสมดีแล้ว	46 (13.6)	224 (66.5)	67 (19.9)	2.06	.577	ผ่าน
ภาพรวม					2.10	.448	ผ่าน

จากตารางที่ 11 แสดงปัจจัยด้านองค์การบริหารจัดการด้านชุมชนประเด็น โครงสร้างองค์การบริหารจัดการ การประเมินปัจจัยในภาพรวมทั้ง 3 ประเด็น จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 337 คน พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ กรรมการชุมชนได้มาจากการเลือกตั้งและผ่านความเห็นชอบของที่ประชุมสมาชิก โดยมีค่าเฉลี่ย 2.18 ถือว่า ผ่านเกณฑ์ ผลการประเมินในภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 3 ประเด็น โดยมีค่าเฉลี่ย 2.10

ตารางที่ 12 ผลการประเมินปัจจัยด้านระบบองค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม (กระบวนการบริหารจัดการ) จำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของตัวชี้วัดที่ประเมิน

ลำดับที่	ปัจจัยการประเมิน	ผลการประเมิน					
		น้อย ร้อยละ	ปาน กลาง ร้อยละ	มาก ร้อยละ	ค่า เฉลี่ย	S.D.	แปล ความ
1.	กรรมการชุมชนมีการตระหนักและเห็นความสำคัญของปัญหาความต้องการของชุมชนทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตเป็นอย่างดี	65 (19.3)	190 (56.4)	82 (24.3)	2.05	.660	ผ่าน
2.	ชุมชนของท่านมีเป้าหมาย ระเบียบที่เหมาะสมสามารถไปสู่การปฏิบัติได้จริง	74 (22.0)	196 (58.2)	67 (19.9)	1.98	.647	ผ่าน
3.	เป้าหมาย แผนดำเนินงาน ได้มาจากการพิจารณา ร่วมกันของชาวบ้านหรือผู้มีส่วนได้เสีย	70 (17.5)	201 (57.0)	66 (25.5)	1.99	.636	ผ่าน
4.	ชุมชนหรือผู้มีส่วนได้เสียสามารถแสดงความคิดเห็นได้	59 (21.7)	192 (58.5)	86 (19.9)	2.08	.652	ผ่าน
5.	กรรมการสามารถจัดสรรผลประโยชน์ได้อย่างเป็นธรรม สมาชิกส่วนใหญ่	73 (23.4)	197 (54.9)	67 (21.7)	1.98	.645	ผ่าน
6.	กรรมการทำงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ รับผิดชอบและโปร่งใส	79 (54.0)	185 (54.0)	73 (54.0)	1.98	.672	ผ่าน
7.	มีการรายงานผลความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค การดำเนินงานให้ชุมชนทุกระยะ	77 (22.8)	190 (56.4)	70 (20.8)	1.98	.661	ผ่าน
8.	ชุมชนของท่านมีการจัดเวทีประชาคมแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกันเป็นประจำสม่ำเสมอ	101 (30.0)	162 (48.1)	74 (22.0)	1.92	.717	ไม่ ผ่าน
9.	กรณีมีข้อขัดแย้งหรือปัญหาใดๆเกิดขึ้น กรรมการชุมชนสามารถยุติและแก้ปัญหาได้เองอย่างรวดเร็ว	69 (20.5)	209 (62.0)	59 (17.5)	1.96	.616	ผ่าน
ภาพรวม				1.99	.412	ผ่าน	

จากตารางที่ 12 แสดงปัจจัยด้านระบบองค์กรการบริหารจัดการ ประเด็นกระบวนการบริหารจัดการ จากการประเมินปัจจัยในภาพรวมทั้ง 9 ประเด็น ถือว่าผ่านเกณฑ์ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.99 จากศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 337 คน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ ชุมชนหรือผู้มีส่วนได้เสีย

สามารถแสดงความคิดเห็นได้โดยมีค่าเฉลี่ย 2.08 รองลงมา คือ กรรมการชุมชนมีการตระหนักและเห็นความสำคัญของปัญหาความต้องการของชุมชนทั้งใน อดีต ปัจจุบัน และอนาคตเป็นอย่างดี โดยมีค่าเฉลี่ย 2.05 ปัจจัยที่มีอิทธิพลน้อยที่สุด คือ ชุมชนของท่านมีการจัดเวทีประชาคมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นประจำสม่ำเสมอ โดยค่าเฉลี่ย 1.92 โดยถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ผลการประเมินในภาพรวม ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยมีค่าเฉลี่ย 1.99

ตารางที่ 13 ผลการประเมินปัจจัยด้านระบบองค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมแบบมีส่วนร่วม จำแนก และจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของตัวชี้วัดที่ประเมิน

ลำดับที่	ปัจจัยการประเมิน	ผลการประเมิน					
		น้อย ร้อยละ	ปาน กลาง ร้อยละ	มาก ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปล ความ
1	คุณลักษณะของคณะกรรมการ จำนวน 5 ประเด็น	28 (8.3)	210 (62.3)	99 (29.4)	2.14	.381	ผ่าน
2	โครงสร้างองค์กรบริหารจัดการ จำนวน 3 ประเด็น	48 (14.2)	224 (66.5)	65 (19.3)	2.10	.448	ผ่าน
3	กระบวนการบริหารจัดการ จำนวน 9 ประเด็น	40 (11.9)	218 (64.7)	79 (23.4)	1.99	.412	ผ่าน
ภาพรวม					2.05	.342	ผ่าน

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นถึง ปัจจัยด้านระบบบริหารจัดการ 3 ตัว 17 ประเด็น จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 337 คน ในภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ 2.05 ที่กำหนดไว้ สำหรับปัจจัยที่มีคะแนนมากที่สุด คือ คุณลักษณะของคณะกรรมการ 2.14 รองลงมาได้แก่ โครงสร้างองค์กรบริหารจัดการ และคะแนนต่ำที่สุด คือ กระบวนการบริหารจัดการ 1.99

ข. ปัจจัยการบริหารด้านชุมชนแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วยปัจจัยการประเมิน 3 ตัวชี้วัด 13 ประเด็น

1. ลักษณะของสมาชิก จำนวน 3 ประเด็น
2. โครงสร้างของสมาชิก จำนวน 4 ประเด็น
3. พฤติกรรมและการมีส่วนร่วมของสมาชิก จำนวน 6 ประเด็น

รายละเอียดผลการประเมินปรากฏดังตารางที่ 14
ตารางที่ 14 ผลการประเมินปัจจัย ด้านระบบองค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้านชุมชน(ลักษณะของสมาชิก)จำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของตัวชี้วัดที่ประเมิน

ลำดับ ที่	ปัจจัยการประเมิน	ผลการประเมิน					
		น้อย ร้อยละ	ปาน กลาง ร้อยละ	มาก ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปล ความ
1.	สมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้และความสามารถอ่านออกเขียนได้	46 (13.6)	214 (64.5)	77 (22.8)	2.21	.577	ผ่าน
2.	สมาชิกส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบของชุมชนเป็นอย่างดี	45 (13.4)	222 (65.9)	70 (20.8)	2.05	.578	ผ่าน
3.	สมาชิกส่วนใหญ่มีฐานะความเป็นอยู่ระดับพอมีพอกิน	33 (9.8)	223 (66.2)	81 (24.0)	2.12	.584	ผ่าน
ภาพรวม					2.14	.361	ผ่าน

ตารางที่ 14 แสดงผลปัจจัยด้านองค์กรการบริหารจัดการด้านชุมชนประเด็นลักษณะของสมาชิก จากการประเมินปัจจัยทั้ง 3 ประเด็น จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 337 คน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ สมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้และความสามารถอ่านออกเขียนได้โดยมีค่าเฉลี่ย 2.21 ถือว่าผ่านเกณฑ์ ผลการประเมินในภาพรวมผ่านเกณฑ์ทั้ง 3 ประเด็น โดยมีค่าเฉลี่ย 2.14

ตารางที่ 15 ผลการประเมินปัจจัย ด้านระบบองค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้านชุมชน(ลักษณะโครงสร้างของสมาชิก)จำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของตัวชี้วัดที่ประเมิน

ลำดับที่	ปัจจัยการประเมิน	ผลการประเมิน					
		น้อย ร้อยละ	ปานกลาง ร้อยละ	มาก ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
1.	สมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้และสามารถอ่านออกเขียนไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน	46 (13.6)	214 (63.5)	77 (22.8)	2.09	.598	ผ่าน
2.	สมาชิกส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบของชุมชนที่ตนเองต้องปฏิบัติเป็นอย่างดี	45 (13.4)	222 (65.9)	70 (20.8)	2.07	.580	ผ่าน
3.	สมาชิกส่วนใหญ่มีฐานะความเป็นอยู่ระดับพอมีพอกินไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน	33 (9.8)	223 (66.2)	81 (24.0)	2.14	.565	ผ่าน
4.	สมาชิกและกรรมการส่วนใหญ่มีความเป็นมิตรที่ดีต่อกัน	69 (18.1)	186 (55.2)	90 (26.7)	2.09	.665	ผ่าน
ภาพรวม					2.10	.421	ผ่าน

ตารางที่ 15 แสดงผลปัจจัยด้านองค์กรการบริหารจัดการด้านชุมชนประเด็นลักษณะโครงสร้างของสมาชิก จากการประเมินปัจจัยทั้ง 4 ประเด็น จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 337 คน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ ประเด็นสมาชิกส่วนใหญ่มีฐานะความเป็นอยู่ระดับพอมีพอกิน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.14 ถือว่าผ่านเกณฑ์ รองมาคือ ประเด็นสมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้และความสามารถอ่านออกเขียนได้เป็นอย่างดี และ ประเด็นสมาชิกและกรรมการส่วนใหญ่มีความเป็นมิตรที่ดีต่อกัน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.09 ผลการประเมินในภาพรวมผ่านเกณฑ์ ทั้ง 4 ประเด็น โดยมีค่าเฉลี่ย 2.10

ตารางที่ 16 ผลการประเมินปัจจัยด้านระบบองค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม
ร่วมด้านชุมชน(พฤติกรรมและการมีส่วนร่วมของสมาชิก)จำแนกและจัดลำดับตามค่า
คะแนนเฉลี่ยของตัวชี้วัดที่ประเมิน

ลำดับ ที่	ปัจจัยการประเมิน	ผลการประเมิน					
		น้อย ร้อยละ	ปาน กลาง ร้อยละ	มาก ร้อยละ	ค่า เฉลี่ย	S.D.	แปล ความ
1.	ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวถือเป็นสมบัติของ หมู่บ้านและเป็นมรดกอันล้ำค่าของลูกหลานใน อนาคต	17 (5.0)	153 (45.4)	167 (49.6)	2.45	.591	ผ่าน
2.	การกำกับดูแลทรัพยากรถือเป็นหน้าที่ของ ชาวบ้านทุกคนไม่ใช่หน้าที่สิทธิขาดของใครคน ใดคนหนึ่ง	34 (10.1)	136 (40.4)	167 (49.6)	2.39	.665	ผ่าน
3.	ชุมชนมีการตั้งเป้าหมายและวางแผนด้านการ พัฒนาที่ชัดเจน	47 (13.9)	207 (61.4)	83 (24.6)	2.11	.613	ผ่าน
4.	สมาชิกชุมชนมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่าง เหมาะสม	69 (20.5)	182 (54.0)	86 (25.5)	2.05	.677	ผ่าน
5.	สมาชิกชุมชนรู้จักศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการ ท่องเที่ยวอยู่เสมอ	73 (21.7)	174 (51.6)	90 (26.7)	2.05	.695	ผ่าน
6.	สมาชิกชุมชนมักเข้าร่วมประชุม ร่วมเวที ประชาคมและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นประจำ	86 (25.5)	180 (53.4)	71 (21.1)	1.96	.682	ผ่าน
ภาพรวม					2.17	.441	ผ่าน

จากตารางที่ 16 แสดงผลปัจจัยด้านองค์กรการบริหารจัดการด้านชุมชน ประเด็นพฤติกรรม
และการมีส่วนร่วมของสมาชิก จากการประเมินปัจจัยในภาพรวมทั้ง 6 ประเด็น การศึกษากลุ่ม
ตัวอย่างจำนวน 337 คน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ ประเด็นทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว
เป็นสมบัติของหมู่บ้านและเป็นมรดกอันล้ำค่าของลูกหลานในอนาคต โดยมีค่าเฉลี่ย 2.45 ถือว่าผ่าน
เกณฑ์ รองมาคือ ประเด็นการกำกับดูแลทรัพยากรถือเป็นหน้าที่ของชาวบ้านทุกคนไม่ใช่หน้าที่สิทธิ
ขาดของใครคนใดคนหนึ่ง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.39 ผลการประเมินในภาพรวมผ่านเกณฑ์ทั้ง 6 ประเด็น
โดยมีค่าเฉลี่ย 2.17

ตารางที่ 17 ผลการประเมินปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระบบองค์กรบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
แบบมีส่วนร่วมด้านชุมชน จำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของประเด็นที่
ประเมิน

ลำดับ ที่	ปัจจัยการประเมิน	ผลการประเมิน		
		ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
1	ลักษณะของสมาชิก จำนวน 3 ประเด็น	2.13	.435	ผ่าน
2	โครงสร้างของสมาชิก จำนวน 4 ประเด็น	2.10	.421	ผ่าน
3	พฤติกรรมและการมีส่วนร่วม จำนวน 6 ประเด็น	2.17	.441	ผ่าน
ภาพรวม		2.09	.321	ผ่าน

จากตารางที่ 17 แสดงให้เห็นถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลด้านองค์กรการบริหารจัดการ ด้านชุมชน 3 ด้าน 13 ประเด็น จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 337 คน ในภาพรวมพบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.09 สำหรับปัจจัยที่มีคะแนนมากที่สุด คือ พฤติกรรมและการมีส่วนร่วม โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.13 รองมาได้แก่ ลักษณะของสมาชิก 2.13 และ โครงสร้างของสมาชิก 2.10 ตามลำดับ

ค. ปัจจัยด้านผู้ประกอบการ ประกอบด้วยปัจจัยการประเมิน 2 ปัจจัยหลัก 7 ปัจจัยย่อย รวม 21 ประเด็น ได้แก่

1. การยอมรับและการมีส่วนร่วม
 - 1.1 การยอมรับ จำนวน 7 ประเด็น
 - 1.2 การเสริมสร้างและการพัฒนาชุมชน จำนวน 2 ประเด็น
 - 1.3 ระบบการแก้ปัญหาของชุมชน จำนวน 2 ประเด็น
2. การกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน
 - 2.1 ระบบเศรษฐกิจชุมชน จำนวน 4 ประเด็น
 - 2.2 ระบบสังคม จำนวน 2 ประเด็น
 - 2.3 ระบบนิเวศ จำนวน 2 ประเด็น

รายละเอียดผลการประเมินปรากฏตามตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ผลการประเมินปัจจัยระบบขององค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม
 ร่วมด้านผู้ประกอบการ(การยอมรับ และการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการ)จำแนกและ
 จัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของประเด็นที่ประเมิน

ลำดับ ที่	ปัจจัยการประเมิน	ผลการประเมิน					
		น้อย ร้อยละ	ปาน กลาง ร้อยละ	มาก ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปล ความ
1.	ผู้ประกอบการได้เลือกทำเลที่ตั้งได้เหมาะสม เอื้อต่อการพัฒนาชุมชน	50 (14.8)	204 (60.5)	83 (24.6)	2.10	.621	ผ่าน
2.	การยอมรับของคนในชุมชนในการให้ ผู้ประกอบการจัดการด้านการท่องเที่ยว	49 (14.5)	207 (61.4)	81 (24.0)	2.09	.615	ผ่าน
3.	ความพึงพอใจของคนในชุมชนในการให้ ผู้ประกอบการในการบริหารจัดการ	49 (14.5)	221 (65.6)	67 (19.9)	2.05	.585	ผ่าน
4.	ผู้ประกอบการในชุมชนมีส่วนร่วมในการ กำหนดเป้าหมายและติดตามประเมินผลโดย ผ่านมติที่ประชุมชาวบ้านเรียบร้อย	73 (21.7)	193 (57.3)	71 (21.1)	1.99	.655	ผ่าน
5.	ผู้ประกอบการในชุมชน มีโอกาสร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้เผยแพร่กิจกรรมชุมชน	44 (13.1)	220 (65.3)	73 (21.7)	2.09	.584	ผ่าน
6.	ผู้ประกอบการในชุมชนมีการจัดเวทีประชาคม เกี่ยวกับการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ เพื่อสรุปผลจาก การดำเนินการที่ผ่านมา	60 (17.8)	213 (63.2)	64 (19.0)	2.01	.607	ผ่าน
ภาพรวม				2.14	.361	ผ่าน	

จากตารางที่ 18 แสดงผลปัจจัยด้านองค์กรการบริหารจัดการด้านผู้ประกอบการ ประเด็นการ
 ยอมรับ และการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการ จากการประเมินปัจจัยในภาพรวมทั้ง 6 ประเด็น
 การศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 337 คน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ คือ ประเด็น
 ผู้ประกอบการได้เลือกทำเลที่ตั้งได้เหมาะสมเอื้อต่อการพัฒนาชุมชนโดยมีค่าเฉลี่ย 2.10 ถือว่าผ่าน
 เกณฑ์ รองมาคือ ประเด็นการยอมรับของคนในชุมชนในการให้ผู้ประกอบการจัดการด้านการ
 ท่องเที่ยวและผู้ประกอบการในชุมชน มีโอกาสร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เผยแพร่กิจกรรมชุมชนโดยมี
 ค่าเฉลี่ย 2.09 ผลการประเมินในภาพรวม ผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 6 ประเด็นโดยมีค่าเฉลี่ย 2.14

ตารางที่ 19 ผลการประเมินปัจจัยบริหารด้านระบบขององค์กรการบริหารจัดการด้านผู้ประกอบการ(การเสริมสร้างและพัฒนาชุมชน)จำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของประเด็นที่ประเมิน

ลำดับที่	ปัจจัยการประเมิน	ผลการประเมิน					
		น้อย ร้อยละ	ปานกลาง ร้อยละ	มาก ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
1.	ปัจจุบันชุมชนของท่านมีโครงการด้านการบริหารจัดการไม่น้อยกว่า 4 โครงการ	58 (17.2)	191 (56.7)	88 (26.1)	2.09	.653	ผ่าน
2.	ชุมชนที่อยู่มีการฝึกกำลัง เชื่อมโยงกิจกรรม เกื้อหนุน ซึ่งกันและกันสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหามลพิษ ปัญหายยะ	64 (19.0)	184 (54.6)	89 (26.4)	2.07	.671	ผ่าน
ภาพรวม				2.08	.570	ผ่าน	

จากตารางที่ 19 แสดงผลปัจจัยด้านองค์กรการบริหารจัดการด้านผู้ประกอบการประเด็นการเสริมสร้างและพัฒนาชุมชน จากการประเมินปัจจัยในภาพรวมทั้ง 2 ประเด็น การศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 337 คน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ ประเด็นปัจจุบันชุมชนของท่านมีโครงการด้านการบริหารจัดการไม่น้อยกว่า 4 โครงการ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.09 ถือว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในภาพรวม ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้ง 2 ประเด็นโดยมีค่าเฉลี่ย 2.08

ตารางที่ 20 ผลการประเมินปัจจัยระบบขององค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้านผู้ประกอบการ(การแก้ปัญหาของชุมชน)จำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของประเด็นที่ประเมิน

ลำดับที่	ปัจจัยการประเมิน	ผลการประเมิน					
		น้อย ร้อยละ	ปานกลาง ร้อยละ	มาก ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
1.	ชุมชนท่านนิยมใช้การประชุมหรือเวทีประชาคมเป็นวิธีการแก้ปัญหา	60 (17.8)	199 (59.1)	78 (23.1)	2.05	.639	ผ่าน
2.	ชุมชนได้กำหนดเป้าหมาย แผนระยะสั้น(ไม่เกิน 5 ปี)เพื่อแก้ปัญหาปัจจุบันและตั้งรับกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต	66 (19.6)	194 (57.6)	77 (22.8)	2.03	.652	ผ่าน
ภาพรวม				2.14	.361	ผ่าน	

จากตารางที่ 20 แสดงผลปัจจัยด้านองค์การบริหารจัดการด้านผู้ประกอบการ ประเด็นการแก้ปัญหาของชุมชน จากการประเมินปัจจัย ในภาพรวมทั้ง 2 ประเด็น การศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 337 คน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ ชุมชนท่านนิยมใช้การประชุมหรือเวทีประชาคมเป็นวิธีการแก้ปัญหาโดยมีค่าเฉลี่ย 2.05 ถือว่าผ่านเกณฑ์ การประเมิน ในภาพรวม ผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 2 ประเด็น โดยมีค่าเฉลี่ย 2.14

ตารางที่ 21 ผลการประเมินปัจจัย ด้านระบบองค์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้านชุมชน(การติดต่อสื่อสาร)จำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของตัวชี้วัดที่ประเมิน

ลำดับที่	ปัจจัยการประเมิน	ผลการประเมิน					
		น้อย ร้อยละ	ปานกลาง ร้อยละ	มาก ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
1.	ชุมชนของท่านมีที่ทำกรกลุ่ม และแหล่งพื้นฐานต่างๆ มากมาย อาทิ เช่น หอกระจายข่าว ที่อ่านหนังสือพิมพ์ ศาลาประชาคม ทำให้ผู้นำและชาวบ้านรับรู้ข่าวสารบ้านเมืองต่างๆ ได้เป็นอย่างดี	62 (18.4)	178 (52.8)	97 (28.8)	2.10	.680	ผ่าน
2.	ชุมชนมีที่ทำกรสำหรับติดต่อประสานงานและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร	65 (19.3)	197 (58.5)	75 (22.3)	2.03	.645	ผ่าน
ภาพรวม				2.07	.565	ผ่าน	

จากตารางที่ 21 แสดงผลปัจจัยด้านองค์การบริหารจัดการด้านผู้ประกอบการ ประเด็นการติดต่อสื่อสาร จากการประเมินปัจจัยในภาพรวมทั้ง 2 ประเด็น การศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 337 คน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ ชุมชนของท่านมีที่ทำกรกลุ่ม และแหล่งพื้นฐานต่างๆ มากมาย อาทิ เช่น หอกระจายข่าว ที่อ่านหนังสือพิมพ์ ศาลาประชาคม ทำให้ผู้นำและชาวบ้านรับรู้ข่าวสารบ้านเมืองต่างๆ ได้เป็นอย่างดี โดยมีค่าเฉลี่ย 2.10 ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน ในภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 2 ประเด็น โดยมีค่าเฉลี่ย 2.07

2. การกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน

2.1 ระบบเศรษฐกิจชุมชน	จำนวน 4 ประเด็น
2.2 ระบบสังคม	จำนวน 2 ประเด็น
2.3 ระบบนิเวศ	จำนวน 2 ประเด็น

รายละเอียดผลการประเมินปรากฏตามตารางที่ 22
 ตารางที่ 22 ผลการประเมินปัจจัยระบบองค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม
 ร่วมด้านผู้ประกอบการด้านการกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน (ระบบ
 เศรษฐกิจชุมชน)

ลำดับ ที่	ปัจจัยการประเมิน	ผลการประเมิน					
		น้อย ร้อยละ	ปาน กลาง ร้อยละ	มาก ร้อยละ	ค่า เฉลี่ย	S.D.	แปล ความ
1.	ชุมชนมีที่ทำการสำหรับติดต่อประสานงานและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร	76 (14.2)	213 (63.2)	76 (22.6)	2.08	.602	ผ่าน
2.	อาชีพของสมาชิกได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากชุมชนเป็นอย่างดี	49 (14.5)	207 (61.4)	81 (24.0)	2.09	.615	ผ่าน
3.	ชุมชนมีการแปรรูป พัฒนาผลิตภัณฑ์จากผลผลิตและทรัพยากรชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองและสร้างรายได้	56 (16.6)	205 (60.8)	76 (22.6)	2.06	.624	ผ่าน
4.	รายได้ที่เกิดจากการส่งเสริมกลุ่มอาชีพ มีการแบ่งสรรปันส่วนไว้สำหรับการพัฒนาชุมชน	71 (21.1)	191 (56.7)	75 (22.3)	2.01	.659	ผ่าน
ภาพรวม					2.06	.470	ผ่าน

จากตารางที่ 22 แสดงผลปัจจัยด้านองค์กรการบริหารจัดการด้านผู้ประกอบการ ประเด็นการกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน ด้านระบบเศรษฐกิจชุมชน จากการประเมินปัจจัยในภาพรวมทั้ง 4 ประเด็น การศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 337 คน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ อาชีพของสมาชิกได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากชุมชนเป็นอย่างดี โดยมีค่าเฉลี่ย 2.08 ถือว่าผ่านเกณฑ์ รองลงมาคือ ประเด็นชุมชนมีที่ทำการสำหรับติดต่อประสานงานและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร โดยมีค่าเฉลี่ย 2.08 การประเมินในภาพรวม ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้ง 4 ประเด็น โดยมีค่าเฉลี่ย 2.06

ตารางที่ 23 ผลการประเมินปัจจัยระบบขององค์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้านผู้ประกอบการในการกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน (ระบบสังคม)

ลำดับ ที่	ปัจจัยการประเมิน	ผลการประเมิน					
		น้อย ร้อยละ	ปาน กลาง ร้อยละ	มาก ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปล ความ
1.	ชุมชนมีเป้าหมายและแผนการป้องกันแก้ไขของสังคม อาทิ เช่น ปัญหายาเสพติด โรคเอดส์ การจ้างงาน การอพยพแรงงาน ที่ชัดเจนปฏิบัติได้จริง	73 (21.7)	176 (52.2)	88 (26.1)	2.04	.691	ผ่าน
2.	ชุมชนมีศูนย์ประสานงานขององค์กรชุมชนสำหรับป้องกันแก้ไขปัญหาสังคมต่างๆของตนเอง	62 (18.4)	192 (57.0)	83 (24.6)	2.06	.654	ผ่าน
ภาพรวม				2.05	.554	ผ่าน	

จากตารางที่ 23 แสดงผลปัจจัยด้านองค์การบริหารจัดการด้านผู้ประกอบการ การประเด็นการกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน ด้านระบบสังคม จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 337 คน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ ชุมชนมีศูนย์ประสานงานขององค์กรชุมชนสำหรับป้องกันแก้ไขปัญหาสังคมต่างๆของตนเอง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.06 ถือว่าผ่านเกณฑ์ การประเมินในภาพรวม ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้ง 2 ประเด็น โดยมีค่าเฉลี่ย 2.05

ตารางที่ 24 ผลการประเมินปัจจัยระบบขององค์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม
ด้านผู้ประกอบการด้านการกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน
(ระบบนิเวศชุมชน)

ลำดับ ที่	ปัจจัยการประเมิน	ผลการประเมิน					
		น้อย ร้อยละ	ปาน กลาง ร้อยละ	มาก ร้อยละ	ค่า เฉลี่ย	S.D.	แปล ความ
1	ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ท่านยังคงความอุดมสมบูรณ์มีปริมาณและ คุณภาพเพียงพอสำหรับคนในยุคปัจจุบันและ อนาคต	59 (17.5)	204 (60.5)	74 (22.0)	2.04	.628	ผ่าน
2.	ชุมชนท่านทราบถึงปัญหาความต้องการเกี่ยวกับ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งได้ กำหนดทิศทางเป้าหมายและวิธีการแก้ปัญหาไว้ อย่างชัดเจนและปฏิบัติได้	59 (17.5)	196 (58.2)	82 (24.3)	2.07	.644	ผ่าน
ภาพรวม					2.06	.553	ผ่าน

จากตารางที่ 24 แสดงผลปัจจัยด้านองค์การบริหารจัดการด้านผู้ประกอบการ ประเด็นการ
กำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน ด้านระบบนิเวศชุมชน จากการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 337 คน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ ชุมชนท่านทราบถึงปัญหาความต้องการเกี่ยวกับ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งได้กำหนดทิศทางเป้าหมายและวิธีการแก้ปัญหาไว้
อย่างชัดเจนและปฏิบัติได้ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.07 ถือว่าผ่านเกณฑ์ การประเมินในภาพรวมผ่านเกณฑ์การ
ประเมินทั้ง 2 ประเด็น โดยมีค่าเฉลี่ย 2.06

ตารางที่ 25 ผลการประเมินปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระบบองค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้านผู้ประกอบการ จำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของประเด็นประเมิน

ลำดับที่	ปัจจัยการประเมิน	ผลการประเมิน		
		ค่าคะแนนเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
1	การยอมรับ จำนวน 7 ประเด็น	2.05	.423	ผ่าน
2	การเสริมสร้างและการพัฒนาชุมชน จำนวน 2 ประเด็น	2.08	.570	ผ่าน
3	ระบบการแก้ปัญหาของชุมชน จำนวน 2 ประเด็น	2.04	.554	ผ่าน
4	ระบบการติดต่อสื่อสาร จำนวน 2 ประเด็น	2.07	.565	ผ่าน
5	ระบบเศรษฐกิจชุมชน จำนวน 4 ประเด็น	2.06	.470	ผ่าน
6	ระบบสังคม จำนวน 2 ประเด็น	2.05	.554	ผ่าน
7	ระบบนิเวศชุมชน จำนวน 2 ประเด็น	2.06	.553	ผ่าน
ภาพรวม		2.06	.388	ผ่าน

จากตารางที่ 25 ซึ่งให้เห็นว่าปัจจัยด้านผู้ประกอบการ ประกอบด้วยปัจจัยการประเมิน 2 ปัจจัยหลัก 7 ปัจจัยย่อย รวม 21 ประเด็น จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 337 คน ในภาพรวมพบว่า ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.06 สำหรับปัจจัยที่มีคะแนนมากที่สุด คือ การเสริมสร้างและการพัฒนาชุมชน รองมาได้แก่ ระบบเศรษฐกิจชุมชนและระบบนิเวศชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน คือ 2.06 ปัจจัยที่มีคะแนนต่ำที่สุด คือ ระบบการแก้ปัญหาของชุมชน 2.04

ง. ปัจจัยด้านนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย ปัจจัยหลัก 2 ตัว ปัจจัยย่อย 4 ประเด็น ได้แก่

1. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม
2. ด้านการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้

รายละเอียดผลการประเมินปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 26 ผลการประเมินปัจจัยระบบองค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้านนักท่องเที่ยว(การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม)

ลำดับที่	ปัจจัยการประเมิน	ผลการประเมิน					
		น้อย ร้อยละ	ปานกลาง ร้อยละ	มาก ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
1.	การเข้ามามีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมร่วมกันกับชุมชนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม	38 (11.3)	192 (57.0)	107 (31.8)	2.20	.624	ผ่าน
2.	ชุมชนท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรม	37 (11.0)	206 (61.1)	94 (27.9)	2.17	.601	ผ่าน
ภาพรวม					2.19	.512	ผ่าน

จากตารางที่ 26 แสดงผลปัจจัยด้านองค์กรการบริหารจัดการ ประเด็นนักท่องเที่ยว ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 337 คน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ การเข้ามามีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมร่วมกันกับชุมชนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยมีค่าเฉลี่ย 2.20 ถือว่า ผ่านเกณฑ์ การประเมินในภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้ง 2 ประเด็น โดยมีค่าเฉลี่ย 2.19

ตารางที่ 27 ผลการประเมินปัจจัยระบบองค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้านนักท่องเที่ยว(การสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และเครือข่าย)

ลำดับที่	ปัจจัยการประเมิน	ผลการประเมิน					
		น้อย ร้อยละ	ปานกลาง ร้อยละ	มาก ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
1.	ชุมชนของท่านมีการจัดตั้งเครือข่ายและจัดทำแผนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว	51 (15.1)	208 (61.7)	78 (23.1)	2.08	.614	ผ่าน
2.	ชุมชนของท่านมีการนำแผนเกี่ยวกับการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติไปสู่การปฏิบัติได้จริง	52 (15.4)	224 (66.5)	61 (18.1)	2.03	.579	ผ่าน
ภาพรวม					2.05	.515	ผ่าน

จากตารางที่ 26 แสดงผลปัจจัยด้านองค์การบริหารจัดการ ประเด็นนักท่องเที่ยวด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 337 คน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ ชุมชนของท่านมีการจัดตั้งเครือข่ายและจัดทำแผนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ย 2.08 ถือว่าผ่านเกณฑ์ การประเมินในภาพรวม ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้ง 2 ประเด็น โดยมีค่าเฉลี่ย 2.05

ตารางที่ 28 ผลการประเมินปัจจัยที่มีอิทธิพลระบบองค์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้านนักท่องเที่ยว จำแนกและจัดลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยของประเด็นที่ประเมิน

ลำดับที่	ปัจจัยการประเมิน	ผลการประเมิน		
		ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความ
1	การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม จำนวน 2 ประเด็น	2.19	.512	ผ่าน
2	การสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 2 ประเด็น	2.05	.515	ผ่าน
ภาพรวม		2.12	.431	ผ่าน

จากตารางที่ 27 ซึ่งให้เห็นปัจจัยด้านนักท่องเที่ยวด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ประกอบด้วยปัจจัยการประเมิน 2 ปัจจัย 4 ประเด็น ที่ได้จากการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 337 คน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ในภาพรวม พบว่า ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.12 สำหรับปัจจัยที่มีคะแนนมากที่สุด คือ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยมีค่าเฉลี่ย 2.19

ตารางที่ 29 สังกะหร่ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ระบบองค์การการบริหารจัดการ
การท่องเทียวงเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมจำแนกและจัดลำดับตามคะแนนเฉลี่ยของประเด็น
ที่ประเมิน

ลำดับที่	ปัจจัยการประเมิน	ผลการประเมิน		
		ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปล ความ
1	คุณลักษณะของคณะกรรมการ จำนวน 5 ประเด็น	2.14	.381	ผ่าน
2	โครงสร้างองค์การบริหารจัดการ จำนวน 3 ประเด็น	2.10	.448	ผ่าน
3	กระบวนการบริหารจัดการ จำนวน 9 ประเด็น	1.99	.412	ผ่าน
4	ลักษณะของสมาชิก จำนวน 3 ประเด็น	2.13	.435	ผ่าน
5	โครงสร้างของสมาชิก จำนวน 4 ประเด็น	2.10	.421	ผ่าน
6	พฤติกรรมและการมีส่วนร่วม จำนวน 6 ประเด็น	2.17	.441	ผ่าน
7	การยอมรับ จำนวน 7 ประเด็น	2.05	.423	ผ่าน
8	การเสริมสร้างและการพัฒนา จำนวน 2 ประเด็น	2.08	.570	ผ่าน
9	ระบบการแก้ปัญหาของชุมชน จำนวน 2 ประเด็น	2.04	.554	ผ่าน
10	ระบบการติดต่อสื่อสาร จำนวน 2 ประเด็น	2.07	.403	ผ่าน
11	ระบบเศรษฐกิจชุมชน จำนวน 4 ประเด็น	2.06	.470	ผ่าน
12	ระบบสังคม จำนวน 2 ประเด็น	2.05	.554	ผ่าน
13	ระบบนิเวศชุมชน จำนวน 2 ประเด็น	2.06	.553	ผ่าน
14	การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม จำนวน 2 ประเด็น	2.19	.219	ผ่าน
15	การสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ และเครือข่าย จำนวน 2 ประเด็น	2.05	.515	ผ่าน
ภาพรวม		2.09	.334	ผ่าน

จากตารางที่ 28 ซึ่งให้เห้นว่าปัจจัยประเมินการบริหารจัดการการท่องเทียวงเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ปัจจัยการประเมิน 15 ปัจจัย รวม 55 ประเด็น จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 337 คน ในภาพรวม พบว่า ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.09 สำหรับปัจจัยที่มีคะแนนมากที่สุด คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม 2.19 รองมาได้แก่ พฤติกรรมและการมีส่วนร่วม 2.17 ปัจจัยที่มีคะแนนต่ำที่สุด คือ กระบวนการบริหารจัดการ 1.99

ตอนที่ 4 รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมตำบลเกาะเสม็ด

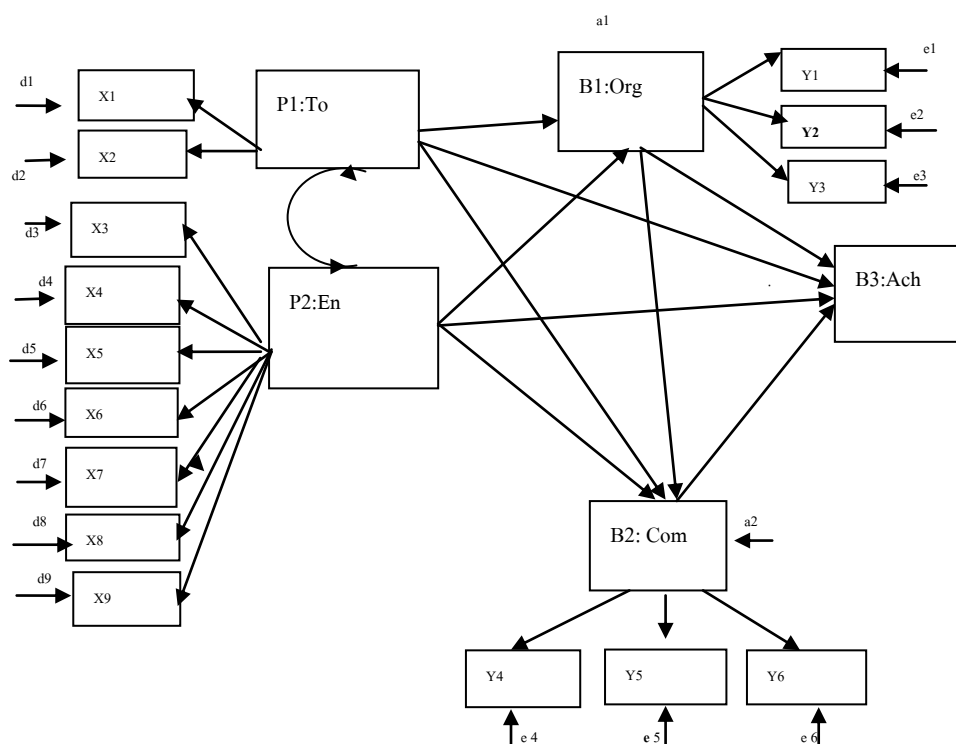
1. การศึกษารูปแบบผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม

ตารางที่ 30 ผลการจำแนกและการจัดกลุ่มตัวแปรการวิจัย

กลุ่มตัวแปรแฝง		กลุ่มตัวแปรที่สังเกตได้	
รหัส	ชื่อตัวแปร	รหัส	ชื่อตัวแปร
P1: Tour	กลุ่มตัวแปรแฝงภายนอก ด้านนักท่องเที่ยว	X1	การสนับสนุนการเรียนรู้และเครือข่าย (Network)
		X2	การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม (Conservation)
P2: En	ด้านผู้ประกอบการ	X3	ระบบเศรษฐกิจชุมชน (Economic)
		X4	ระบบการติดต่อสื่อสาร (Communicate)
		X5	ระบบสังคม (Social)
		X6	การส่งเสริมและพัฒนาชุมชน (Support)
		X7	การแก้ปัญหาของชุมชน (Problem)
		X8	ระบบนิเวศชุมชน (Ecotourism)
		X9	ด้านการยอมรับ (Respect)
B1:Org	กลุ่มตัวแปรแฝงภายใน ด้านการบริหารจัดการ	Y1	คุณลักษณะของคณะกรรมการบริหารจัดการชุมชน (Personnel)
		Y2	โครงสร้างองค์กรบริหารจัดการ (Organize)
		Y3	การบริหารจัดการ (Manage)
B2:Com	ด้านชุมชน	Y4	ลักษณะของสมาชิก (Member)
		Y5	ลักษณะ โครงสร้างของสมาชิก (Organ)
		Y6	พฤติกรรมและการมีส่วนร่วมของสมาชิก (Behavior)
B3:Ach	ผลสัมฤทธิ์การบริหาร จัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบบมีส่วนร่วม (ตัวแปรตาม)		

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นถึงกลุ่มตัวแปรแฝง 2 กลุ่ม คือ ตัวแปรแฝงภายนอกได้แก่นักท่องเที่ยว (To:P1) สังเกตได้จากตัวแปร X1, X2 ผู้ประกอบการ (En:P2) X3, X4, X5,X6,X7,X8,X9 กลุ่มตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่ระบบของค์การบริหารจัดการ(Org :B1) สังเกตได้จากตัวแปร Y1,Y2, Y3, และชุมชน (Com: B2) สังเกตได้จาก Y4,Y5 , Y6 และผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม(Ach: B3)

รูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ แสดงให้เห็นโมเดลโครงสร้างผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมตามสมมติฐานและชุมชน ซึ่งมีอิทธิพลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม โดยวัดจากตัวแปรที่สังเกตได้ 6 ตัว คือ ค่าความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปร Y1-Y6 ได้แก่ e1- e6 ตามลำดับ คือ (To : 1) และ (En: 2) วัดตัวแปรแฝงภายนอก 10 ตัวคือ X1-X9 โดยมีเวกเตอร์ความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปรภายนอกแฝง คือ d1 -d9 ตามลำดับ ปรากฏรายละเอียดตามภาพที่ 7

ภาพที่ 7 โมเดลผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม

ตารางที่ 31 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตัวแปร	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	X1	x2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9
Y1	1														
Y2		1													
Y3	0.523		1												
Y4	0.486	0.505		1											
Y5	0.493	0.373	0.423		1										
Y6	0.363	0.364	0.482	0.546		1									
X1	0.425	0.390	0.587	0.514	0.505		1								
X2	0.373	0.368	0.669	0.464	0.529	0.617		1							
X3	0.362	0.321	0.517	0.477	0.498	0.523	0.515		1						
X4	0.313	0.295	0.471	0.439	0.465	0.461	0.575			1					
X5	0.273	0.269	0.501	0.360	0.413	0.432	0.529	0.566	0.461		1				
X6	0.364	0.342	0.564	0.481	0.530	0.467	0.566	0.541	0.521	0.574		1			
X7	0.36	0.317	0.508	0.446	0.389	0.385	0.468	0.524	0.453	0.571	0.667		1		
X8	0.289	0.316	0.461	0.317	0.400	0.382	0.386	0.429	0.385	0.428	0.518	0.527		1	
X9	0.332	0.274	0.392	0.393	0.290	0.389	0.319	0.378	0.354	0.371	0.381	0.371			1
X10	0.331	0.287	0.545	0.378	0.365	0.410	0.468	0.391	0.448	0.444	0.46	0.444	0.411		
SD	.653	.595	.646	.596	.595	.628	.617	.618	.626	.657	.549	.640	.644	.604	.657
Mean	1.92	1.83	1.88	1.89	1.84	1.94	1.95	1.91		1.92	1.95	1.97	1.93	1.87	1.94

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร การวิจัยปรากฏดังตารางที่ 16 ภายนอกแฟ้ม คือ X1 –X9 ตามลำดับ ปรากฏรายละเอียดตามภาพที่ 7

จากตารางที่ 31 แสดงให้เห็นถึงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Y1-Y6) และ(X1-X9) ที่เป็นตัวแปรสาเหตุด้วยกัน และระหว่างตัวแปรอิสระ กับ ตัวแปรตาม รวม 15 ตัวแปร จำนวน 250 คู่ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เป็นบวกระหว่าง (0.274 -0.66) และส่วนใหญ่มีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ในระดับ 0.05 พิจารณาเฉพาะค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 14 ตัว จำนวน 104 คู่ มีค่าอยู่ระหว่าง(0.287 - 0.669) มีค่าสูงสุดอยู่ที่ 0.669ได้แก่ คู่ (X2,Y3) คือ ภาพรวมการบริหารจัดการกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วม

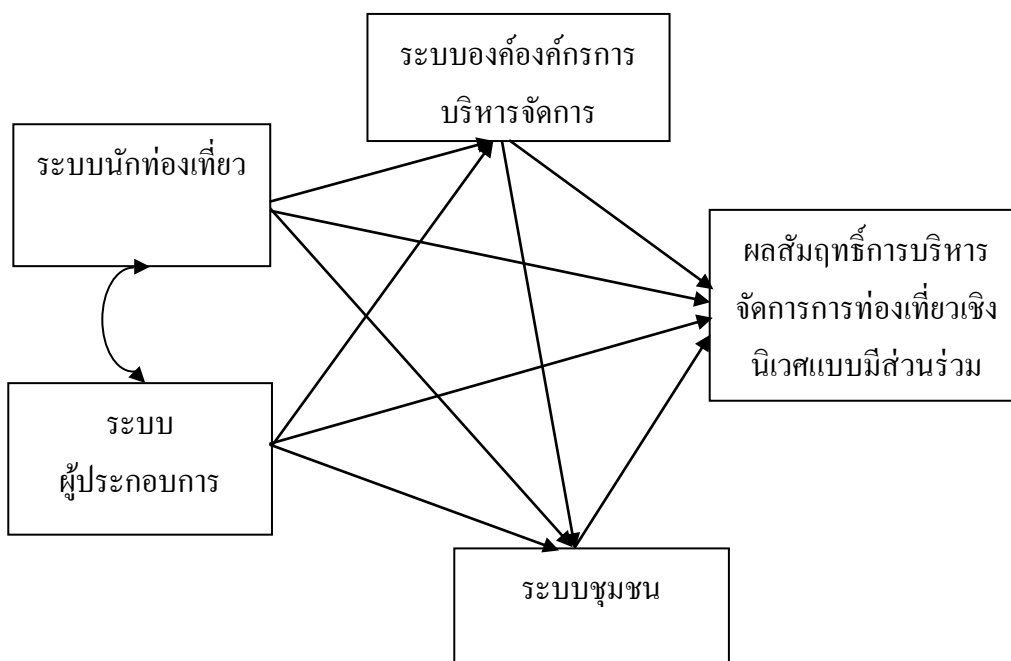
ตารางที่ 32 ผลการวิเคราะห์แยกค่าสหสัมพันธ์ตามสมมติฐานของตัวแปรอิสระและค่าสถิติวิเคราะห์อิทธิพลโมเดลผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม

ตัวแปรตาม	R ²	อิทธิพล	ตัวแปรตาม				รวม
			Com	En	Org	To	
Org	0.51	DE	0.80	.57	-	0.33	1.70
		IE	0.80	0.57	-	0.33	
		TE	0.80	0.57	-	.33	
Com	0.84	DE	-	0.58	.80	.39	2.91
		IE	-	0.57	-	.57	
		TE	-	1.15	.80	0.96	
Ach	1.22	DE	0.17	0.57	0.59	0.82	7.65
		IE	.84	.75	1.16	2.75	
		TE	1.01	1.32	1.75	3.57	

ค่าสถิติ chi- square =79.88 , p=0.00 , df=106 GFI= 0.98 RMR= 0.098

ตารางที่ 33 เมตริกสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง

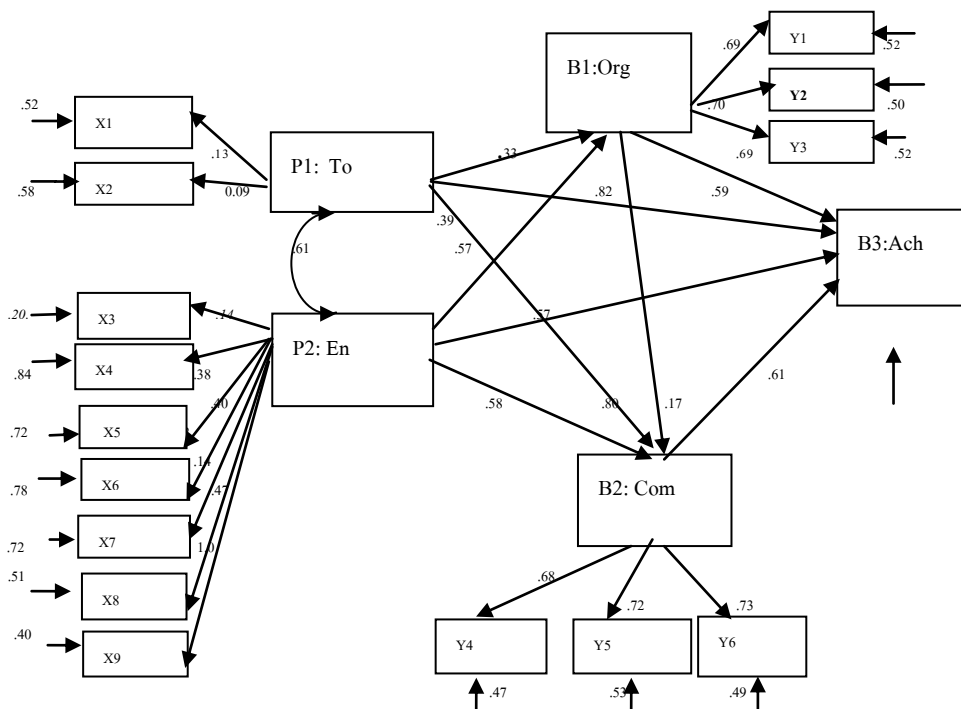
ตัวแปร	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9
ความเที่ยง	.52	.53	.48	.49	.40	.48	.47	.51	.14	.16	.27	.22	.49	.51	.47
สมการ	Org	Com	ACH												
โครงสร้างตัวแปร	.51	.84	1.22												
R square															
		Org	Com	En	To	Ach									
Org		1.00													
Com		.80	1.00												
En		.57	.58	1.00											
To		.33	.39	.61	1.00										
Ach		.59	.17	.57	.82	1.00									

ภาพที่ 8 โมเดลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม

DE= Direct Effect

IE= Indirect Effect

TE= Total Effect, $p < 0.05$

ภาพที่ 9 โมเดลผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม

แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลอยู่ในเกณฑ์ดี โดยพิจารณา ค่าสถิติ Chi-square มีค่าเท่ากับ 79.88 และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.00$, $Df = 106$) ค่า Goodness of Fit Index : 0.98 (มีค่ามากกว่า 0.9) และค่า Root Mean Square error of Approximation : REMSEA = 0.026 (มีค่าต่ำกว่า 0.05) ผลจากการศึกษาพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพราะการทดสอบภาพรวมของความคลาดเคลื่อนมีค่าเท่ากับระหว่าง Expected Cross - Validation Index มีค่าเท่ากับ 0.55 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่า ระหว่าง ECVI for Standard Model และ ECVI for Independence Model ซึ่งโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวน และยอมรับได้เพราะค่า Parsimony Goodness of Fit : PGFI มีค่าเท่ากับ 0.93 (PGFI มีค่ามากกว่า 0.90) เมื่อตรวจสอบดัชนีวัดความสัมพันธ์ของตัวแปรพบว่า โมเดลมีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันเพราะค่า Comparative Fit Index : CFI มีค่าเท่ากับ 0.96 (มีค่ามากกว่า 0.9) เมื่อตรวจสอบค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนเพื่อหาค่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพราะ ค่าเท่ากับ 0.033 (ซึ่งควรมีค่าน้อยกว่า 0.05)

สรุปได้ว่าโมเดล ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบยืนยันด้วยโปรแกรมริสเรล มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรที่สังเกตได้ ซึ่งอาจถือว่าเป็นค่าความเที่ยงในการวัดตัวแปรที่สังเกตได้ในตัวนั้น พบว่า ตัวแปรแฝงภายในที่มีค่าต่ำกว่า 0.3 ผลการวิเคราะห์ องค์ประกอบยืนยันด้วยโปรแกรมริสเรลดังตาราง

ตารางที่ 34 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบยืนยันด้วยโปรแกรมริสเรล

เมตริกซ์น้ำหนักประกอบ													R-square
ตัวแปรผล	Org B: 1			Tour B : 2			Com:P1			En:P2			
ตัวแปรสาเหตุ	สปส	SE	t	สปส	SE	t	สปส	SE	t	สปส	SE	t	
Org	0.26	0.02	11.50										0.48
Personnel	0.26	0.02	11.37										0.49
Manage	0.25	0.02	11.49										0.48
Network				0.25	0.02	11.57							0.52
Conservation				0.21	0.02	9.46							0.53
Member							0.21	0.01	11.71				0.47
Organ							0.26	0.04	6.73				0.29
behavior							0.22	0.02	10.60				0.51
Economic										0.25	0.02	11.92	0.21
Communication										0.21	0.02	10.23	0.30
Social										0.29	0.04	6.64	0.30
Support										0.24	0.05	7.25	0.38
Problem										0.24	0.05	7.26	0.38
Ecotourism										0.27	0.04	6.41	0.36
Respect										0.25	0.04	6.56	0.33

จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่า น้ำหนักองค์ประกอบทุกค่าที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในโมเดล แตกต่างจาก ศูนย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่า R-square คือค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ ที่ได้จากสมการถดถอย ที่มีค่าวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจแสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลอยู่ในเกณฑ์ดี โดยพิจารณา จากค่าสถิติ Chi-square มีค่าเท่ากับ 78.89 และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P= 0.00$, $df = 105$) ค่า Goodness of FIT Indices : $GFI=0.97$ (มีค่ามากกว่า 0.9) และค่า Root Mean Square Residual : $RMR = 0.098$ (มีค่ามากกว่า 0.05)

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรที่สังเกตได้ซึ่ง อาจถือว่าเป็นค่าความเที่ยงในการวัดตัวแปรที่สังเกตได้แต่ละตัวนั้นพบว่าตัวแปรแฝงภายในที่มีค่าต่ำกว่า 0.3

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงภายในที่มีค่าที่สูงที่สุด (0.58) ได้แก่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกระบวนการบริหารจัดการกับพฤติกรรมและการมีส่วนร่วมของสมาชิก (Y3,Y6) รองลงมาได้แก่ (0.54)สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะโครงสร้างของสมาชิกกับ ลักษณะของสมาชิก (X5, Y4) และคุณลักษณะ ของคณะกรรมการการบริหารจัดการชุมชนกับ โครงสร้างองค์การบริหารจัดการ (Y1,Y2) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.54 และ0.52 ตามลำดับ

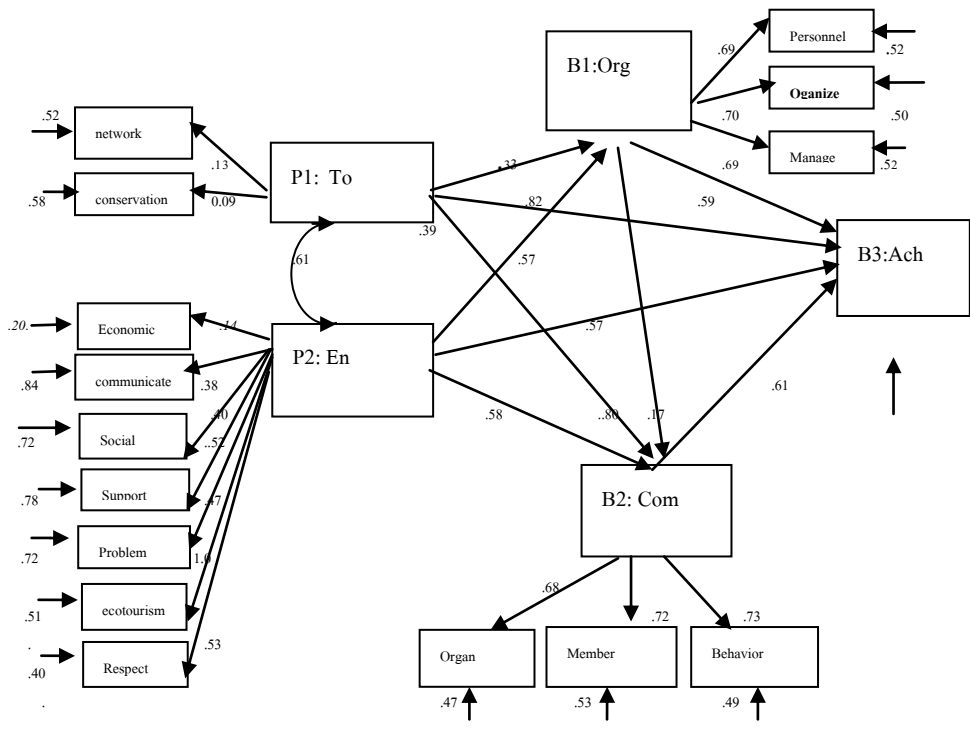
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงภายนอกที่มีค่าที่สูงที่สุด (1.22) ได้แก่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรผู้ประกอบการกับระบบองค์การบริหารจัดการ(.57)และตัวแปร ผู้ประกอบการกับ นักท่องเที่ยว (0.61) ผู้ประกอบการกับ ผลสัมฤทธิ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม (0.57) นักท่องเที่ยวกับ ระบบองค์การบริหารจัดการ (0.33) ผลสัมฤทธิ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม กับ ระบบองค์การบริหารจัดการ (0.59) ผลสัมฤทธิ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม กับ นักท่องเที่ยว(.82) ผลสัมฤทธิ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม กับ ชุมชน (0.17) พิจารณาอิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร พบว่า ตัวแปรแฝง ผลสัมฤทธิ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมได้รับอิทธิพลทางตรงมากที่สุดจากตัวแปรระบบนักท่องเที่ยว(Tourist) ขนาด(0.82) รองลงมาได้แก่ การรับอิทธิพลจากตัวแปร ระบบผู้ประกอบการ ระบบองค์การบริหารจัดการ ระบบชุมชน ขนาด .82 .59 .57 ตามลำดับ ตัวแปร ระบบนักท่องเที่ยว ได้รับอิทธิพลทางตรงมากที่สุด จากระบบผู้ประกอบการ (En) ขนาด(0 .61) รองลงมา ได้แก่ การรับอิทธิพลจากระบบชุมชน และระบบองค์การบริหารจัดการ ขนาด .39 .33 ตามลำดับ

ตัวแปรระบบองค์การบริหารจัดการได้รับอิทธิพลทางตรงมากที่สุด จากผู้ประกอบการ (En) .57 รองมาเป็น ระบบนักท่องเที่ยว(To).33 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรระบบองค์การบริหารจัดการได้รับอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อผลสัมฤทธิ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม (Ach) ขนาด.33 .57 ตามลำดับ โดยมีผลรวมอิทธิพลของตัวแปร ระบบองค์การบริหารจัดการ ต่อผลสัมฤทธิ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมมีค่าเท่ากับ(.92) ขณะเดียวกันยังมีอิทธิพลทางตรงต่อ ระบบผู้ประกอบการ (En)ระบบนักท่องเที่ยว (To) มีค่าเท่ากับ .57และ .33ตามลำดับ สอดคล้องกับกรอบแนวคิด ที่กำหนดไว้ว่า การมีระบบองค์การบริหารจัดการที่ดีนอกจากเป็นสาเหตุนำไปสู่การจัดการระบบชุมชนแล้วยังเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว ซึ่งมีอิทธิพลทั้งทางตรง และทางอ้อม ผ่านตัวแปรระบบชุมชนไปยังตัวแปรผลสัมฤทธิ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้วย

DE= Direct Effect

IE= Indirect Effect

TE= Total Effect, p < 0.05

ภาพที่ 10 ตัวแปรแฝงผลสัมฤทธิ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม

สำหรับตัวแปรแฝงผลสัมฤทธิ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม(Ach) พบว่าได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากตัวแปรระบบชุมชน ระบบผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยวและระบบองค์การบริหารจัดการ ดังนี้

1. จากตัวแปรระบบชุมชน (Com) .17 ผ่านระบบองค์การบริหารจัดการ (Org) ขนาด .59 และระบบนักท่องเที่ยว (To) ขนาด.82 ผลรวมอิทธิพลมีค่าเท่ากับ1.58 ระบบผู้ประกอบการ ขนาด.57 ผ่าน ระบบองค์การบริหารจัดการขนาด.59 และระบบนักท่องเที่ยวขนาด.82 โดยมีค่าผลรวมอิทธิพล เท่ากับ1.98 สำหรับตัวแปรระบบผู้ประกอบการ นั้นยังมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อระบบนักท่องเที่ยวอีกโดยมีค่าเท่ากับ .61
2. จากระบบองค์การบริหารจัดการ (Org) ขนาด .59 ผ่านระบบผู้ประกอบการ (En)ขนาด .57 และค่าผลรวมอิทธิพลเท่ากับ 1.16

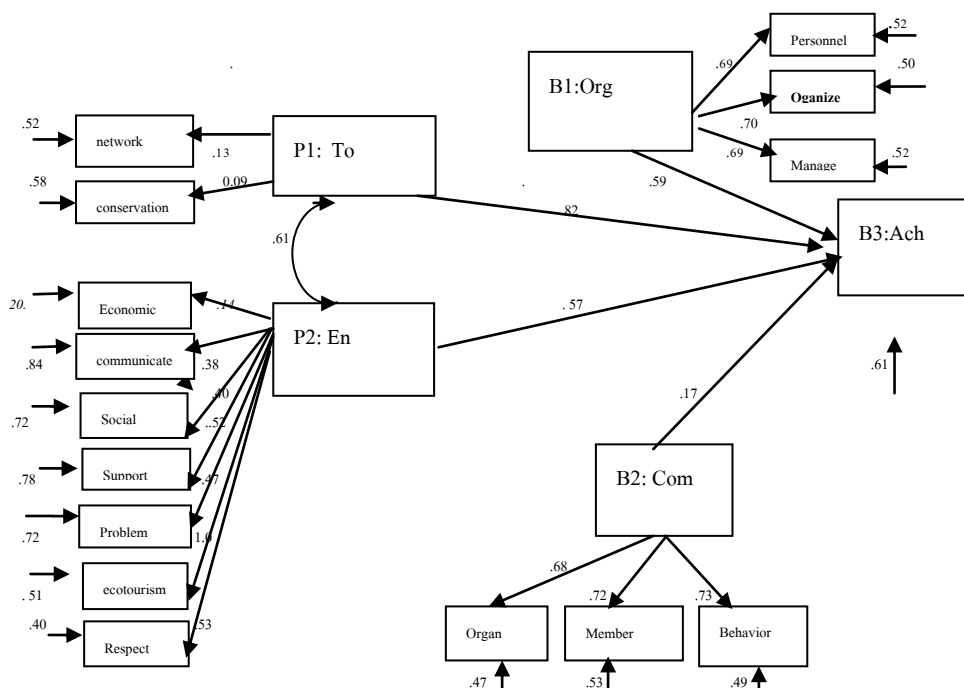
ขอค้นพบเพิ่มเติม พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลในเชิงสาเหตุทางตรงและทางอ้อม ต่อผลสัมฤทธิ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม ตามลำดับ ได้แก่ ระบบ องค์การ การบริหารจัดการ (0.33) ระบบชุมชน(0.17) ระบบผู้ประกอบการ (0.57) สำหรับระบบนักท่องเที่ยวนั้นมีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม (0.59) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า

1. ตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงหรือทางอ้อม ต่อผลสัมฤทธิ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ระบบองค์การ การบริหารจัดการ ระบบชุมชน ระบบผู้ประกอบการ และระบบนักท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกัน ระบบผู้ประกอบการและระบบนักท่องเที่ยวต่างก็ได้รับอิทธิพลทางตรงจากระบบชุมชน นอกจากนี้ระบบองค์การ การบริหารจัดการ ก็ยังมีอิทธิพลทางอ้อมจากระบบนักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการอีกด้วย

2. การมีระบบชุมชนที่ดี มีระบบผู้ประกอบการที่เหมาะสม และมีระบบองค์การ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ย่อมก่อให้เกิดระบบชุมชนที่ดีซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมในที่สุด

โมเดลผลสัมฤทธิ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมที่สร้างขึ้นมา จึงมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเป็นไปตามกรอบแนวคิดที่ตั้งไว้

DE= Direct Effect
 IE= Indirect Effect
 TE= Total Effect, $p < 0.05$

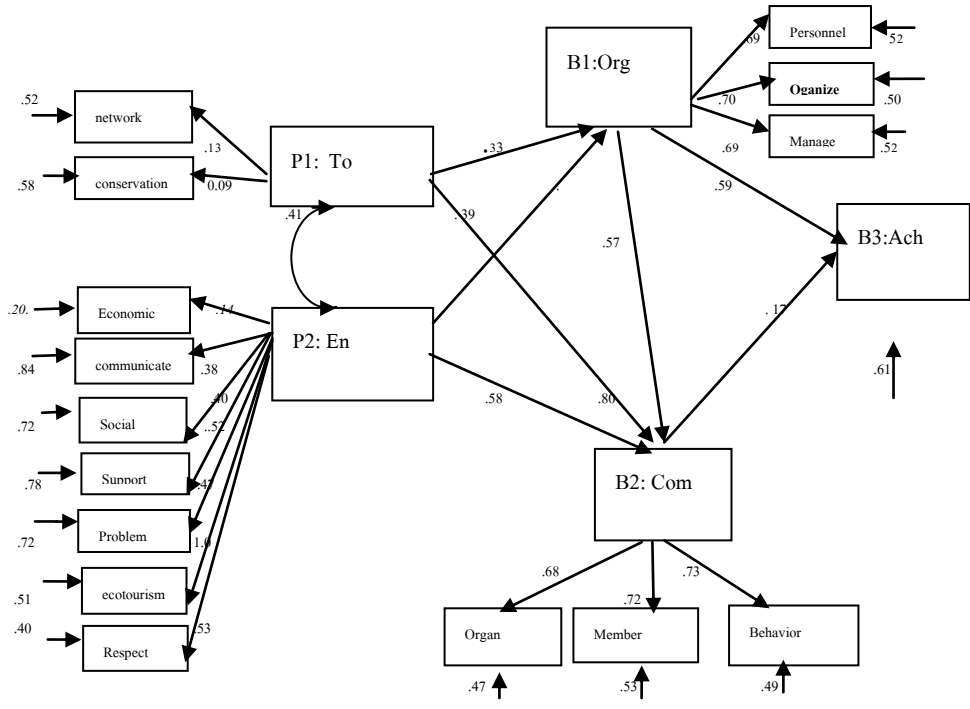

ภาพที่ 11 ความสัมพันธ์อิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม

จากภาพจะเห็นได้ว่า ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรง ต่อการเกิดผลสัมฤทธิ์ คือ ระบบนักท่องเที่ยว ระบบผู้ประกอบการ ระบบองค์การบริหารจัดการ ระบบชุมชน ซึ่งตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ ระบบ นักท่องเที่ยว (.82) รองมาเป็น ระบบองค์การบริหารจัดการ (.59) ระบบผู้ประกอบการ (.57) ระบบชุมชน (.17)

IE= Indirect Effect

TE= Total Effect, $p < 0.05$

ภาพที่ 12 ความสัมพันธ์อิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์
การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงแบบมีส่วนร่วม

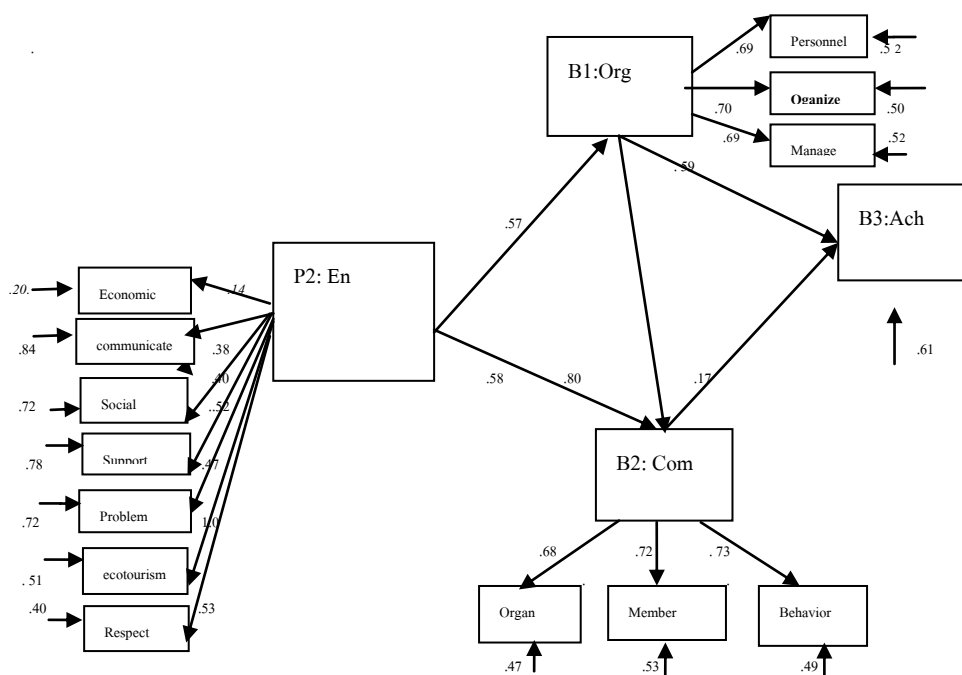
สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงแบบมีส่วนร่วมนอกจากจะมีอิทธิพลทางตรงแล้วยังมีอิทธิพลทางอ้อมโดยความสำเร็จของระบบนักท่องเที่ยวต่อการเกิดผลสัมฤทธิ์ขึ้นอยู่กับระบบองค์การบริหารจัดการและระบบชุมชน นั้นหมายถึง ต้องมีการจัดการเรื่องคุณลักษณะของคณะกรรมการ การจัดโครงสร้างการบริหารจัดการ กระบวนการบริหารจัดการ ให้เหมาะสมโดยต้องมีการสนับสนุนการเรียนรู้และสร้างเครือข่ายการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม

ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมอีกตัว คือ ผู้ประกอบการ ซึ่งจะส่งผ่านผลสัมฤทธิ์จากระบบชุมชน โดยต้องมีการกำหนดการมีส่วนร่วมในลักษณะของสมาชิกและเน้นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการกับชุมชนในประเด็นต่างๆ ดังนี้ 1) ร่วมกันสร้างเศรษฐกิจชุมชน 2) การติดต่อสื่อสารระหว่างชุมชนกับผู้ประกอบการ 3) สร้างระบบสังคมที่ดีในชุมชน 4) ส่งเสริมและพัฒนาชุมชนร่วมกัน 5) สร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน 6) ร่วมสร้างระบบนิเวศชุมชนร่วมกัน 7) สร้างการยอมรับร่วมกัน 8) การปรับโครงสร้างของระบบสมาชิก ให้ผู้ประกอบการมีส่วนร่วม

DE= Direct Effect

IE= Indirect Effect

TE= Total Effect, $p < 0.05$

ภาพที่ 13 ความสัมพันธ์อิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์
การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม

จากภาพจะเห็นได้ว่าตัวแปรด้านผู้ประกอบการนอกจากจะเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมแล้ว ยังมีอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผ่านระบบของค้การบริหารจัดการ (.57) และระบบชุมชน (.58) เนื่องจากเป็นผู้มีส่วนได้เสียที่เกิดกับนักท่องเที่ยวโดยตรง ดังนั้นชุมชนต้องมีการสร้างระบบและกระบวนการบริหารจัดการ อาศัยการ

สร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการร่วมกับชุมชนโดยตรง และนอกจากนั้นจะพบว่าขึ้นอยู่กับ ระบบองค์กรบริหารจัดการ (.59) ระบบชุมชน (.17) จึงสรุปได้ว่าระบบองค์กรบริหารจัดการที่เข้มแข็งจะสร้างให้ระบบผู้ประกอบการและชุมชนมีความเข้มแข็งตามไปด้วยเช่นกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ ผู้วิจัยนำเสนอวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย โดยย่อ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ดังมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมตำบลเกาะเสม็ด
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลเกาะเสม็ด
4. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมตำบลเกาะเสม็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกดำเนินการวิจัยด้วยการวิจัยแบบมีส่วนร่วม โดยดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพในชั้นของการศึกษาสภาพและปัญหาในการบริหารจัดการและวิจัยเชิงปริมาณในชั้นการประเมินความเหมาะสมของปัจจัยที่มีอิทธิพลและความเป็นไปได้ของรูปแบบจำลองผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงลึก (In-depth Study) ด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มในภาคสนาม สังเคราะห์แบบจำลองด้วยแบบสอบถามและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแบบจำลองโดยประเมินความเหมาะสมด้วยดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) กำหนดระดับความเห็นที่สอดคล้องที่ค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป กำหนดระเบียบวิธีการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของตำบลเกาะเสม็ด อำเภอแกลง จังหวัดระยอง เลือกกลุ่มเป้าหมายและเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล (Informants) 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

กลุ่มผู้นำ (Key Informants: KI) จำนวนรวม 3 คน ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน กำนัน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน

กลุ่มเจ้าหน้าที่ (Casual Informants : CI) ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่รับผิดชอบดูแลพื้นที่หมู่บ้านเกาะเสม็ด ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเขต จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเสม็ด จำนวน 1 คน รวม จำนวน 2 คน

กลุ่มชาวบ้าน (General Informants: GI) ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารจัดการชุมชน ในหมู่บ้านเกาะเสม็ดจำนวน 10 คนซึ่งเป็นตัวแทนคณะกรรมการบริหารจัดการชุมชน ทั้งที่ประกอบอาชีพให้บริการนักท่องเที่ยวโดยตรงและผู้ที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับการให้บริการนักท่องเที่ยวทางอ้อม ผู้ประกอบการในพื้นที่เกาะเสม็ด จำนวน 5 คน ชาวบ้านซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนรวม 337 คน ประกอบด้วย ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลเกาะเสม็ดที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการจัดการการท่องเที่ยว

กลุ่มนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวตำบลเกาะเสม็ด จำนวน 5 คน

คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแบบจำลองผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม จำนวน 3 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวและผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย จำนวน 1:1:1 คนตามลำดับ

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพและปัญหา เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Structured Interview) ใช้สำหรับสัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ ผู้ปฏิบัติและผู้เกี่ยวข้องทั่วไปเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารจัดการ เพื่อนำมาสร้างแบบประเมินตนเองเกี่ยวกับการบริหารจัดการ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ 1) แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับสภาพและปัญหา การบริหารจัดการ 2) แบบประเมินผลสัมฤทธิ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการ 3) แบบประเมินปัจจัยการบริหารจัดการในการสังเคราะห์แบบจำลองผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Structured Interview) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม และการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแบบจำลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลโดยการตรวจสอบความสมบูรณ์ของบันทึกการสัมภาษณ์ แบบสนทนากลุ่มและแบบสังเกต บันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ การสังเกตและการสนทนากลุ่ม จัดหมวดหมู่ตาม

ความมุ่งหมายของการวิจัยและเครื่องมือการวิจัยและตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลตามขอบเขตเนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์แบบอุปมัย (Analytic Induction) พร้อมกับตรวจสอบข้อมูลและผลการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคสามเส้า (Triangulation) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และวิเคราะห์อิทธิพลเส้นทางด้วยโปรแกรม Lisrel 8.52 วิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแบบจำลองผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการ ด้วยดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ กำหนดค่าความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแบบจำลองที่ IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม ตำบลเกาะเสม็ด
2. ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม
3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลเกาะเสม็ด
4. รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมตำบลเกาะเสม็ด

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม ตำบลเกาะเสม็ด

จากการศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม พบว่า การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม ในภาพรวมประสบกับปัญหาที่มีความรุนแรงระดับมากคือ ปัญหาด้านระบบองค์กรการบริหารจัดการ ปัญหาด้านผู้ประกอบการ ปัญหาด้านนักท่องเที่ยว โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับคือ 1.33 ส่วนปัญหาด้านสมาชิกในชุมชน เป็นประเด็นปัญหาที่น้อยที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยคือ 1.31 จากการศึกษาทุกประเด็นในภาพรวมพบว่ามีระดับความรุนแรงในระดับปานกลาง ควรค่าแก่การนำไปเป็นข้อมูลในการหาแนวทางแก้ไข และพัฒนา รวม 22 ประเด็น แยกเป็นปัญหาแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการ ประเด็นที่เป็นปัญหาต้องแก้ไขและยังเป็นจุดอ่อน ที่ต้องได้รับการแก้ไขคือ กรรมการส่วนใหญ่ขาดคุณลักษณะความเป็นผู้นำ(1.40) รองมากคือ กรรมการส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยทุ่มเทและเสียสละเพียงพอในการทำหน้าที่(1.39) ประเด็นปัญหาที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือ กรรมการส่วนใหญ่ขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว (1.25)

1.2 ด้านชุมชน ประเด็นประเด็นที่เป็นปัญหาต้องแก้ไขและยังเป็นจุดอ่อน ที่ต้องได้รับการแก้ไขมากที่สุดคือ ปัญหาสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ขาดการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว (1.37) รองมาเป็นสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการต่างๆใน

การอนุรักษ์ (1.35) ประเด็นปัญหาที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือ ด้านสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของชุมชน (1.24)

1.3 ด้านผู้ประกอบการ ประเด็นที่เป็นปัญหาด้านนี้ซึ่งมีปัญหามากกว่าด้านอื่นๆและเป็นจุดอ่อนที่ต้องได้รับการแก้ไขคือ กลุ่มผู้ประกอบการกับองค์กรในชุมชนมักทำงานไม่สัมพันธ์เชื่อมโยงและเกือตูลกัน(1.41) รองลงมาคือ การแพร่กระจายข้อมูลข่าวสาร ความรู้ภายในมักล่าช้าไม่ทันการณ์(1.40) ประเด็นปัญหาที่มีปัญหาน้อยที่สุดด้านผู้ประกอบการคือ การมอบภาระหน้าที่รับผิดชอบของผู้ประกอบการในระยะที่ผ่านมายังไม่ชัดเจน(1.25)

1.4 ด้านนักท่องเที่ยว ประเด็นที่เป็นปัญหาด้านนี้ที่ต้องได้รับการแก้ไขและเป็นจุดอ่อน คือระเบียบชุมชนยุ่งยากในการทำความเข้าใจและนำไปใช้กับนักท่องเที่ยว(1.38)และชุมชนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์จำเป็นในการทำงาน(1.38)รองลงมาได้แก่นักท่องเที่ยวขาดโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน(1.37)ตามลำดับ สำหรับประเด็นปัญหาที่พบว่าประสบน้อยที่สุดคือ เจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องมักไม่ค่อยเข้ามาติดตามแนะนำความรู้ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยว (1.25)

2. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม พบว่าโดยภาพรวมถือว่า ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยที่ตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์จะเป็นตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถโดยประเมินทั้งหมด 8 ตัวชี้วัด มี 7 ตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ส่วนผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้านความพร้อม ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยการประเมินผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้านความพร้อม 7 ตัวชี้วัดมี 4 ตัวที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

3. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม

จากการศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมพบว่า

3.1 การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม ซึ่งให้เห็นชัดเจนว่า ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม ทั้งในด้านความพร้อมของระบบบริหารจัดการและด้านความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม รวม 15 ตัวชี้วัด ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 1.91

3.2 ปัจจัยประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยปัจจัยการประเมิน 15 ปัจจัยรวม 55 ประเด็นที่ได้จากการศึกษา จากจำนวน 337 คน ในภาพรวมพบว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ (2.09) สำหรับปัจจัยที่มีคะแนนมากที่สุดคือ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม (2.19) รองมาได้แก่ พฤติกรรมและการมีส่วนร่วม (2.17) ปัจจัยที่มีคะแนนต่ำที่สุด คือ กระบวนการบริหารจัดการ (1.99)

4. รูปแบบผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม

จากการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุ โดยเกี่ยวกับโมเดลผลสัมฤทธิ์ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม จากตัวแปรแฝงภายใน 3 ตัว คือ ระบบองค์การการบริหารจัดการ ระบบชุมชน ผลสัมฤทธิ์ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม ปัจจัยตัวแปรแฝงภายนอก 2 ตัวคือ ระบบผู้ประกอบการ ระบบนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม พบว่าสาเหตุที่สำคัญ ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทั้งอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม โดยอิทธิพลทางตรงที่มีค่ามากที่สุด คือ ระบบองค์การการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพโดยมีค่าเท่ากับ (.33) แต่กลับพบว่าอิทธิพลทางอ้อมผ่านระบบชุมชนมีค่าสูงมากโดยมีค่าเท่ากับ(.80) อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาพบว่า ระดับอิทธิพลของระบบองค์การการบริหารจัดการที่มีผลต่อ ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม นั้น มีผลสืบเนื่องมาจาก พลังสนับสนุนของชุมชนเป็นหลัก (.59) รองมาเป็นพลังสนับสนุนจากผู้ประกอบการในพื้นที่ (.57)

อภิปรายผล

1. สภาพปัญหาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม

1.1 สภาพปัญหาเกี่ยวกับองค์การบริหารจัดการ ได้ข้อค้นพบ สอดคล้องกับงานวิจัยของอำนาจ รักษาพลและคนอื่นๆ (2550) ที่ว่าปัญหาด้านการบริหารจัดการที่ส่งผลกระทบต่อ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ ด้านการบริหารจัดการ การจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยทั่วไป การวางแผน ต้องครอบคลุมองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1. องค์ประกอบด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identity or Authentic or Endemic Unique) ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อกับระบบนิเวศ (Eco-System) ในพื้นที่นั้นๆ องค์ประกอบด้านพื้นที่จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ (Nature-Based Tourism) 2. องค์ประกอบด้านการจัดการเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ (Responsible Travel) โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสังคมมีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม

การป้องกันและกำจัดมลพิษและการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainable Managed Tourism) เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม 3 องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ 4 องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของ ชุมชนและประชาชนท้องถิ่น (Involvement of Local Community or People Participation) ที่มีส่วนร่วมในการคิดวางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับประโยชน์ ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในท้องถิ่น ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพท้องถิ่นในที่นี้เริ่มต้นจากระดับรากหญ้า (Grass Root) จนถึงการปกครองส่วนท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation-Based Tourism) (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546, น.22)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับการพิจารณาว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพที่มีการส่งเสริมการอนุรักษ์ระบบนิเวศทางธรรมชาติในขณะเดียวกันพื้นที่ส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนของท้องถิ่น ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ถูกนิยามไปในหลายๆ ทางด้วยกันไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ได้ถูกนำมาเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพในการปฏิบัติทางการบริหารจัดการซึ่งชี้ถึงศักยภาพในการบริหารจัดการซึ่งส่วนหนึ่งมีการกล่าวถึงความล้มเหลวในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งทฤษฎีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมักไม่ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติแม้จะมีการกำหนดกฎเกณฑ์ข้อเสนอแนะที่ดี นกวรรณ ฐานะกาญจน์ วันชัย อรุณประภรณ์ วิจักขณ์ ฉิมโถมและธีระพงษ์ ชุมแสงศรี (2550) แต่การสร้างมาตรฐานหรือการนำไปใช้อย่างกว้างขวาง มีการสร้างมาตรฐานหรือนำไปใช้ เพื่อสร้างศักยภาพและประเมินสถานภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในระดับพื้นที่ที่อาจจะเป็นการช่วยให้เข้าใจช่องว่างต่างๆ ระหว่างการวางกฎระเบียบตามอุดมคติและความล้มเหลวในระดับพื้นที่และเร่งเร้าอำนาจให้เป้าหมายบรรลุในระดับของภาคปฏิบัติ ทศพร ปากกุล (2550) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาหน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำเป็นแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษาหน่วยอนุรักษ์ และจัดการต้นน้ำแม่สะมาด จังหวัดแม่ฮ่องสอนพบว่าความพร้อมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านความตั้งใจ ทรัพยากรและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังจำเป็นต้องปรับปรุงด้านพื้นที่ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนด้านกิจกรรมและกระบวนการศึกษาเรียนรู้รวมทั้งสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น จากการศึกษาถึงประเด็นปัญหาที่เป็นปัญหาในการจัดการมากที่สุดของ ตำบลเกาะเสม็ดคือปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอย สอดคล้องกับการศึกษา

ของกรมควบคุมมลพิษ โดยการสำรวจคุณภาพของสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะทางภาคตะวันออก เกาะช้าง จังหวัดตราด เกาะเสม็ดจังหวัดระยอง เกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี พบว่าเกาะเสม็ดซึ่งเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติมีปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาด้านขยะ ปัญหาด้านน้ำเสียและขีดความสามารถในการรองรับการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในพื้นที่อุทยาน (คณะวนศาสตร์, 2548) การขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยวในเกาะเสม็ดโดยปราศจากการวางแผนการใช้ทรัพยากรและการป้องกันปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวเข้าไปกิน เที่ยว พักข้างแรมไม่ต่ำกว่า 3 แสนคน และเป็นเช่นนี้ต่อเนื่องกันมายาวนานหลายปีก่อให้เกิดการสะสมปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่ว่าในรูปแบบของมลพิษด้านต่างๆ ความเสื่อมโทรม การหมดไปของทรัพยากรธรรมชาติสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผลจากการศึกษาจากสำนักงานอุทยานแห่งชาติ ส่วนศึกษาและวิจัยอุทยานแห่งชาติ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพบว่าจุดท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดอยู่ในภาวะเกินขีดความสามารถในการรองรับได้ ทั้งด้านนันทนาการการท่องเที่ยว ด้านนิเวศ รายงานยังระบุด้วยว่าอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ก็อยู่ในสภาพเกินขีดความสามารถในการรองรับได้เช่นกัน กรรข แสนป้อ (2549) พบว่า ปัจจุบันการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเป็นแหล่งนำเม็ดเงินเข้าสู่ประเทศและสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่น ถือเป็นประโยชน์มหาศาลต่อเศรษฐกิจในภาพรวมแต่ผลกระทบด้านลบที่เกิดขึ้น จากการเปิดให้มีการท่องเที่ยว นับวันจะก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมต่อทรัพยากรธรรมชาติและทำลายทัศนียภาพและสิ่งแวดล้อมที่สวยงามมากยิ่งขึ้น ดังนั้นอุทยานแห่งชาติจึงต้องศึกษาและติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลจัดการอุทยานแห่งชาติไปในทิศทางที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน (ส่วนทรัพยากรที่ดินและป่าไม้, 2546)

1.2 สภาพปัญหาด้านชุมชน ข้อค้นพบ เกี่ยวกับชุมชนในความเป็นไปได้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบยั่งยืน ชุมชนต้องร่วมมือร่วมใจเพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑาวดี พูลเกิด (2552) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบการจัดการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน โดยชุมชน เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน โดยชุมชน และเพื่อตรวจสอบ และศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน โดยชุมชน ผลการศึกษาวินิจฉัย พบว่า องค์ประกอบการจัดการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนโดยชุมชนมี 9 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านเป้าหมายในการจัดการท่องเที่ยว ด้านการจัดองค์การ ด้านการควบคุม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความสามารถของชุมชน ด้านสิ่งจูงใจของชุมชน ด้านศักยภาพของชุมชน ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านความสามารถของชุมชน ด้านสิ่งจูงใจของชุมชน ด้านศักยภาพของชุมชนและการมีส่วนร่วมในการลงทุน

ด้านกระบวนการแปรสภาพ ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านการจัดองค์การ ด้านการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมการดำเนินกิจกรรม/ปฏิบัติตามแผนและการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ด้านผลผลิต ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านเป้าหมายในการจัดการท่องเที่ยว ที่เกี่ยวกับนักท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา ประกอบด้วยองค์ประกอบ ด้านการป้องกันและส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ ระเบียบกติกาด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ ธรรมชาติ ภูมิทัศน์และคณะ (2552) พบว่าการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการพัฒนา พบว่าประชาชนในพื้นที่ ต้องเข้ามามีส่วนร่วมและได้รับการยอมรับของคนในท้องถิ่น ในการจัดการด้านต่างๆ เช่น การนำเที่ยว การให้บริการต่างๆ

การจัดตั้งองค์กรชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นับเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและเป็นเครื่องมือในการขยายฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ดังนั้นการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนจำเป็นต้องดำเนินการในรูปแบบขององค์กรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานและมีอำนาจต่อรองกับหน่วยงานอื่นๆ และประสานงานกับนักท่องเที่ยว หากองค์กรชุมชนมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแล้ว จะแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนอย่างแท้จริงซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาแบบยั่งยืน

1.3 สภาพปัญหาด้านผู้ประกอบการ ข้อค้นพบ เกี่ยวกับผู้ประกอบการ ประเด็นที่เป็นปัญหามากที่สุดที่ต้องดำเนินการแก้ไข คือ ระเบียบข้อตกลงและกติกาต่างๆ ไม่เหมาะสม การกำหนดกฎระเบียบและกติกาในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายใต้มติร่วมของสมาชิกกลุ่มที่เข้มแข็งจะมีกำหนดกฎระเบียบและกติกาเพื่อควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในชุมชนและผู้ประกอบการที่ได้ร่วมกันร่างและยอมรับปฏิบัติตามสอดคล้องกับงานวิจัยของ สติลาภรณ์และคณะ (2538) ที่ว่าการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กฎ ระเบียบข้อตกลง กติกาต่างๆและเพื่อสรุปบทเรียนจากการดำเนินงานที่ผ่านมา เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ควรต้องมีและควรมีการจัดอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพราะจะเป็นตัวชี้วัดถึงการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนอย่างยั่งยืนเพราะเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้นี้จะสร้างแหล่งรวมแนวคิด การสรุปบทเรียนรวมทั้งเป็นการสร้างความเข้าใจและร่วมมือมากขึ้นระหว่างชุมชนกับผู้ประกอบการในพื้นที่ สุรเศรษฐ์ วุฒิสาน (2554) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการตลาดน้ำอัมพวาในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการตลาดน้ำอัมพวา ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากที่สุดถึงน้อย

ที่สุดในด้านต่างๆ ดังนี้ คือ ด้านร่วมรับผลประโยชน์ ด้านร่วมปฏิบัติการ ด้านร่วมคิดวางแผน ด้านร่วมติดตามและประเมินผลและด้านร่วมตัดสินใจ ปัจจัยกลไกภาครัฐและปัจจัยจูงใจของผู้ประกอบการ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ อุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา คือ ผู้ประกอบการขาดความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและมีความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐพัฒนาการประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่จำเป็นให้ผู้ประกอบการอย่างทั่วถึง ข้อค้นพบจากการวิจัย คือ หน่วยงานภาครัฐควรพัฒนากลไกในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ ด้วยการจัดประชุมผู้ประกอบการและจัดอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น ควรใช้วิธีการสื่อสารโดยตรงกับตัวผู้ประกอบการให้มากขึ้นเพื่อพัฒนาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในอนาคต

1.4 สภาพปัญหาด้านนักท่องเที่ยว แสดงว่าประเด็นปัญหาที่ชุมชนความรุนแรงอยู่ในระดับมากคือ ประเด็นเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องมักไม่ค่อยเข้ามาติดตามแนะนำความรู้ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยวจำนวน รองลงมา คือ ระเบียบชุมชนยุ่งยากในการทำความเข้าใจและนำไปใช้กับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2553) ที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนา ความสามารถทางการแข่งขันอย่างยั่งยืนและคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวในเกาะช้าง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ต่อความสามารถทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ความคุ้นเคยความผูกพันทางอารมณ์ และข้อมูลส่วนบุคคลที่มีผลต่อความพึงพอใจและความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวในเกาะช้าง จังหวัดตราด ของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ รวมทั้งศึกษาแนวคิดจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การสร้างความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนและการสร้างคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวในเกาะช้างจังหวัดตราด นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติมีการรู้จักแหล่งท่องเที่ยวในระดับค่อนข้างมากมีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวในระดับดี มีความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวในระดับมาก มีความคุ้นเคยต่อแหล่งท่องเที่ยวในระดับค่อนข้างคุ้นเคย มีความคิดเห็นต่อความคุ้มค่าจากแหล่งท่องเที่ยวในระดับค่อนข้างมาก มีความพึงพอใจโดยมีความคิดเห็นต่อความคุ้มค่าต่อแหล่งท่องเที่ยวในระดับพึงพอใจและมีความผูกพันทางอารมณ์ต่อแหล่งท่องเที่ยวในระดับค่อนข้างมาก ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจโดยรวมต่อแหล่งท่องเที่ยวเกาะช้างของนักท่องเที่ยวชาวไทย มีดังนี้ ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว ความคุ้มค่า ความผูกพันทางอารมณ์ การรับรู้ด้านอภิปรัชญาไม่ตรีของชุมชนและคุณภาพการให้บริการ การแข่งขันด้านราคาและทรัพยากรทางวัฒนธรรม ตามลำดับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวเกาะช้างของนักท่องเที่ยวต่างชาติ มีดังนี้ ความผูกพันทางอารมณ์ ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว การรับรู้ด้านการแข่งขัน ด้านราคา ปัญหาเชิงนิเวศ ขอบเขตของกิจกรรม/กิจกรรมพิเศษ ทรัพยากรธรรมชาติ

2. ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม พบว่า โดยภาพรวมถือว่า ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยที่ตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์จะเป็นตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถโดยประเมินทั้งหมด 8 ตัวชี้วัด มี 7 ตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ส่วนผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้านความพร้อม ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยการประเมินผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมด้านความพร้อม 7 ตัวชี้วัด มี 4 ตัวที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลเกาะเสม็ด

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม ซึ่งให้เห็นชัดเจนว่า ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมทั้งในด้านความพร้อมของระบบบริหารจัดการและด้านความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม ผลการประเมินปัจจัย 4 ด้าน คือ ด้านระบบองค์กรการบริหารจัดการ ด้านผู้ประกอบการ ส่วนด้านชุมชนและด้านนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนวยรักษาพลและคณะ (2550) พบว่า การประเมินปัจจัยด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีดังนี้

3.1 ความพร้อมขององค์กรชุมชน

3.1.1 การจัดตั้งองค์กรชุมชน ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศการท่องเที่ยวโดยชุมชนจำเป็นต้องมีองค์กรที่เข้ามารับผิดชอบในการทำงานเนื่องจากลักษณะงานต้องติดต่อสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นบุคคลภายนอก หรือ หน่วยงานภายนอกที่ต้องประสานความร่วมมือด้วย หากชุมชนไม่จัดตั้งองค์กรที่ชัดเจน หรือบอกได้อย่างชัดเจนว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวอยู่ภายใต้โครงสร้างขององค์กรใดในชุมชนก็จะทำให้เกิดความสับสนได้ง่าย เฉพาะอย่างยิ่งการที่นำชื่อของชุมชนมาเป็นภาพลักษณ์หนึ่งขององค์กร นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรส่วนร่วมของชุมชน ยิ่งจำเป็นที่จะต้องสร้างรูปแบบการบริหารงานองค์กรให้ชัดเจนเพื่อบริหารงานและรับผิดชอบในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้อง ให้ชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบการทำงานได้ ซึ่งการจัดองค์กรเพื่อเข้ามาดำเนินการท่องเที่ยว โดยชุมชน ควรจะต้องแสดงตนต่อชุมชน ได้อย่างน้อย 7 ประเด็น ได้แก่ 1) ชื่อขององค์กร ที่ตั้งสำนักงานและที่อยู่ 2) วัตถุประสงค์ขององค์กร 3) คุณสมบัติหรือที่มาของสมาชิก 4) คณะกรรมการ 5) ที่ปรึกษา 6) โครงสร้างการทำงาน บทบาทหน้าที่ วาระการทำงาน 7) งบประมาณพจนานุกรม (2546)

3.1.2 ความเพียงพอของบุคลากร ในการปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวมีกิจกรรมหลากหลายจำเป็นต้องมีบุคลากรในการปฏิบัติงานตาม ภาระงานที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการ

3.1.3 คุณภาพของบุคลากรในการปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ราณี อธิษัญกุล (2550) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนควรมีความเข้าใจเรื่องการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างแท้จริง สมาชิกในองค์กรมากกว่าร้อยละ 60 มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ใน การจัดการการท่องเที่ยว อัจลา รุ่งวงษ์และบุคลากรในชุมชนควรมีความเข้าใจในเรื่องความหมาย เป้าหมายและกระบวนการของการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

3.1.4 ความหลากหลายของสมาชิกในชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการ ราไฟ แก้วสุริยะ (2550) เสนอว่า บุคลากรควรมีความหลากหลายอาชีพ รวมถึงกลุ่มเยาวชน เพื่อร่วมแสดง ความคิดเห็นและควรมืออย่างเท่าเทียมกัน ทั้งผู้หญิง ผู้ชาย ผู้ใหญ่ ผู้อาวุโสและเยาวชนกระจาย บทบาทการทำงานอย่างเสมอภาค

3.1.5 บุคลากรมีเวลาให้กับงานบริหารจัดการองค์กร เรื่องของเวลาที่สมาชิกให้กับ งานบริหารจัดการขององค์กรเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะผลักดันให้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดย ชุมชนมีประสิทธิภาพ ธรรมณี เอ็มพันธ์ (2550)

3.1.6 การแบ่งหน้าที่ในการปฏิบัติงานภายในองค์กรอย่างชัดเจน การแบ่งบทบาท หน้าที่การทำงานให้กระจายไปยังสมาชิก จะทำให้การบริหารงานเกิดความคล่องตัวและเป็นการ เปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงบทบาทและศักยภาพของตนในการทำงาน พจนา สวนศรี (2546)

3.1.7 การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ความพร้อมขององค์กร ชุมชนควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกด้วย จะสร้างประสิทธิภาพมากขึ้น เลิศพร ภาระสกุล (2548)

3.1.8 การกำหนดกฎระเบียบและกติกาในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิง นิเวศภายใต้มติร่วมของสมาชิก กลุ่มที่เข้มแข็งจะมีกำหนดกฎระเบียบและกติกาเพื่อควบคุม พฤติกรรมของสมาชิกในชุมชนที่ได้ร่วมกันร่างและยอมรับปฏิบัติตาม ลีลาภรณ์และคณะ (2538)

3.1.9 สมาชิกยอมรับและปฏิบัติตามกฎระเบียบและกติกาขององค์กรที่กำหนดไว้ เป็นการสะท้อนประสิทธิภาพขององค์กรด้านการให้ความร่วมมือและพร้อมในการปฏิบัติงานของ สมาชิกในองค์กร

3.1.10 การกำหนดแผนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรดำเนินการภายใต้แผน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน การกำหนดแผนการท่องเที่ยวควร

เป็นการมีส่วนร่วมของสมาชิก และสามารถยืนยันได้ว่าชุมชนสนใจที่จะจัดการการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง

3.1.11 ความครอบคลุมของแผนการจัดการ การวางแผน คือ การวางแผนในการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ จึงควรมีการวางแผนให้ครอบคลุมและรัดกุมที่สุดและควรปฏิบัติตามแผนดังกล่าวเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของการวางแผนประกอบด้วย

3.1.11.1 มีข้อมูล/ข้อเท็จจริงที่เป็นปัจจุบัน และการคาดการณ์ในอนาคต

3.1.11.2 การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการศึกษาหาข้อมูล การวิเคราะห์และหาแนวทางในการทำงาน

3.1.11.3 มีการกำหนดกรอบของแผนงานอย่างชัดเจน

3.1.11.4 การปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

3.1.11.5 การติดตามประเมินผล

3.1.12 มีการปรับปรุงแผนตามผลการประเมิน การดำเนินการด้านการท่องเที่ยวจะต้องมีการปรับปรุงแผนตามผลประเมิน

3.2 การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม

3.2.1 การกำหนดมาตรการ แผนงานในการดูแลเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบหรือฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนควรมีการกำหนดมาตรการแผนงานในการดูแลเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบหรือฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างชัดเจนเพื่อเป็นการนำมาปฏิบัติและบังคับใช้

3.2.2 การจัดกิจกรรมร่วมกันด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมให้กับชาวบ้านและในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนควรมีการจัดกิจกรรมร่วมกันด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมซึ่งเป็นกิจกรรมที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างจิตสำนึกร่วมกันให้แก่สมาชิกในชุมชน รวมทั้งเป็นการสืบทอดความรู้ ความเข้าใจด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมสู่กลุ่มเยาวชนผ่านกิจกรรมรูปแบบต่างๆ

3.2.3 การจัดสรรรายได้บางส่วนจากการท่องเที่ยวมาส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและวัฒนธรรมหรือสวัสดิการแก่สมาชิกในชุมชน ควรมีการจัดสรรรายได้บางส่วนจากการท่องเที่ยวมาเป็นสวัสดิการด้านต่างๆ เช่น การเรียน การรักษาพยาบาลและการพัฒนาของชุมชน กรณีคนในท้องถิ่นจำนวนหนึ่งไม่ได้เข้าร่วมในกระบวนการ ดังนั้นการจัด

สวัสดิการให้แก่สมาชิกในชุมชน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงขององค์กร และคุณภาพชีวิตแก่สมาชิกในชุมชน

3.3 การบริหารจัดการด้านการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม

3.3.1 สร้างความสามัคคีและร่วมมือร่วมใจกันของคนในท้องถิ่น การจัดการที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลนั้นย่อมส่งผลให้ประชาชนเกิดความภาคภูมิใจ สร้างความสามัคคี และร่วมมือ ร่วมใจในชุมชนท้องถิ่นเป็นการเพิ่มโอกาสด้านสังคม ทำให้ความไม่เท่าเทียมกัน ความขัดแย้งและปัญหาต่างๆ ในสังคมลดน้อยลง รวมถึงคนในชุมชนท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3.4 การบริหารจัดการด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ

3.4.1 ก่อให้เกิดรายได้เสริมแก่คนในท้องถิ่น การจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ประชาชนในท้องถิ่นควรได้รับประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและโอกาสที่ดีอันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่เกิดประโยชน์ในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจเกิดการขยายตัวของภาคธุรกิจการท่องเที่ยว เกิดการสร้างอาชีพและสร้างงาน นอกจากนี้ประชาชนมีรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมตรวจสอบได้ เพื่อวางระบบที่ดีช่วยทำให้สมาชิกในกลุ่มไม่หวาดระแวงกันเรื่องผลประโยชน์ในภายหลัง

3.5 การยอมรับและการมีส่วนร่วมของสมาชิกในองค์กรชุมชน

3.5.1 การยอมรับของคนในชุมชนให้มีการจัดการการท่องเที่ยว การยอมรับของคนในชุมชนให้มีการจัดการการท่องเที่ยว การที่สมาชิกให้การยอมรับหรือต้องการในการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อที่จะรองรับนักท่องเที่ยวแสดงถึงประสิทธิภาพในการจัดการ รวมทั้งเป็นการสร้างโอกาสให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคต

3.5.2 ความพึงพอใจของสมาชิกในองค์กรชุมชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความพึงพอใจของสมาชิกในองค์กรชุมชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แสดงถึงความเต็มใจในการให้ความร่วมมือทั้งปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต

3.6 กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและขยายเครือข่าย

3.6.1 การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสรุปบทเรียนจากการดำเนินงานที่ผ่านมา เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ควรต้องมีและควรมีการจัดอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพราะจะเป็นตัวชี้วัดถึงการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนอย่างยั่งยืนเพราะเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้นี้จะสร้างแหล่งรวมแนวคิด การสรุปบทเรียนรวมทั้งเป็นการสร้างความเข้าใจและร่วมมือมากขึ้น

จากการศึกษาผู้วิจัยจึงพบว่าการศึกษาปัจจัยและสถานภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเสม็ดซึ่งจากการศึกษาข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้าไปเที่ยวในอุทยานแห่งชาติย้อนหลังไป 10 ปี ซึ่งมีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นในทุกๆ ปี

อาจจะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศเป็นอย่างมากถ้านักท่องเที่ยวและประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจและขาดระบบการจัดการที่มีมาตรฐานซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นการศึกษาทางด้านการผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศครั้งนี้จะเป็นองค์ความรู้ที่จะช่วยให้การบริหารจัดการ และการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังเป็นการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

Elizabeth Boo (1991) ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า "การท่องเที่ยวแบบอิงธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีเงินทุนสำหรับการปกป้องดูแลรักษาพื้นที่ มีการสร้างงานให้กับชุมชนหรือท้องถิ่น พร้อมทั้งให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม" The Ecotourism Society (1991) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า "การเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของ ระบบนิเวศและในขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น" ขณะที่ Western (1993) ได้ปรับปรุงคำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของ The Ecotourism Society ให้สั้นและกะทัดรัด แต่มีความหมายสมบูรณ์มากขึ้นคือ "การเดินทางท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติซึ่งมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนท้องถิ่นดีขึ้น" The Commonwealths Department of Tourism (1994) ได้ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ การท่องเที่ยวธรรมชาติที่ครอบคลุมถึงสาระด้านการศึกษากการเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืนคำว่าธรรมชาติสิ่งแวดล้อมยังครอบคลุมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นด้วย ส่วนคำว่ารักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืนนั้น หมายถึง การบันผลประโยชน์ต่างกลับสู่ชุมชนท้องถิ่นและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เสรี เวชบุษกร (2538) กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า "การท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว ที่เป็นธรรมชาติและต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคม

4. รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมตำบลเกาะเสม็ด

จากการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุ โดยเกี่ยวกับโมเดลผลสัมฤทธิ์ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม จากตัวแปรแฝงภายใน 3 ตัว คือ ระบบองค์การบริหารจัดการ ระบบชุมชน ผลสัมฤทธิ์ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม ปัจจัยตัวแปรแฝงภายนอก 2 ตัวคือ ระบบผู้ประกอบการ ระบบนักท่องเที่ยว จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม พบว่าสาเหตุที่สำคัญ ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทั้งอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม โดยอิทธิพลทางตรงที่มีค่ามากที่สุด คือ ระบบองค์การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ แต่กลับพบว่าอิทธิพลทางอ้อมผ่านระบบชุมชนมีค่าต่ำมาก

อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาพบว่า ระดับอิทธิพลของระบบองค์กรการบริหารจัดการที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม นั้น มีผลสืบเนื่องมาจากพลังสนับสนุนของชุมชนเป็นหลัก รองมาเป็นพลังสนับสนุนจากผู้ประกอบการในพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภสุตา ลิกขฤทธิ (2552) พบว่า 1. ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอปราณบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและด้านการมีส่วนร่วม ประเมินผล 3. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยภาพรวม ยุทธการ ไวยอาภา (2553) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ก่อนและหลังการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวินและแนวทางในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนของชมรมท่องเที่ยวบ้านสบวิน ตลอดจนประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีส่วนร่วม (PAR: Participatory Action Research) เทคนิค AIC (Appreciation Influence and Control) และให้ชุมชนมีส่วนร่วมด้วยการประชุมเพื่อถกเถียงปัญหาและศึกษาเจาะลึกเฉพาะด้านด้วยวิธีการประชุมกลุ่มและเสวนา เพื่อค้นหาความจริงจากชุมชนพื้นที่ สำหรับรูปแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนในการบริหารธุรกิจท่องเที่ยว โดยชุมชน พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมแบบร่วมแบบความร่วมเป็นส่วนใหญ่ แต่ยังไม่ถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมแบบประชาชนมีอำนาจ เพราะภายในชมรมการท่องเที่ยวจะถูกชักนำหรือชี้นำโดยประธานและรองประธานการท่องเที่ยวในการบริหารกลยุทธ์ การจัดการโครงสร้างพื้นฐานและบริหารท่องเที่ยวเนื่องจากทางชมรมฯ ไม่สามารถดำเนินการเอง ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในรูปแบบของปีระมิดจะพบว่าฐานใหญ่อยู่บนเหล่ากิจกรรมที่สมาชิกทำเองได้หมด ไม่ต้องพึ่งพามุคกลางนอกเลยสูงขึ้นไปเป็นกิจกรรมที่สมาชิกทำเองส่วนใหญ่และพึ่งพามุคกลางนอกเป็นส่วนน้อย ทำให้ได้รูปแบบของการมีส่วนร่วมที่สร้างความแน่ใจให้กับสมาชิกชมรมฯ ชุมชนและแก่ผู้วิจัยเองด้วยว่าธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวินนั้นมีการดำเนินงานอยู่บนฐานขององค์กรชุมชนที่แข็งแกร่งพอและสามารถดำเนินไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ขณะที่ประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนตามการรับรู้ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ทั้งในมิติทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของชุมชน พบว่า ด้านเศรษฐกิจ การรับรู้ของกลุ่มนักวิชาการและกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวและความสัมพันธ์ของสมาชิกและการรวมกลุ่มของชุมชนไม่มีความแตกต่างกัน

ด้านสังคมและวัฒนธรรม มีการรับรู้ต่อการจัดแสดงวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและการดำรงชีวิตของชนเผ่า การร่วมมือของชาวบ้านในกิจกรรม ประเพณีต่างๆ การสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ระหว่างคนในชุมชน และบุคคลภายนอกและด้านสิ่งแวดล้อม พบว่ามีการรับรู้ถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนเกี่ยวกับแหล่งธรรมชาติ ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย มีการจัดระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เชิงนโยบาย จากผลการวิจัยที่ผ่านมา ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงข้อจำกัดต่างๆ และวิธีการที่จะพัฒนางานวิจัยนี้ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1.1 จากการศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม ซึ่งให้เห็นชัดเจนว่า ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมทั้งในด้านความพร้อมของระบบบริหารจัดการและด้านความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ควรมีการจัดการด้านความพร้อมและความสามารถของคณะกรรมการบริหารจัดการชุมชนเพิ่มขึ้น

1.1.2 ด้านการบริหารจัดการ ประเด็นที่เป็นปัญหาต้องแก้ไขและยังเป็นจุดอ่อน ที่ต้องได้รับการแก้ไขคือ การรวมการส่วนใหญ่ขาดคุณลักษณะความเป็นผู้นำ ควรมีการสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้นำให้เพิ่มขึ้น ด้านชุมชน ประเด็นประเด็นที่เป็นปัญหาต้องแก้ไขและยังเป็นจุดอ่อน ที่ต้องได้รับการแก้ไขมากที่สุดคือ ปัญหาสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ขาดการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ด้านผู้ประกอบการ ประเด็นที่เป็นปัญหาด้านนี้ซึ่งมีปัญหามากกว่าด้านอื่นๆและเป็นจุดอ่อนที่ต้องได้รับการแก้ไขคือ กลุ่มผู้ประกอบการกับองค์กรในชุมชนมักทำงานไม่สัมพันธ์เชื่อมโยงและเกื้อกูลกัน ด้านนักท่องเที่ยว ประเด็นที่เป็นปัญหาด้านนี้ที่ต้องได้รับการแก้ไขและเป็นจุดอ่อน คือระเบียบชุมชนยุ่งยากในการทำความเข้าใจและนำไปใช้กับนักท่องเที่ยว

1.1.3 ควรศึกษาเพิ่มเติมเรื่องการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การทำ Focus Group โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านชุมชนมาประชุมร่วมกัน กลุ่มที่ 2 ผู้มีส่วนได้ที่นำโมเดลไปใช้คือ ผู้ประกอบธุรกิจในพื้นที่มาประชุมร่วมกันเพื่อขอค้นพบเชิงคุณภาพ

1.2 เชิงปฏิบัติ จากการศึกษารูปแบบผลสัมฤทธิ์พบว่า ระดับอิทธิพลของระบบองค์กร การบริหารจัดการที่มีผลต่อ ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม นั้น โดย มีผลสืบเนื่องมาจากพลังสนับสนุนของชุมชนเป็นหลัก รองมาเป็นพลังสนับสนุนจาก ผู้ประกอบการในพื้นที่ ดังนั้น ควรมีการจัด โครงสร้างให้ผู้ประกอบการในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมใน การบริหารจัดการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป (ควรเขียนว่าควรทำเรื่องอะไรต่อไป)

2.1 ควรศึกษาเรื่องรูปแบบผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แบบมีส่วนร่วม

2.1 ควรศึกษาเรื่องรูปแบบผลสัมฤทธิ์ผู้ประกอบการธุรกิจในพื้นที่ต่อการจัดการ การท่องเที่ยว

2.2 ควรศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ในพื้นที่ตำบลเกาะ เสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ดุงศรีแก้ว. (2549). การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ศึกษาเฉพาะกรณี:บ้านวังน้ำมอก อำเภอสรีเมืองใหม่ จังหวัดหนองคาย. สังกมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กนกวรรณ ศรีสุวรรณภพ. (2547). การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์จากการไม่ได้ใช้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของประชาชนกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- กรกช แสนป้อ. (2549). ศักยภาพในการพัฒนาชนเผ่าลาหู่บ้านจะบูนลี ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2552). รายงานสถานการณ์มลพิษ. กรุงเทพฯ : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (2549). สถิตินักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ. อุทยานแห่งชาติ. ค้นเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2550. จาก http://www.dnp.go.th/NPRD/develop/Stat_Tourist.php.
- กรรณิกา ชมดี. (2524). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กฤษดา ยะการ. (2543). ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนตำบลแม่ทราย อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2547). การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- . (2548). ข่าวท่องเที่ยว. ค้นเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2548. จาก <http://www.mots.go.th>.
- . (2540). รายงานสรุปการดำเนินงานเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

- (2543). โครงการศึกษาเพื่อทำคณรรชนีวัดคุณภาพมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ.
- (2545). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ธรรมชาติ. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
กันทิมา จินโต. (2550). ศักยภาพของชุมชนย่านคลองดำเนินสะดวกในการจัดการการท่องเที่ยว
แบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home Stay). วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและ
จัดการการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
กัลยา วานิชย์บัญชา. (2548). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วยSPSS. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุลธร ธนาพงศธร. (2530). การบริหารงานบุคคล. เอกสารการสอนชุดวิชา 32304 หน่วยที่ 6-16
สาขาวิชาการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- กุลวรา สุวรรณพิมล. (2544). หลักการมัคคุเทศก์. ภูเก็ต : แหลมทองออฟเซ็ท.
- คณะวนศาสตร์. (2548). โครงการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขา
แหลมหญ้า - หมู่เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จริน สิริ. (2549). การพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยว โดยใช้วัฒนธรรมชุมชนเป็น
ฐานในการพัฒนา : กรณีชุมชนเมืองก๊ิด อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- จงจิตต์ ปิ่นทอง. (2546). ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมชายหาดบางแสน
จังหวัดชลบุรี. สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิรวัดน์ จันทนา. (2553). การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาห้วยเขาโชน หมู่ที่ 3 ตำบล
บางพระใต้ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2535). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภณาการ
พิมพ์.
- ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2544). การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชัชวาล เอื้อสุวรรณ. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว
ศึกษาเฉพาะกรณี : สวนรุกขชาติน้ำตกธารทอง อำเภอสังขม จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ชุมพล งามพ่องใส. (2531). **การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**. โครงการ.
วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชูใจ คูหารัตนไชย. (2542). **สถิติเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสถิติประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
มหานคร.
- ฐณพการจ คงอินทร์. (2545). **การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อ
การพัฒนาแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาบ้านนาตึน ตำบลอ่าวนาง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่**.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัฐฐา ผิวมา นางสาวภัทรพร ทิมแดง และ นายจุฑาวุฒิ จันทรมาลี. (2550). **การมีส่วนร่วมของชุมชน
ท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : กรณีศึกษาตลาดน้ำไทรน้อย
จังหวัดนนทบุรี**. คณะวิทยาการจัดการ ศูนย์พงษ์สวัสดิ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ณัฐกานต์ ไรจนุตมะ. (2542). **ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ของการท่องเที่ยวภายในประเทศของคน
กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ดรรรชนี เอ็มพันธ์. (2545). **คู่มือการจำแนกเขตท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. กรุงเทพฯ : คณะวนศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดรรรชนี เอ็มพันธ์, สุระ พัฒนเกียรติ, นริศ ภูมิภาคพันธ์, สุรพันธ์ เพชรภาภา, ชัชชัย ตันดสิรินทร์, ธรรม
ศักดิ์ ยี่มิน, นิพัทธ์ สัมกลีบ และเรณูภา รัชโน. (2548). **รายงานฉบับสุดท้าย โครงการศึกษาขีด
ความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา และ
อุทยานแห่งชาติ เขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง**. คณะวนศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- คารารัตน์ วจิตตานนท์. (2542). **ศักยภาพองค์กรชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
กรณีศึกษาแก่งหินเพิง อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี**. สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงชน เสดะวีระ. (2538). **การส่งเสริมการขายของธุรกิจท่องเที่ยว ศึกษาเฉพาะกรณีธุรกิจ
ท่องเที่ยวไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- ทรงศักดิ์ ภู่น้อย. (2547). เอกสารประกอบการสอน TM401 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ทศพร ปากุล. (2550). แนวทางการพัฒนาหน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาหน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำแม่สะมาด จังหวัดแม่ฮ่องสอน. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.
- ทักษิณา คุณารักษ์. (2546). ตลาดและการตัดสินใจซื้อของนักท่องเที่ยว. เชียงใหม่ : สาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทักษิณี บุญเติม. (2539). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 : การวิเคราะห์เส้นทางตามโมเดลลิสรลที่มีตัวแปรแฝง. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- ทิฆัมพร เต็ดขุนทด และคณะ. (2553). การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดและศักยภาพของตลาดน้ำริมแม่น้ำนครชัยศรีเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : กรณีศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภากการพิมพ์.
- , (2547). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภากการพิมพ์.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2533). การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- , (2540). การวางแผนเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธิดิมา เกตุแก้ว และคณะ. (2552). การศึกษาและการพัฒนาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน กรณีศึกษาตลาดบ้านสุต อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ งานวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- นงนุช วรรณิ. (2546). การศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลบางแสน. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นงนุช อุณหนนท์. (2552). หลักการจัดการ. คณะวิทยาการจัดการ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). **โมเดลลิสเรล : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย**. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- นภวรรณ ฐานะกาญจน์. (2542). **การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาอนุรักษ์ วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นภวรรณ ฐานะกาญจน์, วันชัย อรุณประภารัตน์, วิจักขณ์ นิมี โฉม และธีระพงษ์ ชุมแสงศรี. (2550). **รายงานความก้าวหน้าฉบับที่ 3 โครงการระบบสนับสนุนการวางแผนการจัดการแหล่ง นันทนาการทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน ระยะที่ 2**. กรุงเทพฯ : คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นภาพร ชันชนภา. (2545). **การจัดการองค์การและบริหารธุรกิจ**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นริศรา สุขเหม. (2550). **ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาหาดเจ้าหลาวให้เป็นแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี**. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นฤพร เวศอุไร. (2552). **การจัดการแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยมีชุมชนเป็นฐาน ของ ตำบลบ้านเรือน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการและท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- นวลน้อย ตรีรัตน์ และธานี ชัยวัฒน์. (2546). **โครงสร้างตลาดและกำกับดูแลหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- นาคม ธีรสุวรรณจักร. (2551). **ความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ กรณีศึกษา อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิคม จารุมณี. (2535). **การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ : หน่วย ศึกษาพิเศษ กรมฝึกหัดครู.
- นิคม วงศ์นันตา. (2548). **ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนบ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอ แม่ริม จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2540,6 เมษายน). **อุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อด้านวัฒนธรรม.**
ศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม, 8, 63-80.
- นำชัย ทนุผล และคณะ. (2543). **รายงานผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน
ชุมชนบ้านโป่ง ต่าลป่าไฟ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
วิจัย.**
- บัญญัติ แก้วสอง. (2531). **การจัดการและพัฒนาองค์กร. ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์.**
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542) . **การวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. เชียงใหม่:
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**
- . (2548). “ **การท่องเที่ยวงานวัฒนธรรมและประเพณี สอดคล้องแนวคิดลักษณะของการ
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ”. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**
- บุญเลิศ เลี้ยวประไพ. (2549). **คู่มือการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : นครปฐม
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.**
- บุญหลิบ พานิชชาติ. (2545). **การท่องเที่ยวและมาตรฐานการท่องเที่ยวสากล. ในเอกสารสอนชุด
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หน่วยที่ 8-15 .นนทบุรี : สาขาวิทยาการจัดการ
โรงแรม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**
- บุษบง พุฒพรหม. (2545). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชนบท : ศึกษา
เฉพาะกรณีอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี. ปริญาญศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.**
- ประคอง วรรณสุด. (2542). **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
ด้านสุทธการพิมพ์.**
- ประจักษ์ ผลเรือง. (2546). **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน. ศิลปศาสตรดุษฎี
บัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.**
- ประชุม สุวดี. (2535). **ตลาดธุรกิจท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**
- . (2551). **ตลาดในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : คณะสถิติประยุกต์
สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.**

- ประกาศ อินทนปสาธน์. (2546). การบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม กรณีหมู่บ้านโคกโค้ง
อำเภอภูพานรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. รายงานการศึกษาศิษระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. (2549). การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- ปรีชา อุปโยคิน และสุริยา วรวงศ์. (2541). ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่างประเทศต่อด้านสังคมและ
วัฒนธรรมของไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปองพล ฐวัทพ์กุล และคณะ. (2550). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ แนวทางในการพัฒนาศักยภาพ
แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย.
- ปานิดล นิยมคำ. (2544). กระบวนการนำนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวระดับจังหวัดไปปฏิบัติ :
ศึกษากรณีจังหวัดเพชรบุรี. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ปฐิติ อาตมานนท์ มอนซอน และคณะ . (2535). โครงการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวเดินป่าต่อ
สถานะแวดล้อมและประชาชนในท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ผดุงเกียรติ ม่วงนนทศรี. (2554). รูปแบบการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติ
จังหวัดเชียงใหม่. ปรัชญาคุณูปบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2545). หลักการวัดและการประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : แฮสออฟเดอรัมมิสท์.
- พงษ์ศักดิ์ วัฒนสินธุ์ และคณะ. (2545). โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุทยาน
แห่งชาติตะรุเตา : รายงานขั้นสุดท้าย ; ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พจนา สวนศรี. (2546). คู่มือการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพฯ : โครงการท่องเที่ยวเพื่อ
ชีวิตและธรรมชาติ.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2540). การบริหารงานบุคคล. คณะวิชาวิทยาการจัดการ วิทยาลัยครูสวนดุสิต.
- พยอม ธรรมบุตร. (2549). การมีส่วนร่วม. ในเอกสารประกอบการเรียนการสอนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
ของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวระดับท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พรทิพย์ คำพอ และคณะ. (2543). รายงานวิจัย : บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลในการใช้การแพทย์แผนไทยเพื่อการดูแลสุขภาพตนเองในชุมชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรพจน์ สุขเกษม และคณะ. (2544). รายงานฉบับสุดท้ายโครงการรักษาเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว : จังหวัดนครปฐม. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พัฒนา ราชวงศ์ และวรรณพร วณิชชานุกร. (2540). การท่องเที่ยว : ข้อควรพิจารณาเพื่อการวิจัยและวางแผน พิษณุโลก. ภาควิชาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. คณะเกษตรทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พัทธ์ธีรา รชตะไพโรจน์. (2553). การพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลป่าเป๋ อำเภอมะแตง จังหวัดเชียงใหม่. ปรัชญาคุษุบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- พันธ์ทิพย์ อธิปัญญาพงษ์. (2543). บทบาทของมัคคุเทศก์ในการส่งเสริมจิตสำนึกของนักท่องเที่ยวอย่างอนุรักษ์ ภูมิศึกษา สมาคมไทยท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พิทยา บุขรรัตน์ และประพันธ์ อัมพัน ประสิทธิ์. (2543). ลักษณะและปัญหาการพัฒนาชุมชนริมคลองลำโรง อำเภอมืองสงขลา จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัยทักษิณ.
- พิรกานต์ ศิริรักษ์. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต. สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพชรศรี นนทศิริ. (2550). การพัฒนาการท่องเที่ยวชนบทของประเทศไทย : การถ่ายทอดองค์ความรู้จากประสบการณ์ในฝรั่งเศส : วารสารวิชาการการท่องเที่ยวนานาชาติ. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ไพฑูรย์ พงสะบุตร. (2539). คู่มือการอบรมมัคคุเทศก์. กรุงเทพฯ : คู่มือการศึกษาต่อเนื่องแห่งมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภากาการพิมพ์.

- . นโยบายและกลวิธี การมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภราเดช พัทฒวิเชียร. (2539). พัฒนาการท่องเที่ยวไทยในทิศทางที่ยั่งยืน. จุลสารการท่องเที่ยว, 15(2), 17.
- .(2542).นโยบายของรัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. เอกสารประกอบการบรรยาย ในรายวิชาการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มณฑาวดี พูลเกิด. (2552). การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน. รายงานวิจัย คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- มนัส ชัยสวัสดิ์ และจิตรี ภูตระกูล. (2545). การศึกษาระบบการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตเพื่อทราบศักยภาพของการพัฒนาไปสู่แหล่งท่องเที่ยวระดับโลกที่มีความยั่งยืนเป็นการศึกษาเพื่อดูความเป็นไปได้ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุษการ ไวยอาภา. (2553). การพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านสบวิน ตำบลแม่ วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่. คุษฎีนิพนธ์ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- บุวดี นิรัตน์ตระกูล . (2538). Eco-Tourism : การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. จุลสารการท่องเที่ยว, 14 (3), 53-55.
- บุวัฒน์ วุฒิเมธิ. (2534). การพัฒนาชุมชน : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ หจก. บางกอกบล๊อค.
- รชพร จันทร์สว่าง. (2546). การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ : สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- รชพร จันทร์สว่าง และคณะ. (2545). ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อจุดประสงค์เฉพาะ. ในเอกสารการ สอนชุดวิชาทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทย.สาขาวิชาวิทยาการจัดการ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- รพีพงศ์ อินตะสืบ. (2550). การศึกษาศักยภาพของชุมชน เพื่อการท่องเที่ยวชนบท : กรณีศึกษาชุมชน

บ้านสามขา ตำบลหัวเสือ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

รวี หาญเผชิญ และอภิรักษ์ สีม่วงงาม. (2542). แนวทางการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำติดเขตเมืองบึงหัว
ทะเล. ปริญญานิพนธ์ สาขาวิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2548). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ : ธรรมสารจำกัด.

รัชนี้ เพ็ชรช้าง. (2553). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติลำน้ำน่าน อำเภอท่าปลา จังหวัด
อุตรดิตถ์. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

รัชนิวรรณ บุญอนันต์ และคณะ. (2551). รูปแบบการจัดการกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว
ประวัติศาสตร์ กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก. วารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์, 14(1)
มกราคม- มิถุนายน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

รัฐจวน ทองรอด. (2541). อสังหาริมทรัพย์กับการท่องเที่ยวปี “Amazing Thailand. จุลสารการ
ท่องเที่ยว, 17(2), 4-8.

ระพีพรรณ ทองหล่อและคณะ. (2545). รายงานวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และ
วัฒนธรรมที่เป็นผลจากการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาจังหวัดน่าน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ : นามมีบุ๊ค
พับลิเคชั่นส์.

ราณี อธิชัยกุล. (2546). การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ : สุโขทัยธรรมมาธิราช.

รามศรี พรหมชาติ. (2545). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษาบ้านโป่ง
ตำบลป่าไผ่อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จำเริญพรรณ แก้วสุริยะ. (2546). การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แผนและ นโยบาย. ในเอกสารประกอบการ
บรรยาย เรื่อง การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แผนและนโยบาย. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยว.

ลำยอง ปลั่งกลาง และวันทนา เนาว์วัน. (2551). การศึกษาศักยภาพ และการมีส่วนร่วมของ ชุมชนใน
การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชุมชนไทย -มุสลิม จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา. คณะวิทยาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา.

- เลิศพร ภาระสกุล. (2540). เอกสารประกอบการสอนวิชาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : คณะ
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วนศาสตร์. (2548). โครงการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขา
แหลมหญ้า- หมู่เกาะเสม็ด. กรุงเทพฯ : กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช.
- วนรัตน์ กรอิสรานุกุล. (2544). รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาเพื่อวางแนวทางการพัฒนากายภาพ
และปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อรองรับการขยายตัวทางประชากรและการท่องเที่ยวในพื้นที่
เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ภาควิชาเทคโนโลยีชนบท คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วนิดา บำรุงกิจ. (2542). การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : บททางเลือกระหว่างการตลาดกับการอนุรักษ์
วัฒนธรรมชุมชน กรณีศึกษาตลาดน้ำท่าคา ตำบลท่าคา อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดสมุทรสงคราม.
คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วนิดา ฟ้าอรุณ. (2547). ศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวของตำบลเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา.
ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วรรณพร วณิชชานุกร, วรรณวิภา จัตุชัย และมาลี บุญมา . (2541). รายงานการวิจัยแนวทางการ
พัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศไทย . กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- วรรณมา ศิลปอาษา. (2546). การจัดการธุรกิจการจัดนิทรรศการ .ในเอกสารประกอบการเรียน
หน่วยที่ 1 . นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- วรสิทธิ์ รัตนสิทธิโรจน์. (2547). การศึกษาแนวปฏิบัติของชุมชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชน
ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วันชัย อัครทวีทอง. (2549). ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ้านวังคำแคน อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ.
รายงานการศึกษาอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต การจัดการการท่องเที่ยว คณะ
วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- วษรัตน์ นันทเสน. (2546). **ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงที่มีต่อ ความพร้อมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิภาดา คุปตานนท์. (2551). **การจัดการและพฤติกรรมองค์กร : เทคนิคการจัดการสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรังสิต.
- วิลาส เตชะไพบุลย์. (2538). **การท่องเที่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนสถานการณ์สิ่งแวดล้อมไทย 2538**. มูลนิธิโลกสีเขียว. กรุงเทพฯ.
- วิเชียร พอนอ่วม. (2540). **การมีส่วนร่วมของธุรกิจท่องเที่ยวภาคเอกชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : ศึกษากรณีทัวร์ป่าจังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา นโยบายการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยเกริก.
- ศกลวรรณ พาเรือง. (2540). **องค์ประกอบที่ส่งเสริมการพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์. (2546). **องค์การและการจัดการ : คณะบริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศศิรัตน์ ลอยประเสริฐ. (2552). **พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตลาดร้อยปีสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี**. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2553). **ยุทธศาสตร์การพัฒนา ความสามารถทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน และคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวในเกาะช้าง**. รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ. (2545). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมสารจำกัด.
- ศุภสุดา สิกขฤทธิ. (2552). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีอำเภอปรานบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ศุนย์วิจัยป่าไม้. (2541). **คู่มือพัฒนาและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์**. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สมชาย เดชะพรหมพันธ์ และภัทราพร สร้อยทอง. (2546). รายงานวิจัยเรื่องการบริหารและจัดการ
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติในภาคตะวันออก. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2544). นันทนาการและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ ชำรชัญวงศ์. (2523). การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรมพัฒนาที่ดิน ;
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สมาธรรม.
- (2543) นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ. กรุงเทพฯ
คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมบูรณ์ อำพนพนารัตน์. (2542). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันไฟป่า : กรณีศึกษาเขาสาม
หลัน จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สรณรัชฎ์ กาญจนนวมวิชัย. (2540). หลักการและเทคนิคการจัดและนำเสนอกิจกรรมการสื่อความหมาย
ธรรมชาติ. เอกสารประกอบการอบรมการสื่อความหมายธรรมชาติแก่ผู้พิทักษ์ป่า. กรุงเทพฯ :
มูลนิธิโลกสีเขียว.
- สร้อยตระกูล ดิวนันท และอรธมานะ. (2550). จิตวิทยาองค์การ. แปล กรุงเทพฯ โครงการตำรา
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- ส่วนทรัพยากรที่ดินและป่าไม้. (2546). รายงานฉบับร่าง แผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ
เขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง (1). กรุงเทพฯ : สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
กรมป่าไม้.
- มปป. แผนแม่บทอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด พ.ศ. 2540 -2544. กรุงเทพฯ :
สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กรมป่าไม้.
- ส่วนนันทนาการและสื่อความหมาย. (2548). อุทยานแห่งชาติในประเทศไทย. กรุงเทพฯ. สำนักอุทยาน
แห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช.
- ส่วนอุทยานแห่งชาติทางทะเล. (2544). แนวทางการจัดการอุทยานแห่งชาติทางทะเล. กรุงเทพฯ :
สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กรมป่าไม้.
- สันติ สุขเย็น. (2546). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่
อุทยานแห่งชาติหาดวอกร อำเภอบ้านฉะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สายพิน สันทัด และคณะ. (2551). การศึกษาความต้องการของการพัฒนาศักยภาพของชุมชน เพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จังหวัดสมุทรสาคร. สถาบันวิจัยและพัฒนา สาขาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. (2546). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. ในสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนเล่มที่ 27 กรุงเทพฯ : ด้านสุทธา- การพิมพ์.
- (2547). ตลาดน้ำ. สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนเล่มที่ 28. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.
- สาวิตรี ศรีสุข. (2537). การสร้างสื่อเพื่อการสื่อสารพัฒนาการ: คู่มือธรรมชาติในป่าดิบเขา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิทธิชัย เสรีสงแสง. (2551). กล้วยไม้ป่าในอุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก. กรุงเทพฯ : กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพรรณพืช.
- สิริวัฒนา ไจมา และคณะ. (2546). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนบ้านแม่กลางหลวง ดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. ชุดโครงการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สีลาภรณ์ นาคทรรพ. (2538). องค์ประกอบที่สำคัญของกลุ่ม/องค์กรชุมชน, น. 246. ใน อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ. (2541). การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย. กรุงเทพฯ:สำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สุจิตราภา พันธุ์วิไล และธีรเทพ ชนไมตรี. (2550). ศักยภาพและความต้องการในการวางแผนและจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนในจังหวัดเชียงราย. โครงการธนาคารข้อมูลเพื่อการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน กลุ่มจังหวัดล้านนา เชียงราย มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- สุชาดา วงษ์ชัยภูมิ. (2551). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา. บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุดศิริ หอมกลิ่น. (2552). แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนทำวังผาในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอทำวังผา จังหวัดน่าน. วิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัตรา พรประสิทธิ์. (2541). การรับรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

- สุพรชัย มั่งมีสิทธิ์. (2538). **อุตสาหกรรมและแรงงานในภูมิภาคตะวันตก. ศูนย์ข้อมูลเพื่อการวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.**
- สุพรรัตน์ วงษ์ศรี และนันทวันรามเดชะ. (2542). การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย. **สุทธิปริทัศน์ ปีที่ 18, (54 มกราคม- เมษายน 2546), 67-72.**
- สุภาพร มากแจ้ง. (2539). **หลักมักคุเทศก์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไอเอส พรินเตอร์ เฮ้าส์.**
- สุรจิตร อู่ตะเภา. (2540). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสตรีทอผ้าไหม ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการส่งเสริมศิลปาชีพ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.**
- สุรเชษฐ์ เชนฐมาศ. (2535). **การสื่อความหมายธรรมชาติ. ในเอกสารโรเนียวประกอบการสอนวิชาเทคนิคการสื่อความหมายสิ่งแวดล้อม. ภาควิชาอนุรักษวิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**
- (2538). **แผ่นป้ายและเครื่องหมาย. เอกสารโรเนียวประกอบการสอน วิชาเทคนิคการสื่อความหมายสิ่งแวดล้อม. ภาควิชาอนุรักษวิทยา คณะวนศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**
- สุรเศรษฐ์ วุฒิเสน. (2554). **การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการตลาดน้ำอัมพวาในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการบริหารและการพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.**
- สุรีย์ บุญญานพวงศ์. (2539). **ผลกระทบจากการส่งเสริมการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน. สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**
- สุรีย์วัลย์ เขิกขุนทด. (2550). **การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของผู้แทนองค์กรเครือข่ายวัฒนธรรมในจังหวัดนครราชสีมา. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.**
- สุวัฒน์ จุฑากรณ์ และจริญญา เจริญสุกใส. (2544). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. ในเอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.**

- สุวีณา นิยมคำ. (2547). **ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเวียงล่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม**. รายงานการค้นคว้าแบบอิสระเชิงวิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุวรรณชัย ฤทธิรักษ์. (2546). **แนวทางการพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวไทย**. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยการทัพบก.
- สุเมธ ทราญแก้ว. (2536). **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติจังหวัดอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช. (2531). **เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกลหลักสูตรการจัดการการท่องเที่ยวชุมชน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยว.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2544). **โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549)**. ใน รายงานฉบับสมบูรณ์ ประจำเดือนกันยายน 2544. กรุงเทพฯ.
- เสรี เวชบุษกร. (2538). **การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. ค้นเมื่อ วันที่ 4 มิถุนายน 2550. จาก <http://www.dnp.go.th/fca16/file>.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2556). **การมีส่วนร่วม**. ค้นเมื่อ 25 เมษายน 2556 จาก. <http://www.kpi.ac.th>.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2540). **รายงานขั้นสุดท้ายการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. กรุงเทพฯ : ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- (2540). **รายงานขั้นสุดท้ายโครงการการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : กองบริการที่ปรึกษา ศูนย์วิชาการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- (2542). **รายงานขั้นสุดท้ายการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กองบริการที่ปรึกษา ศูนย์วิชาการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

- (2542). รายงานขั้นสุดท้ายการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.
พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติไทย.
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย. (2540). รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาเพื่อจัดทำ
แผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- (2544). โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติ
ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549). ใน รายงานฉบับ
สมบูรณ์ ประจำเดือนกันยายน 2544. กรุงเทพฯ : กองบริการที่ปรึกษาศูนย์วิชาการ สถาบันวิจัย
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม. (2539). สภาวะแวดล้อมของเรา (OUR ENVIRONMENT).
ฝ่ายบริการวิชาการ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2539). สภาวะแวดล้อมของเรา (OUR ENVIRONMENT) ฝ่ายบริการวิชาการ.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ทะเลและชายฝั่ง กองประสานการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2547). เวย์ผู้ถูกท่องเที่ยว บทความและการอภิปรายทาง
วิชาการ. สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 . สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2549). การมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
ปลัดกระทรวงสาธารณสุข.กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. (2548). โครงการศึกษาและกำหนดดัชนีชี้วัด มาตรฐานคุณภาพแหล่ง
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ : สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. กระทรวงการท่องเที่ยวและ
กีฬา.
- สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. (2535). แผนแม่บทการจัดการปะการังของประเทศ.
ฝ่ายทรัพยากรทางทะเล.สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม.
- สำนักอุทยานแห่งชาติ. (2546). การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอุทยานแห่งชาติ. ใน รายงาน
การสัมมนาหัวหน้าอุทยานแห่งชาติและวนอุทยาน ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : กรมอุทยานแห่งชาติ
สัตว์ป่า และพันธุ์พืช.

- องค์การการท่องเที่ยวโลก. มปป.โครงการสิ่งแวดล้อมสหประชาชาติ และสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์. แนวทางการพัฒนาอุทยานแห่งชาติและเขตสงวนเพื่อการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- อดิศร ฉายแสง. (2548). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อภิญา เลื่อนฉวี. (2542). เคลื่อนย้ายแรงงานเสรีในอาเซียน : ผลกระทบอย่างไรต่อไทย . คณะนิเทศศาสตร์ ปรีดี พนมยงค์ กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อัญชานา นิติกุล . (2543). การมีส่วนร่วมในโครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพสตรีของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงโดยโครงการพัฒนาป่าไม้ สวนป่าสิริกิติ์ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- อาทิตย์ แซ่ย่าง. (2553). พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการเดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. ในแบบฝึกหัดการวิจัย คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. อัดสำเนา.
- อารีรัตน์ แดงบุญมา. (2551). การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวถ้ำเพชรโพธิ์ทอง อำเภอลองหาด จังหวัดสระแก้ว. ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อิศรัฎฐ์ รินไชสง และคณะ. (2551). รายงานการวิจัยรูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา.
- อุดม เขยกีวงค์. (2545). หลักสูตรท้องถิ่น : ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สุวีริยะ-สาลี.
- อุดม เขยกีวงค์ และคณะ. (2548). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แสงดาว.
- อุดม เขยกีวงค์, วิมล จิโรจพันธุ์ และประชิด สกุนะพัฒน์. (2548). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ : แสงดาว.
- อุษาวดี พูลพิพัฒน์. (2544). การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนในประเทศไทย, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- อำนาจ รักษาผล และดรธรณี เอมพันธ์ . (2550). **Efficiency of Community Based Ecotourism Management : A case Study of Ko Yaonoi Community Ko Yaonoi District , Phang-nga .** Kasartsad University.
- Bank, J., (1992). **The essence of Total Quality Management.** New York: Print iced Hall.
- Bartol, K.M., & Matin, D.C. (1991). **Management (International Ed.)**. USA McGraw-Hill,
- Brymah, A., & Cramer, D. (2001). **Quantitative data analysis with SPSS release 10 for Window. A Guide for Social Scientist.** Philadelphia : Trailer and Francis
- Bryrt. (1965). **1990 Cenesus of Population ; Social and economic characteristics.** Washington
- Buckley, R. (1994). **A Framework For Ecotourism.** Annals Of Tourism Research. 21, 661-665.
- Ceballos-Lascurain, H. (1991). **Tourism, Eco-Tourism And Protected Areas.** In Kusler, (ed.) Eco-Tourism And Resource Conservation. Vol.1. Eco-Tourism And Resource Conservation Project.
- Charles, R. Goeldner, J.R. Brent, R. (2006). **Tourism, Practice, Philosophies.** (10th eds.). New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Chettamart, S. (2003). **Conceptual and Model for Ecotourism Development in Thailand.** Powerpoint presented at Malaysia – Thailand Technology and Business Partnership Dialogue. 27-28 July 2003 , Langkawi, Malaysia.
- Clawson, M. (1963). **Land and Water for Recreation.** Rand McNally Co., Chicago.
- Cohen, Erik. (2004). **Contemporary Tourism Diversity and Change 2004.** Retrieved from <http://www.elsevier.com>. on May 2th, 2010.
- Elizabeth, Boo. (1991). **Planning For Ecotourism.** PARK. 2(3), 4-8.
- Environmental Systems Research Institute. (1992). **Understanding GIS the ARC/INFO Method: Version 6 for Workstations.** The Bat Press, U.K. Eagles, P. J.1.
- Fennell, D.A., & Eagles, P.F.J. (1990). **Etourism in Costa Rica: a conceptual framework.** Journal of Park and recreation Administration. 8(1), 23-24.

- Francisco P.Fellizar.Jr. (1994). **Community –base Resource Management : Perspective, Experience and Policy Issue**. College, Laguna, Phillipines: Halifax,Nova Scotia : Environment and Resource Management Project(1993) 152pp.
- Frederick W. Taylor. (1911). **The Principle of Scientific Management**.(8th ed.). Engwood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.
- Green Zone Thailand. (2008). **Sustainable tourism**. Retrieved October 23, 2008. from www.greenzonethailand.com.
- Inglis, G.J., Johnson V.I. and Ponte F. (1999). **Crowding Norms in Marian Settings: A Cast Study of Snokeling on the Great Barrier Reef**. *Environment Management*.24(3) , 369-381.
- Kotler, P. (1999). **Marketing Management**. The Millennium ed. Uper Saddle River: Prentice-Hall.
- Lim, L.C. (1998). **Carrying Capacity Assessment of Pulau Payer Marine Park, Malaysia**. the Bay of Bengal Programme. Madras.
- Longman. (1987). **Longman Dictionary Of Contemporary English China**. World Publishing Corporation.
- Moutinho, L. (2002). **Strategic Management in Tourism**. CABI Publishing.
- Gulick, L. & Urwick, L. (1937). *Papers on the Science of Administration*. NewYork.
- Mc Intosh, R.W. and Goeldner, C.R. (1990). **Tourism: Principles, Practice, Philosophies**. (6th eds.) New York : John Wiley & Sons, Inc. Recreation/ Leisure Participation Time of College Students. Dissertation Abstracts International.
- O'Reilly and Chatman. (1986). **New development of organization commitment : A Critical review(1960-2009)**.Faculty of Business and Accountancy University of Malaya Malaysia.
- Pearce, David and Kirk Hamiton. (1984). **National energy planning management in developing country countries** : H Neu and D. Bain Reidel Dordrecht, The Neturelands,1983.
- Robert, W. McIntosh, C., Goeldner, R. (1990). **Tourism: Principle, Practices Philosophies**. 5th.ed. New York: John Wiley and Sons, Inc.
- Sharpe, Grant, W. (1982). **Interpreting the Environment**. New York, USA: John Wiley & Sons.

- Shelby, B. & Heberlein, T.A. (1986). **Carrying Capacity in Recreation Setting**. Oregon State University Press. Portland.
- Stanton, William, J., Futrell, C. (1987). **Fundamentals of marketing**. 8th ed. New York: McGraw – Hill, Inc.
- The Ecotourism Society. (1991). **The Ecotourism Society's Definition**. The Ecotourism Society New slette. (Spritng).
- Thomas, R.N., Pigozzi, B.W. and Sambrook, R.A. (2005). **Tourist Carrying Capacity Measures : Crowding**
- Tiden, F. (1987). **Interpreting our Heritage**. 13th ed., Chapel Hill, Inc: The University of North Carolina. Dess.
- Tim Gardner And Simon Mc Arthur.(1994). **Guided Nature-based Tourism in Tasmania's Forests : Trend, Constraints and Implication**. Forestry Tasmania.
- Tourism Authority of Thailand. (2006). **Target of Tourism in Thailand 1995-2004. Tourism Statistics**. , 14 March 2007. from [www.2.tat.or.th/stat/web/static_index.php](http://www.tat.or.th/stat/web/static_index.php).
- US National Park Service. (1988). **Management Policies**. Department of Interior, National Park Service, United States.
- Vroom, H Victor. (1964). **Work and Motivation**. Now York: Wiley and Sons Inc.
- Waldo, Dwight. (1955). **Public Administration as developing discipline** .Nonfiction . Publishe : Gardent Cityny, Doubleday.
- Watson, J.F. (1997). **The Impact of Leisure Attitude and Motivation on the Physical Recreation Leisure Participation Time of College Students**. Dissertation Abstracts International. 57 (7), 3251.
- Weaver, D.B. (2000). **Tourism Management**. Australia: John Wiley & Sons Ltd.
- Webster. (1973). **Webster's New World Dictionary**. New York: Compact School theWorld Publishing.
- World Tourism Organization. (1999). **Tourism2020Version: A New Forecast**. Executive Summary Updated.

Yamane, T. (1967). **Statistic, an Introductory Analysis**. 2nd ed. New York : Harper and Row.

Young, R.A. & Flowers, M. L. (1982). **User of and Patterns Satisfaction and Recommendations**. Forest research report. University of Illinois.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติรัตน์ ฐานสุวรรณศรี

ตำแหน่ง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สังกัด	ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
คุณวุฒิทางการการศึกษา	
ระดับปริญญาตรี	ครุศาสตรบัณฑิต (คบ.คหกรรมศาสตร์ สาขาศิลปประดิษฐ์) วิทยาลัยครูธนบุรี พ.ศ. 2524
ระดับปริญญาโท	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ.2542
ปริญญาเอก	ดุขฎีบัณฑิต (สาขาการจัดการเทคโนโลยี) พ.ศ. 2549

2. ดร. ไพฑูรย์ มากสุข

ตำแหน่ง	คณบดีคณะวิทยาการจัดการ
สังกัด	อาจารย์ประจำสาขานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้าน สมเด็จ เจ้าพระยา
คุณวุฒิทางการการศึกษา	
ระดับปริญญาตรี	การศึกษบัณฑิต(มศว.พลศึกษา)2522
ระดับปริญญาโท	นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)2534
ปริญญาเอก	ปร.ด (การศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น)มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้าน สมเด็จ เจ้าพระยา

3. ยุทธชัย สุนทรรัตนเวช

ตำแหน่ง

ดำรงตำแหน่งนายกสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ดำรงตำแหน่ง นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยว

ภายในประเทศกรรมการผู้จัดการบริษัท โคม สอติเคย์

คุณวุฒิทางการการศึกษา

รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รุ่น 35

ประวัติการทำงาน

- อุปนายกสมาคมผู้ประกอบการนำเที่ยวไทย 2546 – 2549
- กรรมการสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2555
- นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวภายในประเทศ 2555
- ปัจจุบันดำรงตำแหน่งนายกสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2555
- ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวภายในประเทศ 2556
- กรรมการผู้จัดการบริษัท โคม สอติเคย์

ภาคผนวก ข
สำเนาหนังสือราชการ

พ.ศ.๒๖๔.๑๔/พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๓๐ เมษายน ๒๕๕๖

เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามในการทำคุษุญินิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติรัตน์ ฐานสุวรรณศรี

ผู้ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวศุภยราศรี ประเทพ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น กำลังทำคุษุญินิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาคุษุญินิพนธ์ ดังนี้

๑. ศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ ภัทรธรรม	ที่ปรึกษาหลัก
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด	ที่ปรึกษาร่วม
๓. ดร.อัจฉรา แก้วน้อย	ที่ปรึกษาร่วม

ในการทำคุษุญินิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุด ทางมหาวิทยาลัยได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ความสามารถทางด้านการทำงานวิจัยเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร-๒๕๓๓-๗๐๐๐ ต่อ ๑๘๑๐

พ.อ.๕๖๔.๑๔/พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงทรีแบริจี้
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๓๐ เมษายน ๒๕๕๖

เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามในการทำดัชนี

คุณ ดร.ไพฑูริย์ มากสุข

ที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวตุลยราศรี ประเทพ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น กำลังทำดัชนี เรื่อง “รูปแบบผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาดัชนี ดังนี้

- ๑. ศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ ภัทรธรรม ที่ปรึกษาลึก
- ๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด ที่ปรึกษาร่วม
- ๓. ดร.อัจฉรา แก้วน้อย ที่ปรึกษาร่วม

ในการทำดัชนีครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุด ทางมหาวิทยาลัยได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ความสามารถทางด้านการทำวิจัยเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัย

๑๐๕๗๓-๗๐๐๐ ต่อ ๑๘๑๐

มอ๒๖๔.๑๔/พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงทรีอู่รุจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๓๐ เมษายน ๒๕๕๖

เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามในการทำคชภูมินิพนธ์

คุณยุทธชัย สุนทรรัตน์เวช (นายกรธุรกิจท่องเที่ยวภายในประเทศ)

ส่งท้าย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวตุลยราศรี ประเทพ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาการศึกษาเพื่อการท่องเที่ยว กำลังทำคชภูมินิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีชุมชน" โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาคชภูมินิพนธ์ ดังนี้

๑. ศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ ภัทรธรรม	ที่ปรึกษาหลัก
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด	ที่ปรึกษาร่วม
๓. ดร.อัจฉรา แก้วน้อย	ที่ปรึกษาร่วม

ในการทำคชภูมินิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุด ทางมหาวิทยาลัยได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีผู้มีความสามารถทางด้านการศึกษาวิจัยเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าวเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัย

๖๖๔๙๓-๗๐๐๐ ต่อ ๑๘๑๐

ภาคผนวก ค
ผลการวิเคราะห์เครื่องมือ

ผลการวิเคราะห์

1. กรรมการส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	113	75.3	75.3	75.3
ไม่จริง	37	24.7	24.7	100
Total	150	100	100	

2. กรรมการส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	98	65.3	65.3	65.3
ไม่จริง	52	34.7	34.7	100
Total	150	100	100	

3. กรรมการส่วนใหญ่ยังไม่สามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้ดีเท่าที่ควร

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	104	69.3	69.3	69.3
ไม่จริง	46	30.7	30.7	100
Total	150	100	100	

4. กรรมการส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยทุ่มเทและเสียสละเพียงพอในการทำหน้าที่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	92	61.3	61.3	61.3
ไม่จริง	58	38.7	38.7	100
Total	150	100	100	

5. กรรมการส่วนใหญ่ขาดคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารจัดการดี

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	98	65.3	65.3	65.3
ไม่จริง	52	34.7	34.7	100
Total	150	100	100	

6. กรรมการส่วนใหญ่ขาดคุณลักษณะความเป็นผู้นำ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	90	60	60	60
ไม่จริง	60	40	40	100
Total	150	100	100	

7. คณะกรรมการไม่แจ้งข้อมูลข่าวสารการทำงานให้สมาชิกทราบ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	94	62.7	62.7	62.7
ไม่จริง	56	37.3	37.3	100
Total	150	100	100	
Total	150	100	100	

9. คณะกรรมการจัดสรรผลประโยชน์ไม่ค่อยเป็นธรรม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	100	66.7	66.7	66.7
ไม่จริง	50	33.3	33.3	100
Total	150	100	100	

10. คณะกรรมการขาดข้อมูลและไม่มีเหตุผลเพียงพอในการตัดสินใจ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	100	66.7	66.7	66.7
ไม่จริง	50	33.3	33.3	100
Total	150	100	100	

11. คณะกรรมการไม่ค่อยได้มีการประเมิน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	103	68.7	68.7	68.7
ไม่จริง	47	31.3	31.3	100
Total	150	100	100	

12. คณะกรรมการขาดการติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงระบบ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	102	68	68	68
ไม่จริง	48	32	32	100
Total	150	100	100	

13. คณะกรรมการไม่ค่อยมีความสามัคคีและปรองดองกันเท่าที่ควร

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	101	67.3	67.3	67.3
ไม่จริง	49	32.7	32.7	100
Total	150	100	100	

14. คณะกรรมการไม่ค่อยมั่นใจในความก้าวหน้าขององค์กรในชุมชน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	99	66	66	66
ไม่จริง	51	34	34	100
Total	150	100	100	
ไม่จริง	47	31.3	31.3	100
Total	150	100	100	

16. คณะกรรมการส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากสมาชิก

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	96	64	64	64
ไม่จริง	54	36	36	100
Total	150	100	100	

17. ที่ปรึกษาไม่ค่อยมีบทบาทต่อการทำงานของคณะกรรมการ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	107	71.3	71.3	71.3
ไม่จริง	43	28.7	28.7	100
Total	150	100	100	

18. สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของชุมชน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	114	76	76	76
ไม่จริง	36	24	24	100
Total	150	100	100	

19. สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยรู้จักสิทธิหน้าที่ของตน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	105	70	70	70
ไม่จริง	45	30	30	100
Total	150	100	100	

20. สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ขาดจิตสำนึก และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	107	71.3	71.3	71.3
ไม่จริง	43	28.7	28.7	100
Total	150	100	100	

21. สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ขาดการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารการท่องเที่ยว

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	95	63.3	63.3	63.3
ไม่จริง	55	36.7	36.7	100
จริง	112	74.7	74.7	74.7
ไม่จริง	38	25.3	25.3	100
Total	150	100	100	

23. สมาชิกในชุมชนไม่ค่อยเข้าร่วมประชุมหรือเข้าร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ของชุมชน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	106	70.7	70.7	70.7
ไม่จริง	44	29.3	29.3	100
Total	150	100	100	

24. การกระจายผลประโยชน์ที่ได้จากบริการการจัดการการท่องเที่ยวที่ได้มาอย่างไม่เพียงพอ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	105	70	70	70
ไม่จริง	45	30	30	100
Total	150	100	100	

25. สมาชิกส่วนใหญ่ยังพึงพอใจกับผลลัพธ์ที่ได้จากองค์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	93	62	62	62
ไม่จริง	57	38	38	100
Total	150	100	100	

26. ปัญหาหาเสพติด การพนัน หรืออบายมุขอื่น ๆ ถือเป็นอุปสรรคขัดขวางการบริหารจัดการ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	103	68.7	68.7	68.7
ไม่จริง	47	31.3	31.3	100
Total	150	100	100	

27. ปัญหาขยะมลพิษเกิดจากการท่องเที่ยว ถือเป็นปัญหาสำคัญที่ขัดขวางการดำรงชีวิต

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	106	70.7	70.7	70.7
ไม่จริง	44	29.3	29.3	100
Total	150	100	100	

28. สมาชิกมีการกำหนดมาตรการ การป้องกัน และกำจัดมลพิษ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	98	65.3	65.3	65.3
ไม่จริง	52	34.7	34.7	100
Total	150	100	100	

29. สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	97	64.7	64.7	64.7
ไม่จริง	53	35.3	35.3	100
Total	150	100	100	

30. ระเบียบข้อตกลงและกติกาต่าง ๆ ของชุมชนยังไม่ค่อยเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	111	74	74	74
ไม่จริง	39	26	26	100
Total	150	100	100	

31. ผู้ประกอบการขาดข้อมูลข่าวสาร ความรู้ที่ทันสมัยและจำเป็นต่อการพัฒนาชุมชน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	98	65.3	65.3	65.3
ไม่จริง	52	34.7	34.7	100
Total	150	100	100	

32. การติดต่อสื่อสารของผู้ประกอบการกับชุมชนเนื่องจากไม่สะดวกและล่าช้า

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	104	69.3	69.3	69.3
ไม่จริง	46	30.7	30.7	100
Total	150	100	100	

33. การแพร่กระจายข้อมูลข่าวสาร ความรู้ภายในชุมชน มักล่าช้าไม่ทันการณ์

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	90	60	60	60
ไม่จริง	60	40	40	100
Total	150	100	100	

34. การแบ่งมอบภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการในระยะที่ผ่านมายังไม่ชัดเจน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	112	74.7	74.7	74.7
ไม่จริง	38	25.3	25.3	100
Total	150	100	100	

35. กลุ่มผู้ประกอบการกับองค์กรในชุมชนมักทำงานไม่สัมพันธ์เชื่อมโยงและเกื้อกูลกัน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	89	59.3	59.3	59.3
ไม่จริง	61	40.7	40.7	100
Total	150	100	100	

36. ผู้ประกอบการและบุคคลในชุมชนไม่ค่อยได้เสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	104	69.3	69.3	69.3
ไม่จริง	46	30.7	30.7	100
Total	150	100	100	

37. ปัญหาของผู้ประกอบการมักถูกทอดทิ้ง หรือแก้ไขอย่างเชื่องช้า

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	93	62	62	62
ไม่จริง	57	38	38	100
Total	150	100	100	

38. การกระจายผลประโยชน์ที่ได้มามีผลกระทบต่ออยู่กับกลุ่มคนที่ขงไม่ก็คน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	107	71.3	71.3	71.3
ไม่จริง	43	28.7	28.7	100
Total	150	100	100	

39. ปริมาณทรัพยากรของชุมชนมีจำนวนลดลง และส่วนที่เหลืออยู่มีสภาพเสื่อมโทรม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	98	65.3	65.3	65.3
ไม่จริง	52	34.7	34.7	100
Total	150	100	100	

40. ผู้ประกอบการซึ่งไม่มีบริการที่มีมาตรฐานเพียงพอ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	105	70	70	70
ไม่จริง	45	30	30	100
Total	150	100	100	

41. ชุมชนขาดการเสริมสร้างและสืบทอดทายาททางปัญญาแก่ผู้ประกอบการ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	99	66	66	66
ไม่จริง	51	34	34	100
Total	150	100	100	

42. ผู้ประกอบการในชุมชนไม่สามารถจัดเวทีประชาคมได้อย่างต่อเนื่อง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	105	70	70	70
ไม่จริง	45	30	30	100
Total	150	100	100	

43. เจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องมักไม่ถ่อมเข้ามาติดตาม แนะนำความรู้ด้านการอนุรักษ์

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	113	75.3	75.3	75.3
ไม่จริง	37	24.7	24.7	100
Total	150	100	100	

44. ระเบียบชุมชนยุ่งยากในการทำความเข้าใจและการนำไปใช้กับนักท่องเที่ยว

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	93	62	62	62
ไม่จริง	57	38	38	100
Total	150	100	100	

45. คุณภาพการให้บริการข้อมูลทางด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรการท่องเที่ยว

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	106	70.7	70.7	70.7
ไม่จริง	44	29.3	29.3	100
Total	150	100	100	

46. ชุมชนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์จำเป็นในการทำงาน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	93	62	62	62
ไม่จริง	57	38	38	100
Total	150	100	100	

47. นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลข่าวสารจำเป็นด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมก่อนขังน้อย

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	106	70.7	70.7	70.7
ไม่จริง	44	29.3	29.3	100
Total	150	100	100	

48. นักท่องเที่ยวขาดโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	95	63.3	63.3	63.3
ไม่จริง	55	36.7	36.7	100
Total	150	100	100	

49. เจ้าหน้าที่ให้การสนับสนุนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมไม่ต่อเนื่อง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	99	66	66	66
ไม่จริง	51	34	34	100
Total	150	100	100	

50. นักท่องเที่ยวไม่เคยทราบถึงเป้าหมายและแผนการสนับสนุนการทำงานจากภายนอกเลย

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
จริง	102	68	68	68
ไม่จริง	48	32	32	100
Total	150	100	100	

N	Descriptive Statistics				
	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	
ข้อที่ 1	337	1	3	2.26	0.539
ข้อที่ 2	337	1	3	2.13	0.528
ข้อที่ 3	337	1	3	2.09	0.59
ข้อที่ 4	337	1	3	2.11	0.648
ข้อที่ 5	337	1	3	2.09	0.673
ภาพรวมคุณลักษณะของคณะกรรมการบริหารจัดการชุมชน	337	1	3	2.14	0.381
ข้อที่ 6	337	1	3	2.18	0.636
ข้อที่ 7	337	1	3	2.04	0.623
ข้อที่ 8	337	1	3	2.06	0.577
ภาพรวมโครงสร้างองค์กรการบริหารจัดการ	337	1	3	2.1	0.448
ข้อที่ 9	337	1	3	2.05	0.66
ข้อที่ 10	337	1	3	1.98	0.647
ข้อที่ 11	337	1	3	1.99	0.636
ข้อที่ 12	337	1	3	2.08	0.652
ข้อที่ 13	337	1	3	1.98	0.645
ข้อที่ 14	337	1	3	1.98	0.672
ข้อที่ 15	337	1	3	1.98	0.661
ข้อที่ 16	337	1	3	1.92	0.717
ข้อที่ 17	337	1	3	1.97	0.616
ภาพรวมการบริหารจัดการ	337	1	3	1.99	0.412
ภาพรวมทั้งหมดคณะกรรมการการบริหารจัดการ	337	1	3	2.05	0.342
ข้อที่ 18	337	1	3	2.21	0.577
ข้อที่ 19	337	1	3	2.05	0.578
ข้อที่ 20	337	1	3	2.12	0.584
ภาพรวมลักษณะของสมาชิก	337	1	3	2.13	0.435
ข้อที่ 21	337	1	3	2.09	0.598
ข้อที่ 22	337	1	3	2.07	0.58
ข้อที่ 23	337	1	3	2.14	0.565
ข้อที่ 24	337	1	3	2.09	0.665
ภาพรวมลักษณะโครงสร้างของสมาชิก	337	1	3	2.1	0.421
ข้อที่ 25	337	1	3	2.45	0.591
ข้อที่ 26	337	1	3	2.39	0.665
ข้อที่ 27	337	1	3	2.11	0.613
ข้อที่ 28	337	1	3	2.05	0.677
ข้อที่ 29	337	1	3	2.05	0.695
ข้อที่ 30	337	1	3	1.96	0.682
ภาพรวมพฤติกรรมและการมีส่วนร่วมของสมาชิก	337	1	3	2.17	0.441
ภาพรวมทั้งหมดด้านชุมชน	337	1	3	2.14	0.361

ภาพรวมทั้งหมดด้านระบบองค์กรการบริหารจัดการ	337	1	3	2.09	0.321
ข้อที่ 31	337	1	3	2.1	0.621
ข้อที่ 32	337	1	3	2.09	0.615
ข้อที่ 33	337	1	3	2.05	0.585
ข้อที่ 34	337	1	3	1.99	0.655
ข้อที่ 35	337	1	3	2.09	0.584
ข้อที่ 36	337	1	3	2.01	0.607
ข้อที่ 37	337	1	3	2	0.666
ภาพรวมด้านการยอมรับ	337	1	3	2.05	0.423
ข้อที่ 38	337	1	3	2.09	0.653
ข้อที่ 39	337	1	3	2.07	0.671
ภาพรวมการส่งเสริมและพัฒนาชุมชน	337	1	3	2.08	0.57
ข้อที่ 40	337	1	3	2.05	0.639
ข้อที่ 41	337	1	3	2.03	0.652
ภาพรวมระบบการแก้ปัญหาของชุมชน	337	1	3	2.04	0.554
ข้อที่ 42	337	1	3	2.1	0.68
ข้อที่ 43	337	1	3	2.03	0.645
ภาพรวมระบบการติดต่อสื่อสาร	337	1	3	2.07	0.565
ภาพรวมด้านการยอมรับและการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการ	337	1	3	2.06	0.403
ข้อที่ 44	337	1	3	2.08	0.602
ข้อที่ 45	337	1	3	2.09	0.615
ข้อที่ 46	337	1	3	2.06	0.624
ข้อที่ 47	337	1	3	2.01	0.659
ภาพรวมระบบเศรษฐกิจชุมชน	337	1	3	2.06	0.47
ข้อที่ 48	337	1	3	2.04	0.691
ข้อที่ 49	337	1	3	2.06	0.654
ภาพรวมระบบสังคม	337	1	3	2.05	0.554
ข้อที่ 50	337	1	3	2.04	0.628
ข้อที่ 51	337	1	3	2.07	0.644
ภาพรวมระบบนิเวศน์ชุมชน	337	1	3	2.06	0.553
ภาพรวมการกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน	337	1	3	2.06	0.437
ภาพรวมทั้งหมดด้านผู้ประกอบการ	337	1	3	2.06	0.388
ข้อที่ 52	337	1	3	2.2	0.624
ข้อที่ 53	337	1	3	2.17	0.601
ภาพรวมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม	337	1	3	2.19	0.512
ข้อที่ 54	337	1	3	2.08	0.614
ข้อที่ 55	337	1	3	2.03	0.579
ภาพรวมการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และเครือข่าย	337	1	3	2.05	0.515
ภาพรวมทั้งหมดด้านนักท่องเที่ยว	337	1	3	2.12	0.431
ภาพรวมทั้งหมดการประเมินปัจจัยการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	337	1	3	2.09	0.334
Valid N (listwise)	337				

	Descriptive Statistics				
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
1. กรรมการส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว	150	1	2	1.25	0.433
2. กรรมการส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	150	1	2	1.35	0.478
3. กรรมการส่วนใหญ่ยังไม่สามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้ดีเท่าที่ควร	150	1	2	1.31	0.463
4. กรรมการส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยทุ่มเทและเสียสละเพียงพอในการทำหน้าที่	150	1	2	1.39	0.489
5. กรรมการส่วนใหญ่ขาดคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารจัดการดี	150	1	2	1.35	0.478
6. กรรมการส่วนใหญ่ขาดคุณลักษณะความเป็นผู้นำ	150	1	2	1.40	0.492
7. คณะกรรมการไม่แจ้งข้อมูลข่าวสารการทำงานให้สมาชิกทราบ	150	1	2	1.37	0.485
8. คณะกรรมการไม่ได้กำหนดเป้าหมายและแผนการทำงานร่วมกัน	150	1	2	1.34	0.475
9. คณะกรรมการจัดสรรผลประโยชน์ไม่ค่อยเป็นธรรม	150	1	2	1.33	0.473
10. คณะกรรมการขาดข้อมูลและไม่มีเหตุผลเพียงพอในการตัดสินใจ	150	1	2	1.33	0.473
11. คณะกรรมการไม่ค่อยได้มีการประเมิน	150	1	2	1.31	0.465
12. คณะกรรมการขาดการติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงระบบ	150	1	2	1.32	0.468
13. คณะกรรมการไม่ค่อยมีความสามัคคีและปรองดองกันเท่าที่ควร	150	1	2	1.33	0.471
14. คณะกรรมการไม่ค่อยมั่นใจในความก้าวหน้าขององค์กรในชุมชน	150	1	2	1.34	0.475
15. คณะกรรมการไม่สามารถจัดเวทีประชาคมเรื่องการบริหารจัดการได้	150	1	2	1.31	0.465
16. คณะกรรมการส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากสมาชิก	150	1	2	1.36	0.482
17. ที่ปรึกษาไม่ค่อยมีบทบาทต่อการทำงานของคณะกรรมการ	150	1	2	1.29	0.454
ภาพรวมด้านองค์กรการบริหาร	150	1	2	1.33	0.260
18. สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของชุมชน	150	1	2	1.24	0.429
19. สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยรู้จักสิทธิหน้าที่ของตน	150	1	2	1.30	0.460
20. สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ขาดจิตสำนึก และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม	150	1	2	1.29	0.454
21. สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ขาดการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารการท่องเที่ยว	150	1	2	1.37	0.484
22. สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบองค์กรชุมชน	150	1	2	1.25	0.436
23. สมาชิกในชุมชนไม่ค่อยเข้าร่วมประชุมหรือเข้าร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ของชุมชน	150	1	2	1.29	0.457
24. การกระจายผลประโยชน์ที่ได้จากบริการการจัดการการท่องเที่ยวที่ได้มายังไม่เพียงพอ	150	1	2	1.30	0.460
25. สมาชิกส่วนใหญ่ยังไม่พึงพอใจกับผลลัพธ์ที่ได้จากองค์กรบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน	150	1	2	1.38	0.487
26. ปัญหาขาดเสถียรภาพ การพนัน หรืออบายมุขอื่น ๆ ก่อเป็นอุปสรรคขัดขวางการบริหารจัดการ	150	1	2	1.31	0.465
27. ปัญหาขยะมูลฝอยเกิดจากการท่องเที่ยว ถือเป็นปัญหาสำคัญที่ขัดขวางการดำรงชีวิต	150	1	2	1.29	0.457

28. สมาชิกมีการกำหนดมาตรการ การป้องกัน และกำจัดมลพิษ	150	1	2	1.35	0.478
29. สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	150	1	2	1.35	0.480
ภาพรวมด้านสมาชิกในชุมชน	150	1	2	1.31	0.260
30. ระเบียบข้อตกลงและกติกาต่าง ๆ ของชุมชนยังไม่ค่อยเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ	150	1	2	1.26	0.440
31. ผู้ประกอบการขาดข้อมูลข่าวสาร ความรู้ที่ทันสมัยและจำเป็นต่อการพัฒนาชุมชน	150	1	2	1.35	0.478
32. การติดต่อสื่อสารของผู้ประกอบการกับชุมชนเนื่องจากไม่สะดวกและล่าช้า	150	1	2	1.31	0.463
33. การแพร่กระจายข้อมูลข่าวสาร ความรู้ภายในชุมชน มักล่าช้าไม่ทันการณ์	150	1	2	1.40	0.492
34. การแบ่งมอบภาระหน้าที่ที่ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการ ในระยะที่ผ่านมายังไม่ชัดเจน	150	1	2	1.25	0.436
35. กลุ่มผู้ประกอบการกับองค์กรในชุมชนมักทำงานไม่สัมพันธ์เชื่อมโยงและเกื้อกูลกัน	150	1	2	1.41	0.493
36. ผู้ประกอบการและบุคคลในชุมชนไม่ค่อยได้เสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	150	1	2	1.31	0.463
37. ปัญหาของผู้ประกอบการมักถูกทอดทิ้ง หรือแก้ไขอย่างเชื่องช้า	150	1	2	1.38	0.487
38. การกระจายผลประโยชน์ที่ได้มามักตกอยู่กับกลุ่มคนเพียงไม่กี่คน	150	1	2	1.29	0.454
39. ปริมาณทรัพยากรของชุมชนมีจำนวนลดลง และส่วนที่เหลืออยู่มีสภาพเสื่อมโทรม	150	1	2	1.35	0.478
40. ผู้ประกอบการยังไม่มีบริการที่มีมาตรฐานเพียงพอ	150	1	2	1.30	0.460
41. ชุมชนขาดการเสริมสร้างและสืบทอดทายาททางปัญญาแก่ผู้ประกอบการ	150	1	2	1.34	0.475
42. ผู้ประกอบการในชุมชนไม่สามารถจัดเวทีประชาคมได้อย่างต่อเนื่อง	150	1	2	1.30	0.460
ภาพรวมด้านระบบเจ้าหน้าที่ ผู้ประกอบการ	150	1	2	1.33	0.266
43. เจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องมักไม่ค่อยเข้ามาติดตาม แนะนำความรู้ด้านการอนุรักษ์	150	1	2	1.25	0.433
44. ระเบียบชุมชนยุ่งยากในการทำความเข้าใจและการนำไปใช้กับนักท่องเที่ยว	150	1	2	1.38	0.487
45. คุณภาพการให้บริการข้อมูลทางด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรการท่องเที่ยว	150	1	2	1.29	0.457
46. ชุมชนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์จำเป็นในการทำงาน	150	1	2	1.38	0.487
47. นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลข่าวสารจำเป็นด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมค่อนข้างน้อย	150	1	2	1.29	0.457
48. นักท่องเที่ยวขาดโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน	150	1	2	1.37	0.484
49. เจ้าหน้าที่ให้การสนับสนุนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมไม่ต่อเนื่อง	150	1	2	1.34	0.475
50. นักท่องเที่ยวไม่เลขาทราบถึงเป้าหมายและแผนการสนับสนุนการทำงานจากภายนอกเลย	150	1	2	1.32	0.468
ภาพรวมด้านนักท่องเที่ยว	150	1	2	1.33	0.262
ภาพรวมทุกด้านทั้งหมด	150	1	2	1.32	0.221
Valid N (listwise)	150				

Correlation

Matrix(a)

Correlation	ภาพรวม คุณลักษณะของ คณะ กรรมการบริหาร จัดการชุมชน	ภาพรวม โครงสร้าง องค์กร การบริหาร จัดการ	ภาพรวม การ บริหาร จัดการ สมาชิก	ภาพรวม ลักษณะ ของ สมาชิก	ภาพรวม ลักษณะ โครงสร้าง ของ สมาชิก	ภาพรวม พฤติกรรม และการมี ส่วนร่วม ของ สมาชิก	ภาพรวม การ ส่งเสริม และ พัฒนา ชุมชน	ภาพรวม การ ระบบ การ แก้ปัญหา ของ ชุมชน	ภาพรวม ระบบการ ติดต่อสื่อสาร และ รับมือ ของ ชุมชน	ภาพรวม ระบบ เศรษฐกิจ สังคม นิเวศน์ ชุมชน	ภาพรวม ระบบ สังคม นิเวศน์ ชุมชน	ภาพรวม ระบบ สังคม นิเวศน์ ชุมชน	ภาพรวม ระบบ สังคม นิเวศน์ ชุมชน	ภาพรวมการ อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม	ภาพรวมการ สนับสนุน กระบวนการ เรียนรู้และ เครือข่าย
ภาพรวมคุณลักษณะของ คณะกรรมการบริหาร จัดการชุมชน	1	0.523	0.486	0.493	0.363	0.425	0.373	0.362	0.313	0.273	0.364	0.36	0.289	0.332	0.331
ภาพรวมโครงสร้าง องค์กรการบริหารจัดการ	0.523	1	0.505	0.373	0.364	0.39	0.368	0.321	0.295	0.269	0.342	0.317	0.316	0.274	0.287
ภาพรวมการบริหาร จัดการ	0.486	0.505	1	0.423	0.482	0.587	0.669	0.517	0.471	0.501	0.564	0.508	0.461	0.392	0.545
ภาพรวมลักษณะของ สมาชิก	0.493	0.373	0.423	1	0.546	0.514	0.464	0.477	0.439	0.36	0.481	0.446	0.317	0.393	0.378
ภาพรวมลักษณะ โครงสร้างของสมาชิก	0.363	0.364	0.482	0.546	1	0.505	0.529	0.498	0.465	0.413	0.53	0.389	0.4	0.29	0.365

ภาพรวมพฤติกรรมและ การมีส่วนร่วมของ สมาชิก	0.425	0.39	0.587	0.514	0.505	1	0.617	0.523	0.461	0.432	0.467	0.385	0.382	0.389	0.41
ภาพรวมด้านการยอมรับ	0.373	0.368	0.669	0.464	0.529	0.617	1	0.515	0.575	0.529	0.566	0.468	0.386	0.319	0.468
ภาพรวมการส่งเสริมและ พัฒนาชุมชน	0.362	0.321	0.517	0.477	0.498	0.523	0.515	1	0.571	0.566	0.541	0.524	0.429	0.378	0.391
ภาพรวมระบบการ แก้ปัญหาของชุมชน	0.313	0.295	0.471	0.439	0.465	0.461	0.575	0.571	1	0.461	0.521	0.453	0.385	0.354	0.448
ภาพรวมระบบการ ติดต่อสื่อสาร	0.273	0.269	0.501	0.36	0.413	0.432	0.529	0.566	0.461	1	0.574	0.571	0.428	0.396	0.32
ภาพรวมระบบเศรษฐกิจ ชุมชน	0.364	0.342	0.564	0.481	0.53	0.467	0.566	0.541	0.521	0.574	1	0.667	0.518	0.381	0.46
ภาพรวมระบบสังคม	0.36	0.317	0.508	0.446	0.389	0.385	0.468	0.524	0.453	0.571	0.667	1	0.527	0.371	0.444
ภาพรวมระบบนิเวศน์ ชุมชน	0.289	0.316	0.461	0.317	0.4	0.382	0.386	0.429	0.385	0.428	0.518	0.527	1	0.38	0.412
ภาพรวมการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและ วัฒนธรรม	0.332	0.274	0.392	0.393	0.29	0.389	0.319	0.378	0.354	0.396	0.381	0.371	0.38	1	0.411
ภาพรวมการสนับสนุน กระบวนการเรียนรู้และ เครือข่าย	0.331	0.287	0.545	0.378	0.365	0.41	0.468	0.391	0.448	0.32	0.46	0.444	0.412	0.411	1
a. Determinant = .001															

a. Determinant = .001

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.

Bartlett's Test of Sphericity

KMO and Bartlett's Test

0.935

Approx. Chi-Square 2458.481
df 105
Sig. 0

Communalities

Initial Extraction

avgXa	ภาพรวมคุณลักษณะของคณะกรรมการบริหารจัดการชุมชน	1	0.673
avgXb	ภาพรวมโครงสร้างองค์กรการบริหารจัดการ	1	0.62
avgXc	ภาพรวมการบริหารจัดการ	1	0.64
avgXd	ภาพรวมลักษณะของสมาชิก	1	0.531
avgXe	ภาพรวมลักษณะโครงสร้างของสมาชิก	1	0.488
avgXf	ภาพรวมพฤติกรรมและการมีส่วนร่วมของสมาชิก	1	0.561
avgYa1	ภาพรวมด้านการยอมรับ	1	0.593
avgYa2	ภาพรวมการส่งเสริมและพัฒนาชุมชน	1	0.582
avgYa3	ภาพรวมระบบการแก้ปัญหาของชุมชน	1	0.523
avgYa4	ภาพรวมระบบการติดต่อสื่อสาร	1	0.611
avgYb1	ภาพรวมระบบเศรษฐกิจชุมชน	1	0.668
avgYb2	ภาพรวมระบบสังคม	1	0.611
avgYb3	ภาพรวมระบบนิเวศน์ชุมชน	1	0.462
avgZa	ภาพรวมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม	1	0.329
avgZb	ภาพรวมการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และเครือข่าย	1	0.414

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component	Initial Eigenvalues			Total Variance Explained			Rotation Sums of Squared		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	Extraction Loadings % of Variance	Sums of Squared Cumulative %	Total	Rotation Loadings % of Variance	Sums of Squared Cumulative %
1	7.173	47.82	47.82	7.173	47.82	47.82	5.074	33.824	33.824
2	1.132	7.547	55.366	1.132	7.547	55.366	3.231	21.543	55.366
3	0.881	5.874	61.24						
4	0.763	5.088	66.328						
5	0.743	4.956	71.284						
6	0.65	4.333	75.617						
7	0.587	3.911	79.527						
8	0.541	3.609	83.137						
9	0.475	3.17	86.307						
10	0.426	2.837	89.144						
11	0.409	2.725	91.869						
12	0.352	2.348	94.217						
13	0.319	2.125	96.342						
14	0.29	1.931	98.274						
15	0.259	1.726	100						

Extraction Method: Principal Component Analysis.

		Component Matrix(a)	
		Component	
		1	2
avgXa	ภาพรวมการบริหารจัดการ	0.790	0.125
avgXb	ภาพรวมระบบเศรษฐกิจชุมชน	0.781	-0.242
avgXc	ภาพรวมด้านการยอมรับ	0.770	
avgXd	ภาพรวมการส่งเสริมและพัฒนาชุมชน	0.744	-0.170
avgXe	ภาพรวมพฤติกรรมและการมีส่วนร่วมของสมาชิก	0.728	0.176
avgXf	ภาพรวมระบบสังคม	0.724	-0.295
avgYa1	ภาพรวมระบบการแก้ปัญหาของชุมชน	0.703	-0.170
avgYa2	ภาพรวมลักษณะโครงสร้างของสมาชิก	0.694	
avgYa3	ภาพรวมระบบการติดต่อสื่อสาร	0.693	-0.362
avgYa4	ภาพรวมลักษณะของสมาชิก	0.685	0.248
avgYb1	ภาพรวมการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และเครือข่าย	0.642	
avgYb2	ภาพรวมระบบนิเวศน์ชุมชน	0.638	-0.234
avgYb3	ภาพรวมคุณลักษณะของคณะกรรมการบริหารจัดการชุมชน	0.595	0.565
avgZa	ภาพรวมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม	0.573	
avgZb	ภาพรวมโครงสร้างองค์กรการบริหารจัดการ	0.560	0.554

Extraction Method: Principal Component Analysis.
a. 2 components extracted.

		Rotated Matrix(a) Component	Component
		1	2
avgXa	ภาพรวมระบบเศรษฐกิจชุมชน	0.773	0.265
avgXb	ภาพรวมระบบการติดต่อสื่อสาร	0.773	0.116
avgXc	ภาพรวมระบบสังคม	0.758	0.188
avgXd	ภาพรวมการส่งเสริมและพัฒนาชุมชน	0.701	0.301
avgXe	ภาพรวมระบบการแก้ปัญหาของชุมชน	0.668	0.277
avgXf	ภาพรวมระบบนิเวศน์ชุมชน	0.653	0.187
avgYa1	ภาพรวมด้านการยอมรับ	0.633	0.439
avgYa2	ภาพรวมการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และเครือข่าย	0.541	0.348
avgYa3	ภาพรวมลักษณะ โครงสร้างของสมาชิก	0.512	0.475
avgYa4	ภาพรวมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม	0.474	0.322
avgYb1	ภาพรวมคุณลักษณะของคณะกรรมการบริหารจัดการชุมชน	0.148	0.807
avgYb2	ภาพรวม โครงสร้างองค์กรการบริหารจัดการ	0.126	0.777
avgYb3	ภาพรวมลักษณะของสมาชิก	0.407	0.604
avgZa	ภาพรวมพฤติกรรมและการมีส่วนร่วมของสมาชิก	0.485	0.571
avgZb	ภาพรวมการบริหารจัดการ	0.565	0.566

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser

Normalization.

a. Rotation converged in 3 iterations.

Component		Component Transformation Matrix	
		1	2
1		0.808	0.590
2		-0.590	0.808

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser

Normalization.

		Component Score Coefficient Matrix	
		1	2
avgXa	ภาพรวมคุณลักษณะของคณะกรรมการบริหารจัดการชุมชน	-0.227	0.452
avgXb	ภาพรวมโครงสร้างองค์กรการบริหารจัดการ	-0.225	0.441
avgXc	ภาพรวมการบริหารจัดการ	0.024	0.154
avgXd	ภาพรวมลักษณะของสมาชิก	-0.052	0.233
avgXe	ภาพรวมลักษณะโครงสร้างของสมาชิก	0.035	0.116
avgXf	ภาพรวมพฤติกรรมและการมีส่วนร่วมของสมาชิก	-0.009	0.185
avgYa1	ภาพรวมด้านการยอมรับ	0.096	0.050
avgYa2	ภาพรวมการส่งเสริมและพัฒนาชุมชน	0.172	-0.060
avgYa3	ภาพรวมระบบการแก้ปัญหาของชุมชน	0.168	-0.064
avgYa4	ภาพรวมระบบการติดต่อสื่อสาร	0.267	-0.202
avgYb1	ภาพรวมระบบเศรษฐกิจชุมชน	0.214	-0.109
avgYb2	ภาพรวมระบบสังคม	0.235	-0.151
avgYb3	ภาพรวมระบบนิเวศน์ชุมชน	0.194	-0.115

avgZa	ภาพรวมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม	0.075	0.033
avgZb	ภาพรวมการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และเครือข่าย	0.092	0.025

Extraction Method: Principal Component Analysis.
 Rotation Method: Varimax with Kaiser
 Normalization.
 Component Scores.

Component Score Covariance Matrix

Component		1	2
	1	1	0
	2	0	1

Extraction Method: Principal Component Analysis.
 Rotation Method: Varimax with Kaiser
 Normalization.
 Component Scores.

DATE: 05/12/2013

TIME: 23:02

P R E L I S 2.52

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by

Scientific Software International, Inc.

7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100

Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.

Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140

Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2002

Use of this program is subject to the terms specified in the

Universal Copyright Convention.

Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file C:\Users\Lenovo\Desktop\output33.PR2:

!PRELIS SYNTAX: Can be edited

SY='C:\Users\Lenovo\Desktop\output33.PSF'

SE 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

OU XT XM

Number of Missing Values per Variable

ECONOMIC COMUNICA SOCIAL SUPPORT PLOBLEM ECOTORIS RESPECT NETWORK

1 1 1 1 1 1 1 1

Number of Missing Values per Variable

CONSERVA ORG PERSONEL ORGAN MANAGE MEMBER BEHEAVIE

1 1 1 1 1 1 1

Distribution of Missing Values

Total Sample Size = 338

Number of Missing Values 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Number of Cases 337 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0

Number of Missing Values 11 12 13 14 15

Number of Cases 0 0 0 0 1

Effective Sample Sizes

Univariate (in Diagonal) and Pairwise Bivariate (off Diagonal)

	ECONOMIC	COMUNICA	SOCIAL	SUPPORT	PLOBLEM	ECOTORIS
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
ECONOMIC	337					
COMUNICA	337	337				
SOCIAL	337	337	337			
SUPPORT	337	337	337	337		
PLOBLEM	337	337	337	337	337	
ECOTORIS	337	337	337	337	337	337
RESPECT	337	337	337	337	337	337
NETWORK	337	337	337	337	337	337
CONSERVA	337	337	337	337	337	337
ORG	337	337	337	337	337	337
PERSONEL	337	337	337	337	337	337
ORGAN	337	337	337	337	337	337
MANAGE	337	337	337	337	337	337
MEMBER	337	337	337	337	337	337
BEHEAVIE	337	337	337	337	337	337

	RESPECT	NETWORK	CONSERVA	ORG	PERSONEL	ORGAN
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
RESPECT	337					
NETWORK	337	337				
CONSERVA	337	337	337			
ORG	337	337	337	337		
PERSONEL	337	337	337	337	337	
ORGAN	337	337	337	337	337	337
MANAGE	337	337	337	337	337	337
MEMBER	337	337	337	337	337	337
BEHEAVIE	337	337	337	337	337	337

	MANAGE	MEMBER	BEHEAVIE
	-----	-----	-----
MANAGE	337		
MEMBER	337	337	
BEHEAVIE	337	337	337

Percentage of Missing Values

Univariate (in Diagonal) and Pairwise Bivariate (off Diagonal)

	ECONOMIC	COMUNICA	SOCIAL	SUPPORT	PLOBLEM	ECOTORIS
ECONOMIC	0.30					
COMUNICA	0.30	0.30				
SOCIAL	0.30	0.30	0.30			
SUPPORT	0.30	0.30	0.30	0.30		
PLOBLEM	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	
ECOTORIS	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30
RESPECT	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30
NETWORK	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30
CONSERVA	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30
ORG	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30
PERSONEL	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30
ORGAN	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30
MANAGE	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30
MEMBER	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30
BEHEAVIE	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30

	RESPECT	NETWORK	CONSERVA	ORG	PERSONEL	ORGAN
RESPECT	0.30					
NETWORK	0.30	0.30				
CONSERVA	0.30	0.30	0.30			
ORG	0.30	0.30	0.30	0.30		
PERSONEL	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	
ORGAN	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30
MANAGE	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30
MEMBER	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30
BEHEAVIE	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30

	MANAGE	MEMBER	BEHEAVIE
MANAGE	0.30		
MEMBER	0.30	0.30	
BEHEAVIE	0.30	0.30	0.30

Missing Data Map

Frequency PerCent Pattern

```

337 99.7 0000000000000000
1 0.3 111111111111111111
    
```


Univariate Summary Statistics for Continuous Variables

Variable	Mean	St. Dev.	T-Value	Skewness	Kurtosis	Minimum	Freq.	Maximum	Freq.
ECONOMIC	1.958	0.549	65.440	-0.024	0.323	1.000	58	3.000	44
COMUNICA	1.926	0.543	65.082	-0.052	0.344	1.000	63	3.000	38
SOCIAL	1.970	0.640	56.500	0.026	-0.546	1.000	74	3.000	64
SUPPORT	1.955	0.618	58.086	0.027	-0.371	1.000	72	3.000	57
PLOBLEM	1.917	0.626	56.213	0.061	-0.458	1.000	81	3.000	53
ECOTORIS	1.953	0.644	55.680	0.043	-0.577	1.000	78	3.000	62
RESPECT	1.944	0.617	57.824	0.034	-0.369	1.000	74	3.000	55
NETWORK	1.947	0.657	54.390	0.056	-0.675	1.000	82	3.000	64
CONSERVA	1.875	0.604	56.955	0.062	-0.332	1.000	85	3.000	43
ORG	1.837	0.655	51.503	0.181	-0.705	1.000	104	3.000	49
PERSONEL	1.926	0.653	54.164	0.075	-0.651	1.000	85	3.000	60
ORGAN	1.890	0.595	58.322	0.037	-0.234	1.000	80	3.000	43
MANAGE	1.869	0.646	53.117	0.130	-0.633	1.000	95	3.000	51
MEMBER	1.881	0.596	57.971	0.043	-0.254	1.000	82	3.000	42
BEHEAVIE	1.834	0.628	53.569	0.141	-0.549	1.000	99	3.000	43

Test of Univariate Normality for Continuous Variables

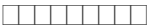
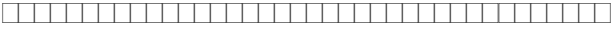

Variable	Skewness		Kurtosis		Skewness and Kurtosis	
	Z-Score	P-Value	Z-Score	P-Value	Chi-Square	P-Value
ECONOMIC	-0.184	0.854	1.207	0.227	1.492	0.474
COMUNICA	-0.398	0.691	1.271	0.204	1.773	0.412
SOCIAL	0.197	0.844	-2.757	0.006	7.640	0.022
SUPPORT	0.209	0.834	-1.625	0.104	2.684	0.261
PLOBLEM	0.466	0.641	-2.155	0.031	4.861	0.088
ECOTORIS	0.331	0.741	-2.993	0.003	9.065	0.011
RESPECT	0.262	0.793	-1.612	0.107	2.666	0.264
NETWORK	0.425	0.671	-3.807	0.000	14.675	0.001
CONSERVA	0.470	0.638	-1.403	0.161	2.188	0.335
ORG	1.370	0.171	-4.082	0.000	18.544	0.000
PERSONEL	0.573	0.567	-3.593	0.000	13.241	0.001
ORGAN	0.284	0.777	-0.896	0.370	0.883	0.643
MANAGE	0.985	0.325	-3.443	0.001	12.825	0.002

MEMBER	0.326	0.744	-0.994	0.320	1.094	0.579
BEHEAVIE	1.070	0.285	-2.783	0.005	8.892	0.012

Histograms for Continuous Variables

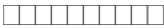

ECONOMIC

Frequency Percentage Lower Class Limit

58	17.2	1.000	
0	0.0	1.200	
0	0.0	1.400	
0	0.0	1.600	
0	0.0	1.800	
235	69.7	2.000	
0	0.0	2.200	
0	0.0	2.400	
0	0.0	2.600	
44	13.1	2.800	

COMUNICA

Frequency Percentage Lower Class Limit

63	18.7	1.000	
0	0.0	1.200	
0	0.0	1.400	
0	0.0	1.600	
236	70.0	1.800	
0	0.0	2.000	
0	0.0	2.200	
0	0.0	2.400	
0	0.0	2.600	
38	11.3	2.800	

SOCIAL

Frequency Percentage Lower Class Limit

74	22.0	1.000	
0	0.0	1.200	
0	0.0	1.400	
0	0.0	1.600	
199	59.1	1.800	
0	0.0	2.000	
0	0.0	2.200	

ORG

Frequency Percentage Lower Class Limit

104	30.9	1.000	██
0	0.0	1.200	
0	0.0	1.400	
0	0.0	1.600	
0	0.0	1.800	
184	54.6	2.000	██
0	0.0	2.200	
0	0.0	2.400	
0	0.0	2.600	
49	14.5	2.800	████████████████

PERSONEL

Frequency Percentage Lower Class Limit

85	25.2	1.000	██
0	0.0	1.200	
0	0.0	1.400	
0	0.0	1.600	
192	57.0	1.800	██
0	0.0	2.000	
0	0.0	2.200	
0	0.0	2.400	
0	0.0	2.600	
60	17.8	2.800	████████████████

ORGAN

Frequency Percentage Lower Class Limit

80	23.7	1.000	██
0	0.0	1.200	
0	0.0	1.400	
0	0.0	1.600	
214	63.5	1.800	██
0	0.0	2.000	
0	0.0	2.200	
0	0.0	2.400	
0	0.0	2.600	
43	12.8	2.800	██████████████

The Problem used 23888 Bytes (= 0.0% of available workspace)

DATE: 5/13/2013

TIME: 18:51

L I S R E L 8.52

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by

Scientific Software International, Inc.

7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100

Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.

Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140

Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2002

Use of this program is subject to the terms specified in the

Universal Copyright Convention.

Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file C:\Users\Lenovo\Desktop\วิจัยปเอก\OUTPUT33.psf1.SPJ:

Raw Data from file 'C:\Users\Lenovo\Desktop\LISREL\OUTPUT33.psf'

EM Algorithm for missing Data:

Number of different missing-value patterns= 2

Convergence of EM-algorithm in 4 iterations

-2 Ln(L) = 7876.22369

Percentage missing values= 6.25

Note:

The Covariances and/or Means to be analyzed are estimated

by the EM procedure and are only used to obtain starting

values for the FIML procedure

Sample Size = 337

Latent Variables EN TOUR Org comu ACH

Relationships

Path Diagram

Iterations = 250

Save Sigma in File OUTPUT33.psfl.sis

Method of Estimation: Maximum Likelihood

End of Problem

Sample Size = 337

Covariance Matrix

ID	ECONOMIC	COMUNICA	SOCIAL	SUPPORT	PLOBLEM	
ID	1.00					
ECONOMIC	--	0.30				
COMUNICA	--	0.13	0.30			
SOCIAL	--	0.09	0.14	0.41		
SUPPORT	--	0.08	0.10	0.14	0.38	
PLOBLEM	--	0.11	0.11	0.13	0.17	0.39
ECOTORIS	--	0.06	0.09	0.13	0.14	0.14
RESPECT	--	0.08	0.08	0.10	0.13	0.12
NETWORK	--	0.09	0.10	0.09	0.16	0.13
CONSERVA	--	0.05	0.07	0.11	0.11	0.12
ORG	--	0.07	0.11	0.15	0.15	0.12
PERSONEL	--	0.09	0.10	0.14	0.16	0.16
ORGAN	--	0.06	0.08	0.09	0.10	0.11
MANAGE	--	0.08	0.09	0.11	0.13	0.13
MEMBER	--	0.10	0.12	0.09	0.10	0.12
BEHEAVIE	--	0.09	0.12	0.13	0.15	0.13

Covariance Matrix

ECOTORIS	RESPECT	NETWORK	CONSERVA	ORG	PERSONEL
ECOTORIS	0.41				
RESPECT	0.21	0.38			
NETWORK	0.13	0.14	0.43		
CONSERVA	0.13	0.13	0.17	0.37	
ORG	0.15	0.13	0.18	0.19	0.43

PERSONEL	0.16	0.15	0.15	0.13	0.21	0.43
ORGAN	0.12	0.07	0.11	0.09	0.12	0.18
MANAGE	0.16	0.12	0.12	0.11	0.15	0.15
MEMBER	0.14	0.12	0.13	0.13	0.15	0.15
BEHEAVIE	0.13	0.12	0.13	0.11	0.17	0.18

Covariance Matrix

	ORGAN	MANAGE	MEMBER	BEHEAVIE
ORGAN	0.35			
MANAGE	0.18	0.42		
MEMBER	0.13	0.17	0.35	
BEHEAVIE	0.12	0.21	0.17	0.39

Number of Iterations = 2

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

Measurement Equations

ID = , Errorvar.= 1.00,

ECONOMIC = , Errorvar.= 0.30 ,
 (0.023)
 13.02

COMUNICA = , Errorvar.= 0.30 ,
 (0.023)
 13.02

SOCIAL = , Errorvar.= 0.41 ,
 (0.031)
 13.02

SUPPORT = , Errorvar.= 0.38 ,
 (0.029)
 13.02

PLOBLEM = , Errorvar.= 0.39 ,
(0.030)
13.02

ECOTORIS = , Errorvar.= 0.41 ,
(0.032)
13.02

RESPECT = , Errorvar.= 0.38 ,
(0.029)
13.02

NETWORK = , Errorvar.= 0.43 ,
(0.033)
13.02

CONSERVA = , Errorvar.= 0.37 ,
(0.028)
13.02

ORG = , Errorvar.= 0.43 ,
(0.033)
13.02

PERSONEL = , Errorvar.= 0.43 ,
(0.033)
13.02

ORGAN = , Errorvar.= 0.35 ,
(0.027)
13.02

MANAGE = , Errorvar.= 0.42 ,
(0.032)
13.02

MEMBER = , Errorvar.= 0.35 ,
(0.027)
13.02

BEHEAVIE = , Errorvar.= 0.39 ,

(0.030)

13.02

Correlation Matrix of Independent Variables

Note: This matrix is diagonal.

1	2	3	4	5
-----	-----	-----	-----	-----
1.00	1.00	1.00	1.00	1.00

SI was written to file C:\Users\Lenovo\Desktop\วิจัย\ไทย\OUTPUT33.PSF1.SIS

Global Goodness of Fit Statistics, Missing Data Case

-2ln(L) for the saturated model = 7876.224

-2ln(L) for the fitted model = 9450.473

Degrees of Freedom = 120

Full Information ML Chi-Square = 1574.25 (P = 0.0)

Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.0050

90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.059; 0.0620)

P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.069

The Modification Indices Suggest to Add an Error Covariance

Between	and	Decrease in Chi-Square	New Estimate
COMUNICA	ECONOMIC	61.7	0.13
SOCIAL	ECONOMIC	21.1	0.09
SOCIAL	COMUNICA	52.7	0.14
SUPPORT	ECONOMIC	19.3	0.08
SUPPORT	COMUNICA	30.3	0.10
SUPPORT	SOCIAL	39.5	0.14
PLOBLEM	ECONOMIC	32.3	0.11
PLOBLEM	COMUNICA	33.2	0.11
PLOBLEM	SOCIAL	33.0	0.13
PLOBLEM	SUPPORT	68.6	0.17
ECOTORIS	ECONOMIC	10.8	0.06
ECOTORIS	COMUNICA	23.1	0.09

ECOTORIS SOCIAL	34.7	0.13
ECOTORIS SUPPORT	40.3	0.14
ECOTORIS PLOBLEM	43.4	0.14
RESPECT ECONOMIC	16.5	0.08
RESPECT COMUNICA	20.2	0.08
RESPECT SOCIAL	22.6	0.10
RESPECT SUPPORT	41.7	0.13
RESPECT PLOBLEM	32.6	0.12
RESPECT ECOTORIS	90.1	0.21
NETWORK ECONOMIC	22.3	0.09
NETWORK COMUNICA	26.5	0.10
NETWORK SOCIAL	16.7	0.09
NETWORK SUPPORT	49.2	0.16
NETWORK PLOBLEM	31.8	0.13
NETWORK ECOTORIS	31.0	0.13
NETWORK RESPECT	38.3	0.14
CONSERVA COMUNICA	13.2	0.07
CONSERVA SOCIAL	28.3	0.11
CONSERVA SUPPORT	29.4	0.11
CONSERVA PLOBLEM	35.8	0.12
CONSERVA ECOTORIS	38.1	0.13
CONSERVA RESPECT	38.9	0.13
CONSERVA NETWORK	65.1	0.17
ORG ECONOMIC	11.9	0.07
ORG COMUNICA	32.1	0.11
ORG SOCIAL	41.3	0.15
ORG SUPPORT	44.6	0.15
ORG PLOBLEM	27.5	0.12
ORG ECOTORIS	42.5	0.15
ORG RESPECT	35.1	0.13
ORG NETWORK	62.0	0.18
ORG CONSERVA	75.8	0.19
PERSONEL ECONOMIC	20.8	0.09
PERSONEL COMUNICA	26.0	0.10
PERSONEL SOCIAL	36.5	0.14
PERSONEL SUPPORT	55.1	0.16
PERSONEL PLOBLEM	51.8	0.16
PERSONEL ECOTORIS	47.0	0.16
PERSONEL RESPECT	47.0	0.15
PERSONEL NETWORK	43.2	0.15

PERSONEL CONSERVA	36.8	0.13
PERSONEL ORG	77.4	0.21
ORGAN ECONOMIC	10.6	0.06
ORGAN COMUNICA	22.7	0.08
ORGAN SOCIAL	17.1	0.09
ORGAN SUPPORT	23.0	0.10
ORGAN PLOBLEM	27.7	0.11
ORGAN ECOTORIS	32.9	0.12
ORGAN RESPECT	13.7	0.07
ORGAN NETWORK	28.2	0.11
ORGAN CONSERVA	21.3	0.09
ORGAN ORG	31.3	0.12
ORGAN PERSONEL	69.3	0.18
MANAGE ECONOMIC	17.4	0.08
MANAGE COMUNICA	24.3	0.09
MANAGE SOCIAL	23.4	0.11
MANAGE SUPPORT	34.6	0.13
MANAGE PLOBLEM	32.6	0.13
MANAGE ECOTORIS	48.2	0.16
MANAGE RESPECT	29.2	0.12
MANAGE NETWORK	26.0	0.12
MANAGE CONSERVA	27.5	0.11
MANAGE ORG	43.0	0.15
MANAGE PERSONEL	39.8	0.15
MANAGE ORGAN	72.9	0.18
MEMBER ECONOMIC	32.8	0.10
MEMBER COMUNICA	47.8	0.12
MEMBER SOCIAL	20.7	0.09
MEMBER SUPPORT	25.7	0.10
MEMBER PLOBLEM	33.7	0.12
MEMBER ECOTORIS	46.8	0.14
MEMBER RESPECT	38.4	0.12
MEMBER NETWORK	35.7	0.13
MEMBER CONSERVA	42.5	0.13
MEMBER ORG	47.9	0.15
MEMBER PERSONEL	51.3	0.15
MEMBER ORGAN	47.1	0.13
MEMBER MANAGE	62.5	0.17
BEHEAVIE ECONOMIC	25.0	0.09
BEHEAVIE COMUNICA	42.6	0.12

BEHEAVIE SOCIAL	37.8	0.13
BEHEAVIE SUPPORT	48.4	0.15
BEHEAVIE PLOBLEM	39.5	0.13
BEHEAVIE ECOTORIS	35.8	0.13
BEHEAVIE RESPECT	29.9	0.12
BEHEAVIE NETWORK	35.4	0.13
BEHEAVIE CONSERVA	26.8	0.11
BEHEAVIE ORG	56.8	0.17
BEHEAVIE PERSONEL	63.4	0.18
BEHEAVIE ORGAN	35.5	0.12
BEHEAVIE MANAGE	87.7	0.21
BEHEAVIE MEMBER	69.8	0.17

Time used: 0.078 Seconds

DATE: 5/13/2013

TIME: 18:58

L I S R E L 8.52

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by

Scientific Software International, Inc.

7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100

Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.

Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140

Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2002

Use of this program is subject to the terms specified in the

Universal Copyright Convention.

Website: www.ssicentral.com

Covariance Matrix

ID ECONOMIC COMUNICA SOCIAL SUPPORT PLOBLEM

```

-----
ID      1.00
ECONOMIC  --  0.30
COMUNICA  --  0.13  0.30
SOCIAL    --  0.09  0.14  0.41
SUPPORT   --  0.08  0.10  0.14  0.38
PLOBLEM   --  0.11  0.11  0.13  0.17  0.39
ECOTORIS  --           0.06  0.09  0.13  0.14  0.14
RESPECT   --           0.08  0.08  0.10  0.13  0.12
NETWORK   --           0.09  0.10  0.09  0.16  0.13

```

CONSERVA	--	0.05	0.07	0.11	0.11	0.12
ORG	--	0.07	0.11	0.15	0.15	0.12
PERSONEL	--	0.09	0.10	0.14	0.16	0.16
ORGAN	--	0.06	0.08	0.09	0.10	0.11
MANAGE	--	0.08	0.09	0.11	0.13	0.13
MEMBER	--	0.10	0.12	0.09	0.10	0.12
BEHEAVIE	--	0.09	0.12	0.13	0.15	0.13

Covariance Matrix

	ECOTORIS	RESPECT	NETWORK	CONSERVA	ORG	PERSONEL
ECOTORIS	0.41					
RESPECT	0.21	0.38				
NETWORK	0.13	0.14	0.43			
CONSERVA	0.13	0.13	0.17	0.37		
ORG	0.15	0.13	0.18	0.19	0.43	
PERSONEL	0.16	0.15	0.15	0.13	0.21	0.43
ORGAN	0.12	0.07	0.11	0.09	0.12	0.18
MANAGE	0.16	0.12	0.12	0.11	0.15	0.15
MEMBER	0.14	0.12	0.13	0.13	0.15	0.15
BEHEAVIE	0.13	0.12	0.13	0.11	0.17	0.18

Covariance Matrix

	ORGAN	MANAGE	MEMBER	BEHEAVIE
ORGAN	0.35			
MANAGE	0.18	0.42		
MEMBER	0.13	0.17	0.35	
BEHEAVIE	0.12	0.21	0.17	0.39

Number of Iterations = 18

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

Measurement Equations

ID = 1.00*1, Errorvar.= 1.18, R² = 0.46

ECONOMIC = 1.00*1, Errorvar.= 0.25, R² = 0.80

COMUNICA = 0.60*1, Errorvar.= 0.19, R² = 0.66

SOCIAL = 0.64*1, Errorvar.= 0.29, R² = 0.58

SUPPORT = 0.63*1, Errorvar.= 0.26, R² = 0.61

PLOBLEM = 0.68*1, Errorvar.= 0.25, R^y = 0.65

ECOTORIS = 0.56*1, Errorvar.= 0.32, R^y = 0.50

RESPECT = , Errorvar.= 0.38,

NETWORK = , Errorvar.= 0.43,

CONSERVA = , Errorvar.= 0.37,

ORG = , Errorvar.= 0.43,

PERSONEL = , Errorvar.= 0.43,

ORGAN = , Errorvar.= 0.35,

MANAGE = , Errorvar.= 0.42,

MEMBER = , Errorvar.= 0.35,

BEHEAVIE = , Errorvar.= 0.39,

Correlation Matrix of Independent Variables

Note: This matrix is diagonal.

1	2	3	4	5
-----	-----	-----	-----	-----
1.00	1.00	1.00	1.00	1.00

SI was written to file fort.11

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 106

Minimum Fit Function Chi-Square = 1560.60 (P = 0.0)

Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 2478.14(P = 0.0)

Chi-Square Difference with 14 Degrees of Freedom = 903.89(P = 0.0)

Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 2372.14

90 Percent Confidence Interval for NCP = (2213.76 ; 2537.87)

Minimum Fit Function Value = 0.064

Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.086

90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.059 ; 0.093)

Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.026

90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.025 ; 0.027)

P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.30

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.55

90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.078 ; 0.65)

ECVI for Saturated Model = 10.81

ECVI for Independence Model = 11.81

Chi-Square for Independence Model with 120 Degrees of Freedom = 3937.61

Independence AIC = 3969.61

Model AIC = 253.14

Saturated AIC = 272.00

Independence CAIC = 404.73

Model CAIC = 268.74

Saturated CAIC = 927.53

Normed Fit Index (NFI) = 0.60

Non-Normed Fit Index (NNFI) = 0.57

Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.53

Comparative Fit Index (CFI) = 0.62

Incremental Fit Index (IFI) = 0.62

Relative Fit Index (RFI) = 0.55

Critical N (CN) = 231.74

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.26

Standardized RMR = 0.033

Goodness of Fit Index (GFI) = 0.50

Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.36

Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.39

Time used: 0.062 Seconds

DATE: 5/13/2013

TIME: 16:32

L I S R E L 8.52

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by

Scientific Software International, Inc.

7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100

Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.

Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140
 Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2002
 Use of this program is subject to the terms specified in the
 Universal Copyright Convention.
 Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file C:\Users\Lenovo\Desktop\วิจัยปเอก\OUTPUT33.psfl.SPJ:

Raw Data from file 'C:\Users\Lenovo\Desktop\LISREL\OUTPUT33.psf'

Sample Size = 337

Latent Variables 1 2 3 4 5

Relationships

Set Error Variance of Set Error Variance of To 0.0ECONOMIC = 1 Set Error Variance of 0.0Set Error Variance of 0.00.0Set

Error Covariance of

COMUNICA = 1

SOCIAL = 1

SUPPORT = 1

PLOBLEM = 1

ECOTORIS = 1

RESPECT = 1.00*1

BEHEAVIE = 1.00*4

MEMBER = 4

NETWORK = 2

CONSERVA = 1.00*2

MANAGE = 1.00*3

ORGAN = 4

PERSONEL = 3

ORG = 3

2 = 1

3 = 1 2

4 = 2 3

5 = 1 2 3 4

Set the Error Variance of RESPECT to 0.00

Path Diagram

Iterations = 250

Save Sigma in File OUTPUT33.psfl.sis

Method of Estimation: Maximum Likelihood

End of Problem

Sample Size = 337

Covariance Matrix

NETWORK	CONSERVA	ORG	PERSONEL	ORGAN	MANAGE	
NETWORK	0.43					
CONSERVA	0.17	0.37				
ORG	0.18	0.19	0.43			
PERSONEL	0.15	0.13	0.21	0.43		
ORGAN	0.11	0.09	0.12	0.18	0.35	
MANAGE	0.12	0.11	0.15	0.15	0.18	0.42
MEMBER	0.13	0.13	0.15	0.15	0.13	0.17
BEHEAVIE	0.13	0.11	0.17	0.18	0.12	0.21
COMUNICA	0.10	0.07	0.11	0.10	0.08	0.09
SOCIAL	0.09	0.11	0.15	0.14	0.09	0.11
SUPPORT	0.16	0.11	0.15	0.16	0.10	0.13
PLOBLEM	0.13	0.12	0.12	0.16	0.11	0.13
ECOTORIS	0.13	0.13	0.15	0.16	0.12	0.16
RESPECT	0.14	0.13	0.13	0.15	0.07	0.12

Covariance Matrix

MEMBER	BEHEAVIE	COMUNICA	SOCIAL	SUPPORT	PLOBLEM	
MEMBER	0.35					
BEHEAVIE	0.17	0.39				
COMUNICA	0.12	0.12	0.30			
SOCIAL	0.09	0.13	0.14	0.41		
SUPPORT	0.10	0.15	0.10	0.14	0.38	
PLOBLEM	0.12	0.13	0.11	0.13	0.17	0.39
ECOTORIS	0.14	0.13	0.09	0.13	0.14	0.14
RESPECT	0.12	0.12	0.08	0.10	0.13	0.12

Covariance Matrix

ECOTORIS	RESPECT	
ECOTORIS	0.41	
RESPECT	0.21	0.38

W_A_R_N_I_N_G : Both LX(7, 1) and PH(1, 1) are fixed non-zero values.

LISREL is unable to generate Starting Values for this model.

The model will be estimated using the NS option.

Number of Iterations = 2

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

Measurement Equations

NETWORK = 1.08*2, Errorvar.= 0.25 , R² = 0.52

(0.093) (0.026)

11.57 9.56

CONSERVA = 1.00*2, Errorvar.= 0.21 , R² = 0.53

(0.022)

9.46

ORG = 1.01*3, Errorvar.= 0.26 , R² = 0.48

(0.086) (0.023)

11.81 11.50

PERSONEL = 1.03*3, Errorvar.= 0.25 , R² = 0.49

(0.086) (0.022)

12.00 11.37

ORGAN = 0.82*4, Errorvar.= 0.24 , R² = 0.40

(0.076) (0.020)

10.90 11.61

MANAGE = 1.00*3, Errorvar.= 0.25 , R² = 0.48

(0.022)

11.49

MEMBER = 0.90*4, Errorvar.= 0.21 , R² = 0.47

(0.077) (0.019)

11.71 11.11

BEHEAVIE = 1.00*4, Errorvar.= 0.22 , R² = 0.51

(0.021)

10.60

COMUNICA = 0.22*1, Errorvar.= 0.28 , R² = 0.14

(0.029) (0.021)

7.53 12.98

SOCIAL = 0.27*1, Errorvar.= 0.38 , R² = 0.16

(0.034) (0.029)

8.00 12.98

SUPPORT = 0.35*1, Errorvar.= 0.33 , R² = 0.27

(0.031) (0.026)

11.22 12.98

PLOBLEM = 0.32*1, Errorvar.= 0.35 , R² = 0.22

(0.032) (0.027)

9.77 12.98

ECOTORIS = 0.54*1, Errorvar.= 0.30 , R \hat{y} = 0.49

(0.030) (0.023)

18.03 12.98

RESPECT = 1.00*1,, R \hat{y} = 1.00

Structural Equations

2 = 0.34*1, Errorvar.= 0.11 , R \hat{y} = 0.51

(0.029) (0.020)

11.82 5.78

3 = 0.86*2 + 0.034*1, Errorvar.= 0.038 , R \hat{y} = 0.84

(0.11) (0.030) (0.017)

7.74 1.11 2.22

4 = - 0.86*2 + 1.84*3, Errorvar.= -0.051 , R \hat{y} = 1.22

(0.57) (0.59) (0.035)

-1.50 3.12 -1.47

W_A_R_N_I_N_G : Error variance is negative.

5 = , Errorvar.= 1.00,

Reduced Form Equations

2 = 0.34*1, Errorvar.= 0.11, R \hat{y} = 0.51

(0.029)

11.82

3 = 0.33*1, Errorvar.= 0.12, R \hat{y} = 0.47

(0.028)

11.57

4 = 0.31*1, Errorvar.= 0.14, R \hat{y} = 0.41

(0.029)

10.61

5 = 0.0*1, Errorvar.= 1.00, R \hat{y} = 0.0

Correlation Matrix of Independent Variables

1

1.00

Covariance Matrix of Latent Variables

2 3 4 5 1

2 0.23

3 0.21 0.23

```

4  0.19  0.24  0.23
5  --   --   --   1.00
1  0.34  0.33  0.31  --   1.00

```

W_A_R_N_I_N_G: Matrix above is not positive definite

SI was written to file C:\Users\Lenovo\Desktop\วิจัยปโทก\OUTPUT33.PSF1.SIS

Global Goodness of Fit Statistics, Missing Data Case

-2ln(L) for the saturated model = 0.000

-2ln(L) for the fitted model = 7988.025

Degrees of Freedom = 70

Full Information ML Chi-Square = 7988.02 (P = 0.0)

Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.058

90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.057 ; 0.059)

P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.069

The Modification Indices Suggest to Add the

Path to	from	Decrease in Chi-Square	New Estimate
ORG	2	19.9	1.05
MANAGE	2	18.8	-1.00
MEMBER	3	8.1	1.06
RESPECT	1	64.2	0.69

The Modification Indices Suggest to Add a Covariance

between	and	Decrease in Chi-Square	New Estimate
1	1	64.4	0.38
ORG	CONSERVA	9.9	0.05
PERSONEL	ORG	9.9	0.06
MANAGE	ORGAN	9.8	0.05
BEHEAVIE	MANAGE	8.8	0.05
COMUNICA	MEMBER	9.0	0.04
SOCIAL	COMUNICA	42.6	0.12
SUPPORT	NETWORK	8.2	0.05
SUPPORT	COMUNICA	18.8	0.07
SUPPORT	SOCIAL	26.1	0.10
PLOBLEM	COMUNICA	22.6	0.08
PLOBLEM	SOCIAL	21.7	0.09
PLOBLEM	SUPPORT	50.1	0.13
ECOTORIS	COMUNICA	9.0	0.05
ECOTORIS	SOCIAL	17.4	0.08

ECOTORIS SUPPORT	14.2	0.07
ECOTORIS PLOBLEM	20.1	0.08
RESPECT ORGAN	7.9	-0.04
RESPECT COMUNICA	105.3	-0.18
RESPECT SOCIAL	124.4	-0.23
RESPECT SUPPORT	136.2	-0.24
RESPECT PLOBLEM	146.0	-0.25
RESPECT ECOTORIS	97.6	-0.22
RESPECT RESPECT	220.2	0.44

Time used: 0.062 Seconds

DATE: 5/13/2013

TIME: 16:32

L I S R E L 8.52

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by

Scientific Software International, Inc.

7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100

Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.

Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140

Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2002

Use of this program is subject to the terms specified in the

Universal Copyright Convention.

Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file C:\Users\Lenovo\Desktop\วิจัย1\000\OUTPUT33.psf1.SPJ:

Raw Data from file 'C:\Users\Lenovo\Desktop\LISREL\OUTPUT33.psf'

Sample Size = 337

Latent Variables 1 2 3 4 5

Relationships

Set Error Variance of Set Error Variance of To 0.0ECONOMIC = 1 Set Error Variance of 0.0Set Error Variance of 0.00.0Set

Error Covariance of

COMUNICA = 1

SOCIAL = 1

SUPPORT = 1

PLOBLEM = 1

ECOTORIS = 1

RESPECT = 1.00*1

BEHEAVIE = 1.00*4

MEMBER = 4

NETWORK = 2
 CONSERVA = 1.00*2
 MANAGE = 1.00*3
 ORGAN = 4
 PERSONEL = 3
 ORG = 3
 2 = 1
 3 = 1 2
 4 = 2 3
 5 = 1 2 3 4
 Set the Error Variance of RESPECT to 0.00
 Path Diagram
 Iterations = 250
 Save Sigma in File OUTPUT33.psfl.sis
 Method of Estimation: Maximum Likelihood
 End of Problem
 Sample Size = 337

Covariance Matrix

	NETWORK	CONSERVA	ORG	PERSONEL	ORGAN	MANAGE
NETWORK	0.43					
CONSERVA	0.17	0.37				
ORG	0.18	0.19	0.43			
PERSONEL	0.15	0.13	0.21	0.43		
ORGAN	0.11	0.09	0.12	0.18	0.35	
MANAGE	0.12	0.11	0.15	0.15	0.18	0.42
MEMBER	0.13	0.13	0.15	0.15	0.13	0.17
BEHEAVIE	0.13	0.11	0.17	0.18	0.12	0.21
COMUNICA	0.10	0.07	0.11	0.10	0.08	0.09
SOCIAL	0.09	0.11	0.15	0.14	0.09	0.11
SUPPORT	0.16	0.11	0.15	0.16	0.10	0.13
PLOBLEM	0.13	0.12	0.12	0.16	0.11	0.13
ECOTORIS	0.13	0.13	0.15	0.16	0.12	0.16
RESPECT	0.14	0.13	0.13	0.15	0.07	0.12

Covariance Matrix

	MEMBER	BEHEAVIE	COMUNICA	SOCIAL	SUPPORT	PLOBLEM
MEMBER	0.35					
BEHEAVIE	0.17	0.39				
COMUNICA	0.12	0.12	0.30			

SOCIAL	0.09	0.13	0.14	0.41		
SUPPORT	0.10	0.15	0.10	0.14	0.38	
PLOBLEM	0.12	0.13	0.11	0.13	0.17	0.39
ECOTORIS	0.14	0.13	0.09	0.13	0.14	0.14
RESPECT	0.12	0.12	0.08	0.10	0.13	0.12

Covariance Matrix

ECOTORIS RESPECT

ECOTORIS	0.41	
RESPECT	0.21	0.38

W_A_R_N_I_N_G : Both LX(7, 1) and PH(1, 1) are fixed non-zero values.

LISREL is unable to generate Starting Values for this model.

The model will be estimated using the NS option.

Number of Iterations = 2

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

Measurement Equations

NETWORK = 1.08*2, Errorvar.= 0.25 , R² = 0.52

(0.093) (0.026)

11.57 9.56

CONSERVA = 1.00*2, Errorvar.= 0.21 , R² = 0.53

(0.022)

9.46

ORG = 1.01*3, Errorvar.= 0.26 , R² = 0.48

(0.086) (0.023)

11.81 11.50

PERSONEL = 1.03*3, Errorvar.= 0.25 , R² = 0.49

(0.086) (0.022)

12.00 11.37

ORGAN = 0.82*4, Errorvar.= 0.24 , R² = 0.40

(0.076) (0.020)

10.90 11.61

MANAGE = 1.00*3, Errorvar.= 0.25 , R² = 0.48

(0.022)

11.49

MEMBER = 0.90*4, Errorvar.= 0.21 , R² = 0.47

(0.077) (0.019)

11.71 11.11

$$\text{BEHEAVIE} = 1.00*4, \text{Errorvar.} = 0.22, R^2 = 0.51$$

(0.021)

10.60

$$\text{COMUNICA} = 0.22*1, \text{Errorvar.} = 0.28, R^2 = 0.14$$

(0.029) (0.021)

7.53 12.98

$$\text{SOCIAL} = 0.27*1, \text{Errorvar.} = 0.38, R^2 = 0.16$$

(0.034) (0.029)

8.00 12.98

$$\text{SUPPORT} = 0.35*1, \text{Errorvar.} = 0.33, R^2 = 0.27$$

(0.031) (0.026)

11.22 12.98

$$\text{PLOBLEM} = 0.32*1, \text{Errorvar.} = 0.35, R^2 = 0.22$$

(0.032) (0.027)

9.77 12.98

$$\text{ECOTORIS} = 0.54*1, \text{Errorvar.} = 0.30, R^2 = 0.49$$

(0.030) (0.023)

18.03 12.98

$$\text{RESPECT} = 1.00*1, R^2 = 1.00$$

Structural Equations

$$2 = 0.34*1, \text{Errorvar.} = 0.11, R^2 = 0.51$$

(0.029) (0.020)

11.82 5.78

$$3 = 0.86*2 + 0.034*1, \text{Errorvar.} = 0.038, R^2 = 0.84$$

(0.11) (0.030) (0.017)

7.74 1.11 2.22

$$4 = -0.86*2 + 1.84*3, \text{Errorvar.} = -0.051, R^2 = 1.22$$

(0.57) (0.59) (0.035)

-1.50 3.12 -1.47

W_A_R_N_I_N_G : Error variance is negative.

$$5 = , \text{Errorvar.} = 1.00,$$

Reduced Form Equations

$$2 = 0.34*1, \text{Errorvar.} = 0.11, R^2 = 0.51$$

(0.029)

11.82

$$3 = 0.33*1, \text{Errorvar.} = 0.12, R^2 = 0.47$$

(0.028)

11.57

$$4 = 0.31*1, \text{Errorvar.} = 0.14, R^2 = 0.41$$

(0.029)

10.61

5 = 0.0*1, Errorvar.= 1.00, Rý = 0.0

Correlation Matrix of Independent Variables

1

1.00

Covariance Matrix of Latent Variables

2 3 4 5 1

2	0.23				
3	0.21	0.23			
4	0.19	0.24	0.23		
5	--	--	--	1.00	
1	0.34	0.33	0.31	--	1.00

W_A_R_N_I_N_G: Matrix above is not positive definite

SI was written to file C:\Users\Lenovo\Desktop\วิจัยปเอก\OUTPUT33.PSF1.SIS

Global Goodness of Fit Statistics, Missing Data Case

-2ln(L) for the saturated model = 0.000

-2ln(L) for the fitted model = 7988.025

Degrees of Freedom = 70

Full Information ML Chi-Square = 7988.02 (P = 0.0)

Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.58

90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.57 ; 0.59)

P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.00

The Modification Indices Suggest to Add the

Path to	from	Decrease in Chi-Square	New Estimate
ORG	2	19.9	1.05
MANAGE	2	18.8	-1.00
MEMBER	3	8.1	1.06
RESPECT	1	64.2	0.69

The Modification Indices Suggest to Add a Covariance

between	and	Decrease in Chi-Square	New Estimate
1	1	64.4	0.38
ORG	CONSERVA	9.9	0.05
PERSONEL	ORG	9.9	0.06
MANAGE	ORGAN	9.8	0.05
BEHEAVIE	MANAGE	8.8	0.05
COMUNICA	MEMBER	9.0	0.04

SOCIAL COMUNICA	42.6	0.12
SUPPORT NETWORK	8.2	0.05
SUPPORT COMUNICA	18.8	0.07
SUPPORT SOCIAL	26.1	0.10
PLOBLEM COMUNICA	22.6	0.08
PLOBLEM SOCIAL	21.7	0.09
PLOBLEM SUPPORT	50.1	0.13
ECOTORIS COMUNICA	9.0	0.05
ECOTORIS SOCIAL	17.4	0.08
ECOTORIS SUPPORT	14.2	0.07
ECOTORIS PLOBLEM	20.1	0.08
RESPECT ORGAN	7.9	-0.04
RESPECT COMUNICA	105.3	-0.18
RESPECT SOCIAL	124.4	-0.23
RESPECT SUPPORT	136.2	-0.24
RESPECT PLOBLEM	146.0	-0.25
RESPECT ECOTORIS	97.6	-0.22
RESPECT RESPECT	220.2	0.44

Time used: 0.062 Seconds

ภาคผนวก ง
เครื่องมือในการวิจัย
แบบสอบถาม

รูปแบบผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
แบบมีส่วนร่วม

เสนอ

ศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ

ภัทรธรรม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาริวรรณ

เอี่ยมสะอาด

ดร. อัจฉรา

แก้วน้อย

โดย

ตุลยราศรี ประเภท

ส่วนที่ 1

ข้อมูลทั่วไป

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

งานวิจัยเรื่อง รูปแบบผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

การเก็บข้อมูลชุดนี้เป็นการศึกษาคุ ษณินิพนธ์สาขา การศึกษาเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว มหวิทยาลัยบ้านสมเด็จพระยา เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาท้องถิ่น กราบขอบพระคุณ ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

- คำชี้แจง
1. โปรดระบุเครื่องหมาย / ลงใน () หรือ
 2. โปรดกรอกข้อความลงใน ประจำข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

ส่วนที่1 ข้อมูลทั่วไป

1. ที่อยู่
บ้านเลขที่..... หมู่ที่.....
ชื่อหมู่บ้าน.....
ชื่อตำบล.....
2. สถานภาพในครอบครัวผู้ให้สัมภาษณ์
() 1. หัวหน้าครอบครัว
() 2. สมาชิกในครอบครัว
3. เพศ
() 1. ชาย () 2. หญิง
4. อายุ ปี

5. การศึกษา
- () 1. จบประถมศึกษา () 2. จบมัธยมศึกษาตอนต้น
- () 3. จบมัธยมศึกษาตอนปลาย () 4. อื่นๆ (ระบุ)
6. อาชีพหลักของท่าน (ตอบข้อเดียว)
- () 1. ทำนา () 2. ทำไร่ - ทำสวน
- () 3. ลูกจ้าง - รับจ้าง () 4. ค้าขาย
- () 5. รับราชการ () 6. ทำธุรกิจท่องเที่ยว
- () 7. อื่นๆ (ระบุ)
7. นอกจากอาชีพหลักตามข้อ 6. แล้ว ท่านทำอะไรอีก
- () 1. รับจ้าง () 2. ทำไร่ - ทำสวน
- () 3. อื่นๆ (ระบุ)
8. จำนวนสมาชิกภายในครอบครัว คน

ส่วนที่ 2

แบบสอบถาม

แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม

ตอนที่ 1 ประเมินสภาพปัญหา

โปรดประเมินการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน ของท่านตามประเด็นต่อไปนี้ แล้วพิจารณาว่าในแต่ละประเด็นมีสภาพจริงเป็นอย่างไร โดยการลงในช่องคำตอบทางขวามือว่าจริงหรือไม่จริง

ข้อ	ประเด็นการประเมินด้านองค์การบริหาร (คณะกรรมการบริหารชุมชน)	ตอบ	
		จริง	ไม่จริง
1	กรรมการส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว		
2	กรรมการส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว		
3	กรรมการส่วนใหญ่ยังไม่สามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้ดีเท่าที่ควร		
4	กรรมการส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยทุ่มเทและเสียสละเพียงพอในการทำหน้าที่		
5	กรรมการส่วนใหญ่ขาดคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารจัดการดี		
6	กรรมการส่วนใหญ่ขาดคุณลักษณะความเป็นผู้นำ		
7	คณะกรรมการ ไม่แจ้งข้อมูลข่าวสารการทำงานให้สมาชิกทราบ		
8	คณะกรรมการ ไม่ได้กำหนดเป้าหมายและแผนการทำงานร่วมกัน		
9	คณะกรรมการ จัดสรรผลประโยชน์ ไม่ค่อยเป็นธรรม มีการเลือกปฏิบัติ(
10	คณะกรรมการ ขาดข้อมูลและไม่มีเหตุผลเพียงพอในการตัดสินใจ		
11	คณะกรรมการ ไม่ค่อยได้มีการประเมินกันเท่าใดนัก		
12	คณะกรรมการ ขาดการติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงระบบ		
13	คณะกรรมการ ไม่ค่อยมีความสามัคคีและปองดองกันเท่าที่ควร		
14	คณะกรรมการ ไม่ค่อยมั่นใจในความก้าวหน้าขององค์กรในชุมชน		
15	คณะกรรมการ ไม่สามารถจัดเวทีประชาคมเรื่องการบริหารจัดการได้		
16	คณะกรรมการ ส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากสมาชิก		
17	ที่ปรึกษา ไม่ค่อยมีบทบาทต่อการทำงานของคณะกรรมการ		

ปัญหาอื่นๆเกี่ยวกับด้านองค์การบริหาร(ถ้ามีโปรดระบุเพิ่มเติมได้)

- ก.....
- ข.....
- ค.....

ข้อ	ด้านสมาชิกในชุมชน	ตอบ	
		จริง	ไม่จริง
18	สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการระเบียบวัตถุประสงค์ขององค์กรชุมชน		
19	สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยรู้จักสิทธิหน้าที่ของตน		
20	สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ขาดจิตสำนึก และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม		
21	สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ขาดการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารการท้องถิ่น		
22	สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบขององค์กรชุมชน		
23	สมาชิกในชุมชนมักไม่ค่อยเข้าร่วมประชุมหรือเข้าร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ของชุมชน		
24	การกระจายผลประโยชน์ที่ได้จากบริการการจัดการท้องถิ่นที่ได้มายังไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก		
25	สมาชิกส่วนใหญ่ยังไม่พึงพอใจ กับผลลัพธ์ที่ได้จากการองค์กรบริหารจัดการท้องถิ่นโดยชุมชน		
26	ปัญหายาเสพติด การพนัน หรืออบายมุขอื่น ๆ ก่อเป็นอุปสรรคขัดขวางการดำรงชีวิตของคนในชุมชน		
27	ปัญหาขมขมพิษเกิดจากการท้องถิ่น ถือเป็นปัญหาสำคัญที่ขัดขวางการดำรงชีวิตของคนในชุมชน		
28	สมาชิกมีการกำหนดมาตรการ การป้องกัน และกำจัดมลพิษ		
29	สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วม ในหารกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม		

ปัญหาอื่น ๆ เกี่ยวกับด้านสมาชิก (ถ้ามีโปรดระบุเพิ่มเติมได้)

ก.....

ข.....

ค.....

ข้อ	ด้านระบบเจ้าหน้าที่ผู้ประกอบการ/	ตอบ	
		จริง	ไม่จริง
30.	ระเบียบ ข้อตกลงและกติกาต่าง ๆ ของชุมชนยังไม่ค่อยเหมาะสมในการปฏิบัติ		
31.	ผู้ประกอบการขาดข้อมูลข่าวสาร ความรู้ที่ทันสมัยและจำเป็นต่อการพัฒนาชุมชน		
32.	การติดต่อสื่อสารของผู้ประกอบการกับชุมชนไม่สะดวกและล่าช้า		
33.	การแพร่กระจายข้อมูลข่าวสาร ความรู้ภายในชุมชน มักล่าช้าไม่ทันการณ์		
34.	การแบ่งมอบภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการในระยะที่ผ่านมายังไม่ชัดเจนเหมาะสมเท่าใดนัก		
35.	กลุ่มผู้ประกอบการกับองค์กร ในชุมชนมักทำงานไม่สัมพันธ์เชื่อมโยงและเกี่ยวเนื่องกัน		
36.	ผู้ประกอบการและบุคคลในชุมชนไม่ค่อยได้เสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน		
37.	ปัญหาของผู้ประกอบการมักถูกทอดทิ้ง หรือแก้ไขอย่างเชื่องช้า		
38.	การกระจายผลประโยชน์ที่ได้มามักตกอยู่กับกลุ่มคนเพียงไม่กี่คน		
39.	ปริมาณทรัพยากรของชุมชนมีจำนวนลดลง และส่วนที่เหลืออยู่ มีสภาพเสื่อมโทรม		
40.	ผู้ประกอบการยังไม่มีบริการที่มีมาตรฐานเพียงพอ		
41.	ชุมชนขาดการเสริมสร้างและสืบทอดทายาททางปัญญาแก่เยาวชน		
42.	ชุมชนไม่สามารถจัดเวทีประชาคมได้อย่างต่อเนื่อง		

ปัญหาด้านอื่น ๆ เกี่ยวกับระบบผู้ประกอบการ/เจ้าหน้าที่

ก.....

ข.....

ค.....

ข้อ	ด้านนักทองเที่ยวประเด็นการประเมินด้านนักทองเที่ยว	ตอบ	
		จริง	ไม่จริง
43.	เจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องมักไม่ค่อยเข้ามาติดตาม แนะนำความรู้ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่นักทองเที่ยว		
44.	ระเบียบชุมชนยุ่งยากในการทำความเข้าใจและการนำไปใช้กับนักทองเที่ยว		
45.	คุณภาพการให้บริการข้อมูลทางด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรการทองเที่ยว		
46.	ชุมชนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์จำเป็นในการทำงาน		
47.	นักทองเที่ยวได้รับข้อมูลข่าวสารจำเป็นด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมค่อนข้างน้อย		
48.	นักทองเที่ยวขาดโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักทองเที่ยวกับชุมชน		
49.	เจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ไม่ตรวจดูและไปต่อเนื่อง		
50.	นักทองเที่ยวไม่เคยทราบถึงเป้าหมายและแผนการสนับสนุนการทำงานจากภายนอกเลย		

ปัญหาอื่น ๆ เกี่ยวกับนักทองเที่ยว (ถ้ามีระบุเพิ่มเติมได้อีก)

ก.....

ข.....

ค.....

สภาพปัญหา อุปสรรค ความต้องการและข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามีโปรดระบุเพิ่มเติมได้)

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 2

ตอนที่ 2

แบบประเมินผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม
โปรดประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมของท่านในประเด็นต่าง ๆ
ต่อไปนี้ แล้วกาเครื่องหมาย /ลงในช่องคะแนนทางขวามือ ซึ่งท่านเห็นว่าถูกต้อง กับสภาพความเป็น
จริงกับชุมชนของท่านมากที่สุด โดยมีค่าคะแนน 3 ระดับคือ

- หมายถึง มาก 3 (ให้คะแนนผลประเมินของประเด็นนี้อยู่ในระดับมาก)
หมายถึง ปานกลาง 2 (ให้คะแนนผลประเมินของประเด็นนี้อยู่ในระดับปานกลาง)
หมายถึง น้อย 1 (ให้คะแนนผลประเมินของประเด็นนี้อยู่ในระดับน้อย)

ข้อ	ประเด็นการประเมิน ความพร้อมของระบบบริหารจัดการองค์กรชุมชน	ตอบ		
		3	2	1
1	จำนวนกรรมการผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ			
2	จำนวนกรรมการของชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการแบบมี ส่วนร่วม			
3	ปริมาณ คุณภาพและมูลค่าของปัจจัยจำเป็นทางการบริหารจัดการซึ่ง กรรมการ และสมาชิกร่วมกันจัดหาเพื่อใช้สำหรับการบริหารจัดการ			
4	ความสมบูรณ์ ความหลากหลายและความพร้อมของข้อมูลข่าวสาร สำหรับนำไปใช้ในการตัดสินใจ ของคณะกรรมการบริหารจัดการ			
5	ประสิทธิภาพและประสิทธิผลนี้ได้จาก การตัดสินใจของคณะกรรมการ			
6	แผนดำเนินงานของชุมชน สามารถนำไปใช้ปฏิบัติและแก้ปัญหาได้			
7	ความถูกต้อง ครบถ้วน ชัดเจนสะดวกและเที่ยงธรรมในการนำระเบียบ การบริหารจัดการไปใช้			

ข้อ	ประเด็นการประเมิน สามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม	ตอบ		
		3	2	1
8	ท่านคิดว่าจำนวนครั้งและความสม่ำเสมอในการร่วมประชุมของคณะกรรมการชุมชน			
9	ท่านคิดว่าความเหมาะสมในการกระจายรายได้และการตอบแทน รวมถึงระเบียบ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้			
10	ท่านคิดว่าจำนวนครั้งและความต่อเนื่องของการจัดเวทีประชาคม (เวทีชาวบ้าน) เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ			
11	ท่านคิดว่าจำนวนผู้ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประชุมสัมมนา ฝึกอบรม ศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาความสามารถ			
12	ท่านคิดว่าจำนวนครั้งและจำนวนสมาชิกผู้นำที่ได้รับการติดตาม แนะนำที่เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว			
13	ท่านคิดว่าจำนวนสมาชิกผู้นำที่ได้นำผลตอบแทนไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์การบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว			
14	ท่านคิดว่า การตรวจสอบการดำเนินงานบริหารจัดการของคณะกรรมการมีความครบถ้วนถูกต้อง			
15	ท่าน ยอมรับและพึงพอใจในการทำงานของคณะกรรมการบริหารจัดการชุมชน			

ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการชุมชนให้ประสบผลสำเร็จ (ถ้ามี)

ตอนที่ 3

ประเมินปัจจัยการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

โปรดประเมินปัจจัยการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วม ของท่านตามประเด็นต่อไปนี้ แล้วพิจารณาในแต่ละประเด็นมีสภาพจริงเป็นอย่างไร โดยกาเครื่องหมาย / ลงในช่องคำตอบตรงขวามือ ซึ่งท่านเห็นว่าถูกต้องกับสภาพความเป็นจริงกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมของท่านมากที่สุด โดยมีคะแนน 3 ระดับ คือ

3 หมายถึง มีความถูกต้องตรงกับสภาพความเป็นจริงมาก

2 หมายถึง มีความถูกต้องตรงกับสภาพความเป็นจริงปานกลาง

1 หมายถึง มีความถูกต้องตรงกับสภาพความเป็นจริงน้อย

ข้อ	ประเด็นการประเมิน ด้านระบบองค์การบริหารจัดการ	คำตอบ		
		3	2	1
	1. คุณลักษณะของคณะกรรมการบริหารจัดการชุมชน			
1.	กรรมการชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้ สามารถอ่านออก เขียนได้เป็นอย่างดี			
2.	กรรมการชุมชนส่วนใหญ่มีฐานะความเป็นอยู่ในระดับฐานะปานกลาง			
3.	กรรมการชุมชนส่วนใหญ่มีตำแหน่งหน้าที่ทางสังคมอยู่ในระดับดี			
4.	กรรมการชุมชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ดี			
5.	กรรมการชุมชนส่วนใหญ่มีความสามารถ มีประสบการณ์และทักษะการเป็นผู้นำที่ดี			
6.	2. โครงสร้างองค์การบริหารจัดการ			
	กรรมการชุมชน ได้มาจากการเลือกตั้งและผ่านความเห็นชอบของที่ประชุมสมาชิก			
7.	มีการแบ่งมอบหน้าที่ และการกระจายความรับผิดชอบในการดำเนินการบริหารชุมชนได้อย่างเหมาะสม			
8.	จำนวนกรรมการชุมชนที่มีอยู่มีความเหมาะสมดีแล้ว			
	3. กระบวนการบริหารจัดการ			
9.	กรรมการชุมชนมีการตระหนักและเห็นความสำคัญของปัญหาความต้องการของชุมชนทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคตเป็นอย่างดี			
10.	ชุมชนของท่านมีเป้าหมาย ระเบียบที่เหมาะสมสามารถไปสู่การปฏิบัติได้จริง			
11.	เป้าหมาย แผนดำเนินงาน ได้มาจากการพิจารณาร่วมกันของชาวบ้านหรือผู้มีส่วนได้เสีย			
12.	ชุมชนหรือผู้มีส่วนได้เสีย สามารถแสดงความคิดเห็น			
13.	กรรมการสามารถจัดสรรผลประโยชน์ได้อย่างเป็นธรรม สมาชิกส่วนใหญ่			
14.	กรรมการทำงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ รับผิดชอบและโปร่งใส			
15.	มีการรายงานผลการก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค การดำเนินงานให้ชุมชนทราบทุกระยะ			

16.	ชุมชนของท่านมีการจัดเวทีประชาคมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นประจำสม่ำเสมอ			
17.	กรณีมีข้อขัดแย้งหรือปัญหาใด ๆ เกิดขึ้น กรรมการชุมชนสามารถยุติและแก้ปัญหาได้เองอย่างรวดเร็ว			
ข้อ	ประเด็นการประเมิน ด้านระบบองค์กรการบริหารจัดการ	คำตอบ		
		3	2	1
	4. ด้านชุมชน			
	(1) ลักษณะของสมาชิก			
18.	สมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้ และสามารถอ่านออกเขียนได้เป็นอย่างดี			
19.	สมาชิกส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบของชุมชนเป็นอย่างดี			
20.	สมาชิกส่วนใหญ่มีฐานะความเป็นอยู่ระดับพอมีพอกิน			
	(2) ลักษณะโครงสร้างสมาชิก			
21.	สมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้และสามารถอ่านออกเขียนไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน			
22.	สมาชิกส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบของชุมชนที่ตนเองต้องปฏิบัติเป็นอย่างดี			
23.	สมาชิกส่วนใหญ่มีฐานะความเป็นอยู่ระดับพอมีพอกิน ไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน			
24.	สมาชิกและกรรมการส่วนใหญ่มีความเป็นมิตรที่ดีต่อกัน			
	(3) พฤติกรรมและการมีส่วนร่วมสมาชิก			
25.	ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวถือเป็นสมบัติของหมู่บ้านและเป็นมรดกอันล้ำค่าของลูกหลานในอนาคต			
26.	การกำกับดูแล ทรัพยากรถือเป็นหน้าที่ของชาวบ้านทุกคน ไม่ใช่หน้าที่สิทธิขาดของใครคนใดคนหนึ่ง			
27.	ชุมชนมีการตั้งเป้าหมายและวางแผนทางด้านการพัฒนาที่ชัดเจน			
28.	สมาชิกชุมชนมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม			
29.	สมาชิกชุมชนรู้จักศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอยู่เสมอ			
30.	สมาชิกชุมชนมักเข้าร่วมประชุม ร่วมเวทีประชาคมและร่วมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นประจำ			
	ด้านผู้ประกอบการ			
	(1)การยอมรับและการมีส่วนร่วมของการบริการจัดการ			
	1.1 การยอมรับ			
31.	ผู้ประกอบการได้เลือกทำเลที่ตั้งได้เหมาะสมเอื้อต่อการพัฒนาชุมชน			
32.	การยอมรับของคนในชุมชนในการให้ผู้ประกอบการจัดการด้านการท่องเที่ยว			
33.	ความพึงพอใจของสมาชิกในองค์กรชุมชนต่อผู้ประกอบการในการบริหารจัดการ			
34.	ผู้ประกอบการในชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและติดตามประเมินผลโดยผ่านมติที่ประชุมชาวบ้านเรียบร้อย			

35.	ผู้ประกอบการในชุมชน มีโอกาสร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เผยแพร่กิจกรรมของชุมชน			
36.	ผู้ประกอบการในชุมชน มีการพบปะ ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนภูมิปัญญาประสบการณ์และการขยายเครือข่ายความร่วมมือด้านการจัดการกับกลุ่มผู้นำและชาวบ้านในโอกาสต่าง ๆ เป็นประจำ			
37.	ผู้ประกอบการในชุมชนมีการจัดเวทีประชาคมเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ เพื่อสรุปผลจากการดำเนินงานที่ผ่านมา			
	1.2 การเสริมสร้างและพัฒนาชุมชน			
38.	ปัจจุบันชุมชนของท่านมีโครงการด้านบริหารจัดการไม่น้อยกว่า โครงการ 4			
39.	ชุมชนที่อยู่มีการพินิจกำลัง เชื่อมโยงกิจกรรมเกื้อหนุนซึ่งกันและกันสามารถแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหาด้านมลพิษ ปัญหาขยะ			
	1.3 ระบบการแก้ปัญหาของชุมชน			
40.	ชุมชนของท่าน นิยมใช้การประชุมหรือเวทีประชาคมเป็นวิธีการแก้ปัญหา			
41.	ชุมชนของท่าน ได้กำหนดเป้าหมาย แผนระยะสั้น (ไม่เกิน 5 ปี) เพื่อแก้ปัญหาปัจจุบันและตั้งรับกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต			
	1.4 ระบบการติดต่อสื่อสาร			
42.	ชุมชนของท่านมีที่ทำกรกลุ่มและแหล่งบริการพื้นฐานต่าง ๆ มากมาย อาทิเช่น หอกระจายข่าว ที่อ่านหนังสือพิมพ์ ศาลาประชาคม ทำให้ผู้นำและชาวบ้านรับรู้ข่าวสารบ้านเมืองต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี			
43.	ชุมชนมีทำการสำหรับติดต่อประสานงานและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร			
	(2) การกำหนดทิศทางและ ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน			
	2 1.ระบบเศรษฐกิจชุมชน			
44.	ชุมชนมีทำการสำหรับติดต่อประสานงานและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร			
45.	อาชีพของสมาชิกได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากชุมชนเป็นอย่างดี			
46.	ชุมชนมีการแปรรูป พัฒนาผลิตภัณฑ์จากผลผลิตและทรัพยากรชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองหรือสร้างรายได้ของตน			
47.	รายได้ที่เกิดจากการส่งเสริมกลุ่มอาชีพ มีการแบ่งสรรปันส่วนไว้สำหรับการพัฒนาชุมชน			
	2.2 ระบบสังคม			
48.	ชุมชนมีเป้าหมายและแผนการป้องกันแก้ไขปัญหาของสังคม อาทิเช่น ปัญหายาเสพติด โรคเอดส์ การจ้างงาน การอพยพแรงงาน ที่ชัดเจนปฏิบัติได้จริง			

49.	ชุมชนที่ศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนสำหรับป้องกันแก้ไขปัญหาสังคมต่าง ๆ ของคุณตนเอง			
2.3 ระบบนิเวศชุมชน				
50.	ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนท่านยังคงความอุดมสมบูรณ์มีปริมาณและคุณภาพเพียงพอสำหรับคนในยุคปัจจุบันและอนาคต			
51.	ชุมชนท่านทราบถึงปัญหาความต้องการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งได้กำหนดทิศทางการเป้าหมาย และวิธีการแก้ปัญหาไว้อย่างชัดเจนและปฏิบัติได้			
ด้านนักท่องเที่ยว				
(1) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม				
52.	ท่านมีการเข้าร่วมการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม			
53.	ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม			
(2) การสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และเครือข่าย				
54.	ชุมชนของท่านมีการจัดตั้งเครือข่ายและจัดทำแผนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว			
55.	ชุมชนของท่านมีการนำแผนเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติไปสู่การปฏิบัติได้จริง			

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมอื่น ๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ถ้ามีเพิ่มเติมได้)

ภาคผนวก จ

อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด

อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด

ข้อมูลทั่วไป

อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทยในท้องที่อำเภอแกลงและอำเภอเมือง จังหวัดระยอง ครอบคลุมพื้นที่บนฝั่งและในท้องทะเล ตลอดจนเกาะต่างๆ ประกอบด้วยเกาะเสม็ด เกาะจันทร์ เกาะทะลุ เกาะกุฎี เกาะมะขามและเกาะปลายติน เขาแหลมหญ้าและชายทะเลด้านทิศตะวันตกของเขาแหลมหญ้า สถานที่ที่เด่นที่สุดเป็นที่รู้จักกันดี คือ เกาะเสม็ดหรือเกาะแก้วพิสดาร ซึ่งกล่าวไว้ในวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ความงดงามตามธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติแห่งนี้เป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศว่า มีทิวทัศน์สวยงามเหมาะสำหรับการพักผ่อน

ในปี พ.ศ. 2518 ได้มีนายทุนกลุ่มหนึ่ง รวมหุ้นกันเพื่อดำเนินการขอเช่าเกาะเสม็ดจากจังหวัดระยอง เพื่อจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยจะสร้างกระเช้าลอยฟ้าข้ามจากฝั่งเขาแหลมหญ้าไปยังเกาะเสม็ดเพื่อบริการนักท่องเที่ยว แต่โครงการต้องระงับไปเพราะได้ถูกกลุ่มนิสิต นักศึกษาเป็นจำนวนมากจากหลายสถาบันเดินขบวนคัดค้าน และในปีเดียวกันนั้นสมาคมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม ได้มีหนังสือที่ 538/2518 ลงวันที่ 24 ธันวาคม 2518 ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง ให้ความเห็นว่าการอนุรักษ์เกาะเสม็ด (เกาะแก้วพิสดารในเรื่องพระอภัยมณีอันเป็นวรรณกรรมเอกของสุนทรภู่) ซึ่งมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ สงวนไว้เป็นสมบัติของประชาชนโดยทั่วไป โดยจัดตั้งเป็นวนอุทยานทางทะเล และคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติได้มีมติในการประชุม ครั้งที่ 1/2519 เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2519 ให้กรมป่าไม้ประสานกับจังหวัดระยอง พิจารณาในการจัดตั้งเกาะเสม็ดเป็นอุทยานแห่งชาติ ขณะนั้นเกาะเสม็ดอยู่ในความรับผิดชอบของกองทัพเรือ กรมป่าไม้จึงได้มีหนังสือ ที่ กษ 0808/1713 ลงวันที่ 31 มกราคม 2522 ขอพื้นที่ดังกล่าวไปอยู่ในความควบคุมดูแลของกรมป่าไม้ ซึ่งกองทัพเรือได้มีหนังสือ ที่ กท 0352/6405 ลงวันที่ 30 มีนาคม 2522 ตอบไม่จัดซื้อที่จะให้กรมป่าไม้เข้าควบคุมดูแลเกาะเสม็ด และต่อมาคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้มีมติในการประชุมครั้งที่ 5/2522 เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2522 แจ้งให้กรมป่าไม้ดำเนินการอนุรักษ์เกาะเสม็ดเป็นอุทยานแห่งชาติทางทะเล

กองอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ จึงได้มีคำสั่ง ที่ 82/2523 ลงวันที่ 14 มกราคม 2523 ให้นายสมบูรณ์ วงศ์ภักดี ออกไปทำการสำรวจพื้นที่ป่าไม้บริเวณเขาแหลมหญ้าและบริเวณข้างเคียง ท้องที่บ้านเพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เพื่อกำหนดเป็นอุทยานแห่งชาติ และให้ทำการจัดตั้งเป็นวนอุทยานเขาแหลมหญ้า ซึ่งจากการสำรวจของสมบูรณ์ วงศ์ภักดี พบว่า เขาแหลมหญ้าประกอบด้วยเขาหินลูกครึ่งเตี้ยๆ ชายทะเลทางทิศตะวันตก มีหาดทรายกว้างและทอดตัวโค้งยาวออกไปสวยงามมาก น้ำทะเลใสจนสามารถมองเห็นแนวปะการังที่สวยงามได้อย่างชัดเจน เกาะเสม็ดประกอบด้วยหาดทรายขาวรอบเกาะ เป็นหาดทรายที่สวยงาม เหมาะแก่การท่องเที่ยวพักผ่อน ทั้งมีเกาะเล็กเกาะ

น้อยที่มีหาดทรายและธรรมชาติสวยงาม เหมาะสมต่อการจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ กองอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ ได้นำผลการสำรวจเสนอคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ ซึ่งมีมติในการประชุมครั้งที่ 4/2523 เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2523 เห็นสมควรให้ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าเขาแหลมเทียน เขาเปล็ด เขาแหลมหญ้า เกาะเสม็ด และเกาะใกล้เคียง ในท้องที่ตำบลเพ อำเภอเมืองระยอง และตำบลแกลง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง เนื้อที่ประมาณ 81,875 ไร่ หรือ 131 ตารางกิโลเมตร ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ หน้า 6 เล่ม 98 ตอนที่ 162 ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2524 นับเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 34 ของประเทศไทย

ลักษณะภูมิประเทศ

อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด จัดเป็นอุทยานแห่งชาติประเภทชายฝั่งผสมหมู่เกาะในทะเล ตั้งอยู่ริมฝั่งทะเลของอ่าวไทยฝั่งตะวันออก พื้นน้ำทะเลประมาณ 123 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 94 ของพื้นที่ทั้งหมด สภาพภูมิประเทศประกอบด้วยภูเขาหินแกรนิต บริเวณเขาเปล็ด และเขาแหลมหญ้า มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 108 เมตร หาดทรายและห้วงน้ำทะเลตื้นเป็นแนวยาวบริเวณที่เรียกว่า หาดแม่รำพึง มีความยาวประมาณ 12 กิโลเมตร ภูมิประเทศของเกาะเสม็ดประกอบด้วยภูเขาและเนินเขาเตี้ยๆ เช่น เขากระโจม เขาพลอยแหวน และเขาพระเจดีย์ ด้านทิศตะวันตกของเกาะมีความลาดชันมาก ส่วนด้านทิศตะวันออกมีความลาดชันน้อย และมีหาดทรายยาวต่อเนื่องตลอดแนวด้านทิศตะวันออก ด้านทิศเหนือมีความกว้างมากที่สุดประมาณ 2,500 เมตร มีความยาวถึงท้ายเกาะประมาณ 6,500 เมตร ทางตอนกลางของเกาะจะเป็นเนินเขาไม่สูงมากนัก มีที่ราบซึ่งเป็นที่ตั้งบ้านเรือนของราษฎรอยู่ตามริมฝั่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ทางด้านทิศเหนือและทิศตะวันออก บริเวณปลายแหลมด้านทิศใต้มีเกาะเล็กๆ อยู่ใกล้อีก 3 เกาะ คือ เกาะจันทร์ เกาะสันฉลาม และหินขาว นอกจากนี้ยังมีเกาะในทะเลใกล้ชายฝั่งรวม 8 เกาะ ได้แก่ เกาะปลายดิน เกาะเกล็ดฉลาม เกาะมะขาม เกาะกรวย เกาะกุฎี เกาะท้ายค้างคาว เกาะทะลุ และเกาะขี้เกลือ

ลักษณะภูมิอากาศ

บริเวณอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด มีฝนตกโดยเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 1,500 มิลลิเมตร ช่วงมรสุมอยู่ในระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน จะมีคลื่นลมแรงมาก ออกทะเลไปเที่ยวเกาะต่างๆ ไม่ได้เป็นบางครั้ง เฉลี่ยแล้วในรอบ 1 เดือน จะมีคลื่นลมแรงประมาณ 15 วัน และระหว่างเดือนธันวาคมถึงเดือนมีนาคม ในบางวันอาจจะมีลมมรสุมและฝนตกหนักออกทะเลไม่ได้เช่นกัน อุณหภูมิโดยเฉลี่ยประมาณ 29 องศาเซลเซียส อากาศร้อนที่สุดอยู่ในระหว่างเดือน

มีนาคมถึงเดือนมิถุนายน และระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม เป็นช่วงที่มีอากาศเย็นที่สุด

พืชพรรณและสัตว์ป่า

ลักษณะการกระจายของพันธุ์พืชบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด จะแปรผันไปตามลักษณะภูมิประเทศ ซึ่งสามารถจำแนกสังคมพืชออกได้เป็น ป่าดงดิบแล้ง เป็นสังคมพืชที่พบเป็นส่วนใหญ่ในเขตอุทยานแห่งชาติทั้งบนฝั่งและบนเกาะ บนฝั่งจะพบมากบริเวณเขาแหลมหญ้า เขาเปลือ และเขาเทียน บนเกาะพบกระจายอยู่ทั่วไป สภาพป่าค่อนข้างโปร่ง ไม่พบไม้ขนาดใหญ่เนื่องจากได้มีการเข้าทำลายและตัดฟันไม้ออกเป็นจำนวนมาก พันธุ์พืชที่พบได้แก่ มะนาวป่า นกนอน พลองใบใหญ่ เขลียง โมกมัน ประดู่เลือด มะเดื่อ มะกล่ำต้น ตะแบกเปลือกบาง ลาย กาสามปึก แสนคำ มะรุม มะเฒ่า มะหาด หว่า ก่อนก เข็มป่า เต่าร้าง ไม้ และเอื้องม้าลาย เป็นต้น

ป่าชายหาด เป็นป่าที่ปกคลุมอยู่บริเวณชายฝั่งทะเลที่ดินเป็นทรายจัดน้ำทะเลท่วมไม่ถึงหรือบริเวณที่เป็นหินซิดฝั่งทะเล ดินค่อนข้างเค็ม ได้รับไอเค็มจากทะเล ต้นไม้ที่พบโดยทั่วไปมีลักษณะเป็นพุ่ม ลำต้นคดงอและแตกกิ่งก้านมาก กิ่งสั้น ใบหนาแข็ง พันธุ์พืชที่พบได้แก่ โพทะเล ข่อย ตะบัน หูกวาง สนทะเลเตยทะเลและผักนึ่งทะเล เป็นต้น

จากการสำรวจความหลากหลายของสัตว์ป่าในอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด พบว่ามีสัตว์ป่าที่มีกระดูกสันหลังไม่น้อยกว่า 144 ชนิด ได้แก่ กระจงหนู อีเห็นเครือ ลิงแสม กระรอกหลากสีสีแดง กระจ๊อน กระแตเหนือ ค้างคาวแม่ไก่เกาะ นกยางทะเล เหยี่ยวนกเขาชกรานก แอนตาล นกนางแอ่นบ้าน นกแซงแซวหางปลา นกแซงแซวปากกา นกเอี้ยงสาริกา งูสิงหางลาย งูเขียวดอกหมาก ตะกวด เขี้ย ไย้ กิ้งก่าบินหัวแดง จิ้งจกหางหนาม จิ้งเหลนหลากหลาย ตุ๊กแกบ้าน คางคกบ้านกบนาป่าคบ้านและอึ่งอ่างบ้าน เป็นต้น

ในส่วนของทรัพยากรใต้ทะเลจะพบแนวปะการังในบริเวณรอบเกาะเสม็ด บริเวณหมู่เกาะกุฎี และบริเวณเกาะทะลุ แนวปะการังที่มีความอุดมสมบูรณ์สูงอยู่ในบริเวณหินคันทา หินอ่าวไผ่ อ่าวเจ๊ก อ่าวกิวหน้าใน เกาะจันทร์ เกาะปลายดิน เกาะกุฎี และเกาะทะลุ ความหลากหลายของสัตว์ทะเลที่พบได้แก่ ปะการังโต๊ะ ปะการังพุ่มไม้ ปะการังโจด ปะการังสมอง ปะการังเห็ด ปะการังอ่อน ปะการังถ้วยส้ม ฟองน้ำครก เม่นหนามดำ ปลิงทะเล เต่าตนุ ดอกไม้ทะเล ปลาการ์ตูน ปลาผีเสื้อลายแปดเส้น ปลาโนรีครีบยาว ปลาตีนสมุทรหลายน้ำเงิน ปลานกแก้ว ปลานกขุนทอง ปลาอมไข่ ปลากล้วยฟ้าหลังเหลือง ปลากระรัง ปลาสีกุน ปลาโมง ปลานู ปลากะตัก ปลาเห็ดโคน หอยมือเสือ หอยนมสาว หอยเบี้ยเล็ก หอยเต้าปูน หอยคลับ หอยหนาม ปูลม และปูใบ ฯลฯ

สถานที่ท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด

อ่าวกลาง อยู่ทางตอนเหนือของเกาะ มองเห็นจากฝั่งบ้านเพ มีหาดทรายขาวยาวประมาณ 1 กิโลเมตร เป็นที่ตั้งของชุมชน หมู่บ้านเกาะเสม็ด และเป็นที่พักผ่อนที่ท่องเที่ยว หาดทรายแก้ว อยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของเกาะ ห่างจากหมู่บ้านเกาะเสม็ดประมาณ 800 เมตร เป็นหาดทรายที่สวยงามที่สุดของเกาะ เป็นหาดทรายละเอียดขาว สะอาด ยาวประมาณ 780 เมตรอ่าววงเดือน อยู่ทางด้านตะวันออกเฉียงกลางของเกาะ เป็นอ่าวโค้งคล้ายพระจันทร์ครึ่งดวง หาดทรายขาวสะอาดยาวประมาณ 500 เมตร หาดอ่าวพร้าว เป็นหาดเดียวที่อยู่ทางด้านตะวันตกของเกาะมีความยาวประมาณ 200 เมตร นอกจากนี้ยังมีอ่าวและหาดที่สวยงาม อีกมาก ได้แก่ หาดหินโค้ง อ่าวไผ่ อ่าวทับทิม อ่าวนวล อ่าวคอก อ่าวช่อ อ่าวเทียน อ่าวหวาย อ่าวกีนอก และอ่าวกระรัง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นางสาวตุลยราศรี ประเทพ

วัน เดือน ปีเกิด 28 ตุลาคม 2513

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2538 ปริญญาตรี จากภาคอุตสาหกรรมบริการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- พ.ศ. 2542 ปริญญาโท บริหารการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- พ.ศ. 2547 ปริญญาโท บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- พ.ศ. 2547 ศึกษาต่อในระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. 2538-2539 โรงแรมควอลิตี้พินาเคิล
- พ.ศ. 2539-25344 บริษัทฮอนด้าคาร์สประเทศไทยจำกัด
- พ.ศ. 2545-2552 อาจารย์ประจำ สาขาวิชา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
- พ.ศ. 2552-2554 หัวหน้าสาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- พ.ศ. 2554-2556 อาจารย์ประจำหลักสูตรการท่องเที่ยว รับฝึกชอบดูแลกลุ่มวิชาการ โรงแรม